Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

235 C 35

9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Adamus Nicolaj

Gerdhuijs est possessor

huius libri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

DE VIRIBVS

IMAGINATIONIS

TRACTATVS,

Authore

THOMA FIENO

Antverpiano;

Sereniſsimorum Belgii & Bavariæ Ducum quondam Medico Cubiculario.

Editio poſtremâ.

Lugd. Batavorum,

Ex Officinâ Elſeviriana.

CIↃ IↃC XXXV.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Sereniſſimo Principi

ERNESTO,

ARCHIEPICOPO COLONIENSI, S. R. I. per Italiam Archicancellario & Principi Electori; Epiſcopo Leodienſi; Comiti Palatino Rheni; Duci Bavariæ, VVeſtphaliæ, Bullonenſi; Marchioni Francimontenſi; Comiti Loſſenſi, Hornenſi, &c. Domino ſuo & Mecœnati plurimum honorando.

TAnta humanitate habitus fui ab inclyta Domo Bavarica, cum in ea verſatus fui: tot ſignis honoris & benevolentiæ à te affectus quando ex Bavaria in Belgium tecum iter feci Sereniſſime & Excellentiſſime Princeps, ut valdè impudens & ingratus ſim, ſi ea tam citò oblivioni tradidiſſem. Verùm tantùm abeſt, ut ita fecerim, ut potiùs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tiùs repetita frequenter memoria ea altiùs altiúsque quotidie animo inſculpſerim, nullis vitæ meæ diebus delenda. In ſignum illius & teſſeram grati animi mei, offero Celſitudini Tuæ hunc libellum; rogans ut eum benignis oculis aſpicere, & cum à graviſſimis Imperii, & ditionum tuarum curis quandoque reſpirabis, etiam inſpicere & legere non dedigneris. Munus parvum eſt, ſi libelli molem inſpicias; aliquale, ſi ſubjecti jucunditatem & ſublimitatem. Qualecumque ſit, defectum ejus partim Tuæ Celſitudinis humanitas, partim mea optima voluntas, & erga Tuam Sereniſſimam Celſitudinem humillima obſervantia ſupplebunt. Elegi materiam hanc, quòd Philoſophica ſit, & ex intimis naturæ arcanis eruta: non ignorans Celſitudinem Tuam Philoſophicis ſtudiis apprimè eſſe imbutam & abditorum ejuſmodi naturæ operum conſideratione plurimùm delectari. Spe-

rans

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rans proinde eam majorem ex illa, quàm ex Medica aliqua aut Practica materia voluptatem eſſe capturam. Plurimum mihi gratulabor, ſi intelligam laborem meum à Tua Celſitudine probari; in cujus ſolius limatiſſimo judicio conquieſcens facilè omnium invidorum oblatrationes contemnam. Sin minus; confido eam pro ſolita ſua humanitate ſaltem conatum non improbaturam; & inſufficientiam, rei difficultati, quæ vix ingenio humano penitiùs inveſtigabilis videtur, facilè aſcripturam. Interim me antiquæ Tuæ Celſitudinis benevolẽtiæ humillimè commendo: Deum rogans, ut eam Imperii & Reip. Belgicæ quieti & Catholicæ religionis incremento quàm diutiſſimè incolumem ſervet. Lovanii, IV Septembr. M DC VIII.

Tuæ Sereniſſimæ Celſitudinis

Humillimus Cliens

THOMAS FIENVS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

In Librum Clariſſimi Viri
D. THOMÆ FIENI
Medicinæ Profeſſoris,

IAMBICVM.

FIENVS; ille, quem vocârat Bavarus,
Nuper; recenter Principes hi Belgicæ:
Primam cathedram qui Lovanii obtinet;
Caliginoſâ nube cum vidit tegi
Silentióve præteriri ab omnibus
Quid poſſit, in prægnantibus potiſſimum,
Cauſamque, cur Imaginatio, in modum
Vel Prothei vel Polypi, difformiter
Formet notétve pendulum ſolummodò
Ex umbilico fœtum; & intimam hactenus
Phyſin latere tam ſtupendi ænigmatis.
Suſcepit in ſe ſeriò provinciam
Enucleandi quidquid in ſcholis Sophi,
Quicquid Galenus, & quod Arabes docēt
De viribus Phantaſiæ; Dilucidè
Educit hinc concluſiones ſolidas,
Et quæſtiones explicat: Fœtus biceps
Puérve duplex unde & hærens invicem?
Affectuumq; matris inſolentium,
Deſideratæ vel rei notam gerens?
Præſcindit ergo veritatem hanc eruens
Noſter FIENVS omnibus monſtris viam,
Simulq; vulgi ineptientis omina
Docendo cauſas, monſtrat eſſe anilia.

F. S. M. D.

NOMI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

NOMINA AVTHORVM QVI IN HOC LIBRO CITANTVR.

A.

ÆLianus
Aëtius
Agrippa
Albertus Magnus
Alexander Aphrodiſæus
Alexander Trallianus
Algazel
Alkindus
Andræas Cataneus
Andræas Laurentius
Antonius Benivenius
Archangelus Picolomineus
Argenterius
Ariſtoteles
D. Auguſtinus
Avicembron
Avicenna.

B.

BAlduinus Ronſſæus
Bannes
Bartholomęus Medina
Bartholomæus Piſanus
Bartholomęus Vaſquez
Bayrus
Bonamicus.

C.

CAjetanus
Cardanus
Chriſtophorus à Vega
Chryſoſtomus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Cicero
Citadinus
Codronchus
Cœlius Aurelianus
Cœlius Rhodiginus
Columella
Conciliator
Conimbricenſes
Cornelius Gemma.

E.

ERaſmus Roterodamus

F.

FErnelius
Ferrarienſis
Fonſeca
Franciſcus Picolomineus
Fulgoſius.

G.

GAlenus
Gartinaria
Geneſeos liber
Gentilis de Fulgineo
Gregorius de Valentia
Guilielmus Paradinus
Guilielmus Pariſienſis.

H.

HEliodorus
Hercules Saxonia
Heſiodus
D. Hieronymus
Hippocrates
Homerus
Horatius.

I.

IAcobus de Forlivio
Iacobus Horſtius
Iaſon Pratenſis
Ioannes Baptiſta Sylvaticus
Ioannes Coſtæus
Ioannes Langius
Iſidorus
Iulius Scaliger
Iuſtinus, Hiſtoricus.

L. Le-

L.

Levinus Lemnius
Libavius
Licoſthenes
Lucianus
Ludovicus Mercatus
Ludovicus Vives.

M.

Marcellus
Marcellus Donatus
Marcus Damaſcenus
Marſilius Ficinus
Martinus Delrio
Michaël Medina
Munſterus.

N.

Nicolaus Florentinus.

O.

Olaus Magnus
Oppianus
Ortelius.

P.

Paracelſus
Paræus
Paulus Venetus
Peramatus
Pererius
Petrus Meſſias
Philoponus
Picus Mirandulanus
Plato
Plinius
Plutarchus
Pomponatius
Pomponius Mela.

Q.

Quintus Serenus.

R.

Rodericus à Caſtro.

S.

Schenkius à Grafenberch
Seneca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Solinus Polyhiſtor.
Soranus.

T.

TArtaretus
Themiſtius
Theodoretus
D. Thomas
Thomas Eraſtus
Thomas à Vega
Toletus.

V.

VAleſius.

VV.

WEynrichius
VVyerus.

Z.

ZAbarrella
Zoares.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

INDEX
Quæſtionum hujus Libri.

QVAESTIO I.

AN *anima habeat vim Agendi in ullum Corpus?*

II. *In quæ corpora agere poßit, & qua Actione?*

III. *Per quas Petentias illos motus & actiones exerceat?*

IV. *An anima agat aliquid per potentiam Imaginativam?*

V. *An phantaſia poßit ullum corpus movere Localiter?*

VI. *An poßit Alterare?*

VII. *An phantaſia poßit vim ullam acquirere ab Influxu Cœlorum?*

VIII. *An ergo Phantaſia nullam habeat vim Agendi?*

IX. *Per quas Potentias phantaſia corpora immutet?*

X. *Quid poßit in corpus Proprium*, & ſpecialiter, *An poßit in eo creare Morbos?*

XI. *An poßit morbos Curare?*

XII. *Quid poßit in Alienum Externum?*

XIII. *Quid poßit in Alienum Propinquum ſeu Fœtum?*

XIV. *Quomodo & qua Ratione fœtum immutet?*

XV. *Quo-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

XV. *Quomodo poſſit Conformatricem Dirigere?*

XVI. *Quænam imaginatio habeat illam Signandi poteſtatem, quæ non?*

XVII. *Cur non omnis imaginatio, quàm Animi Paſſiones ſequuntur ſignat?*

XVIII. *An omnes Animi paſſiones ſignent?*

XIX. *Quænam imaginatio ſignet; an tantum Matris, an etiam Patris?*

XX. *An etiam Brutorum imaginatio ſignet?*

XXI. *Quo Tempore ſignet; an tantum Graviditatis, an etiam Conceptus?*

XXII. *Quantam permutationem poſſit in fœtum inducere, & quas Signaturas poſſit cauſare?*

XXIII. *Cur phantaſia non ſemper imprimit in fœtum res imaginatas eodem modo, ſed ſæpè tam diverſis?*

XXIV. *Cur non eidem ſemper Parti, ſed diverſis notæ inducuntur?*

DE

DE VIRIBVS IMAGINATIONIS

TRACTATVS.

VT materiam de vi Imaginationis, quam tractare aggredior, & de qua multi varia ſcripſerunt, perfecte & dilucide explicem; videor mihi à primis principiis exordiri, & quæ ſit animæ in corpus Proprium & Alienum poteſtas, & quibus inſtrumentis eam exerceat, inveſtigare debere. Alioquin non poſſe clare demonſtrari, quantum & quomodo Phantaſia agat. Etenim ipſa non eſt primarium & principale agens eorum, quæ per illam fiunt; ſed anima: Ipſa autem tantum eſt animæ potentia & inſtrumentum. Vt autem ſciatur quantam vim habeat inſtrumentum; ſciendum quantam vim habeat ipſa cauſa principalis, quæ illo utitur: & qualiter, & ad quem effectum illo utatur. Sic enim, an & quomodo & quid valeat efficere, erit manifeſtũ.

Sequar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Sequar autem in docendo modum Philoſophorum; partim, quia hæc materia eſt multum philoſophica: partim, quia ille modus eſt inquirendæ veritati convenientior. Ponam itaque quæſtiones aliquot, & adjungam concluſiones pro opinionis noſtræ declaratione neceſſarias. Sit itaque

QVAESTIO I.

An anima habeat vim agendi in ullum corpus?

Videtur autẽ quod ſic; Primo. Quod eſt, poteſt operari: nam omne ens eſt propter operationem: anima eſt ens, ergo poteſt operari.

Secundo. Animæ ſunt datæ potentiæ activæ: illæ non ſunt, niſi propter operationem, ergo.

Tertio. Anima eſt forma: formæ competit operari: nam forma eſt natura; natura autem eſt principium motus, ergo anima poteſt operari: Aſt anima non poteſt operari in ſubſtantias ſeparatas, quia ſunt ordinis ſuperioris, inferiora autem non poſſunt agere in ſuperiora: Ergo reliquum eſt, ut agat in ſubſtantias corporeas ſeu corpora.

Concluſio I. Anima ſeparata à corpore eſt agens *quod* ſuarum actionum,

num, ſeu verum & totale agẽs earum.
Hæc concluſio eſt manifeſta: quia talis anima non eſt pars compoſiti, ſed eſt actus & ſubſtantia per ſe ſubſiſtens; itaque quidquid agit; agit per ſe ſolam & nullius alterius ſubſidio, & ſic eſt verum agens *quod*. An autem habeat aliquam vim agendi in corpora; non eſt hujus loci inquirere. Nos enim tantum agimus de ea, ut conjuncta corpori. Interim tamen, quoad tria motuum genera; nempe alterationem, auctionem, & generationem; eſt communis Theologorum ſententia, nullam habere activitatem: ut docet D. Thomas part. 1. quæſt. 110. artic. 2. Quoad motum vero localem, eſt ſententia D. Thomæ, Cajetani, Zoaris, Banneſii; eam corpora externa non poſſe movere. Verum Fonſeca in Metaphyſ. contrarium tenet. Cujus ſententia, ſi eſſet vera, ſequeretur, quod mediante illo motu, activa paſſivis applicando, poſſet etiam formas inducere in materiam & alterare, & generare: & conſequenter, quod animæ Sanctorum redeuntes ad hunc mundum, poſſent propria virtute ſibi corpora aſſumere, formare, & in corpora viventium morbos ſanitatem, & alia accidentia inducere.

Conclu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Concluſio II. Anima unita corpori non eſt ipſum verum agens, nec eſt agens totale aut agẽs *quod* ſuarum operationum, ſed eſt tantum principium ſeu ratio agendi: & eſt ſolummodò agens *quo:* ipſum verò agens totale ſeu agens *quod*, eſt compoſitum ex anima & corpore, ſeu ipſum corpus animatum.

Hoc patet ex Ariſtotele 1. animæ text. 64. cum dicit: melius dici animam non miſereri, aut diſcere, aut ratiocinari, ſed hominem animâ.

Patet etiam ratione. Nam actio eſt ſuppoſitorum, ut docet D. Tho. i. p. q. 39. art. 5. ad 1. & q. 40. art. 1. ad 3. At anima, ut informans, non eſt ſuppoſitum; ſed eſt pars ſuppoſiti: corpus vero animatum eſt ipſum ſuppoſitum, ergo. Interim tamen anima eſt pars principalis ejus, & eſt principium agendi principale. Anima enim eſt forma, forma autem eſt principium agendi, non materia: Forma enim eſt actus & dat eſſe: operari autem ſequitur eſſe. Dico autem, quod forma ſit principium agendi Principale: quia etiam potentiæ ſunt principium agendi, ſed non Principale, ſed tantum Inſtrumentale & Secundarium. Et hac ratione operationes tribuuntur formis. Ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quo patet, quando actiones & operationes corporis animati tribuuntur animæ, non eſſe intelligendum, ipſam animam eas edere, & ipſam eſſe verum & totale agens & cauſam earum, & corpus ſolum eſſe inſtrumentum; ſed ipſum corpus animatum eas edere, animam verò eſſe id, ratione cujus maximè eduntur. Anima itaque non videt, ſed oculus: anima non concoquit, ſed ſtomachus & corpus animatum; & ſic de ceteris operationibus.

Concluſio III. Anima in illa ratione agendi habet magnam in ſubſtantias corporeas activitatem: Quod nihil aliud eſt dicere; quam corpus animatum ratione animæ, tanquam principalis principii, habere magnam vim agendi.

Hæc concluſio eſt manifeſta. Corpus animatum eſt corpus naturale ex materia & forma conſtans: corpora naturalia habent vim agendi, ergo & corpus animatum.

Secundò. Omne quod eſt, operatur: nam quidquid eſt, eſt propter ſuã operationem: corpus animatum eſt & ſubſiſtit, ergo operatur. Imò modus operandi ſequitur modum eſſendi: & ſic, quod exiſtit modo nobiliore; modo nobiliore & excellentiore opera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tur: At corpora animata exiſtunt nobiliore modo, quam reliqua corpora naturalia: exiſtunt enim per animam, quæ eſt nobilior aliis formis, ergo modo excellentiore operantur.

Tertio. Quæ communicant in forma & materia, mutuo agere poſſunt; corpus animatũ communicat in forma & materia, cum aliis corporibus naturalibus, ergo in ea agere poteſt.

Quarto. patet experientia. Anima movet corpus proprium; ſanguinem, ſpiritus, cibos, excrementa, calculos &c. eadem alterat,concoquit& in aliam ſubſtantiam convertit,& ſic generat, ergo agit in ea.

Ad argumenta reſpondetur:eis nihil aliud probari, niſi animam eſſe principium principale agendi, non autem eſſe ipſum verum agens totale. Et hac ratione magis confirmant noſtram concluſionem.

QVAESTIO II.

In quæ corpora anima agere poteſt, & qua actione?

PRo hujus quæſtionis intelligentia eſt facienda diſtinctio inter Corpora. Dico itaque Corpus aliud eſſe Proprium, aliud Alienum. Corpus Proprium voco, quod ab anima una individuali

viduali informatur. Sub hoc comprehẽdo omnes partes eſſentiales corporis, quas anima illa actuat, & quibus formaliter ineſt; ut ſunt cor, cerebrum, manus, &c. Alienum voco, quod ab anima illa eadem non eſt informatum; ſed vel nulla anima eſt informatum; vel alia aliqua, ab illa numero diſtincta. Sic fœtus & corpus alterius hominis ſunt corpora Aliena: quia etſi vere ſint informata anima, tamen non ſunt informata eâdem numero animâ; quâ informatur illud, ſed diversâ. Alienum eſt duplex: Internum vel Externum. Alienum Internum voco; quod eſt intra peripheriam corporis proprii contentum: Externum, quod eſt extra eam. Internum adhuc eſt multiplex: vel enim eſt pars integralis Proprii, alimentum, vel inſtrumentum, vel aliud ab ea vitaliter dependens: vel eſt nudum contentum. Illius generis ſunt, ſanguis, ſpiritus, ſemen, medulla, cibus, excrementa, fœtus, & quidquid aliqua ratione ad totius perfectionem requiritur: hujus ſunt lapis, nucleus, globus plumbeus, aut ſimile aliquid in corpus deglutitum, vel quaqua alia ratione admiſſum; quod ad totius conſtitutionem ſeu perfectionem non requiritur. Alie-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

numExternum eſt, corpus quodvis extra proprii circumferentiam poſitum; ut ligna: lapides, aër externus, corpus alterius hominis, aut alterius animalis. De ſingulis his quærendum eſt: in quænam illorum anima agere poſſit, & quamnam in ea actionem, & quomodò exerceat.

Concluſio IV. Anima per ſe & directè habet actionem motus Localis in corpus Proprium, id eſt, Corpus animatum per ſuam animam, tanquam, principium movendi, poteſt movere ſeipſum.

Hæc concluſio eſt communis omnium Philoſophorum, & probatur authoritate Ariſtot. 8. Phyſ. cap. 4. text. 29. & 1. de anima cap. 2. text. 19. & 2. animæ cap. 2. text. 13. ubi dicit animata & viventia à ſeipſis moveri; & hanc eſſe differentiam inter animata & inanimata; quòd illa à principio intrinſeco ſeu à ſeipſis; hæc ab extrinſeco ſeu ab alio moveantur. Probatur etiam authoritate Platonis 10. de legibus, & in Phœdro his verbis: ᾧ γὰρ ἔξωθεν τὸ κινεῖσθαι, ἄψυχον; ᾧ δὲ ἔνδοθεν, αὐτὸ ἐξ ἑαυτοῦ, ἔμψυχον. Id eſt, cui forinſecus eſt, moveri; id eſt, inanimatum; cui verò intrinſecus, ſibi ex ſeipſo, animatum.

Proba-

Probatur etiam ratione. Natura eſt principium motus, materia quidem paſſivum, forma vero activum; præcipue vero in ſeipſo, ſeu in eo, quod informat, ut Ariſt. definit: At natura non eſt principium activum alterationis, nec generationis in eo, in quo eſt, ut proxima concluſione dicetur: non eſt etiam principium accretionis, quia accretio eſt motus proprius viventibus, non exiſtens in aliis rebus naturalibus; natura autem eſt principium motus in omnibus rebus naturalibus, & non tantum in viventibus: ergo reſtat, ut ſit principium motus localis. Et hæc eſt ratio, cur credam cum Pererio 7. Phyſicor. cap. 16. omnia corpora naturalia tam inanimata, quam animata moveri à ſeipſis, & minimè gravia & levia à generante, & cœlos ab intelligentia aſſiſtente; ſed à principio intrinſeco & à ſua natura. At anima eſt natura, ergo anima eſt principium motus ſecundum locum in corporibus animatis. Etſi autē putem omnia naturalia ab interno principio moveri & conſequenter à ſeipſis; tamen, quia in viventibus eſt magis manifeſtum, quòd ſic moveantur: & quia pluribus motibus diverſis moventur, quàm corpora naturalia; & motus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſuos inchoant & ſiſtunt pro voluntate; per quod magis videntur ſeipſa movere, quàm illa; ideò ſpecialiter præ aliis à ſeipſis moveri meritò dicuntur.

Probatur tertiò experientia: quia eſt manifeſtum animalia per potentias animæ movere ſuum corpus, & propter animam corpus habere varios motus, quos non haberet, ſi anima præditum non eſſet.

Concluſio V. Anima non poteſt ſuum corpus Proprium directè, & per ſe primo alterare: ſeu compoſitum ex anima & corpore non poteſt directè, & per ſe primò alterare ſeipſum,

Dico directè & per ſe primò: quia indirectè, ſecundariò, vel per accidens, poteſt: variis modis, ut infra dicetur.

Probatur concluſio primò. Anima eſt natura: natura, ut inquit Philoponus, non eſt principium activum alterationis ejus, in quo eſt, ergo. Minor probatur. Si eſſet principium alterationis, eſſet etiam principium generationis, & corruptionis: nam generatio & corruptio ſequuntur alterationem: ſed natura non eſt principium generationis aut deſtructionis ejus, in quo eſt, ergo nec alterationis. Subſumptum probatur: quia ſic aliquid

quid generaret & corrumperet ſeipſum: at hoc eſſe non poteſt, ergo. Natura eſt quidem principium motus in rebus naturalibus, ſed non eſt principium motus cujuſvis; ſed tantum motus rei naturali competentis: & ideò non eſt principium activum alterationis aut generationis, ſeu corruptionis in eo cujus eſt; ſed tantum vel motus localis, vel auctionis. In inanimatis ſolum eſt principium motus localis: in animatis eſt & motus localis & auctionis, non aliorum. Quia hi pertinent ad rei naturalis conſervationem & perfectionem, illi tenderent ad ejus deſtructionem: natura autem eſt principium conſervãdi, non deſtruendi illud, cujus eſt natura. Eſt ergo benè principium alterandi aliud, ſed non illud, in quo eſt, & cujus eſt natura.

Secundò. Anima eſt forma: forma ſolummodo gerit cauſſalitatem formalem erga ſuum ſubjectum, & non cauſſalitatem cauſſę efficientis, ergo & anima. At ſi anima poſſet ſuum corpus alterare, gereret erga ipſum cauſalitatē cauſſæ efficiẽtis, ergo. Major probatur. quia nihil poteſt habere cauſſalitatem cauſſæ formalis, & efficientis reſpectu ejuſdem. Nam ratio cauſſæ formalis conſiſtit in perficiendo & conſervan-

do, efficientis verò in permutando & deſtruendo.

Tertiò. Efficiens habet contrarietatem cum patiente, nam ſtudet ipſum deſtruere: At anima non habet, contrarietatem cum corpore, quia unitur ei, & habet appetitum ad illud, nec ſtudet illud deſtruere, quia è contrà eſt ejus perfectio & ἐντελέχεια, ergo.

Quartò. Quia docet experientia, ignem non calefacere ſeipſum, ſed alia: aquam non humectare ſeipſam, ſed alia, &c. Nulla forma ſuam materiam alterat, ſed conſtituit ſolùm in eſſe rei naturalis, & in eo conſervat eam, nihil permutando in ea, nec ullas extraneas qualitates in eam inducendo, & dat ei potentias ad agendum in res alias, & non in ſeipſam. Ergo idem de anima eſt cenſendum.

Dico tamen animam indirectè & per accidens poſſe corpus ſuum alterare; idque variis modis. Primò: quatenus per ſuam voluntatem & potentiam motivam voluntariam poteſt ei applicare agentia externa, variis temperamentis prædita: ut cibos, medicamenta, ignem, glaciem, &c. quibus contingit ipſum variis modis alterari. Sic homo poteſt ſeipſum calefacere, bibẽdo aquam vitę, vel adeundo ignem, &c.

&c. Secundò: quatenus alimenta & humores corporis perfectè vel imperfectè, plus minuſve concoquit; unde generantur vel humores ſuperaſſati vel cruditates quæ alterant. Tertiò: quatenus per potentias motrices naturales humores, & ſpiritus in hanc vel illam partē agitat & movet: quorum præſentiâ vel abſentia etiam contingit alteratio. Sic in animi paſſionibus corpus permutatur ad varias qualitates, calorem, frigus, &c. In ira extrema caleſcunt; in timore & triſtitia, refrigerantur: ſtudio, meditatione, ſollicitudine, corpus alteratur: quatenus propter eas contingit ſanguinem, ſpiritus, vapores ab una parte recedere; ad aliam verò ferri. Nam quia recedunt à ſtomacho & partibus nutritoriis, hinc ſtomachus refrigeratur, non fit bona concoctio, multiplicantur cruditates; quia verò in caput trahuntur, caput incaleſcit, exiccatur, & tandem refrigeratur, fit catharris obnoxium, &c. Et generaliter, in quam partem anima mandaverit humores frigidos, ea refrigeratur: in quam calidos, ea calefit, &c. Quartò: corpus animatum alterat ſeipſum; per hoc, quod conſtat partibus heterogeneis, & diverſo temperamento præditis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quarum una poteſt aliam ſibi adjacẽtem alterare & convertere in propriũ temperamentum. Sic cor vel hepar calidum calefacit ſtomachum, & partes vicinas; ſtomachus frigidus refrigerat illa, &c. Tũc autem verè & directè corpus non calefacit ſeipſum, ſed una pars calefacit aliã, ut à ſe diverſam; & nulla calefit à ſeipſa. Et hoc eſt ex eo, quod illæ ſint heterogeneæ, & ſint ut res inter ſe diverſæ; etiãſi ab una anima & forma communi comprehendantur. Accedit quod, quando una pars calefacit aliam, non calefaciat eam, ut animata, ſed ut agens phyſicum: & non alio modo, quàm ſicut una res calida calefaceret manum alterius: quæ calefactio non fieret vitaliter, nec eſſet actio vitalis, ſed tantùm phyſica: nec fieret ab anima per aliquem concurſum animæ cooperantis, ſed ſolùm à calore membris inexiſtente: quo modo fieret etiam à partibus jam anima privatis, ſi per divinam potentiam calor in eis reſervaretur. Vna enim pars vitaliter non agit in aliam, alterando eam, ſed tantùm phyſicè. Partes enim, ut dicemus cõcluſione octava, vitaliter tãtùm alterant alimentũ, quod ex intento naturæ ſtudent corrumpere, & in ſe convertere, non autem ſeipſas: cum

nulla

nulla pars ſtudeat aliam corrumpere, aut in ſe convertere, ſed anima ſtudeat omnes in ſuo eſſe conſervare. Itaque anima per nullam ſuam actionem per ſe, directè, & immediatè alterat corpus ſuum, ſed tantùm per accidens: applicando activa paſſivis; medicamenta, cibos, humores, ſpiritus, &c. quæ per ſe formaliter, & proximè illud alterant. Vnde quando ipſum viſione, auditu, imaginatione alicujus rei, ſtudio & meditatione alteratur; anima non alterat illud per illas actiones directè & per ſe, ſed per accidens: mediante motu humorum, ſpirituum, & vaporum. Atque hoc modo anima ſe habet erga corpus Proprium.

Sed quomodo ſe habet erga corpus Alienum, ſeu illud corpus, quod non informat? & quo genere motus movet & immutat illud? & imprimis quæritur. An poſſit illud alterare; & videtur, quòd ſic.

Primò. Forma omnis poteſt agere, & ſibi ſimilem producere per generationem: at generationem præcedit alteratio, ergo poteſt alterare. Non alterat aut generat ſuum corpus Proprium; ut jam dictum eſt, ergo aliud. Anima eſt forma, ergo anima poteſt alienum corpus alterare.

Secundò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Secundò. Patet experientia, quòd anima alteret cibos, & per viam generationis eſſentialiter convertat in ſanguinem, ſpiritum, medullam, oſſa, carnem, &c.

Concluſio VI. Anima directè & formali alteratione non poteſt ullum corpus Alterare.

Pro hujus concluſionis intelligentia. Dico non eſſe dubium, quin corpus animatum poſſit corpus aliud calefacere & refrigerare; manifeſtum enim eſt, quòd homo frigidus frigefaciat hominem calidum, & calidus calefaciat frigidum, & calefaciat lectum, thoracem, aſſeres, aliáque ſibi contigua; ſed dico illa non refrigerare aut calefacere ratione animæ, ſed ratione caloris, quem in ſe formaliter habet: & non, quatenus eſt corpus animatum; ſed quatenus eſt corpus mixtum, præditum formali calore. Calor enim facit illam actionem, non anima: & facit illam in virtute propria, & non in virtute animæ: & talis calefactio non eſt vitalis, ſed merè phyſica: & fit eodem modo, quo unus pannus calidus calefaceret alium; & quo corpus mortuum calore poſt mortem reſiduo poſſet adhuc aliud corpus ſibi vicinum calefacere: Et illa calefactio non eſt

eſt actio æquivoca, ſed univoca, & de tali non eſt quæſtio.

Sed eſt quæſtio, An anima, ut agens æquivocum, per aliquam potentiam ex ſua eſſentia promanantem ſeu vitalem, ſine formali qualitate, poſſit eminenter alterare: & quia maximè eſt quæſtio de calore: An ſine formali calore per ſeipſam poſſit eminenter calefacere; ſicut Sol calefacit per lumen? Et dico quod non.

Et probatur imprimis authoritate D.Thom. part.1.quæſt.217.art.3. Vbi dicit, quòd homo per virtutem animæ nõ poſſit per ſe corporalem materiam immutare, ſed tantùm per accidens. Vbi Cajetanus in commento etiam tenet, animam virtute propria & formaliter non poſſe, neque corpus conjunctum, neque externum immutare.

Probatur ſecundò Ratione. Si anima per aliquam ſuam potentiam vitalem poſſet eminenter calefacere, fruſtrà dediſſet natura corpori calorem nativum, & inſtituiſſet tam multas potentias, & tam multa organa pro illius conſervatione. Etenim ferè omnes animæ potentiæ, & omnia organa corporis videntur eſſe facta propter eum; ut ipſe ſcilicet reſtauretur, temperetur, & diſtribuatur. Propter eum enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

enim eſt reſpiratio, pulſus, nutritio, & omnes potentiæ ei inſervientes. Propter illas ſunt nares, gula, guttur, pulmo, ſtomachus, hepar, cor, venæ, arteriæ, & ferè omnes partes: at natura non videtur illa omnia feciſſe fruſtra, ergo. Major probatur. Quia anima per illam potentiam eminenter calefacientem potuiſſet eum conſervare ſine ulla moleſtia, & ſine neceſſitate tot actionum & organorum, & ſine ulla neceſſitate, vel aëris attrahendi, vel cibi ſumendi.

Tertiò. Si anima poſſet eminenter calefacere; videtur, quod nunquam calor nativus poſſet deficere: quia anima quæ eſt incorruptibilis, & ex ſe nunquam poteſt deficere, poſſet illum ſemper per illam potentiam calefactivam reſtaurare: & ſic in defectu ejus non eſſet opus uſu ciborum vel rememediorum calidorum; quia ſemper per illam poſſet eum reſarcire; At hoc non ita fit, ſed in ſenio labaſcit; & cum deficit, debet reſtaurari per ea quæ calefaciunt, alioqui periret, Ergo.

Quartò. Quia nunquam videmus aliquam partē ab anima per ſe calefieri, aut ſolâ potentiâ animæ per ſe aliquam qualitatem produci, ſine applicatione temperamenti, aut qualitatis realis:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

realis: ſed omnem alterationem & calefactionem, quæ in corpore fit, videmus fieri per applicationem membrorum, ſpirituum & humorum reali qualitate præditorum, ergo.

Quintò. In corpore noſtro non ſolùm fit calefactio, ſed etiam refrigeratio, humectatio, & exſiccatio: aliqua enim minus frigida calefiunt; ut chylus, pituita, cum fiunt ſanguis: aliqua calidiora refrigerantur; ut calor cordis, cum reſpiratione attemperatur;& ſanguis, cum fit lac, pilus, membrana, &c. aliqua exſiccantur; ut medulla, cum fit os, &c. Itaque ſi anima haberet potentiam eminenter calefaciendi; videtur quod etiam deberet habere potentiam refrigerandi, exſiccandi, &c. At illas habere non poteſt; quia ſic haberet potentias contrarias, & ſic haberet potẽtiam ſui deſtructricem, nempè frigiditatem; Ergo ſicuti non refrigerat, nec humectat per ſe, ſed mediante temperamento membrorum; ita eſt veriſimile, quod etiam per ſe non calefaciat, ſed ſolùm mediante calore reali: & conſequenter, quòd per ſe nullam faciat alterationem.

Sextò. Si anima poſſet ſic eminenter calefacere; poſſet calefacere externa omnia caloris receptiva: ſicut ſol qui emi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

eminenter calefacit, calefacit omnia calefactibilia; animalia, lapides, ligna, &c. At non experimur animam per aliquam peculiarem potentiam calefaciendi externa corpora calefacere; ſed calefactionem à nobis in externa promananté ſolùm fieri à calore reali corpori noſtro formaliter inexiſtente, ergo. Si itaque anima per ſeipſam non poteſt alterare, ſed ſolùm mediantibus qualitatibus realibus & alterativis, ergo etiam per ſe non poteſt facere ullam ſubſtantialem tranſmutationem: generatio enim præſupponit alterationem. Porrò etſi anima non alteret directè per ſeipſam; tamen poteſt alterare per accidens; ut inquit Divus Thomas loco proximè citato: applicando activa paſſivis: id eſt, per motum localem applicando illa agentia, quibus illæ qualitates reales, & alterativæ formaliter inſunt. Addo & ego poſſe alterare mediantibus qualitatibus primis; quibus ipſa utitur tanquam inſtrumentis: de quo erit concluſio ſequens.

Ad argumenta interim reſpondetur. Animam quidem alterare, ſed non alterare eminenter per ſeipſam, ſeu per aliquam potentiam vitalem ab eſſentia ejus promanantem, ſine qualitatibus realibus: ſed ſolùm alterare mediantibus

diantibus illis: temperamento, nimirum, partium & calore nativo. Nec aliud probant argumenta ibi allata. Sit ergo

Concluſio VII. Anima mediante temperamento partium & calore nativo poteſt per ſe vitaliter & effectivè Alterare & Generare.

Hæc concluſio eſt manifeſta. Nam anima mediante temperamento ſtomachi, generat chylum: mediante temperamento hepatis, generat ſanguinem: mediante temperamento cordis, generat ſpiritus: mediante temperamento ſeminis & uteri, producit vivens: ergo generat. Iſta enim omnia fiunt per generationem & ſubſtantialem tranſmutationem: Atqui generatio non poteſt fieri ſine prævia alteratione; & idem quod facit generationem, facit alterationem; ſecundùm commune axioma Philoſophicũ, quod idem eſt inducens formam, & diſponens materiam, ergo anima etiam facit alterationem, quæ illorum generationem præcedit. Quamvis itaque anima per ſolas ſuas potentias, ſecluſis qualitatibus realibus corpori, quà mixtum eſt, inexiſtentibus, non poſſit alterare aut generare; tamen mediante partium temperamento, poteſt: qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tenus eo utitur tanquam inſtrumento ad alterandum: ad quod ejus potentiæ ſunt inſufficientes.

Pro quo eſt notandum: primò, quando dicitur animam alterare; non eſſe intelligendum ipſam ſolam alterare, ut agens totale, ſeu agens *quod*; ſed ſolùm alterare, ut agens *quo*: ſicut conclusione 2. ſuprà eſt oſtenſum. Id eſt, non ſolam animam alterare, ſed corpus animatum: ſic tamen, ut anima ſit ratio alterandi. Anima enim cum ſit forma,& forma ſit principium agendi principale; ſequitur & animam eſſe principium agendi principale. Vnde quidquid corpus animatum alterat, generat, movet; facit ratione animæ.

Eſt ſecundò notandum: non eſſe dubium quin, corpus animatum poſſit alterare, quatenus eſt mixtum; ſed de tali alteratione hìc non loquimur; ſed de illa, quam facit, quâ eſt animatum. Et ſic dico corpus animatum non tantùm alterare, quâ eſt mixtum; ſed etiam, quâ eſt animatum: & ſic meritò dico animam Alterare. Verumtamen anima non alterat per ſe ſolam, ſive non alterat immediatè per ſuas potentias vitales; ſed mediante inſuper partium temperamento & calore nativo, membris corporis inexiſtente. Et

anima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

anima non concoquit & convertit chylum per ſuam nudam facultatem concoctricem; ſed per illam partium temperamento, & calore nativo adjutam; queis anima utitur tanquam propriis inſtrumentis ad alterandum. In quo animadvertere licet differentiam in modo, quo anima corpus Alienum Internum localiter movet; &, quo alterat: movet enim per ſe primò; per ſolam ſuam potentiam vitalem: ita ut inter potentiam ejus, & partem motam non mediet alia cauſa: non autem alterat per ſolam ſuam potentiam: ſed inter potentiam & qualitatem, quæ inducitur, mediat calor nativus & partium temperamentum. ſine quibus potentia ipſa animæ non poſſet inducere alterationem. Verùm dicet aliquis. Si anima non alteret immediatè per ſuas potentias, ſed tantùm mediante temperamento, & qualitatibus realibus membris corporis ejus inexiſtentibus: ergo ipſa per ſe non alterat, ſed illæ qualitates: & ſic corpus animatum non alterat, quatenùs eſt animatum, ſed tantùm quatenùs eſt mixtum, & quatenùs in ſe habet qualitates reales, quæ formaliter alterant. non aliter, quàm alterat ignis per ſuas qualitates, qui tamen non eſt animatus. Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſic alteratio illa non poteſt aſcribi animæ, ſed tantùm partium temperamento: adeóq; non eſt verum animam alterare, aut corpus animatum alterare ratione animæ, aut quâ eſt animatum; ſed tantùm quâ eſt mixtum.

Sed reſpondeo. Quando anima alterat mediante temperamento partium; non ſolùm alterationem fieri in virtute temperamenti & caloris, ſed etiam in virtute animæ: & animam coalterare & cooperari: & præter vim, quam influunt qualitates ipſæ reales in id, quod alteratur; etiam animam peculiarem vim influere, ſeu in ipſas qualitates, ſeu in ipſum paſſum; per quam alteratio aliter fit, quàm fieret, ſi ipſæ tantùm alterarent. Et ideò non ſolum ipſum temperamentum alterare, ſed etiam animam illo temperamento ad alterandum utentem. Pro quo eſt notandum: qualitates dupliciter agere poſſe: vel in virtute propria, vel in virtute formæ alterius ſuperioris: ſic etiam temperamentum partium & calor nativus, vel poſſunt agere in virtute propria, vel in virtute animæ, ſeu ut corporis animati inſtrumentū. Cum operantur in virtute propria, tum ſolùm ſimplicem faciunt alterationem: cum operantur in virtute animæ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

mæ; tum alterant modo tam excelſo, ut, quod alteratur, diſponatur ad formam ſanguinis, ſpiritus, ſeminis, oſſis, carnis, &c. Quando hoc modo alterant, tum alteratio non eſt effectus temperamenti ſolius, aut caloris nativi, nec eſt effectus corporis, ut eſt mixtum; ſed inſuper eſt effectus animæ & corporis, ut eſt animatum. Quod probatur: Quia, ſi corpus non eſſet animatum, talis & tanta alteratio non ampliùs fieret: poſito etiam, quòd per potentiam divinam idem temperamentum in mortuo corpore remaneret, quod anteà fuerat in vivo. Itaque cum globus plumbeus, qui antè erat frigidus, per corpus tranſmiſſus, exit calidus; ille eſt alteratus à corpore noſtro, ut eſt mixtum, & ſola virtute temperamenti: at cum cibus ſic eſt alteratus, ut fiat chylus, ſanguis, os, caro; non eſt alteratus à corpore, ut eſt mixtum; ſed ut eſt animatum: & eſt alteratus non virtute propria formalium qualitatum in corpore exiſtentium, ſed virtute animæ. A corpore noſtro, ut eſt mixtum, & à qualitatibus virtute propria alterantur, lectus, veſtes, corpus & panis, quæ corpori noſtro deforis apponuntur: ſed quæ ſic à corpore noſtro alterantur, ut alterentur tali di-

ſpoſitione, quàm nobiliſſimæ ejuſmodi formæ, ſanguinis ſcilicet, ſpiritus, ſeminis, &c. conſequantur; ea non à ſolis primis qualitatibus, aut à temperamento, ſed ab ipſa anima alterantur. Solæ enim qualitates virtute propria non poſſunt ea alterare, alteratione ejuſmodi formarum ſuſceptivâ. Etſi autem dicam in concluſione animam per ſe alterare, non propterea dico verè & per ſe alterare, eminenter calorem producendo: ſed dico alterare per ſe, ad diſtinctionem alterationum aliarum, quæ ab anima fiunt per accidens, mediantibus ſanguine & ſpiritibus, quos ipſa per motum localem diverſis partibus applicat. Dico enim non tantùm ſic animam alterare per accidens; ſed etiam activè per ſe influendo, & vitaliter cooperando. Nam in illa alteratione, qua ſpiritus & humores moti præſentiâ ſuâ alterant; anima non coalterat: ſed tantùm applicat alterans: & illa alteratio, in quantum eſt alteratio, eſt merè phyſica, & non vitalis. Nam cum humores & ſpiritus ab anima moti membrum, aut chylum calefaciunt, actio qua illi calefaciunt, non eſt actio vitalis, ſed tantum phyſica. Motio equidem eorum eſt actio vitalis ab anima profecta; ſed actio, quâ ipſi jam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

jam moti, præſentiâ ſuâ alterant, non eſt vitalis. Proficiſcitur enim ab humoribus & ſpiritibus, ut ſunt corpora mixta, & non ut animata: nulla enim anima præditi ſunt. Denique talis alteratio eſt animæ per accidens, & ab anima non eſt intenta. At cum anima concoquit; illa concoctio, quæ eſt alteratio, aut alterationem includit; eſt vitalis: & fit ab anima: & ex intento animæ, utentis partium temperamento, tanquam inſtrumento ad finem alterandi. Vt autem perfectiſſimè intelligatur, quomodò anima alteret; dico; animam, formaliter loquendo, non alterare, nec de per ſe producere ullum gradum caloris, diſtinctum realiter à gradibus caloris, quos ipſæ qualitates reales corpori inexiſtentes in ſe habēt. Anima enim de per ſe, nec eminenter, nec formaliter eſt calefactiva: ſed alterat; quatenus calorem & temperamenta partium corporis illuſtrat, & elevat ad effectum nobiliorem: & iis utitur tanquam inſtrumentis, attollendo eorum virtutem ad modum alterandi nobiliorem, quàm ipſa ex ſe producere nata ſint: ad talem ſcilicet diſpoſitionem, quàm nobiliſſimæ formæ ſanguinis, ſpiritus, carnis, oſſis, &c. ſubſequuntur: quæ non ſequerentur

diſpoſitionem, quam ipſa temperamenta, ſeu qualitates reales propria virtute producere poſſent. Et ſic alterat cooperando ipſi temperamento, & vim aliquam illi, & qualitatibus primis influendo. Et quæ ſic alterantur, dicuntur ab anima alterari & immutari; non ab ipſo temperamento: eò quòd actiones cauſſæ principali, non inſtrumentali aſſcribantur: in illa autem actione, temperamentum nôn ſit agens principale, ſed tantum inſtrumentale: anima verò ſit ipſum agens principale. Et talis alteratio, quæ fit virtute animæ, differt ab alteratione, quæ fit à ſolo temperamento; in eo, quod illa, quæ ab anima fit, ſit actio vitalis: quæ vero à ſolo temperamento, ſit ſolummodò phyſica & naturalis.

Concluſio VIII. Anima illo modo alterat corpus Alienum Internum per potentiam Concoctricem.

Omnis ergo alteratio, quæ fit ab anima, eſt Concoctio: & per nullam aliam potentiam anima alterat, quàm per concoctricem. Illud autem quod ipſa alterat, eſt corpus Alienum Internum: id eſt, ſubſtantia ab anima non informata, intrà corporis peripheriam contenta. Anima enim nec alte-

rat corpus Proprium, nec corpus Alienum Externum; quia non concoquit illa: omnis enim ejus alteratio eſt concoctio: ſed tantùm Alienum Internum: & illud quidem non omne, ſed tantùm, quod eſt concoquibile ſeu alterabile ejuſmodi alteratione vitali. Tale autem eſt alimentum. Ex quo ſequitur, animam nihil alterare, niſi alimentum. Alimentum autem eſt duplex, aliud remotum, ut cibus: aliud propinquum, ut chylus, ſanguis, humores, ſpiritus. Itaque hæc omnia anima alterat; ut vel in corporis ſubſtantiam, vel in ſpiritus, qui ſunt corporis neceſſarium inſtrumentum, convertat. Alterat anima etiam medicamenta, excrementa ſed non ut talia, ſed ut alimenta: in quantum ea ſtudet in alimentum convertere: alterat enim illa cum intentione concoquendi, aſſimilandi, etſi in ſua intentione fallatur. Multa alia in corpore noſtro alterantur, quæ non ſunt alimenta; ut calculi, globus deglutitus, &c. ſed, ut dixi, illa non alterantur vitaliter, nec ab anima aut à corpore, ut eſt animatum; ſed tantùm ut eſt mixtum, & ut eſt calidum: cum non ſint concoctibilia: & nihil anima alteret, niſi quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

eſt, vel ſimpliciter, vel ſecundùm quid, concoctibile.

Modò quæritur. An anima etiam corpus Alienum poſſit movere motu ſecundum Locum.

Et videtur quod Non. Ariſt. 2. de anima text. 26. dicit animam non poſſe movere quodcunque corpus, ſed tantùm proprium. Pariter D. Thomas part. 1. quæſt. 117. reſp. ad 4. quærens: an anima ſeparata poſſit corpora localiter movere; reſpondet quod non: & probat ex eo, quòd anima conjuncta corpori non poſſit movere, niſi corpus quod vivificat: ut ex eo, inquit, patet; quod brachium mortificatum amplius movere non poſſit, propterea quòd illud non ampliùs informet. Quaſi diceret: ſi anima poſſet movere, quod non informat; poſſet movere brachium gangrænoſum, ſicut movit antè, cum eſſet ſanum: at illud non poſſet movere: & non videtur eſſe ratio, cur illud poſt non moveat, cùm anteà moverit; niſi quia anteà informabat, poſteà non: ergo ratio movendi eſt ex eo, quòd ſit forma. Cujus ergo non eſt forma, illud non movet. Sic & Gregorius de Val. diſput. 8. quæſt. 8. puncto 2. & Zoares in Metaphyſ. etiam tenent animam nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nihil poſſe movere, niſi quod informat; & multi alii Philoſophi tenentes animam nihil poſſe movere, niſi quod informat, & tamen videntes ſanguinem ita ad nutum animæ moveri, cõſequenter debuerunt dicere, & dixerunt, ſanguinem & ſpiritus eſſe animatos: At non ſunt animati, ſecundum communem ſententiam medicorum; ut patet ex eo, quòd non ſint organici; ſint fluidi: non ſint toti continui, Ergo non poſſunt ſic ad nutum animæ moveri.

Secundò. Videtur probari ratione. Nam ſi anima poſſet movere, quod non informat; poſſet omnia, quæ in corpore ſunt, ſic movere: imò etiam poſſet movere externa, ſed non poteſt, ergo.

Tertiò. Quæ anima non informat, ea non tangit: quæ non tangit non poteſt movere: nam ad actionem requiritur contactus: alienum corpus non informat, nec conſequenter tangit, ergo.

Concluſio IX. Anima etiam poteſt corpus Alienum Internum, ſeu aliquid, quod non informat, intrà ſuum corpus contentum Movere.

Pro quo ſciendum eſt, certum eſſe: in corpore noſtro ratione animę multa

ta moveri, quæ ab ipſa anima non informantur. Etenim cibus ab ore movetur ad ventriculum: chylus à ventriculo ad hepar: ſanguis & ſpiritus in animi paſſionibus per univerſum corpus: excrementa per omnia inteſtina, renes, veſicam, aſperam arteriam, æſophagum; in dejectionibus, tuſſi, vomitu: fœtus emittitur in partu: globus per os deglutitus per univerſum corpus deſcendit: non quidem ſola gravitate, ſed movente anima. Nam in inteſtinis ſæpiſſimè ſursùm ferri debet: quod ab ejus naturali gravitate fieri non poteſt. Illa omnia moventur ab anima, & ratione animæ: quia, ſi corpora eſſent mortua, illa non ampliùs moverentur: attamen ab anima non informantur. Ergo anima multa movet, quæ non informat. Sed difficultas eſt de modo, quo ea movere poſſit: & an illa omnia moveat eodem modo. Pro quo eſt notandum ſecundò: animam poſſe movere aliqua motu quodam Materiali & Corporali, aliqua Spiritaliter & per nudum imperium. Tunc movet anima res aliquas motu corporali; quando partes animatæ ſeipſas movendo, ſeu, quod idem eſt, ab anima motæ, corporali quadam truſione res illas intrà ſe contentas,

tentas, quas corporaliter tangunt, protrudunt: ſicuti ego corpore meo protruderem unam trabem aut currum, quem contingerem. Non eſt autem dubium, quin anima poſſit tales res in corpore exiſtentes ſic movere, etiamſi eas non informet: id eſt, non eſt dubium, quin tales res in corpore exiſtentes poſſint moveri ratione animæ in corpore exiſtentis, etiamſi ipſæ non ſint animatæ. Quid ni enim poſſint? Si enim una res inanimata in alteram irruens & incumbens, potest eam localiter movere; & ſi ego motu animali membrorum meorum externorum, projiciendo & trudendo, poſſum ligna & lapides inanimata, extra me exiſtentia movere; cur anima motu membrorum internorum non poſſit etiam res interiùs contentas ſic trudendo movere? Tali motu multa in corpore moventur: ſic movetur in partu fœtus: mucus in emunctione & ſternutatione: alimentum & humores in vomitu: ſputa in tuſſi; excrementa in alvi dejectione & mictione: cibus in deglutitione, &c. In partu, alvi dejectione, mictione; muſculi abdomiminis conſtringuntur & coarctant uterum, veſicam, inteſtina: hæc ipſamet quoque propria virtute ſe con-
ſtrin-

ſtringendo ſeipſa, quod in eis continetur, corporaliter excludunt. In ſternutatione, vomitu, tuſſi; muſculi thoracis conſtringuntur, & conſtricti elidunt & expellunt aërem: ſimul ipſæ partes continentes, cerebrum, pulmo, ſtomachus conſtringuntur, & sursùm ſeipſas attollunt; & attollendo corporaliter, quod in eis eſt, extrudunt. Tali corporali motu omnia illa moveri cenſenda ſunt, quæ ope fibrarum interiùs in quacumque corporis parte attrahuntur vel expelluntur. Ab anima enim illæ fibræ ſpiritaliter primò moventur; ipſæ vero motæ, corporaliter tum ſibi contigua quoque movent: Movet itaque anima corpus ſuum Spiritaliter: movet enim illud primò & immediatè; intellige, nimirum, primò Principaliter; quia movet illud mediantibus ſuis potentiis: quæ non concurrunt principaliter, ſed tãtùm inſtrumentaliter. Sed ſic movet ſuum corpus primò; quòd nullum corpus aliud moveat priùs; quo moto poſteà ipſum corpus corporaliter moveatur. Nam errant illi, qui dicunt animam primò movere ſpiritus, ſpiritus verò motos movere partes: quod Picolomineus in Phyſicis lib. de potentia motiva dixit. Fateor quidem unam

partem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

partem motam, benè poſteà movere aliam ejuſmodi motu corporali: ſicut cum muſculi contracti, trahunt oſſa & artus ſibi alligata: ſed tamen pars quæ primò movetur, ita ſpiritaliter movetur. Verùm difficultas eſt. An anima poſſit Spiritaliter, ac quaſi per nudum imperium facultatis alicujus ac hoc deſtinatæ; ſeu expultricis, ſeu attractricis, ſeu fortè alicujus diſtributricis; aliquid in corpore movere, quod non informet: & nominatim: An anima ſic movere poſſit ſanguinem & ſpiritum: & an de facto illi ſic moveantur: ſeu an ſanguis & ſpiritus moveantur per corpus à fibris venarum, nervorum, & partium ſimilarium corporaliter truſi, an verò per imperium moti.

Concluſio X. Anima poteſt directè & per ſe primò & immediatè movere Spiritum & Sanguinem ſine adminiculo corporei inſtrumenti.

Hoc probatur imprimis à poſteriori, hac ratione. Quę ſic moventut corporeis inſtrumentis, non moventur niſi certo modo, & ad certam poſitionem, eò ſcilicet versùs, quò partis truſio & compreſſio vergit: partes enim tantùm comprimuntur determinato modo: habent enim fibras ſuas certo & determinato modo poſitas. quapropter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

propter ut ad determinatum tantùm modum moveant eſt neceſſum. At contrà ſanguis & ſpiritus moventur undique, ergo.

Secundò. Quæ ſic moventur, ea moventur lentè & viciſſim: prout opus eſt ſucceſſiva partium omnium continuarum compreſſione, quæ non poteſt in inſtanti fieri: At ſanguis & ſpiritus ſimul, & ſemel, & ſubitò moventur: ut patet in animi paſſionibus; in veneris imaginatione, &c. Ergo non ſic moventur.

Tertiò. Arteriæ & venæ non ſic comprimuntur, ut earum compreſſione dici poſſit ſanguis moveri. ergo ſanguis non ſic movetur. Antecedens probatur. Si venæ ita conſtringerentur; videretur vel ſentiretur talis aliquis motus in venis nam cum alimẽtum movetur per æſophagum; cum excrementa alvi ejiciuntur: urina è veſicà exit; ſentitur talis conſtrictio & corporalis motio: Atqui talis in venis & arteriis non ſentitur, ergo. Denique lubrica & lenis conformatio venarum & arteriarum non videtur indicare, ſanguinem fibrarum, tanquam cataractarum quarũdam conſtrictione & laxatione ita retineri, emitti, vel attrahi.

Quartò.

Quartò. Si ejuſmodi fibrarum vel vaſorum conſtrictione & laxatione, & corporali truſione ſpiritus & ſanguis moverētur, quādo attrahitur, expellitur vel retinetur ſpiritus; deberet etiam expelli vel attrahi ſanguis, & contra: & deberent ſemper eodem motu moveri. Quando enim extruditur unus, deberet & extrudi alter: propterea quòd in eiſdem vaſis contineantur: & eodem tempore non poſſint diverſæ fibræ ſic conſtringi, ut una trudat unam rem ſursùm, alia aliam deorſum. At neceſſum eſt, ut ſæpe inæquali, diverſo & omninò contrario motu moveantur. ergo non ſic moventur. Denique per eaſdem venas meſaraicas defertur eodem tempore chylus ſurſum ad hepar, ut in ſanguinem convertatur; & ſanguis deorſum, ut inteſtina nutriat: Hoc fieri non poſſet, ſi ejuſmodi corporali membrorum motu moverentur, ergo.

Quintò, Sanguis & ſpiritus non poſſent ſic à partibus protrûdi. Nam cum ſint tenuiſſimi & fluidi, effugerent conatum partium, eos protrudere conantium.

Sextò. Quia talis per corporalem truſionem motus non videtur poſſe locum habere in vena cava & arteria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

aorta, quæ ſemper hiant & ſunt valdè magnæ. Nam ſi per compreſſioné earum ſanguis & ſpiritus moverentur; ipſæ deberét omninò conſtringi: alioqui hi non poſſent ſic extrudi.

Septimò. Quia, etſi per motum corporei organi videatur aliqua ratione expulſio & protruſio fieri poſſe; tamen non videtur illo modo fieri poſſe attractio: Atqui attrahitur ſanguis & ſpiritus in membra pro nutritione. Ergo non per talem motum corporeum.

Octavò. Partes ſimilares non ſunt organicæ, nec figura præditæ: itaque non habent omnis generis fibras, quibus operationes ſuas exerceant: ſed inſtrumentum operationum earum eſt ſolum temperamentum: Atqui eæ attrahunt ſanguinem & ſpiritus, & retinent & expellunt. ergo non per fibras, vel corporeum ullum inſtrumentum; ſed ſolo nutu & imperio animæ, adjuto potentiis propriis & partium temperamento. Confirmatur. Ejus, quod nutritur unaquæque minima pars nutritur; at unaquæque minima pars non habet fibras ad attrahendum, & retinendum & expellendum: cum unius partis minimæ non ſint plures aliæ minimæ. ergo ſolummo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſummodò expelluntur & attrahuntur ſpiritaliter, ſolo animæ juſſu. Confirmatur ſecundò. Alimentum ab ipſis plantis è terra attrahitur, ſolo animæ vegetantis imperio, ſine ullo motu corporeo aliquarum particularum. ergo & in animalibus: Si in ſolidis partibus ſanguis ea ratione movetur. ergo etiam in vaſis eadem ratione moveri eſt cenſendus.

Probatur etiam à priori. Etenim ſanguis & ſpiritus ſunt partim inſtrumentum, partim corporis alimentũ: Quatenus ſunt inſtrumentum; neceſſum eſt, ut ad animæ nutum moveri poſſint: de ratione enim inſtrumenti eſt, ad nutum cauſſæ principalis dirigi poſſe, alioqui non eſſet inſtrumentum; præcipuè verò naturæ ſpiritus convenit, quàm promptiſſimè in omnem partem moveri poſſe. Quatenus ſunt alimentum, debuerunt quoque nutui animæ obedire, ut in omnes partes alendas commodè ferri poſſent: At ſi per corpora inſtrumenta moverentur, non poſſent ita commodè moveri, nec poſſent nutui animæ obedire: ille enim motus valde tardus & moleſtiæ plenus eſſet. Ergo.

Secundò. Cum alimentum debuerit in omnes partes deferri, ſi ſanguis &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſpiritus illa ratione moverentur, neceſſariò per univerſum corpus debuiſſent corporea inſtrumenta motui illi ſervientia fuiſſe conſtituta: at hoc fieri non potuit; itaque neceſſum fuit eos ſic ſpiritaliter ad animę nutum moveri. At dicet aliquis: ſi ſanguis & ſpiritus ita moverentur ad nutum animæ; poſſent moveri, quò vellemus: ſed ſic non moventur, ergo. Sed reſpondeo: negando ſequelam. Nam moventur quidem ad nutum & imperium animæ; ſed non propterea ad imperium phantaſię aut voluntatis, ſed ad imperium quoddam naturale alterius potentiæ naturalis; ſeu expulſivæ, ſeu attractivæ, ſeu diſtributivæ: quæ non ſequitur in movẽdo facultatem cognoſcitivam aut appetitivã, ſed movet certo modo ſibi ab authore naturæ præſcripto: cujus imperium naturali quodam inſtinctu ſanguis cognoſcit.

Concl. XI. Non tantùm ſpiritus & ſanguis, ſed adhuc alia in corpore noſtro ab anima Spiritaliter moveri videntur.

Sic partes ſimilares attrahunt omne ſuum alimentum etiam pravum, ſic etiam excrementa ſua expellunt per ſolam vim expultricem temperamento adjutam; ſine partium aut fibrarum ulla contractione: ſic urina quo-

que

que à renibus, bilis à folliculo fellis, melancholia à liene videntur trahi & tracta denuò in inteſtina & ſtomachum amandari.

Ad argumenta ergo in principio quæſtionis poſita reſpondetur. Ad authoritatem Ariſt. verum eſſe animam nihil movere, niſi corpus proprium: at per corpus proprium non tantùm intelliguntur membra animata, ſed etiam ſpiritus & ſanguis, quos ubique Ariſt. in libris de generatione & partibus animalium, ſub corporis partibus comprehendit. Ad D. Thomam reſpondent Conimbricenſes 1. de Generatione cap. 4. quæſt. 24. art. 3, reſp. ad 2. argumentum non tenere & poſſe animam etiam movere ea quæ non informat. movet autem, inquiunt, anima ſanguinem & ſpiritum; non ut inſtrumentum conjunctũ: quomodo non movet, niſi quod informat; ſed ut inſtrumentum remotum: quomodo etiam poteſt movere quòd non informat. Vnde etiam benè Valeſ. in lib. de ſacra Philoſophia dicit, animam ſanguinem ſpiritaliter ſine inſtrumentis corporeis ad nutum movere, etiamſi ipſum non informet: in quo ponit quandam divinitatem & ſingularé ſanguinis cum anima ſym-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

pathiam: quòd cum eum non informet, poſſit nihilominus ſic ad mandatum movere. Et cur non poſſit anima movere illud, quod non informat? Sanguis enim & ſpiritus ſunt animæ inſtrumentum, & corporis alimentum, de ratione autem eorum eſt, ut & ad nutum moveri & dirigi ab agente principali & à membris nutriendis poſſint, ut valeant eorum uſibus inſervire. Neque poterant per inſtrumenta corporea moveri: quia imprimis illa ubique & in omnibus partibus ſimilaribus eſſe non poterant: ſecundò, quia ille motus minimè fuiſſet expeditus, ſed valde moleſtus: ſpiritus verò debent eſſe ad omnem uſum paratiſſimi. Ita vegetativa plantæ attrahit ſuccum terræ pro alimento, qui tamen eſt externus, & quem non informat: & ſine corporei inſtruméti conſtrictione vel truſione in ſummam uſque arborem trahit, ſpiritali quadam motione: cur non & animę ſuperiores eandé movédi ſui alimenti efficaciam habere dici poſſint? Forma magnetis trahit ferrum; ambræ paleam; pharmaci humorem peccantem, & tamen nulla iſtorũ informat illud quod trahit.

Ad ſecundum Reſpondetur: negando ſequelam. Nam ſanguis & ſpiritus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

& quæ in corpore ſunt, & jam ſunt animæ inſtrumentum & propinquum alimentum, ab anima vim & impreſſionem receperunt, quâ idonea facta ſunt ad ejuſmodi animę imperium recipiendum: quæ extra corpus ſunt, multaque alia in corpore exiſtentia quæ à corpore non ſunt alterata, non item. Quod anima gangrænoſum brachium non ampliùs moveat: equidem eſt, quia illud non ampliùs informat: Sed non ſequitur; quia illud non amplius informat, ideò non movet, ergo alia, quæ etiam non informat, itidem movere non poterit. Nã alio modo movet corpus proprium: alio modo ea, quæ in corpore continentur, ejuſq; tantùm vel ſunt inſtrumenta vel alimenta. Illud movet, quà eſt forma ejus; hæc verò alio modo.

Ad tertium dico: animam tantùm tangere contactu virtutis: quod ſufficit ut illa valeat movere.

Atque iſta ſic ſe habent ordinariè & ſecundum naturam in omnibus corporibus. Legimus autem præter communem curſum naturæ aliquos aliquãdo mirabilem & in proprium corpus & in ea quæ in corpore continentur, efficaciam & virtutem habuiſſe. Narrat de quodam Avicenna, qui cum

vellet, corpus ſuum paralyſi afficiebat. Scribit D. Auguſtinus de quodam, qui aures unam vel ambas pro arbitrio movebat: de alio, qui totam ſuam cæſariem toto corpore immoto, quantum capilli occupabant, ad frontem deponebat revocabatque cum vellet. Illud etiam penè omnem, inquit, fidem ſuperat: quòd quidam eorum, quæ deglutiiſſet plurima & varia paullatim contractis præcordiis, quaſi de ſacculo, quòd placuiſſet, proferebat. Refert idem quendam ſudare potuiſſe cum vellet: alium lachrymas pro libito prompſiſſe. Narratur, inquit, & presbyteri cujuſdam Reſtituti nomine, vis naturæ admiranda: qui cum volebat, ſeſe abducebat à ſenſibus, & jacens mortui hominis oſtendebat ſpeciem: ut non ſolùm vellicantes & pungentes non ſentiret; ſed etiam admoto igne ureretur, ſine ullo doloris ſenſu. Quibus exemplis indicatur nonnullos excrementa & humores in corpore ſuo contenta & partes etiam aliquas per Imperium voluntatis movere potuiſſe. Nam qui ſe paralyſi afficiebat, videtur hoc debuiſſe facere humores internos in ſpinam & nervos mittendo, & inde iterum educendo. Qui ſe in extaſim promovebat; debet hoc feciſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ciſſe humores pituitoſos in cerebri vêtriculos & ſubſtantiam agendo, & inde, cum placeret, educendo: Qui pro libito ſudabant & lachrymabantur; ſerum pro imperio movendo. Hæc exempla referens Cælius Rodiginus lib. 20. cap. 15. mirabilem animæ in proprium corpus vim fatetur, & corpus animæ imperio plurimùm obedire: eò quòd ſit forma per ſe ſubſiſtens & non indigẽs peregrino adminiculo. Verùm iſta non arguunt admirabilem animæ in corpus efficaciam, ſed potius particulares aliquorum hominum proprietates, & ſingularem corporis conformationem: quæ non eodem modo eſt in uno, ſicut in altero. Illa enim potiùs pendent à peculiari quadam membrorum conformatione: quæ non ſemper in omnibus eſt eadem. Aliqui habent aliquas partes magis muſculoſas, quàm alias; aut habent muſculos in aliqua parte, in qua non habent ordinariè alii homines: & tales poſſunt movere unam partem, quam non movent alii. Sic aſini, equi, movent aures; homines non: quia in aſinis & equis peculiares muſculi aurium motui ſunt deſtinati, in hominibus non. Canes erigunt pilos, & aves plumas ſuas, & hiſtrices pin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nas;homines minimè: equi movent & concutiunt totam cutẽ,homines non. Quod fit, quia eorum omnium cutis non eſt ita firmiter corpori adnata, & magis muſculoſa: & ideò eam movere poſſunt, & movendo movent ea quæ illi inhærent. Animalia ruminantia cibum deglutitum ad os poſſunt revocare: quod homo non poteſt. Quæ omnia fiunt, non ex imperio animæ ſuper corpus, aut ea quæ in corpore continentur; ſed ob peculiarem membrorum conformationem. Sed fortè etiam aliqua eorum arte magica contigerunt, aliqua fraude & dolo; aliqua forte etiam non ſunt vera, ſed ex relatu & fama hominũ narrata. Ideò non eſt exemplis omnibus adhibenda fides.

Reſtat videre. An anima etiam valeat movere corpora Aliena Externa: ſive corpora quæ non informat, extra ſuum corpus proprium conſtituta ac Remota. Et videtur equidem quòd ſic; Primùm Authoritate. Etenim Avicenna 4. 6. naturalium cap. 6. quem ſecuti ſunt Algazel, Albertus Magnus, Marſilius Ficinus, Pomponatius, Paracelſus & alii; adeò magnam vim animæ & imaginationi adſcripſit, ut dicat eam non tantùm in corpus proprium, ſed etiam in corpora externa

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

& longè diſſita agere poſſe: ea non tantum alterare, faſcinare, & ægritudinibus afficere, ſed & loco movere poſſe: adeò ut hominem longè remotum ex equo dejicere, & tempeſtates & pluvias excitare, & conſequenter nubes & vapores (ſine queis illæ excitari non poſſunt) localiter valeat agitare & movere,

Probatur Secundò Ratione, Intelligentiæ agunt & operantur per intellectum & voluntatem, ut eſt communis Scholaſticorum & etiam Ariſt. in libris de Cælo ſententia: & per ea poſſunt corpora movere. Sic intelligentiæ movent orbes; proſternunt exercitus; movent elementa & nubes, ut de diabolis eſt manifeſtum; corpora aſſumunt, &c. Atqui anima eſt etiam intellectu & voluntate prædita, & ſimilis ſupernis intelligentiis. ergo etiam per eaſdem potentias poteſt operari, & quidem etiam in corpora externa.

Tertiò. Anima, ut ſupra dictum eſt, poteſt movere corpora interna, quæ non informat: ergo etiam poteſt movere externa. Probatur ſequela. Quia, quòd anima non poſſet externa movere, ſola ratio eſſe videretur, quòd illa non informaret: ſed illa ratio non

valet:

valet; quia aliqua interna etiam non informat & tamen movet. Ergo etiam externa movere poteſt, etſi non informet.

Quartò. Magnes movere poteſt corpora externa à ſe remota. Ergo videtur quod & corpora animata idem poterunt. Probatur ſequela. Nam corpora animata habent formam & eſſentiam nobiliorem, quàm magnes: anima enim eſt multò excellentior forma, quàm ſit forma magnetis: At quæ eſſentiam habent nobiliorem, ea videntur quoque & modum agendi debere habere perfectiorem. Ergo Sit

Concluſio XII. Anima non poteſt directè & per ſe ac immediatè Corpus Alienum Externum ſive Remotum movere.

Pro cujus intelligentia eſt Notandum: animam dupliciter poſſe corpora externa movere. Primò, ut cauſſam moralem: ſic enim ſuadendo, rogando, minando, perterrendo, poteſt eſſe cauſa, ut res externa moveatur: ſic minando poſſum facere ut homo aut canis, qui antea quieſcebat, moveatur & à me aufugiat & currat, etiamſi quam maximè eſſet remotus: perterrefaciendo poſſum facere, ut qui in alto tecto ſtat quietus, tremat & cadat:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

dat: rogando & blandiendo, facere ut qui ſtat inferiùs, aſcendat ſursùm, volutetur, veniat ad me, abeat, proficiſcatur Romam, &c. Sed de tali cauſſalitate nos hic non loquimur, ſed de cauſſalitate phyſica, qua anima externum corpus propria virtute & effectivè poſſit movere. Secundò poteſt etiam corpora movere per accidens; movẽdo proprium ſuum corpus: quo moto, aliud ei ſubſtantialiter contiguũ corporaliter impellitur, protruditur, vehitur aut circumagitur. Sic poſſum hominem, lapidem, baculum impellere, attrahere, vehere, lapidem projicere, currum agere, &c. Et de tali motione non eſt quæſtio. Sed hic eſt quæſtio. An anima per ſe, non mediante motu locali corporis ſui aut partium ejuſdem, poſſit effectivè per imperium & immediatè corpus aliquod Externum movere; & de tali motu eſt intelligenda Concluſio.

Et probatur primùm Authoritate. Nam Ariſt. 2. de Anima, text. 26. dicit animam non poſſe movere quodcunq; corpus, ſed tantùm proprium. Et D. Thom. 1. part. quæſt. 117, reſponſione ad 4. quærens, an anima ſeparata poſſit corpora localiter movere, reſpondet quod non. argumento,

quòd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quòd anima cõjuncta non poſſit movere niſi quod informat. Quibus verbis manifeſtè indicat, quòd ſaltem externum corpus nulla ratione movere poſſit. Hoc etiam docent Valentia diſp. 8. quæſt. 8. puncto 2. Zoares, Conimbricenſes, Valeſius in ſacra philoſophia, & breviter eſt communis opinio omninm Peripateticorum.

Probatur etiam Experientiâ: quia videmus nos nullam rem externam poſſe virtute animæ noſtræ movere, niſi quatenus illam tangimus & corporaliter protrudimus aut quaqua ratione movemus: per ſolam autem rei viſionem, vel cogitationem, vel imaginationem de ea, vel volũtatem movendi illam; videmus quòd eam nunquam movere poſſimus. Quantumcumque enim quis diu lapidem inſpiciat, aut de eo cogitet, aut habeat voluntatem eum movendi, nunquam movebit eum: ut nequidem vel minimam plumam. Imò tantum abeſt, ut externam rem movere poſſimus, ut nequidem partem propriam corporis gangræna aut paralyſi affectam, quantumcumq; eam movere deſideremus, & de movenda cogitemus, movere valeamus: ut jam ſupra ex D. Thoma eſt allatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad Argumenta Reſpondeo. Ad authoritatem Avicennæ, Algazelis, & aliorum: illos fuiſſe nimis ſuperſtitioſos in extollenda animæ & imaginationis virtute & ea aſcripſiſſe Imaginationi, quæ ſunt aſcribenda virtuti Diabolicæ. Nam cum viderunt & audiverunt aliquos homines mirabilia ſuprà naturam feciſſe, non habentes adhuc illam notitiam maleficiorum & artis magicæ, ut nunc habemus, putaverunt eos illa facere per vim ſuæ animæ & Imaginationis, cum fecerint virtute diaboli. Alii eorum fuerũt homines Magici & ſuperſtitioſi, qui ideò dixerunt animam tanta poſſe, ut illo pallio tegerent impietatem artis, quã profitebantur. Quòd ſi anima haberet virtutem res externas movendi, utique illa poteſtas omnibus animatis indita eſſet, at nemo hodie talia virtute animæ facere poteſt, niſi ſit magus. ergo. Nec valet, quod ipſe tacitæ occurrens objectioni, dicat; non omnes talem virtutem habere, ſed eos tantùm, quorum animæ ſunt nobiliores, & à terreſtri fæce magis ſeparatæ, & ſub fælici ſiderum conſtellatione creatæ & ab iis influxum adeptæ: quia imprimis virtutes cæleſtes in animam, utpote ſpiritualem influere non poſ-

ſunt;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſunt; ut infra dicetur: ſecundò; quia, ſi aliqui homines talem poteſtatem haberent, maximè haberent viri ſancti, ingenioſi, & docti: tales enim (quando animæ aliæ aliis poſſent eſſe perfectiores) viderentur meritò eas præ aliis habere excellentiores; At nullus hodie eſt, quantumcumque ſapiens vel ſanctus, qui vel feſtucam quidem extra ſe ſine attactu corporali, ſolo animæ nutu & imperio, movere poſſit. ergo.

Ad ſecundum Reſpondetur. Id eſſe: quia illæ ſunt ſubſtantiæ ſeparatæ, ſolo imperio intellectus & voluntatis (quæ nulli corpori alligantur) moventes: At anima noſtra, etſi ſit quidem ſeparabilis, in hoc tamen vitæ ſtatu eſt corpori immerſa, & per ipſam determinata ad ſuum corpus; ſic ut ejus virtus motiva non ſit generalis & indeterminata ſicut Angelorum; ſed ita determinata ad illud, ut nihil movere poſſit, niſi vel illud ipſum, quod informat; vel, quæ habent neceſſariam cum illo connexionem, in eſſe inſtrumenti, vel alimenti &c. Si anima poſſet agere per imperium intellectus & volũtatis, qui ſunt immateriales; & ad nullũ mobile ſpecialiter determinati; poſſet fortè etiã externa quævis movere: & ideò

fortè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

fortè ſeparata etiam alias res præter corpus ſuum movere poteſt: at in corpore limitatur & aſtringitur ſic, ut non poſſit agere, niſi per potentias quas in materia habet, ſeu per potentias materiales: Atqui in corpore animato non ſunt tales potentiæ, quæ poſſint res externas movere. quare mirum non eſt, ſi eas movere non poſſit. Quod nullæ tales ſint in nobis potentiæ, probo: Quia potentiæ quæ in viventibus ſunt Motivæ; vel ſunt potentia Loco motiva Animalis; vel potentia motiva Naturalis, ut expultrix, attractrix, aut aliqua forte diſtributrix; At potentia Loco motiva non poteſt movere niſi per muſculos & nervos: & ſic non poteſt movere, niſi illa ad quæ illi pertingunt: illi non pertingunt in res externas, itaque illas non poteſt movere. Aliæ potentiæ, ut expultrix, attractrix, ad certas quoque res & certos ductus & organa & organorum temperamenta ſunt determinatæ, Ergo voluntas in nobis ſicut in Angelis non eſt efficax, ſed corporis conjunctione ita eſt ligata, ut immediatè non operetur, ſed ſolùm per aliam potentiam materialem; népe loco motivam: per quam ſolùm determinatur ad illud movendum, quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

illa potentia proximè executiva movere poteſt. Et de facto patet, quòd voluntas non ſit per ſe motiva: quia ſi loco motiva animalis ſit læſa, voluntas quantumcumque deſideret, ne minimam quidem partem movere poteſt, ut in paralyticis patet.

Ad tertium Reſpondetur, negando ſequelam. Etenim anima operatur per potentiam, quæ in ſua operatione dependet à certo temperamento, certis ductibus & canalibus: quæ in corpore ſunt, extrà verò non ſunt. Ad probationem Reſpondetur etiam negativè; Ratio enim cur anima non moveat, non eſt ſolùm, quòd ea non informet; ſed quia nec ea informat, nec illa impreſſionem ab anima receperunt; qua ſint facta idoneum corporis inſtrumentum, vel alimentũ vel idonea ad ejuſmodi animæ vim motivam recipiendam. Hinc movet nonnulla, nõ quia informat, ſed quia talem eſſentiam acquiſierunt, per quam ſunt facta apta moveri.

Ad quartum Reſpondetur. quòd non impediat, quin anima potuiſſet habere potentiam etiam externa movendi, ſi ita Deo placuiſſet, ſicuti magnes habet. ſed ideò non placuit, quia dedit viventibus ſufficientia media ad

omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

omnia pro naturæ ſuæ exigentia exequenda, etiamſi talem res externas movendi potentiam non habeant. Dedit enim eis in vicem illius, potentiam loco motivam, qua ſponte ad res externas, quas movere habent, progredi poſſint, ut eas quantitativè tangant & ſic moveant: etiamſi de longè ſolo nutu movere non poſſint. Potuiſſet itaque animæ vim illam dediſſe, ſicut & Angelis, ſi voluiſſet; ſed non voluit. Voluit autem hominem intra certos quoſdam terminos perfectionis creare, quibus Angelis eſſent inferiores.

Sed an anima poteſt corpus Externum Alterare? Sit

Concluſio XIII. Anima non poteſt etiam Alterare corpus Externum: id eſt, corpus animatum quà eſt animatum, non poteſt alterare corpus externum. Si non poteſt Alterare, ergo etiam non poteſt Generare.

Hanc concluſionem tenet D. Tho. part. 1. quæſt. 117. art. 3. & probatur. Anima non poteſt operari ubi non eſt: extra corpus non eſt, ergo ibi non poteſt operari. Sciendum itaque eſt, corpus animatum benè poſſe corpora externa alterare, ſed non poteſt ea alterare, quà eſt animatum, ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tantum quà eſt mixtum. Sic corpus meum calefacit veſtes, lectum, alia corpora adjacentia: ſed ea non alterat vitaliter ratione animæ aut in virtute animæ, ſed ſolum phyſicè & in virtute qualitatum quæ ei inexiſtunt. Non aliter, quàm lapis & ferrum calida, ea alterarét: quæ tamen non ſunt animata. Et ſic temperamentũ & qualitates corporis mei alterant corpora illa in virtute propria & non in virtute animæ, nec quicquã anima in illa alteratione cooperatur aut influit: & ideò talis alteratio non eſt actio vitalis, ſed tãtum phyſica: & illa corpora, quę ſic alterãtur, nõ aliter alterantur quàm à quovis corpore inanimato poſſent alterari.

Et ideo non alterantur niſi ſimplici alteratione: & ſolummodò calefiunt aut refrigerantur: nunquam autem in chylĩ, ſanguinis, ſpiritus, ſeminis aut membri naturam convertuntur; ſicut convertuntur illa, quæ vitaliter interiùs ab anima alterantur.

Dicet aliquis, Alterantur à corpore animato, quà eſt animatum: quia quæ à corpore animato deforis alterantur, tantùm acquirunt calorem: At calorem habet corpus ratione animæ, Ergo etiam ratione animæ acquirunt illum. Sed Reſpondeo eſſe per accidens

ad

ad calefactionem, quod calor ille corpori inſit ratione animæ: non enim refert à quo corpus habeat calorem, an ab anima an ab alio: ſufficit quòd illa calefactio non fiat virtute animæ. quia etiamſi per potentiam Dei anima à corpore auferretur, & corpus nihilominùs calidum remaneret, eodem modo res externæ ab illo corpore calefierent, ſicuti calefiebant, cum anima præditum eſſet. Etenim non tantum corpora animata externa corpora calefaciunt, ſed etiam refrigerant. Sic unus homo frigidus alium calidum ſibi adjacentem refrigerat: at non refrigerat in virtute animæ, ſed in virtute ſuæ qualitatis. ſicuti ergo illum non refrigerat in virtute animę, cum ipſe eſt frigidus; ita etiam non calefacit in virtute animæ, cum ipſe eſt calidus. Accedit, quòd nequidem corpus calorem habeat ab anima, ſed potius animam à calore: etſi ante animam inductus calor poſteà à ſuccedente anima conſervetur.

Poteſt porrò anima adhuc alia ratione eſſe cauſſa alterationis in corporibus externis: nempe, ut cauſa moralis: metum & gaudium ſeu verbis ſeu geſtibus incutiendo: per quæ motis in varia humoribus, ipſa vario mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

do alterantur, rubent, pallent, tremunt, &c. vel etiam motu animali ſuorum membrorum: activa naturalia eis applicando. Quo modo poſſum aquam facere calidam: motu manuum mearum ignem ei applicando. Sed de ejuſmodi alterationibus per accidens non hic loquimur.

Conſtat nunc ex prædictis in quæ corpora anima habeat activitatem, & quo motu ea valeat movere. Reſtat videre.

QVAESTIO III.

Per quas potentias illos motus & actiones exerceat?

Concluſio XIV. Anima nihil immediatè operatur per ſeipſam, ſed per Potentias ſibi ſuperadditas. Potentiæ autem tantùm ſunt animæ Inſtrumenta; anima verò eſt ipſa cauſſa Principalis.

Hæc concluſio eſt D. Thom. part. 1. quæſt. 77. art. 1. quem ſequuntur plerique Theologi & paſſim Philoſophi, dicentes, non tantum animæ hoc non competere ut per ſuam ſubſtantiam agere poſſit, ſed ne quidem ulli creaturæ, ſed ſoli Deo, qui eſt ſimpliciſſimus, & cujus idem eſt eſſe & agere. Hinc dicunt, nequidem Angelos per ſuam ſubſtan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſubſtantiam agere poſſe, ſed tantum per intellectum & voluntatem, tanquam potentias operandi ſubſtantiæ ſuperadditas. Hinc eſt, quod Ariſtot. animæ potentias adſcripſerit, per quas operetur: hinc omnibus ſubſtantiis potentiæ & qualitates tanquam inſtrumenta actionum aſcribuntur. Ignis dicitur agere, non per ſuam ſubſtantiam, ſed per calorem: magnes trahere ferrum; non per ſeipſum, ſed per potentiam attractivam: anima videre, non per ſuam ſubſtantiam, ſed per potentiam viſivam; audire per potentiam auditivam; concoquere per potentiam concoctricem, &c. Etenim ſubſtantiæ ſunt indifferentes ad omnem operationem: quare neceſſarium eſt, ut per potentias ſibi ſuperadditas ad hanc vel illam ædendam terminentur. Quòd ſi pro omnibus aliis operationibus; viſu, auditu, intellectu, imaginatione, memoria, peculiares potentias habere anima debuit; certè multò magis habere debuit ad Movendum & Alterandum. Etenim actiones cognitivæ ſunt animæ propriæ: hæ animæ etiam cum aliis rebus naturalibus communes. Sicut ergo res naturales non poſſunt illas ſine peculiaribus potentiis exercere, ita

quoque non eſt mirum, ſi neque anima poſſit. Illæ enim ſunt immanentes, hæ tranſeuntes: facilius autem videtur anima immediatè per ſuam ſubſtantiam edere poſſe actiones immanentes, quàm tranſeuntes: cum ergo non poſſit illas, utique neque has.

Concluſio XV. Anima non movet corpora omnia Localiter per eandem Potentiam, ſed per diverſas.

Potentiæ illæ duplices ſunt, alia Animalis Medicis dicta, Philoſophis Motiva voluntaria ſeu Progreſſiva: alia Naturalis, ſive involuntaria. Animalis eſt, quæ in cerebro reſidet & per nervos toti corpori communicatur. Hæc potentia ſequitur ſenſum & appetitum & obedit voluntati & potentiæ appetitivæ, & ab iis in opus excitatur: & edit actionem ſuam per nervos & muſculos, & ſine illis nihil omninò poteſt movere: & ſolis ineſt animalibus, minimè verò plantis. Talis eſt, per quam brachia & crura moventur. Facultas motiva Naturalis, eſt facultas quædam, quæ non ſequitur ſenſum & appetitum, nec voluntati aut appetitivæ paret, ſed eſt involuntaria; & ſequitur quandam inclinationem naturalem, per quam excitatur ad aliquid motu ſuo fugiendum vel proſequendum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quendum. Hæc facultas non eſt ſimplex, ſed variæ ſunt ejus differentiæ: aliæ omnibus partibus inſitæ: aliæ aliquibus peculiares. Alia eſt facultas naturalis motrix cerebri; alia cordis; alia ſtomachi, alia uteri. Hæc non utitur nervis aut muſculis, ſed ſolo temperamento, ſpiritibus & membrorum fibris. Talis eſt, per quam cerebrum in ſternutatione, pulmo in tuſſi, ſtomachus in vomitu emittunt excrementa. Talis eſt, per quam alimenta in univerſum corpus & per omnes partes nutriendas attrahuntur & ſuperflua excernuntur. Porrò præter illas potentias nullæ ſunt aliæ potentiæ Localiter movendi poteſtatem habentes.

Concl. XVI. Corpus proprium ſeu animatũ & membra ejus per ſe primò movet & per motivam Animalem ſeu Voluntariam, & per motivã Naturalé.

Quod per motivam animalem moveat, eſt manifeſtum; nam per illam moventur brachia, pedes, caput & omnes muſculi corporis & totum corpus: & ideò etiam vocatur à Philoſophis Progreſſiva. Quod per motivam Naturalem etiam moveat, probatur: quia pulſifica movet cor: motrix naturalis, quæ eſt in cerebro movet & concutit cerebrum in ſternuta-

tione: expultrix pulmonis, pulmonem in tuſſi: ſtomachi, ſtomachum in ſingultu, nauſea, vomitu: uteri, uterum in ſtrangulatione, in partu: expultrix quæ eſt in nervis, in carne, cutem & carnem, in rigore, palpitatione & motibus convulſivis. Etſi autem membra corporis animati ab utraque facultate motiva moveri poſſint, non tamen propterea omnia moventur ab utraque: ſed aliqua moventur magis à motiva Animali, quæ non moventur à motiva Naturali, ut muſculi & artus externi: alia moventur à facultate Naturali, quę nulla ratione moventur ab Animali, ut cerebrum, ſtomachus, uterus, pulmo, jam dicti. Eſt etiam differentia: quod motiva Animalis poteſt movere membra ſecundùm ſe tota; motiva vero Naturalis non ſic, ſed tantùm motu dilatationis & conſtrictionis: Sic in pulſu totum cor non movetur loco: nec ſtomachus in vomitu, nec uterus in partu; ſed tantùm conſtringuntur & dilatantur. Eſt & alia differentia; quod per motivam Animalem tantùm per ſe primò movetur corpus Proprium ſeu animatum, & non corpus Alienum: per Naturalem non tantùm Proprium; ſed & Alienum, ab anima non informatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Dico per ſe primo: quia per accidens etiam Alienum poteſt moveri. Etenim per motivam Animalem, ut per motum muſculorum, abdominis, etiam excrementa alvi & urina & fœtus excluduntur: per motum muſculorum thoracis, ſputa excreantur & aër eliditur; quæ non ſunt animata, nec partes corporis: verùm non per ſe, ſed per accidens: quatenùs ipſarum partium animatarum motu & conſtrictione, per accidens extruduntur.

Concluſio XVII. Corpus Alienum Internum, ſeu corpus non animatum, intrà corporis peripheriam contentum; per potentiam motivam Naturalem poteſt moveri, per motivam vero Animalem non poteſt, niſi per accidens: uti jam dictum eſt.

Prior pars probatur, quia in Medicina certiſſimum eſt, chylum, ſanguinem, ſemen, ſpiritus, excrementa, in corpore localiter moveri per facultates expultricem & attractricem, & ſi quæ fortè ſit in membris principalibus diſpenſatrix ab illis diverſa; quę omnes ſunt Naturales: interdum interventu & ſubſidio fibrarum; interdum ſpiritus, interdum aëris impellentis; interdum ſolo temperamento.

Poſterior pars probatur, Primò.

Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Nam quod à Loco motiva Animali movetur, movetur nutu voluntatis: Atqui nec ſanguis, nec humores, nec ſpiritus, nec excrementa, nec calculi, nec nuclei deglutiti moventur nutu volũtatis: Ergo non à motiva animali.

Probatur Secundò. Quia, quòd facultas illa movet, movet per muſculos: interiùs in corpore, in viſceribus, venis, arteriis, inteſtinis non ſunt muſculi, ibi autem ſunt humores, ſpiritus & excrementa. Ergo illa facultas non movet ea.

Concluſio XVIII. Corpus Externum non poteſt moveri Localiter, niſi per potentiam Locomotivam Animalem.

Dictum eſt ſuprà concluſione 12. externum corpus non poſſe directè & immediatè per imperium ab anima moveri, ſed tantùm per accidens: motu ſcilicet corporis proprii; quod per ſe & immediatè corporali truſione, vectione, &c. movet illud; hic verò dicitur talem motionem per accidens fieri per potentiam motivam Animalem. Quod, quia eſt manifeſtum, non eget ulteriori probatione.

Vidimus ergo per quas potentias anima moveat ſingula corpora Localiter; videndum nunc eſt per quas potentias ſingula Alteret. Sit ergo

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Concluſio XIX. Anima Alterat per varias potentias, ſed per aliquas alterat per ſe: per aliquas tantùm per accidens.

Alterat per ſe per potentiam Concoctricem, Altricem & Generatricem: Imò videtur tantùm alterare per potentiam Concoctricem: nam vel illæ aliæ non ſunt à potentia Concoctrice diverſæ, vel Concoctrix eſt famula earum,&per illam perficiunt omnem, quâ opus habent, alterationem. Hoc tamen hic non multum attinet diſputare. Sufficit ſcire, potentias, quæ verè & per ſe alterant, eſſe potentias Vegetativas: atque adeò animam alterare per ſolas potentias Vegetativas, & nullas potentias ſenſitivas & cognoſcitivas eſſe per ſe alterativas. Alterat tamen nihilominus anima per potentias Vegetativas, non quidem ſolas & per ſe conſideratas, ſed mediante temperamento & calore nativo: ſicut Concluſione 7. eſt declaratum. Alterat tamen per ſe: quatenus præter influxum ipſarum qualitatum, ipſa quoque effective cooperatur & per ſe influit; ſic ut per ejus influxum effectus producatur longè nobilior, quàm ſola virtute qualitatum formalium poſſet produci; ut ibidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ibidem oſtenſum eſt. Per Accidens alterat anima per illas omnes potentias, quæ quaqua ratione poſſunt eſſe cauſa motus humorum, ſpirituum, excrementorum ad partem, quæ alteratur. Quæ enim potentiæ ſolùm alterant mediante motu humorum & ſpirituum, &c. illæ non verè alterant, ſed ſolùm alterant applicando activa paſſivis: quod eſt tantùm per Accidens alterare. Hac enim ratione etiam Angeli alterant: quos tamen docet D. Thomas & omnes Theologi Scholaſtici per ſe non alterare, nec ullam formam in materiam inducere. Cauſa enim ſolummodo activa paſſivis applicans inter veras cauſas efficientes non refertur. Quando enim potentia aliqua animæ alterat applicando & movendo humores & ſpiritus ad partem, tunc illa verè nihil alterat, ſed tantùm humores & ſpiritus movet: & verè nihil influit quoad illam alterationem, ſed tota alteratio perficitur in virtute humorum & ſpirituum: & humores & ſpiritus non alterant in virtute animæ, ſed in virtute propria; & ſolùm & eodem prorſus modo, quo alterarent, ſi à potentia illa non applicarentur, ſed vel ab Angelo tantùm, vel motu proprio, ſeu intrinſeca ſua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

gravitate vel levitate. Inter potentias, quæ ſic per Accidens alterant, eſt diverſitas. Nam aliæ alterant longè magis per accidens, quàm aliæ: & aliquæ tantò minus per accidens aliis, ut in comparatione illarum quaſi agant per ſe, & poſſint dici agere perſe: quamquàm reſpectu verè agentium per ſe, ſemper agant per accidens. Nam, cum omnes hæ, quæ alterant per accidens, alterent mediante motu humorum & ſpirituum; illæ quæ proximiùs, immediatiùs, & magis per ſe movent humores, etiam proximiùs alterant: quæ vero remotiùs & magis per accidens movent humores & ſpiritus, illæ quoque magis per accidens alterant. At dictum eſt concluſione 10. ſolùm potentias Motrices naturales per ſe movere humores & ſpiritus, alias per accidens; quare ſequitur & illas quoque magis per ſe alterare, quàm alias. Reliquæ omnes, quæ quaqua ratione alterant; alterant tantùm, quatenùs dependentiâ quadam naturali motricem naturalem viſceribus & præcipuè cordi inexiſtentem in conſenſum trahunt & excitant: quæ tum ſanguinem & ſpiritus movet, quorum acceſſu & receſſu partes alterantur. Hac ergo ratione alterandi per Accidens,

maximè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

maximè alterat virtus Motiva Naturalis, quæ eſt in corde, qualiſcumque demum ea ſit: quippe quæ ſpiritum vitalem & ſanguinem in univerſum corpus diſtribuendi, & inde iterum ad cor revocandi immediatam habet poteſtatem. Sic alterat & virtus illa, quæ in Cerebro exiſtens, animales ſpiritus diſpenſat, & ad ſenſoria externa emittendi, & in ſomno & animi paſſionibus ad ſe denuò revocandi habet poteſtatem. Ita alterat etiam potentia peculiaris Hepati inexiſtens, ſanguinem venoſum per venas in univerſum corpus diſpenſans. Sic etiam omnium partium Attractrix, Retentrix, Expultrix alterant quatenùs ſanguinem, ſpiritus, excrementa localiter ad alia atque alia membra movendo: ſeſe privativè; alia verò, ad quæ movent, poſitivè immutant. Porrò potentia Motiva Animalis etiam poteſt corpus alterare, ſed valdè per accidens & quidem variis modis. Primùm; quatenùs poteſt corpus exercere, & exercendo, per motum, qui eſt calefactivus; vel per ſpirituum & ſanguinis agitationem calefacere. Secundò, quatenus poteſt cibos & remedia calida frigidave corpori adhibere; à quibus ipſum alteratur. Potentia Appetitiva per ſuas actio-

nes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nes ſeu animi paſſiones poteſt etiam corpus plurimùm alterare, ut quotidiana experientia conſtat: ſed ea tantùm ratione alterat, qua potentiam motricem naturalem cordis in conſenſum trahit & excitat, quæ per ſe ſpiritum & ſanguinem celerrimè per univerſum corpus movet: quo motu partes, à quibus illos avocat, refrigerat, ad quas verò mittit, calefacit. Sic ira, gaudium, calorem; triſtitia & metus faciunt frigiditatem. Sic etiam potentiæ Cognoſcitivæ & in primis Senſus Interni, ut Phantaſia, corpus alterant, ſed adhuc longè magis per accidens. Eatenus enim alterant, quatenus operando movent appetitum, appetitus movet potentiam cordis, potentia cordis movet ſanguinem & ſpiritum: qui per ſe alterant. Sic imaginatio mortis, inferni, paupertatis, refrigerat; pallorem, canitiem, aliaſque qualitates inducit: contrà cogitatio ſumendæ vindictæ, honorum, opum, pacis; calorem inducit & ruborem: illa, metum & triſtitiam, hæc iram & gaudium cauſando. Non tantùm ſenſus interni, ſed & Externi temperiem mutant; ſed longè adhuc remotiùs magiſq; per accidens nempe, quatenus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

illi actione ſua movent phantaſiam; phantaſia movet appetitum; appetitus potentiam cordis; potentia cordis ſanguinem ſpiritusque. Sic videndo præcipitia; audiendo fures, guſtando venenum, tangendo gladium; refrigeramur & palleſcimus: contrà videndo inimicum fugientem, audiendo nuntia læta, &c. incaleſcimus & rubemus. Quia nimirum per illas ſenſationes pariter metus & triſtitia; per has ira & gaudium excitantur: ut de ſenſibus internis diximus. Alio modo etiam per operationes potentiarum Cognoſcitivarum & quarumcumque aliarum potentiarum poteſt corpus Alterari: quatenus intenſa operatio unius potentiæ eſt cauſa diminutionis & remiſſionis alterius. Sic ſtudio & nimiis cogitationibus læditur concoctio, generantur in corpore cruditates; cor & hepar refrigerantur: è contrà nimiis commeſſationibus, id eſt, nimia facultatis concoctricis occupatione, cerebrum refrigeratur, &c. Quod etiam per accidens ſanguinis, ſpirituum & caloris motu fieri poteſt. Vbi enim anima uni alicui operationi valde eſt intenta, eò ſanguis, ſpiritus calorque feruntur: ab aliis, quibus minus eſt intenta, recedunt. Ex quo eſt

mani-

manifeſtum, has potentias non niſi remotiſſimè & valdè per accidens, & verè non effectivè, ſed tantum occaſionaliter alterare. Etenim potentiæ illæ à natura non ſunt deſtinatæ ad alterandum, ſed ad alias operationes ſibi proprias: motivæ ad movendum; cognoſcitivæ ad cognoſcendum: quæ ſunt operationes ab alteratione plurimum diverſæ. Facultates concoctrices pro natura partium, quibus inhærent, ſunt diverſæ: aliæ ex alimento generant chylum; aliæ ſanguinem; aliæ ſpiritum; aliæ ſemen. Omnium finis eſt alimentum eſſentialiter tranſmutare. Illa eſſentialis permutatio fit prævia alteratione: quare omnes, ut primo alterent, eſt neceſſum. Per ſe itaque ſolæ potentiæ in concluſione mentionatæ alterant: per accidens, omnes illæ alterare poſſunt, quæ quaqua ratione cauſa ſunt humorum, ſpirituum aut excrementorum ad aliquam partem motus. Dictum autem ſuprà eſt concluſione 5. animam per ſe non alterare corpus Proprium, & concluſione 13. per ſe non alterare corpus Remotum, ſed ſolummodò corpus Alienum Internum. Ex quo ſequitur illas potentias quæ per ſe alterant, non alterare corpus Proprium ſeu animatum, ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tantùm corpus Alienum ſeu inanimatum, intra corporis Proprii peripheriam contentum. Contenta ergo corporis, humores, ſpiritus, ſemen, excrementa, alterantur per potentias illas, quæ Per ſe alterant: corpus Proprium alteratur, non per potentias Per ſe alterantes; ſed per potentias alterantes per Accidens. Contenta enim corporis concoquuntur, non ipſum corpus: corpus verò ipſum alteratur humorum & ſpirituum applicatione: non verò humores aut ſpiritus applicatione ſui ipſorum. His ſuppoſitis fundamentis Quæritur nunc

QVAESTIO IV.

An anima aliquid agat per potentiam Imaginativam?

ET videtur quod ſic: Primùm Authoritate. Etenim infiniti authores diverſas & admirandas virtutes ei adſcripſerunt: ipſummet vulgus & totus mundus dicit & quaſi pro comperto habet per Imaginationem mirabiles effectus contingere & in corpore Proprio & Alieno: & non tantùm hoc viri mediocriter docti, ſed & mulierculæ ipſæ norunt & prædicant: Vox autem populi, Vox Dei.

Ariſt. lib. 3. de Anima cap. 3. dicit, quòd

quòd (per phantaſiam multa agere & pati contingat) & ſubjungit (ex eo quod imaginationes immanent ſenſibuſq; ſimiles ſint, beſtię atque homines agunt) & lib. de motu animalium cap. 6. (Alterant, inquit, phantaſia & ſenſus & meditationes. Aliquo enim modo ſpecies intellecta calidi & frigidi talis exiſtit, qualis & rerum unaquæque.)

Avicenna ſen. 2. lib. 1. doctr. 2. c. 14. dicit imaginationem magnam vim habere. Etenim imaginationem factam tempore conceptus, dicit fœtum aſſimilare rei imaginatæ ſola imaginatione rei auſteræ, ſtuporem dentium; imaginatione doloris, dolorem verum induci; aliaque. Idem 4. 6. natural. cap. 6. & 9. metaph. ſcribit poſſe animam humanam per fortem imaginationem non ſolùm proprium corpus, ſed etiam externum realiter tranſmutare: poſſe corpus ſanum ad ægritudinem & ægrum ad ſanitatem convertere: corpora faſcinare: grandines, nives, ventos excitare, & ſyderum virtutes à cælis depromere: hominē longè remótum & equo inſidentem dejicere & in puteum proſternere. Dicit tamen non cujuſvis hominis Phantaſiam illam potentiam habere, ſed illius, qui animam habuerit excellentiorem &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

puriorem, & à fæce, materię magis ab-
ſtractã & ſub fœliciſſimo ſidere & im-
perio Iovis conceptam. Talis enim vir-
tutes, inquit, à Iovis influxu recepit &
quaſi eſt ipſa Iovis imago: adeò ut per
influxum ab eo acceptum, nõ tantum
operetur quaſi anima; ſed quaſi ipſe
Iuppiter: Vnde ſicut Iuppiter & cęleſtia
corpora imperium habent in hæc ſub-
lunaria; ita etiã talis anima influxu &
virtute Iovis affecta, mediante ſua ima-
ginatione, habet, inquit, potẽtiam pro
imperio ſublunaria corpora permu-
tandi. Et 4. 6. natural. cap. 4. dicit id
mirum non eſſe: quandoquidem ani-
ma ſit forma ſpiritualis & corpori nõ
neceſſariò cohærens; adeóque conge-
nea ſupernis intelligentiis: quas uti ab-
ſolutam in corpora ſublunaria pote-
ſtatem habere, & per ſe formas in ma-
teriam eorum inducere poſſe putat;
ita quoq; putat animam eorum natu-
ram imitari: in tantum, ut agere poſſit
ſine contrario: operari in diſtans ſine
medio: & tantam in res omnes mate-
riales exercere poteſtatẽ, ut plùs ab ea,
quàm ab ipſis agentibus naturalibus
valeant alterari. Sic, ut poſſit homi-
nem ſine matre, utero & ſemine, &
plantam ſine ſemine generare. Quæ
ita certa eſſe credit, ut 2. 1. ſuæ phi-
loſophiæ

loſophiæ ineptos omnes eſſe dicat, qui hoc non credunt.

Hanc ſententiam ſcribunt ſecutum eſſe Avicembronem Philoſophum Maurum; Algazelem 5. phyſ. cap. 9. & nonnullos alios.

Similes etiam propemodũ virtutes imaginationi adſcribunt Marſilius Ficinus lib. 3. Theol. Plat. c. 1. Andreas Cataneus Imolenſis lib. de intellectu & de cauſis mirabilium effectuũ, Pomponatius lib. de incantat. Paracelſus lib. de ſignat. rerum; Agrippa lib. de occ. philoſ. Iac. de Forlivio 3. tech. quæſt. 11. Cælius Rodiginus lib. 20. c. 15. qui tãtum imaginationi tribuunt, ut plurima, quæ omnes faſcinatione diabolica vel miraculo fieri putant, ipſi ſola fortis Imaginationis virtute fieri credant. Sic putant per Imaginationem Apollonium Thyaneum mirabilia opera præſtitiſſe: Empedoclem ex hoſtis agro ſegetem in ſuum tranſtuliſſe: aliquos naturaliter faſcinare poſſe: ſola imaginationis virtute ſanguinem ex interfecti corporis vulnere exire, &c. Imò tantũ imaginationi adſcribit Pomponatius, ut putet oſſa canum tanta poſſe miracula facere, ſi à colente ea putarentur eſſe oſſa Sanctorum, quam ſi verè oſſa Sanctorũ eſſent: per ſolam colẽtis Ima-

ginationem. Et aliqui, inquit Chriſtophorus à Vega lib. 2. art. med. *ſect. 6.* putant homines illos in Hiſpania exiſtentes, qui Salutatores vocantur, ſagittas & ſpicas ex corporibus vulneratis evellere; & per ignem ac diſtrictos enſes ſine noxa, ſola virtute Imaginationis, incedere poſſe.

Porrò & Hippocrates, & Empedocles, & Plutarchus, & Soranus & D. Auguſt. & D. Hieron. quorum infrà authoritatem adducemus & infiniti alii, etſi non illam quam præcedentes, magnam tamen etiam poteſtatem Imaginationi adſcripſerunt. Quin & D. Thom. part. 3. quæſt. 13. art. 3. ad 3. faſſus eſt imaginationem multam in corporis mutatione vim habere, poſſeque corpus & quoad motum localem, quoad alterationem, & ſecundùm multa accidentia immutare.

Probatur Secundò Ratione. Scribit Ariſt. in 3. de anima c. 5. quòd ſcientia, quæ eſt actu, eſt idem quod res: & alibi dicit, quòd intellectus intelligendo fiat ipſum intelligibile: quod intelligendum quidem eſt, non quòd fiat ipſum intelligibile realiter, ſed ſaltem ſpiritaliter. Sicuti enim ſubjectũ, quod recipit realem calorem, fit realiter calidum:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

lidum: ita potentia, quæ recipit ſpeciem caloris, fit ſpiritaliter calida: & ſic de aliis ſenſibilibus. Atqui unumquodque, ſicut eſt, ita poteſt operari: Ergo phantaſia, quale ſenſibile fit imaginando, ſecundum talis ſenſibilis naturam poteſt operari. Ergo, ſi phantaſia fit ſpiritaliter calor, poterit calefacere: ſi fit ſpiritaliter frigus, poteſt refrigerare: ſi ſpiritaliter color, poteſt colorare, & ſic deinceps. Etſi autem fiat ipſum ſenſibile tantùm ſpiritaliter, tamen operatur realiter: quia, ut inquit Ariſtot. lib. de motu animalium cap. 6. ſpecies habent rerum virtutes. Cum ergo phantaſia poſſit omnia ſenſibilia percipere & percipiendo fiat omnia; ſequitur quòd poſſit omnia operari.

Tertiò. Quid miri eſt, ſi anima humana, quæ eſt tam nobilis & excellens, incorruptibilis, & divina; ſpiraculum à Deo ſpiratum; habeat aliquam potentiam tam excellentem, per quam tam admirabilia poſſit præſtare? præcipuè animæ aliquæ nobiliores & excellentiores? Etenim multorum Scholaſticorum ſententia eſt, non omnes animas eſſe æquè nobiles, ſed unam alia nobiliorem à Deo creari; & unam non ſolum ratione majoris & minoris

perfectionis corporis, ſed etiam eſſentiali & intrinſeca bonitate alia eſſe perfectiorem: ut de anima Chriſti & anima Iudæ exemplificant. An non videmus in multis aliis rebus naturalibus longè ignobilioribus corpore animato eſſe admirandas virtutes, quibus res externas & longè diſſitas afficere poſſunt & in eas ſtupendas vires exercere? ut de magnete eſt manifeſtum? Quid ni ergo etiam animæ concedi poſſit potentia aliqua, per quam habeat vim admirabilia perpetrandi? Nec quicquam eſt, quod nos ignoremus, quomodo id facere poſſit, cum videamus tam multa alia effect⁹ edere; quos qua virtute & quomodò edant, ignoramus. Quomodò Echeneis naves remoretur: quomodo ambra paleas; naptha ignem; magnes ferrum trahat; adamas ejus virtutem compeſcat; quomodo charadius avicula conſpecta Icterum curet; baſiliſcus viſu occidat; & ſimilia multa ignoramus; quæ tamen fieri Ariſtotel. 2. hiſtor. animalium cap. 14. Plutarchus 5. Sympoſiac. quæſt. 7. Ælianus hiſt. animal. lib. 17. cap. 13. Plinius variis locis atteſtantur; Quid mirum ergo, ſi etiam Animam per Imaginationem multa præſtare credamus; quę

tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tamen quomodo præſtare queat, ignoramus?

Accedit Quartò; quòd à multis memoriæ proditum ſit; nonnullos homines, gentes & nationes, imò etiam & beſtias peculiares habere proprietates per aliquas alias animæ potentias mirabilia præſtandi: Quidni ergo pariter dici poſſit; quòd ſicuti per illas potentias in externa agere & ea vario modo afficere poſſunt, ita aliqui ſingulari proprietate etiam per potentiam Imaginativã ſimilia & majora agere poſſint? Scribit Plinius lib. 7. cap. 2. ex Cratete Pergameno & Agatarchide circa Pontum fuiſſe gentes Ophiogenes; in Africa Pſyllos; in Italia Marſos, qui ſerpentum venenum ſolo attactu compeſcebant & ictus eorum curabant. Scribit ibidem de Pyrrho Rege, quòd ſolo pollice pedis attingendo, lienoſos perſanabat. Alii ſcribunt de Imperatore Veſpaſiano, quòd etiam ſolo attactu multos curabat. Sic Galliæ Reges ſcrofulas ſolo attactu curant, & vulgo ſeptimus quiſque non interrupta ſerie filius eadem facultate præditus putatur. Scribit Michael Medina lib. de recta in Deum fide cap. 7. ſe noviſſe puerum quendam, qui gratiam ſanitatis habere dicebatur; qui

multos

multos homines ſolo attactu graviſſimis morbis liberabat. An non etiam Echeneis ſolo attactu navem firmat? Sic ſunt alii qui faſcinant & interimunt videndo. Scribit Plinius ex Iſogono loco citato in Triballis & Illiriis gentes eſſe, quæ ſolo viſu faſcinabant. De Thibiis Pontigente ex Philarcho idem Plutarchus refert 5. ſympoſ. quæſt. 7. Sic baſiliſcus teſtim. Gal. lib. de Theriaca, Catoblepa teſte Pomponio lib. 3. c.4. Plinius lib. 8. cap. 21. & Solinus cap. 32. viſu interimunt. Rubeta paluſtris, teſte Æliano lib. hiſt. animalium viſu pallorem inducit. Lupus teſte Plinio lib. 8. cap. 22. & Solino cap. 7. raucedinem; Teſtudo viſu ova excubat. Sunt alii qui loquendo & verbis ſolis prolatis mirabilia poſſunt præſtare. Scribit Plinius loco citato ex Nimphodoro in Africa familias eſſe, quæ laudando arbores faſcinent & pueros interimant. Scribit Homerus lib. 9. Odyſſeæ Autolici filium fluxum ſanguinis carmine ſedaſſe: quod alios etiam facere Q. Serenus cap. 33. refert. Scribit Celius Aurelianus 1. Chronic. Adrianum Imperatorem aquam inter cutem quibuſdam verbis eduxiſſe. Marcellus ſcribit quibuſdam verbis ſordes oculos ingreſſas elui.

elui. Scribit Ætius lib. 8. cap. 50. ſpinam vvulæ infixam verbis extrahi, & vermes, epilepſiam, dentium dolorem, precibus ſanari. Plinius lib. 28. cap. 2. ex Theophraſto, Varrone & Catone ſcribit Iſchiadem, podagram & luxata membra carmine curari, & Trallianus lib.6. cap.4. ſcribit in morbis incantationes & certorum verborum pronuntiationem plurimùm prodeſſe. Conciliator differentia. 156. dicit ſe vidiſſe aliquem, qui proferendo aliquot verba in aurem tauri; eum proſternebat. Scribit Antonius Benivenius lib. de abd. cauſ. cap. 26. ſagittam cujuſdam militis pertinaciter hærentem carmine excidiſſe. Si ergo tangendo, videndo, loquendo homines & animalia tantam virtutem habent; quomodo, non eandem habebunt & longè majorem imaginãdo. Quin imò videntur hi omnes effectus imaginationi potiùs, quàm prædictis actionibus eſſe aſcribendi. Non enim videntur tam à viſione, attactu, aut locutione; quàm potiùs vehementi imaginatione cum illis conjunctâ promanaſſe. Accedit, quòd ſuprà ex Avicenna & D. Auguſtino dictum ſit, quemdam cũ volebat, corpus ſuum paralyſi afficere potuiſſe; alium pro arbitrio aures

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

aures movere: alium capillitium totum in frontem dimittere, & iterum attollere: alium cibos deglutitos, ſingulos pro voluntate ſurſum adducere: alium ſudores, lachrymas emittere: alium ſe omnibus animæ functionibus ita pro libito privare potuiſſe, ut mortuus videretur & punctus dolorem non ſentiret.

Tertiò probatur experientiâ: quia videmus quotidie fœtus matrum imaginatione ſignari: Homines, de peſte imaginantes in eam incidere: remedia nullam naturalem agendi vim habentia, ſola portantis imaginatione morbos curare: cibos, etiam malos, cum deſideriò ſumptos prodeſſe.

Concluſio XX. Anima nihil agit per ſe per potentiam Imaginativam: id eſt, Phantaſia ſeu potentia imaginativa, non eſt activa, nec per ſe directè & propria virtute in ulla corpora agit.

Pro quo eſt Notandum: potentiam Imaginativam eſſe quidem activam; quia eſt potentia; omnis autem potētia eſt activa, ſed non eſſe activam niſi ſuæ operationis & imaginationis, & ejus actioné immanere ei & non exire extrà potentiam; & ſic præter ſuam nudam cognitionem nihil ad extrà effectivè in corpus ſeu Proprium, ſeu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Alienum agere, nec illud ullo motus genere directè & per ſe mutare, movere aut alterare.

Hæc concluſio probatur generaliter: quia imaginatius eſt potentia cognitiva; potentiæ autem cognitivæ à Philoſophis paſſivæ dicuntur: ex eo, quòd ipſæ à ſpeciebus cognoſcibilibus afficiantur, eas recipiant, & recipiendo, in ſe vitaliter eliciant judicium & cognitionem: & præter cognitionem ſuam ulteriùs effectivè nihil agant. At potentiæ motivę & vegetativæ dicuntur potentiæ activæ, eò quòd earum actio tranſeat in corpus:& ipſæ in corpus & ea quæ in corpore continentur, vim exerceant: eaque motu locali, alterationis & aliis motus ſpeciebus immutent: Ergo imaginativa non eſt activa.

Probatur ſecundò clariùs. Omnis cognitio eſt actio immanens: imaginatio eſt cognitio, ergo imaginatio eſt actio immanens At actiones immanentes ſunt infæcundæ & non ſunt activæ. ergo nec imaginatio eſt activa. Minor probatur; Actio quæ in alio aliquid facit, recipitur in eo, in quo facit, ſeu in paſſo: nam ubi non recipitur actio, ibi non eſt paſſio; nec conſequenter productio effectus: at actiones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nes immanentes non recipiuntur in alio, ſed manent in potentia, & ideò appellantur immanentes, Ergo.

At objiciet aliquis: Ariſtot. 3. animæ cap. 3. dicit, ideò animalia, beſtias & homines per imaginationem multa agere, quia imaginationes immanent ſenſibuſque ſimiles ſunt: ergo tantum abeſt, ut imaginativa ideò non ſit activa, quòd ejus actio immaneat, ut potiùs per hoc videatur debere eſſe quam maximè activa. Verùm Reſpondeo. Ariſtotelem ibi non loqui de actionibus immanentibus aut efficacia earundem: & ibi non velle dicere, quòd imaginatio, per hoc, quòd ſit actio immanens, habeat vim per ſe realiter alterandi; ſed diſputare in illo capite de potentia imaginativa, qualis ea ſit: an ſcilicet à ſenſu, intellectu & opinione ſit diverſa, & docet quod ſic: & quòd non tantùm ſenſus, intellectus ſint cauſa diverſarum motionum in corpore, ſed etiam phantaſia: & ibi docet etiam phantaſiam movere appetitum & alias potentias: unde variæ contingunt in corpore motiones & alterationes. Et hoc eſt, quod dicit Phantaſiam poſſe: & non, quòd realiter per ſe immediatè alteret. Et ſi dicit in animalibus phantaſiam eſſe plurimarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

marum motionum cauſam & præcipuè in beſtiis; in quibus phantaſia præeſt corporis gubernationi & à nulla ſuperiore potentia intellectiva coercetur: ſæpè etiam in hominibus; quando, ſcilicet, intellectus per amentiam, animi paſſiones, aut ſomnum impeditur. Nam tunc ipſi ſola imaginatione ducuntur & operantur ex præſcripto imaginationis & non intellectus; & ideò, inquit, imaginatio multarum motionum in corpore cauſa eſt: quia ipſa, inquit, ſenſibus ſimilis eſt; & ita à ſpeciebus ſibi poſt abſentiam objectorum externorum inhærentibus movetur, ſicuti moveretur à ſpeciebus, quæ præſentibus objectis per ſenſus hauriuntur; propterea, quòd ſpecies in ea remaneant & non ſtatim pereant & evaneſcant. Nam hinc etiam abſentibus objectis adhuc movetur, & conſequenter alias potentias excitat & quovis tempore corpus movet & permutat: quod non faceret ſi ejus ſpecies in potentia non remanerent. Quandò enim illæ periiſſent, non ampliùs phãtaſiam afficerent: phantaſia non mota non etiam moveret alias potentias, & ſic animal quieſceret & non permutaretur.

Probatur concluſio Secundò. Si per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

imaginationem vel actum alicujus potentiæ cognoſcitivæ aliquid alteraretur; vel illud deberet eſſe objectum ipſum quod recipitur : vel ipſum organum, quod recipit; vel alia aliqua corporis pars; non objectum : quia ipſum nihil patitur à ſenſu, ſed agit in ſenſum & eſt externum; & cum res aliqua percipitur, illa per noſtram perceptionem realiter non mutatur, ſed manet in ſuo eſſe & ſecundum omnes ſuas qualitates, ſicut erat ante; ut bene dicunt Themiſtius & Alexander: Non organum: quia organum receptione intentionali objecti alteratur ſolùm alteratione perfectiva, non autem corruptiva & reali. Nam cum guſto amarum, lingua mea non fit amara : cum video rubrum, oculus meus non fit ruber; cum ſentio calorem, cutis mea non fit realiter calida, niſi in quantum cum actione intentionali objecti eſt conjuncta actio materialis & corruptiva : quod eſt ſenſui per accidens: quia tum organum non afficitur ut organum, nec patitur ab objecto, ut ſenſibili; ſed tantùm ſicut unum corpus mixtum poteſt ab altero pati & alterari, etiamſi non ſit animatum. Nam nulla ſenſibilia, ut talia, in ſenſum, ut ſenſum, aliter agunt, quàm in-

tentio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tentionaliter: ut benè diſputat Zarabella in libello de ſenſ. agente cap. 4. Non etiam alteratur alia aliqua corporis pars, quia ipſa actio cognitionis non tranſit, ſed immanet potentiæ & organo. Ergo nulla pars poteſt ab imaginatione alterari.

Probatur Tertiò exemplo aliarum potentiarum cognoſcitivarum; quarum nulla in homine eſt activa: Sic viſiva nihil aliud facit quàm ſuam viſionem; auditiva nihil aliud, quam ſuam auditionem. Præter viſionem & auditionem nullam in corpore noſtro ab iis percipimus mutationem: ſive videamus, ſive oculos claudamus, eodem modo conſtituti ſumus. Viſio, ut viſio, nihil efficit: nec quia videmus ignem, ideo incaleſcimus; nec quia glaciem, ideo refrigeramur. Neque videre res motas facit nos moveri, nec quieſcentes, plus minùſve quiſcere. Idem in omnibus aliis ſenſibus eſt manifeſtum. Non per hoc quòd imaginamur ignem, calidi fimus: nec per hoc quod imaginamur glaciem, frigidi: nec imaginando & appetendo intenſiſſimè corporis albedinem, albi, aut nigredinem, nigri fimus: nec imaginando ſimpliciter motum ideo movemur, aut imaginando quieté, quieſcimus:

ſcimus: Quamvis per accidens fiat, ut aliquando moveamur, vel quieſcamus: Saltem per ſolum actum imaginationis id non fit. Quod ſi id à ſimplici & ſola imaginatione fieri poſſet; paralytici intenſiſſimè imaginantes & appetentes motum, imaginatione ſua ſe moverent: & febrientes imaginando frigiditatem, & ſiticuloſi imaginando humiditatem, & cœci imaginando ſanitatem; frigidi, humidi, & bene videntes evaderent. Quod enim aliquid per ſe facit; illud eſt natum illud facere ſemper. Accedit, quod nec naturæ imaginationis nec ſenſuum aut ullius potentiæ cognoſcitivæ conveniat, ut ſint activæ. Quia ſic animalia nunquam illarum potentiarum operationes exercere, & nunquam quicquam cognoſcere poſſent, quin ſemper mutarentur, moverentur alterarenturque: quod reliquas omnes animę actiones & ſanitatem & ſtatum corporis ſemper perturbaret & *ἀσυμπάθειαν* quandam induceret.

Pro cujus concluſionis majori intelligentia, res hæc particulariùs eſt explicanda. Quapropter ſciendum: quòd, ſi phantaſia haberet vim agendi & tam mirabilia opera præſtandi; deberet ea facere per aliquam ſpeciem

motus:

motus: vel ſcilicet per motum localem, vel per alterationem, vel auctionem, vel generationem; & præcipuè vel per motum localem, vel per alterationem. Nam ſi phantaſia poſſet alterare, poſſet & eſſentialiter tranſmutare; & ſi non poſſet illud, etiam nec hoc poſſet. Nam generatio omnis à prævia pendet alteratione. Quapropter ut vires phantaſiæ perfectè ſciamus; ſpecialiùs inveſtigandum eſt.

An Phantaſia aliquo iſtorũ motuum corpora poſſit immutare: Et imprimis an poſſit Alterare. Etenim ſi poſſet Alterare; poſſet morbos & ægritudines facere; nempe eos, qui à temperamẽto pendent: poſſet etiam inducere ſecundas qualitates, utpote, quæ pendent à primis: poſſet eſſe cauſa productionis & generationis variarum rerum, & poſſet mirandos facere effectus in illis corporibus, ſive Proprio ſive Alieno, ad quæ ejus poteſtas extenderetur. Eſt etiam vidẽdum: an poſſit corpora ulla Localiter movere. Quia ſi ſaltem poſſet movere Localiter; poſſet applicãdo activa paſſivis multa præſtare. Quomodo & voluntas angelica, etſi non habeat vim alterandi, quatenus tamen habet vim loco movẽdi, nihil non poteſt. Si localiter per ſe movere poſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſpiritus & humores, poſſet morbos ex intemperie curare: poſſet etiam producere; activa paſſivis applicando: poſſet facere morbos in conformatione, & factos curare; poſſet ſurdos facere audientes, & cœcos videntes: humores in membra impellendo vel amovendo. Et inducendo qualitates primas, poſſet etiam inducere ſecundas & fœtum variis coloribus ſignare. Si etiam res externas movere poſſet; poſſet etiã (quod dixit Avicenna) & homines, & animalia faſcinare, elementa turbare, & ventos, pluvias, & tempeſtates ciere. Quapropter ad ſciendum, an aliquid iſtorum facere poſſit, videndum, an poſſit alterum illorum motuum ciere. Imprimis ergo quæritur.

QVAESTIO V.

An phantaſia poßit ullum corpus movere ſuo loco?

ET videtur quod ſic. Primò Authoritate. Etenim Ariſtot. 3. de anima c. 10. dicit phantaſiam & appetitum corpus proprium localiter movere. Et lib. de communi animalium motu, dicit cogitationem, viſum, voluntatem, ſelectionem, cupiditatem animalibus motum adferre. Et D. Thomas part. 3. quæſt. 13. art. 3. ad 3. dicit; quod imaginationi, ſi ſit fortis, naturaliter obe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

dit corpus quoad aliqua: puta, inquit, quoad caſum è trabe: quia imaginatio eſt nata eſſe principium motus localis; ut eſt, inquit 3. de anima. Et Cajetanus 3. de anima cap. 6. & plerique Thomiſtæ dicunt, quod imaginativa ſit principium motus localis, & quòd ipſa corpus animatum effectivè moveat, quoad motum voluntarium, & preter eam nulla ſit alia ſpecialis potentia loco motiva.

Secundò probatur Ratione: quia, quando imaginatio vult aliquod mébrum moveri, ſtatim illud membrum movetur, & cum vult ut à motu ceſſet, ſtatim etiam ceſſat: adeoque pro nutu & imperio, & quando & quomodo & quantum ipſa vult, membra moventur, ergo moventur à phantaſia. Sequela probatur. Nam ſi à phantaſia non moverentur, ſed ab alia aliqua facultate; non penderet motus eorum ita abſolutè ab illa; ſed ſolùm à diſpoſitione ſuæ veræ & efficientis ac proximæ cauſæ ſeu illius facultatis, à qua moverentur. Vnde videtur, quòd phantaſia per ſe & effectivè moveat ipſum corpus proprium, ſeu ipſum corpus animatum.

Videtur etiam quod moveat corpus Alienum, nempe ſpiritus & humores.

Etenim propter actiones phantaſiæ ſpiritus & humores celerrimè, modò huc, modò illuc in corpore moventur. Ergo moventur à phantaſia. Etenim imaginando terribilia, homines tremunt, refrigerantur, pallent, in ſyncopen incidunt: imaginando jucunda & læta, rubent, incaleſcunt: oculi eorum fiunt flammei & radiantes: ſæpè extemplò moriuntur: imaginatione veneris coles extenditur. Hoc non alia ratione contingit, niſi quia propter ejuſmodi cogitationes ſpiritus & ſanguis quam celerrimè, intrò, foràs, ſurſum, deorſumque moventur. At nihil videtur eos movere, quàm illę cogitationes & imaginationes; immediatè enim poſt tales cogitationes ita moventur: & nihil aliud videtur mediare, à quo dici poſſint ita moveri. ergo phantaſia illos movet. Hoc dicunt & tenent Conimbricenſes, Thomas à Vega, Valeſius, Picolomineus, &c.

Concluſio XXI. Phantaſia per ſe non movet ſecundùm locum corpus proprium ſeu animatum.

Probatur Concluſio. Membra corporis, ut oſtenſum eſt concluſione 16. vel moventur motu voluntario vel naturali: phantaſia non eſt cauſa mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tus naturalis, ut omnes fatentur: quia ille motus non obedit phantaſiæ, ſed fit à propriis potentiis naturalibus motricibus: non etiam eſt cauſa motus voluntarii membrorũ. ergo nullius. Quod non ſit cauſa motus voluntarii, probatur: quia cauſa ejus eſt potentia quædam Loco motiva à phantaſia diſtincta, ut medici tenent: vel ſaltem eſt potentia appetitiva, quæ etiam eſt à phantaſia diſtincta, ut tenent plerique philoſophi. Ergo non eſt phantaſia.

Pro hujus quæſtionis intelligentia, quia eſt valdè difficilis & controverſa, eſt notandum ad motum concurrere tres actiones ſe mutuò ordine neceſſario conſequentes: cognitionem, appetitionem & motionem. Etenim motio eſt ad aliquid proſequendum vel fugiendum: non proſequimur aut fugimus, niſi quod appetimus aut declinamus, itaque concurrit appetitio: non appetimus, niſi quod cognoſcimus; itaque concurrit cognitio. Prima ergo eſt cognitio, inde ſequitur cogniti appetitio, ultimò eſt appetiti proſecutio, quæ fit per motum. Non eſt dubium, quin cognitionis cauſa ſit phantaſia; & in hominibus etiam intellectus: ſed eſt quęſtio, quid edat duas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

reliquas actiones an phantaſia, an aliæ potentiæ peculiares. Si phantaſia eas ederet, equidem verè eſſet cauſa motus membrorum: ſi non, ſed ſint aliæ potentiæ, quæ eas edant; ubiq; nec phantaſia poteſt dici motus localis cauſa: at ſunt aliæ. ergo phãtaſia non eſt cauſa ejus. Subſumptum probatur. Phantaſia non eſt cauſa appetitionis, ſed propria potentia appetitiva: ergo cum appetitio mediet inter cognitionem & motionem; ſequitur phantaſiam non movere, ſed proximiùs movere ipſam appetitivam. Quòd autem phantaſia & appetitiva ſint potentiæ diverſę, docet Ariſt. 3. animæ text. 29. & 42. & 6. Ethic. cap. 6. & idem docet Galenus & Plato quippe, qui phantaſiam in cerebro, appetitum iraſcibilem in corde, & concupiſcibilem in hepate poſuerunt, & D. Thomas part. 1. quæſt. 81. art. 1. Et probatur Ratione. Quia cognitio tendit in verum, appetitio tendit in bonum. at illæ ſunt rationes objectorum formaliter diverſæ, quare ut & potentiæ ſint diverſæ, eſt neceſſum. An autem appetitiva tantùm faciat appetitionem, an verò inſuper membrorũ motionem, dubium eſt. Plurimi dicunt appetitum facere utramque; & appetitionem & membrorum motionem:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nem: & illas eſſe duas actiones ejuſdem potentiæ, ſe mutuò neceſſariò conſequentes: & ita appetitivam & motivam eſſe unam & eandem potentiam, formaliter tantùm diſtinctas: & ratione, qua facit appetitionem, dici appetitivam; qua verò movet membra, dici loco motivam: & præter appetitivam, nullam eſſe aliam loco motivam ab illa diverſam. Et hanc ſententiam tenent plurimi Philoſophi, & putant eſſe Ariſt. 3. animæ cap. 10. & lib. de communi animal. motu: ubi videtur expreſſè ponere appetitum eſſe principium motus voluntarii. Verùm iſta ſententia non eſt vera: quia appetitus non efficit per ſe motum elicitivè, ſed tantùm imperativè.

Præter appetitum autem eſt inſuper adhuc alia potentia membris inhærens, quæ per ſe proximè eſt executiva motus, & illa vocatur potentia Loco motiva: ab appetitu plurimum diverſa, & à medicis vocatur motiva animalis ſeu voluntaria, & utitur nervis & muſculis ad ſuam actioné edendam.

Hæc ſententia eſt Galeni variis locis in libris de uſu partium & motu muſculorum, de cauſis ſymptom. de locis affectis, &c. & eam ſequuntur omnes Medici, Fernelius, Thomas à

Vega

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Vega, Valeſius, & reliqui omnes. Eam quoque tenet Ariſtoteles loco citato: ubi dicit quidem, appetitum eſſe principium motus, ſed præter eum dicit adhuc eſſe aliud. Etenim textu 55. dicit tria eſſe, quæ movent illo genere motus: primum, quod movet immotum, ut objectum ſeu bonum apprehenſum: ſecundum, quod movet, motum, ut appetitus. movetur enim ab objecto & movet: & inſuper dicit eſſe tertium movens, adeoq; proximum: quod dicit ipſius appetitus eſſe inſtrumentum, & in ſingulis membris eſſe quærendum. Per quod nihil aliud intelligit, quàm potentiam loco motivam cerebro & ſingulis membris, ac maximè muſculis inexiſtentem, & ab appetitu diverſam. Eandẽ ſententiam etiam manifeſtè tenet D. Thomas in opuſculo 43. c. 5. ubi dicit quòd appetitus imperat motum ſecundùm locum, æſtimativa dirigit, motiva exequitur. Quod etiam multi alii Philoſophi, ut Zoares, Vaſquez, Conimbricenſes, &c. tuentur.

Et probatur Ratione. Primò, Appetitus facit appetitionem, ergo non facit motionem. Sequela probatur. Nam illæ actiones ſunt diverſi generis: & appetitio eſt actio immanens;

manens; motio verò eſt actio tranſiens.

Probatur ſecundò. Aliqua animalia ſunt, quæ habent ſenſum & appetitum, & tamen non moventur, ergo appetitus non eſt cauſa motus.

Tertiò. Si appetitus eſſet cauſa motus, motus non poſſet fieri ſine ſpeciali applicatione, advertentia ac actu ipſius: nec motus poſſet prævenire appetitum & cognitionem: at ſæpè fit motus nobis non volentibus: ſæpiſſimè ſine advertentia, deliberatione & conſideratione, ergo non fit elicitivè & proximè, & per ſe ab ipſo appetitu.

Quartò. Certum eſt, quod appetitus motũ imperet: at de ratione actus imperati eſt, ut non fiat elicitivè ab illa potentia, à qua imperatur, ſed ab alia, ergo. Sic appetitus excitat etiam potentiam viſivam, ad videndum: phantaſiam ad imaginandum: ipſe tamen non eſt elicitivus actionum illarum. Sicuti ergo illos actus imperat & non facit; ita conſentaneum eſt, ut, cum imperet motum, ipſum quoque non faciat.

Quintò. Si appetitus immediatè & elicitivè moveret; ſemper cum appetimus moveri, deberemus moveri: at hoc non fit: quia ſæpè appetimus moveri,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

moveri, & tamen non movemur, ut cum arthritide & paralyſi laboramus, ergo.

Dicet aliquis: hoc eſſe; non quod in membris ſit aliqua peculiaris vis activa motus, ſed quod membra non ſint diſpoſita, ad hoc, ut ab appetitu poſſint moveri. non enim poteſt appetitus, aut potentia aliqua movere quidvis, ſed tantùm membra apta & diſpoſita recipere actionem ejus: & ideò ex eo quidem arguitur, præter appetitum eſſe benè in membris aliquam potentiam motivam, ſed eam dicunt non eſſe potentiam activam & effectivam motus, ſed tantùm paſſivam: & eſſe ſolum diſpoſitionem, per quam membra ſint apta ab appetitu moveri. quod dicunt Ferrarienſis, Medina, Bannes, Picolomineus, aliique.

Sed reſpondeo, præter ejuſmodi paſſivam potentiam eſſe aliam potentiam activam: quæ eſt proxima & elicitiva motus cauſa. Nam præter appetitum, ſentimus manifeſtè in nervis, muſculis & tendinibus membrorum, eſſe vim aliquã & impetum per quem movemus: quam vim ſentimus poſt labores & ægritudines in nobis flacceſcere, & motum ſolito more præſtare non poſſe. Etenim, cum ſcribo; quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quis credat manum meam tantummodò paſſivè, non autem activè concurrere ad ſcriptionem? Illam vim videtur etiam indicare membrorũ conformatio; varietas tendinum, oſſium, articulorum, nervorum, muſculorum: quæ non videretur neceſſaria eſſe, ſi tantum paſſiva & non activa aliqua vis in membris reſideret. Etenim motus localis eſt motus valdè imperfectus, & non videtur requirere magnã in mobili diſpoſitionem, ad hoc, ut moveri poſſit. Et ideò conformatio illa varia, quæ eſt in membris, non propter illam diſpoſitionem aut potentiam paſſivam, ſed propter aliquam activam à natura videtur eſſe inſtituta. Accedit; quòd (ut benè deducit Bartholomæus Vaſquez 1. 2. quæſt. 9. diſp. 24. cap. 2.) ſi corpus nullam vim activam haberet ad motum, ſed ſolùm paſſivè illum reciperet à phantaſia & voluntate, ſequeretur eadem velocitate nos poſſe moveri, cum ægri ſumus & laſſi, ſicut cum ſani. Nam corpus etiam languidum & infirmum ab angelo eadem velocitate moveri poteſt, qua ab anima movetur, cum validum eſt: non alia ratione; niſi, quia motus ſolùm ab angelo recipitur in membra abſque ulla efficacia & con-

cursu

curſu virtutis eorũ. Ergo eodem modo à phantaſia moveri poſſet, ſi totum motum ab illa reciperet, & non aliam aliquam peculiarem vim activam adjungeret. Et hinc eſt, quòd angelus abſq; ulla alia diſpoſitione æquè velociter movere poſſit corpus mortuum, ac vivum: languidum & ſanum, diſpoſitum, non diſpoſitum: modò eadem menſura gravitatis contineatur; Proinde pari ratione; ſi ſola phantaſia aut voluntas membra moveret & nulla vis activa in membro exiſtens concurreret; nulla diſpoſitio videretur requiri, ad hoc, ut phantaſia illud membrũ movere poſſet: ſed videtur, quod tam citò & æquè benè languidum ac ſanum movere poſſet. Quapropter eſt manifeſtum, phantaſiam aut voluntatem per ſe non movere membra', ſed peculiaré quandam potentiam, quam Medici Motivam animalem vel volũtariam appellant. Veruntamen, quamvis nec phantaſia, nec appetitus per ſe eliciant & exequantur motum, tamen concurrunt quàm maximè ad motũ. Nam imprimis appetitus concurrit, ut imperans motum: quia appetitus habet dominium deſpoticum ſuper potentia motiva, & applicat eam ad opus: & ſic eſt quaſi principalis cauſa

motus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

motus: & motiva, eſt ſicut famula ejus. & ideò, ſicut opera ſervorum adſcribũtur dominis, ita operatio motivę ſeu motus adſcribitur non raro ipſi appetitui. Phantaſia etiam cõcurrit ad motũ dupliciter. primò, ut cauſa quædam remota & ſine qua non; quatenus non fieret appetitio, ſi non præceſſiſſet cognitio. ſecundò proximiùs: quatenùs dirigit motum & eum determinat & modificat. Etenim potentia motiva ex natura ſua eſt indeterminata, & ad omnem motus ſpeciem indifferens: phantaſia autem dirigit eam & facit, ut ſic vel ſic moveat, hoc vel illud membrum, ad hunc vel illum ſitum. Et hac ratione etiam non immeritò motus phantaſiæ adſcribi poteſt.

Ad argumenta reſpondetur. Ad primum. Benè ab Ariſtotele motum phantaſiæ & appetitui adſcribi, cum motus ab iis imperetur & dirigatur, ut jam dictum eſt; & motiva obediat eis: ſed non ita adſcribi, quaſi ipſæ ſint potentiæ motus elicitivæ, & nulla ſit præterea alia potentia motus proximiùs executiva, quia eodem cap. (ut ſupra oſtenſum eſt) illam potentiam agnoſcit, & in ipſis membris moventibus dicit reſidere. Ad D. Thomam eodem modo reſpondetur. Verũ eſſe,

H quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quod phantaſia ſit principium motus; ſed non elicituum.

Ad ſecundum reſpondeo. Per phantaſiam membra non ita moveri, ſed per appetitum. appetitus enim imperat motivæ, phantaſia non. Et ideò per imaginationem non priùs editur motus, quàm actioné phantaſiæ actio appetitus inſequatur. ſed motum ab appetitu imperandum phantaſia dirigit. Quòd autem membra pro ratione & nutu earum ita moveantur, non arguit ea immediatè & per ſe ab illis moveri, ſed ſolùm, unam imperium, alteram directionem in loco motivam habere: & loco motivam ſecundùm imperium earum debere operari.

Concluſio XXII. Phantaſia per ſe, & directè etiam non movet ſecundùm Locum corpus Alienum, ſeu Humores & Spiritus.

Pro cujus intelligentia duo ſunt notanda. Primò, quod non negem, quin phantaſia aliquo modo poſſit eſſe cauſa motus ſanguinis, & ſpirituũ ad hanc vel illam partem: ſed dico, quòd ipſa non moveat illos effectivè, per ſe & immediatè: ſed tantùm per accidens: excitando alias potentias, quæ illos per ſe movent. Eſt notandum ſecundò: quod non ſit dubitandum, nec quiſpiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quiſpiam neget;quin regulariter & ordinarie ſanguis & ſpiritus moveantur à potentiis animæ naturalibus ſeu vegetativis: ſed hoc Quæritur; An præter illas potentias motrices naturales, phantaſia etiam non habeat poteſtatem eos ſolo nutu & imperio per ſeipſam movendi. Etenim quòd ſanguis & ſpiritus ordinariè, & ſemper, ac per ſe moveantur à facultatibus motricibus naturalibus, & non à phantaſia, eſt manifeſtum. Nam attractrix & retentrix ſunt potentiæ naturales & vegetativæ: illæ autem,quid movent niſi humores & ſpiritus? non enim movent membra ipſa, ſed in membris contenta: illud autem quid ſunt, niſi humores & ſpiritus? Humores & ſpiritus ſunt objecta facultatis nutritivæ, & ſunt partium alimenta. at nutritivę munus eſt, non tantùm alimenta concoquere, ſed prius concoquenda attrahere, & concocta in alia membra tranſmittere. ergo nutritivæ munus eſt humores & ſpiritus movere: & illud munus non competit phantaſiæ. Nam alimentum attrahere & expellere ſunt operationes nutritioni inſervientes, & ſic potentiæ quæ illos actus edunt, ſunt potentiæ famulatrices & miniſtræ ipſius nutritivæ: At phanta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſia non eſt potentia nutritioni inſerviens, ſed longè nobilior & excellentior, Ergo non eſt ejus humores & ſpiritus movere. Phantaſia enim non cognoſcit operationes naturæ, & ideò non poteſt illos ſecundùm leges naturæ movere. Phantaſia debuit quieſcere & ſubinde ceſſare ab operando; potentiæ autem naturales in perpetuo opere debuerunt permanere. Atque ex his patet, ſanguinem & ſpiritum omneſque humores in corde, cerebro, hepate genitos; quando per venas, arterias, nervos in univerſa mẽbra pro earum nutritione diſtribuuntur; non moveri à phantaſia, ſed à natura & potentiis naturalibus. Nam, ſive vigilemus, ſive dormiamus, ſive de ſanguine & ſpiritibus imaginemur, ſive non; & ſive ea cognoſcamus, ſive non, ſemper illi per corpus modo ſuo, eodemque moventur. Proindeq; patet, quòd per ſe & ordinariè moveantur à natura, & non à phantaſia. Dico autem in concluſione: quod non tantùm ordinariè à phantaſia non moveantur, ſed nec unquam. Et hoc probo.

Primò. Si phantaſia ſanguinẽ & ſpiritũ moveret, deberet habere notitiam internarum partium, ad quas & per quas illos moveret: at non habet, ergo.

Secun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Secundò. Si phantaſia moveret ſanguinem & ſpiritus, moveret eos quò vellet: ſicut, qui dicunt phantaſiam eſſe cauſam motus voluntarii, dicunt eam membra movere, quò vult: at ſic non movet eos, ergo. Minor probatur: quia, quantumcunque homo pallidus imaginetur, & velit, ut ſanguis & ſpiritus in faciem feratur: aut quantumcunque rubicundus imaginetur, ut recedat: quantumcunque quis Imaginetur & velit, ut ſpiritus in partem gangrænoſam feratur: ut bilis in ictero à cute ad folliculum redeat: aut ſanguis in hæmorrhagia & vulnere aut inflammatione ad originem retrocedat; nunquam propterea retrocedit.

Tertiò. Si phantaſia per ſe moveret ſanguinem & ſpiritus, ſemper moveret, illud enim quod facit aliquid per ſe, & ex propria natura, id natum eſt illud facere ſemper: At ſæpè fortiſſima imaginatio hoc non poteſt. Ergo non per ſe, nec virtute propria movet.

Quartò. Si phantaſia habuiſſet poteſtatem ſpiritus & ſanguinem movẽdi, illud fuiſſet operationibus potentię vegetativę ſummum impedimentum. Nam phantaſia eos ſæpè contrariis motibus moveret, quam actiones vegetativę exigerẽt; At natura facit quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

melius eſt; itaque non dedit phantaſiæ talem poteſtatem ſpiritus & humores movendi.

Quintò. Videmus in corpore effectum unius facultatis non edi ab altera facultate; ſic viſum non facit alia facultas, quàm viſiva: motum voluntarium non facit alia facultas, quàm loco motiva voluntaria: motum cordis non alia, quàm pulſifica cordis: quare veriſimile eſt etiam motum ſpirituum & humorum, cum fiat à facultatibus vegetativis, non poſſe unquam fieri ab ulla potentia ſenſitiva, nec conſequenter à phantaſia. Nam ſi etiam phantaſia per ſe ſpiritus & humores moveret, ejuſdem effectus in corpore duæ cauſæ eſſent per ſe effectivæ, æque immediatæ.hoc ſuperfluitatem argueret, quam natura abhorret: Ergo.

Sextò. Illud quod movet. debet eſſe in parte, unde illud quod moveri debet, promanat. Indè enim eſt principium motus, ubi illud eſt, quod movet: & quod trahitur, trahitur ad locum, ubi eſt ipſum trahens: At humores & ſpiritus promanant à corde & hepate; & ſanguis ille & ſpiritus, qui in animi paſſionibus ita derepẽtè moventur, & omnem faciunt alteratio-

nem;

nem; promanant ab hepate & corde, & à corde & hepate moventur extrorſum, & ab extrà rurſum ad cor & hepar. Ergo, ſi phantaſia illos moveret, phantaſia deberet eſſe in corde, vel in hepate: At ibi non eſt, ſed in capite. Ergo ipſa per ſe humores & ſpiritus non movet. Confirmatur. Quando aliquid movet à centro in omnem circumferentiam, illud quod movet, non poteſt eſſe in una aliqua parte circumferentiæ; alioqui eodem actu ſimplici movendi moveret reſpectu ſui in contrarias poſitiones, à ſe & ad ſe; At in animi paſſionibus, ut ira, gaudio; ſanguis & ſpiritus moventur à centro corporis ad omnem peripheriam: & in triſtitia & metu à tota peripheria ad centrum. Ergo ipſum movens eſt in centro: In centro non eſt phantaſia. Ergo ipſa non eos movet.

Ad argumenta in principio quæſtionis, contrà concluſionem allata reſpondetur. Per ea tantùm probari, phantaſiam eſſe quidem cauſam per accidens & intentionalem motus eorum, quatenus inſtigat & excitat alias potentias intermedias ad movendum; ſed non eſſe veram cauſam per ſe & effectivam ejus. Etenim eo modo, quo phantaſia per ſuam imaginationem

eſt cauſa motus ſpirituum & ſanguinis; eodem modo etiam potentia viſiva & auditiva & tactiva &c. per ſuas actiones ſæpè ſunt cauſa motus eorũdem. Nam ſicut imaginatione præcipitii, ignis, rerum triſtium, &c. humores & ſpiritus moventur: homines tremunt, pallent, refrigerantur, &c. ita quoque viſione, auditione & attactu eorundem: Atqui nec viſiva, nec auditiva, nec tactiva, habent vim per ſe ſpiritus & ſanguinem cordis movendi. Ergo nec imaginativa.

Concluſio XXIII. Etſi phantaſia effectivè ſpiritus & humores non moveat habet tamen aliquam vim eos vel versùs unam, vel versùs alteram partem magis Dirigendi. Pro quo eſt Notandum. Aliud eſſe movere, aliud motum dirigere, aliud facere ipſum motum ſeu ſubſtantiam motus, aliud modum ſuperaddere, ſeu motum modificare. Multa autem ſunt, quæ non faciunt ipſum motum & tamen motum modificant. ſeu faciunt, ut illud, quod, ab alio movetur, moveatur ad determinatum locum. Sic canalis non movet aquam, ducit tamen & dirigit ad determinatum locum. regula non movet pluviam, attamen dirigit. index non movet viatorem, attamen dirigit

eum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

eum. Sic dico, quòd, etſi facultas phantaſtica; ipſamet non moveat ſpiritus, ſed motrix naturalis; phantaſia tamen per ſuam actionem poſſit motricem illam determinare ad certam verſùs hanc vel illam partem, hoc vel illo modo motionem.

Probatur concluſio. Qui imaginatur Venerem, ei coles excitatur, & ſpiritus moventur verſùs genitalia, & nõ ad aliam partem. ſeu diriguntur ad illam partem, quæ eſt inſtrumentum iſtius actionis, de qua eſt imaginatio. Qui imaginatur cibum aliquem lautum, ei ſaliva ad os movetur: motrice naturali ad palatum, quod inſtrumentum eſt illius actionis ſeu guſtus, de quo eſt imaginatio, humorem illum dirigente. Cum cogitamus de mingendo, vel cum videmus alios mingentes aut egerentes, micturimus, vel cacaturimus. Cum videmus alios comedẽtes, aut de cibo cogitamus, incipimus famere: quod non videtur alia ratione fieri quàm propter ſpiritus, quos natura mittit ad illas partes ab ipſa imaginatione determinata. Ideò benè dicit Iac. de Forlivio propter obedientiã virtutum ſuperiorũ & ad inferiores phãtaſiam ita movere virtutes naturales, ut ipſę aliter moveant ſanguinẽ & ſpi-

ritum, quàm aliàs naturaliter moverent, ſi à phantaſia non dirigerentur. Nam ſicuti ſuperiùs concluſione 21. dictum eſt. ipſam phantaſiam non movere membra motu voluntario, & tamen dirigere motum eorundem, ita non eſt mirum, ſi etiam dicamus eam, etſi ſpiritus humoreſque non moveat, certo tamen modo dirigere. Viſum eſt phantaſiam per ſe non movere: Videndum nunc

QVAESTIO VI.

An poßit alterare?

ET videtur quod ſic. Primò Authoritate. Etenim Ariſtoteles lib. de motu animalium variis locis, dicit ſenſum, cogitationem & phantaſiam alterare. Etenim dicit ibi, phantaſiam eſſe cauſam motus voluntarii, per hoc, quòd phantaſia alterat, & alteratione ſpiritus & nervi dilatentur & conſtringantur, & ſic partes moveantur. (Movetur enim & incedit, inquit, animal appetitione vel ſelectione, alteratione tamen facta aliqua per ſenſum & phantaſiam.) Et paulò poſt, (calor autem aut frigus, inquit, eorum cogitationem & imaginationem neceſſariò conſequuntur) & iterum poſt,) Cauſæ autem, inquit, motio-

num

num naturales,interveniente ſanè fiũt alteratione. Cogitatio namq; & imaginatio, ut dictum eſt, priùs agentes adducunt affectiones. Nam agentium ſpecies repræſentant) & iterum, (viſum & notio rerum agendarum vim obtinent. Etenim ſpecie vel caloris, vel frigoris, & rei vel jucundæ, vel formidabilis mente percepta, quodammodo talis agnoſcitur, qualis quæque res eſt.) Ita quoque Avicenna 6. naturalium part. 4. cap. 4. dicit æſtimationem informatam objecto alterare calefaciendo, & refrigerando. Et dicit materiam corporalem magis obedire ſubſtantiis ſeparatis, quàm agentibus contrariis in natura: & ideò, cum anima ſit illis ſubſtantiis proxima, eam per vim imaginationis poſſe alterare, & formam in materiam inducere: non tantùm propinquam, ſed & remotam. Idem videtur & D. Thomas aſſerere. Etenim 3. cõt. gentes cap. 99. volens oſtendere, quod Deus poſſit operari præter ordinem naturæ, ſeu præter ordinem rebus inditum, producendo effectum abſque cauſis propriis; id probat ex eo, quòd imaginatio hoc poſſit. Vnde, inquit, multo magis Deus hoc poterit. Nam ex hoc, inquit, quod anima imagina-

tur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tur aliquid vel vehementer afficitur ad illud, ſequitur, inquit, aliquando mutatio in corpore ad ſanitatem vel ægritudinem, abſque actione principiorum corporalium, quæ ſunt nata in corpore ſanitatem, aut morbum procreare. Ex quo patet eum velle, animam per potẽtiam imaginativã per ſe poſſe calefacere, ſine mediis ſubſtantiis corporalibus alterandi vim habẽtibus.

Probatur porrò Experientia: quia cogitatione & imaginatione rei lætæ, homines incaleſcunt, rubent & robur acquirunt: triſtis vero, refrigerantur, & pallent, caneſcunt, moriuntur; in febrem ac peſtem incidunt: quorum nihil ſine corporis alteratione fieri poteſt.

Concluſio XXIV. Phantaſia per ſe formaliter non poteſt Alterare.

Hanc concluſionem tenet D. Thomas variis locis, & eſt communis ferè omnium Philoſophorum. Etenim 3. contra gentes cap. 103. diſputat an anima poſſit per ſe alterare, & reſolvit, quod non. Et reprehendit Avicennam contrarium aſſerentem: & ſubjungit apprehenſionem & imaginationem alterare quidem, ſed tantum per accidens; quatenus apprehenſionem ſequuntur animi paſſiones: ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

animi paſſionibus humores & ſpiritus moventur, qui præſentia ſua partes alterant. Et ideo dicit, ſolam & nudam apprehēſionem non alterare; ſed tum ſolùm, quando cum animi paſſionibus eſt conjuncta. Et hoc, inquit, mediante motu locali ſanguinis & ſpirituum. Idem dicit part. 3. q. 13. art. 3. ad 3. ubi dicit illam eſſe rationem, cur imaginatio poſſit quidē agere in corpus ſecundùm calorem & frigus, & non ſecundùm figuram, & ſimilia accidentia; quòd, inquit, calefaciat & refrigeret mediantibus animi paſſionibus, & humorum, & ſpirituum motu, aliter non: at mediante motu ſpirituum & humorum non poteſt, inquit, figuram permutare: quia humores & ſpiritus alterare quidem poſſunt, ſed figuram non poſſunt permutare. Idem dicit quæſt. 117. part. 1. & multis aliis locis; quem Ferrarienſis, Bannes, & plerique Theologi ſcholaſtici ſequuntur. Ad locum autem in contrarium adductum reſpondet Ferrarienſis illum non ſic eſſe intelligendum, quaſi phantaſia per ſe immediatè cauſet ſanitatem vel ægritudinem: ſed tantùm per accidens, mediantibus animi paſſionibus & ſpirituum & humorum motu. ſicuti in præ-

cedenti-

cedentibus locis manifeſtè eſt declaratum.

Probatur etiam concluſio Ratione. Primò. Suprà concluſione 6.& 7. oſtéſum eſt animam per ſe directè per nullam potentiam poſſe immediatè alterare, ſed ſolummodò mediante temperamento & calore nativo membrorum: & illas potentias, per quas ſic alterat, eſſe ſolùm potentias vegetativas. Ergo nec phantaſia per ſe immediate poteſt alterare, nec etiam mediante temperamento aut calore nativo membrorum, ut inſtrumento: cum ſit potentia cognitiva non autem vegetativa.

Probatur ſecundò: Si phantaſia poſſet per ſimplicem ſuam operationem ſeu imagination em directè & per ſe ac formaliter alte rare, ſemper per intenſam imaginationem alteraremur. Quod enim habet poteſtatem per ſe, & ex natura ſua aliquid faciendi, illud ſemper facit: At per quotidianas noſtras imaginationes nulla fit in nobis alteratio. Ergo phantaſia per ſe non alterat. Tunc autem ſolùm alterat, quando eam ſequuntur actiones potentiæ appetitivæ, propter quas ſpiritus & humores moventur. Ergo phantaſia per ſe & directè non alterat.

Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Nam etiamſi quis toto die imaginetur ſe eſſe calidum, aut velit eſſe calidus, non ideò calefiet: aut imaginetur ſe eſſe frigidum non ideò frigeſiet: æthiops imaginando albedinem per integros annos, non ideò albeſcet: fœtore anhelitus laborans, imaginando perpetuò odoris bonitatem, non ideò ſibi faciet anhelitum odoratum: nec quiſpiam ſimplici ſua imaginatione per ſe ullam aut primarum aut ſecundarum qualitatum ſeu in corpus proprium, ſeu in contenta ejuſdem, humores ſcilicet ſpirituſque inducet.

Tertiò. Si phantaſia per ſe alteraret; vel poſſet producere omnes qualitates primas, vel unam aut plures earum: Non omnes, quia ſunt contrariæ una autem aut eadem ſimplex cauſa non poteſt per ſe producere effectus contrarios: niſi fortè ratione ſubjecti aliter atque aliter diſpoſiti. Non unam; quia, cur magis produceret unam quàm aliam? cum phantaſia videatur ad omnes eſſe indifferens. tam enim videtur imaginatio calidi poſſe facere calorem, quàm imaginatio frigidi, frigus. Ergo.

Quartò. Si phantaſia, viſus, auditus per ſuam nudam actionem directè & immediatè producerent aliquam

realem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

realem alterationem, deberent ſemper producere eandem. Etenim per eandem ſpecie actionem non poteſt produci, niſi unus & idem ſpecie effectus; quantum, ſcilicet, eſt ex parte agentis (ut dictum eſt:) At per viſionem, imaginationem &c. modò ſequitur in corpore calor, modò frigus, modò rubor, modò pallor, qui ſunt effectus contrarii. Nam cum imaginor triſtia, fit frigus; cum imaginor læta, fit calor; cum video hoſtem, fit frigus: cum video amicum fit calor: & tamen imaginatio læti & imaginatio triſtis, & viſio amici & viſio hoſtis ſunt eædem actiones ſolo numero, non autem ſpecie differentes. eſt enim utriuſque actionis objectum formale idem. Ergo illæ alterationes per illas actiones per ſe non cauſantur. Ampliùs: viſio, imaginatio, &c. ejuſdem objecti inducunt contrarios effectus, ergo non per ſe: nam una cauſa non poteſt per ſe inducere contrarios effectus. Antecedés probatur. Nam aliquando viſio ignis, inducit calorem, aliquando inducit frigus; viſio aquæ aliquando inducit calorem, aliquando inducit frigus: & ſic eodem modo imaginatio. Sic qui per Alpes profecti frigore rigeſcunt, viſo igne exhilarantur & incaleſcunt:

qui

qui verò propter ſcelera ad ignem ſunt condemnati aut cauteriis ſunt urendi, viſo igne palleſcunt, refrigerantur & contremiſcunt. Qui per deſerta Lybiæ ambulantes, ſiti ferè extincti ſunt, ſubito aquæ conſpectu rubebunt & incaleſcent: qui verò ad ſubmerſionem ſunt condemnati; viſa aqua refrigerabuntur, pallebunt & perhorreſcent.

Quintò. Si imaginatio, viſus, auditus, per ſe aliquam realem cauſarent alterationem; omnes illæ non cauſarent eandem, ſed diverſam. Probatur. Nam talis alteratio ſeu talis realis actio non contingeret alio modo, quã per hoc, quòd talem cognitionem ſeu talem actionem ex connexione quadam & ſequela naturali talis alteratio, vel actio realis comitaretur. Ergo diverſam cognitionem, ſeu diverſam ſpeciem cognitionis deberet diverſa alteratio ſequi: ſed ita non ſequitur. Nam illæ tres cognitiones, viſio, auditio, & imaginatio ſunt cognitiones ſpecie diverſæ: & tamen eas omnes ſæpè ſequitur eadem alteratio, ergo. Subſumptum probatur. Nam & viſio ignis in eo, qui eſt comburendus, & auditio ignis crepitantis & imàginatio ejuſdem; faciunt ſimilem frigiditatem, pallorem, &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

& viſio aquæ, & auditio murmurantis, & imaginatio ejuſdem in eo, qui penè ſiti eſt extinctus, faciunt calorem & ruborem. Ergo illa alteratio ab illis actionibus per ſe non cauſatur.

Sextò. Si imaginatio, viſio, &c. eſſent alicujus realis qualitatis productivæ, eſſent certè illius, qua formaliter præditum eſt, vel quam efficere natum eſt illud objectum, quod percipiunt. Et ſic viſio & imaginatio ignis deberent producere calorem; & viſio, & imaginatio aquæ deberent producere frigus: At viſio & imaginatio aquæ aliquando ſunt cauſa caloris, ut in moriente ſiti: & viſio ignis eſt aliquando cauſa frigoris, ut in brevi per juſtitiam comburendo. Ergo.

Septimò. Si viſio per ſe aliquam realem qualitatem producere poſſet; maximè deberet poſſe producere illam, quam percipit. Nam à ſpecie illius informatur, & per illam determinatur ad eam, & acquirit ſimilitudinem cum ea. Nam, quam aliam poſſet producere? Etenim cum variæ ſint in objectis qualitates; quam connexionem habet viſus cum illis? aut quam ſimilitudinem magis habet cum una quàm cum altera; ut magis unam, quā alteram producere poſſit? At acciden-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tia, quæ percipit viſus, ſunt color, lumen, figura, motus, numerus, magnitudo. Ergo illas, & nullam aliam producere deberet. Vnde cum viſus videt ignem, aquam, leonem: auditus audit tormenta bellica contra urbem emiſſa; non deberent calorem aut frigus cauſare. quia illa ab auditu & viſu non percipiuntur; ſed flavedinem, perſpicuitatem, ſonum, figuram, motum, &c. Sed nullam illarum cauſant: quia propter nullam viſionem ſentimus in nobis colorem, figuram magnitudinem partium, &c. mutari. Ergo nec viſus, nec auditus ullam earum per ſe producunt. Cùm ergo poſt viſionem rerum aliquarum in corporibus noſtris tamen fiat alteratio, non aliter, quàm ſicut poſt imaginationem fieri ſolet; manifeſtum eſt, quòd ſicut viſio illam per ſe non cauſat, ita nec imaginatio cauſet.

Ad argumenta Reſpondetur. Ad authoritates Ariſtotelis, dico. Eum in illo libro variis locis docere, propter imaginationem corpus alterari, quod & nos non negamus & infrà docebimus: ſed non dicere ipſam phantaſiam per ſuam imaginationem illud per ſe & immediatè alterare, de quo hîc eſt quæſtio: ſed ſatis indicare, eam hoc

facere per accidens, mediantibus animi paſſionibus & humorum & ſpirituum motu. Sicut enim phantaſiam, ità & viſionem dicit alterare: at certùm eſt Ariſtotelem non velle ipſam viſionem per ſe alterare, ſed tantùm per accidens, mediante motu, qui fit in corde. quare etiam cenſendum eſt, eum non velle imaginationem per ſe, ſed ſolummodò per accidens alterare. Et quòd hoc velit, colligi poteſt. Nam cum dixiſſet, quòd calor & frigus neceſſariò rerum externarum notionem & viſum conſectentur, ſubjungit ejus rationem, quia, inquit, res triſtifica evitari, jucunda affectari ſolet. Quaſi diceret: hoc fieri, quia ſpecies rerum perceptæ & viſio & imaginatio earum excitant animi paſſiones; triſtitiam, gaudium, &c. quibus fit, ut ad fugiendum ſanguis & ſpiritus introrſum revocentur; vel ad amplectendum, extrorsùm ferantur. ex quo frigus calorque eveniunt. Ad authoritatem Avicennæ, dico: eam non eſſe curandam; eòquòd ipſe in imaginationis viribus extollendis nimis ſit effuſus & ſuperſtitioſus. Ad D. Thomam, dico: eum ibi non velle ſupponere, phantaſiam per ſe alterare, aut ſanitatem & morbum facere. quia ex locis

jam allatis, ſatis manifeſtum eſt, eum velle, quòd ſolùm alteret per accidens, mediante humorũ & ſpirituum motu: ſed hoc ſolùm: quòd, ſicuti homo poteſt aliquandò facere ea, quæ ſunt præter ordinem naturæ: & aliquandò ſine medicamentis ſanare ſeipſum per ſuam imaginationem, per quam ordinariè ſanatio fieri non ſolet, ſed tantùm per medicamenta ad hoc à natura inſtituta: ita multò magis Deus aliqua facere poſſit præter ordinem naturæ. Ex quo patet eum ibi non dicere, quod homo aliquando ſanet ſeipſum per ſuam imaginationem, ſeipſum directè & immediatè alterando: ſed ſolùm, quòd ſanet ſeipſum ſine applicatione medicamentorum externorum, per ſolam ſuam imaginationem: nihil proponens aut curans, an id imaginatio faciat immediatè & per ſe alterando, an verò per accidens mediante humorum & ſpirituum motu.

Ad argumentum ab Experientia deſumptum Reſpondeo: certum eſſe, homines per ſenſum & imaginationem alterari, & in febres ac alios ex intemperie morbos incidere poſſe: ſed nego, quòd per ſe & directè; ſed ſolùm per accidens & indirectè: mediantibus operationibus aliarum potentiarum,

ſeu humorum & ſpirituum motu, ut jam ſæpiùs dictum eſt. Verùm dicet aliquis: verum quidem eſſe, ipſam potentiam imaginativam, cùm ſit paſſiva & non activa ullius alterius actionis, quàm ſuæ imaginationis; & ejus actio ſeu imaginatio ſit immanens nec tranſeat in aliquod paſſum, fortè nihil alterare, ſed ipſas rerum ſpecies intentionales, quæ in potentia recipiuntur eſſe activas & habere vim alterandi: eas autem à cerebro per nervos membris communicari, & ad quæ pervenerint, ea alterare; & ideò cum ſpecies ſint in potentia & eam informent, & ſic conſtituant unum cum ea; meritò dici Phantaſiam alterare, & totam illam alterationem facere, quam faciunt ſpecies ejus. Propter hoc autem eſt vïdendum,

An ipſa ſpecies phantaſtica poſſit alterare.

Et videtur quidem quod ſic: primùm Authoritate. Etenim Ariſtoteles libro de communi animalium motione, dicit in hæc verba (viſa, inquit, ſenſus & conſignatæ in animo notiones commovent) & ſubdit (viſum & notio rerum agendarum vim obtinét. Etenim ſpecies vel caloris, vel frigoris, vel rei jucundæ, vel formidabilis mente perceptа,

cepta, quodammodo talis agnoſcitur, qualis res unaquæque eſt. idcirco notione ſolum affecti, tum horrore, tum mente perculſi videmur,) Avicenna lib. de anima part. 4. cap. 4. dicit, vim æſtimantem infotmatam objecto alterare, calefaciendo vel refrigerando. Gentilis de Fulgineo, reddens cauſam, cur cum videmus alios acida & acerba comedentes, dentium dolore afficiamur; dicit id ex eo eſſe, quòd ſpecies acetoſi veniens ad imaginationem, habeat virtutem acetoſitatis: unde ſimili modo afficit ac ipſa acetoſitas. ſpecies enim rerum, inquit, ſunt plurimùm ſecundùm ſe deferentes virtutem rerum. quia ſpecies, inquit, calidi, virtutem habet, ut calefaciat; & ſpecies frigidi virtutem habet, ut infrigidet. Hoc etiam tenuerunt Marſilius Ficin. lib. 13. de animi immortalitate cap. 1. Tartaretus 2. de anima artic. penultimo. Citadinus lib. 3. comm. in artem parvam cap. 15. Iacobus de Forlivio 5. Technes quæſt. 11. concluſ. 4. Concil. differ. 135. Thomas à Vega ad cap. 49. artis parvæ. Valeſius lib. de ſacra Philoſoph. cap. 11. Conimb. libr. de generat. & corrupt. cap. 9. quæſtione 1. art. 2.

Probatur ſecundò Ratione. Scribit

D. Thomas opuſculo 3. c. 177. & opuſculo 10. cap. 26. & in 4. diſtinct. 44. quæſt. 3. art. 1. quæſtiuncula 2. & aliis locis, corpora damnatorum uri, non reali actione & calore, ſed intentionali. Ergò ſpecies ſunt activæ, & habent vim rerum.

Tertiò. Marſilius Ficinus lib. de generat. & corrupt. quæſt. 18. Venetus lib. 1. Meteor. Forolivienſis quæſt. 1. in aphor. 15, ſect. 1. dicunt auctionem caloris in antiperiſtaſi fieri propter ſpecierum caloris repercuſſioné: quatenus ſpecies repercuſſæ augent & fortificant qualitatem realem. Ergo ſpecies habent vim alterandi.

Quartò. Species ſunt quædam accidentia, & quædam formæ ſeu actus: informant enim & actuant potentiam & organum. At de ratione formarum eſt, poſſe agere. Ergo ſpecies ſunt activæ. Confirmatur, ſpecies ſunt ejuſdem rationis & naturæ ſpecificæ cum ſuis objectis, & ſpecies caloris eſt calor, ſed in eſſe remiſſo: & ſic non differunt ſpecies à ſuis objectis ſeu accidentibus realibus, niſi ſecundum magis & minùs: atqui calor poteſt agere. Ergo & ſpecies ejus. Sequela probatur. Nam, ſi ſunt ejuſdem naturæ ſpecificæ; ſicut agit una, ita poterit &

alia

alia agere: nam agere ſequitur eſſe, & ideò quæ non differunt in eſſe, etiam non differunt in agere: ſolùm videtur illa poſſe eſſe differentia; quòd, ſicuti ſpecies eſt calor, modo quodam ignobiliore & minoris entitatis, quàm ille; ita quoque modo ignobiliore & remiſſiùs agat. Nunc auté videtur eſſe poſſe, quòd etſi ſpecies, ex natura propria debiliùs agat, quàm ſua qualitas realis à quà defluit; & ſic in virtute propria non poſſit realem qualitatem producere; tamen in virtute animæ poſſit ſic operari, ut realem qualitatem producat. Ergo videtur, quod ſpecies intentionalis in phantaſia exiſtens poſſit aliquam realem qualitatem producere.

Quintò. Porrò quòd de facto aliquando producat, hinc videtur apparere. Etenim nonnulli, quales ſe noviſſe ſcribunt Guillielmus Priſienſis & Nicolaus Florentinus, ſola cogitatione & aſpectu pharmaci ita alvo moventur, ac ſi medicamentum hauſiſſent: hoc nõ videtur fieri alia ratione, niſi quatenus ſpecies pharmaci cogitatione percepta vim habet pharmaci & movet, ſicut ipſum pharmacum. Ergo. Qui frigiditatem glaciei imaginantur, aliquandò horrent: hoc non videtur alia ratione fieri, niſi quatenus ſpecies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

frigoris imaginatione concepta producit in corpore verum frigus, quod ſit cauſa horroris. Qui vident alios acerba comedentes, ipſimet ſtupore dentium afficiuntur: quod non videtur fieri alia ratione, quàm quia ex illa ſpecie producitur in ore ipſemet ſapor acerbus, qui ſtuporem dentium facit. Imaginantes fœtida nauſeant: quod non alia ratione fieri videtur, niſi quia inde odor fœtidus in ſtomacho generatur, qui illum ſubvertat. Aliqui imaginantes dolorem in aliqua parte corporis, dolorem contrahunt: quod etiam fieri videtur, quatenus imaginatio doloris producit veram cauſam doloris. Ergo.

Sexto. Species albedinis in oculo recepta diſgregat viſum, lumen intenſum oculos lædit, & unaquæque ſpecies modum excedens poteſt dolorem in proprio ſenſu cauſare. Ergo ſpecies ſunt activæ. Sit

Concluſio XXV. Species phantaſtica non eſt productiva realis qualitatis; nec poteſt formaliter alterare.

Hæc concluſio probatur Authoritate Ariſtotelis, 2. animæ cap. 5. text. 59. ubi dicit actionem intentionalem eſſe perfectivam, non autem corruptivam. Probatur etiam authoritate The-
miſtii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

miſtii lib. 2. animæ cap. 42. & Alexandri Aphrodiſei, & præcipuè. D. Thomæ 1. part. quæſt. 67. art. 3. & 2. ſent. diſt. 13. art. 3. ubi dicit, ſpecies non poſſe naturalem tranſmutationem cauſare. Quod idem dicunt Scaliger exer. 75. ſect. 2. Franciſcus Picolomineus in phyſicis lib. de facultate motiva cap. 22. Chriſtophorus à Vega lib. 2. artis medic. ſect. 6. Codronchus libello de morbis veneficis. Vayrus de faſcino, aliique.

Probatur ſecundò Ratione. Actus & finis ſpeciei eſt repræſentare: nam ſpecies eſt ordinata ad hoc, ut fiat cognitio: ut ſcilicet ipſa perveniens ad ſenſum, ad quem non poteſt pervenire ipſum objectum, illud etſi remotum repræſentet: quapropter ejus eſſe & formalis ratio cõſiſtit in repræſentare: At agere ſequitur eſſe. Ergo ſicut ejus eſſe eſt repræſentativum; ita ejus actio formaliter non poteſt eſſe alia, quàm repræſentatio. Ergo ſpecies non eſt effectiva; nec ejus actio eſt alicujus rei effectio, ſed tantùm repræſentatio.

Probatur ſequela. quia differunt repræſentare & efficere. Etenim imago quæ rem aliquam repręſentat, dat eam cognoſcendam, ſed illam non efficit: ſpecies nihil eſt aliud quàm imago rei.

Ergo

Ergo eam tantum dat cognoſcendam per repræſentationem, & non efficit eam: repræſentare enim intrinſecè excludit efficere. Nam quandò aliqua res per ſpecies repræſentatur, ſi tum efficeretur, verè non repręſentaretur, ſed repræſentaret ſeipſam, & eſſet ibi ubi repræſentatur: at repræſentatio per ſpeciem dicit intrinſecè abſentiam illius quod repræſentatur. Ergò quod repręſentatur, non efficitur, & quod repræſentat, non efficit. Ergo.

Tertiò. Quòd eſt perfectivum, non poteſt eſſe corruptivum: ſpecies ſunt perfectivæ & inſtitutæ ad potentiam & organũ perficiendæ. Ergo non poſſunt eſſe corruptivæ. At ſi ſpecies poſſent agere actione reali, eſſent corruptivæ. Ergo ſic non agunt. Minor probatur: quia alteratio realis, eſt alteratio corruptiva, & eſt via ad corruptioné. Confirmatur. Si ſpecies ageret realiter, maximè ageret in organũ: at ſi ſic ageret in organum, corrumperet ipſum: quia ipſum imbueret reali qualitate, per quã fieret ineptum ad cognoſcendas qualitates externas. quia, ut inquit Philoſophus, organũ debet eſſe denudatũ ab objecto, ne intus exiſtens impediat externũ. Ergo non agit realiter.

Quartò. Si ſpecies alterarent & pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ducerent aliquam realem qualitatem, agerent ultra ſuam perfectionem: hoc fieri non poteſt, ergo. Major probatur: quia ſpecies ſunt tantùm qualitates intentionales, intentionales autem qualitates longè ſunt ignobiliores realibus. Hoc tenent communiter omnes Philoſophi, Et probatur. Omnia accidentia, quæ poſſunt ſe multiplicare realiter, poſſunt ſe etiam multiplicare intentionaliter, ſed non contrà: imò qualitates, quæ minimè ſunt activæ, & non poſſunt ſe multiplicare realiter; ut qualitates ſecundæ, color, ſapor, quantitas, figura, adhuc tamen poſſunt ſeſe multiplicare intentionaliter. Ergo qualitates intentionales minus ſunt, quàm reales. Denique ſpecies pendent ineſſe à qualitatibus realibus & abſentibus objectis ſeu realibus qualitatibus pereunt & evaneſcunt. Ergo. Denique ſpecies ſunt tantùm imago, imago autem minus eſt eo, cujus eſt imago. Ergo. Verum dicet aliquis; etſi ſpecies ſint minoris entitatis & efficaciæ, quàm reales qualitates, & ſic per ſe, & virtute propria non poſſint producere eas: tamen in virtute animæ poſſunt. & ſic ſpecies quæ extra animam & in medio ſunt, non poſſunt producere

quali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

qualitatem realem; in anima verò & organo exiſtentes in virtute animæ & potentiæ imaginativæ poſſunt. Sed non valet: quia imprimis potentia imaginativa, in quam ſpecies recipiuntur, non eſt activa; nec ordinata ad alterandum, ſed tantùm ad cognoſcendum: & ſic non poteſt ſpeciebus impertiri & influere virtutem majorem ad alterandum, & reales qualitates producendum, quàm ipſæ ex ſe habeant. Secundò: quia etiam ipſæ ſpecies non ſunt à natura inſtitutæ ad agendum & alterandum, ſed tantùm ad repræſentandum, & ſic non habent ordinem ad alterationem; & ideò non poſſunt ab anima attolli ad alterandum, ſeu ad effectum talem producendum, ad quem ex natura ſua non habent ordinem. Etenim cauſa aliqua nobilior poteſt inſtrumentum ignobilius attollere ad effectum producendum ſuprà virtutem propriam; modò illud inſtrumentum habeat ordinem ad illum effectum: & effectus ille ſit ſecundùm naturam ipſius; ſed ſi effectus ſit præter naturam ejus, & inſtrumentum non habeat ordinem ad illum; tunc quantumcunq; ſit excellens cauſa principalis, nunquam poteſt illud ad illum

effectum.

effectum attollere. Sic anima poteſt calorem nativum attollere ad hoc, ut carnem & ſpiritus generet, quos in virtute propria producere non poſſet: ſed non poteſt illum ſic attollere, ut refrigerandi vim acquirat. Artifex poteſt operationem ſerræ ita attollere, ut ſtatuam faciat: non autem, ut unquam dealbet, calefaciat, refrigeret, &c. Eodem modo anima benè poteſt attollere ſpeciem phantaſticam ad nobiliorem effectum, quàm ante habebat in ratione repræſentandi: quia facit, ut poſſit movere intellectum, quod ante receptionem in phantaſia non poterat; ſed nulla ratione poteſt attollere in ratione alterandi. eò quòd illa ſit extranea ejus eſſendi modo & ordini, quem à natura habet. Ex quo etiam ſequitur; quod ſi ſpecies haberent vim realiter alterandi, ſpecies quę ſunt in aëre, etiam deberent res inanimatas alterare: At non alterant. nam ſpeculum à ſpeciebus coloris non fit coloratum, nec aër; nec quicquam in quod ſpecies incidunt. ſpecies figuræ, quantitatis, motus in nulla re inanimata ullam faciunt figuræ, quantitatis, motus permutationem. Ergo. Accedit, quòd ſi ſpecies poſſent producere realem qualitatem, haberent

modum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

modum agendi nobiliorem, quàm habent ipſæ qualitates reales. Etenim qualitates reales alterant ſolummodò, ut cauſæ Vnivocæ, at ſpecies intentionales alterarent eminenter, & ut cauſæ Æquivocæ: ſicut alterant cœleſtia corpora. cauſæ autem Æquivocæ ſunt nobiliores Vnivocis. At eſt præter rationem, ut illa quę minoris ſunt entitatis, prædita ſint agendi modo nobiliore: modus enim agendi ſequitur modum eſſendi, & quæ nobiliore modo ſunt, ea quoque modo excellentiore operantur. Ergo ſpecies non poſſunt producere realem qualitatem.

Quintò. Si ſpecies poſſent producere realem qualitatem, non poſſent producere aliam, quàm illam à qua derivantur, & cujus ſunt ſpecies. Etenim ei ſolùm ſimiles ſunt, quia eam ſolum repræſentant; ab illa ſunt productæ & ab illa habent omne ſuum eſſe, & à nulla alia: & conſequenter ad illam determinantur. Atqui ſpecies plurimę non poſſunt illam producere. Ergo. Minor probatur. Nam ſpecies coloris non poteſt producere colorem realem: ſpecies ſaporis non poteſt producere ſaporem: ſpecies figuræ, quantitatis, numeri, &c. non poſſunt producere figuram, quantitatem, numerum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rum. Etenim ipſæmet illæ qualitates & accidentia à quibus illæ ſpecies promanant, non poſſunt ſibi ſimilia producere. Ergo multò minus ſpecies, quæ ſunt tantùm imago eorum & effluxus tenuiſſimæ entitatis. Si illæ ſpecies non ſunt productivæ realium qualitatum ſibi ſimilium, ergo nec aliæ. quia ſpecies omnes in eſſe ſpeciei ſunt ſimiles: quare etiam debent eſſe ſimiles in modo agendi. Nam cum ſpecies primarum qualitatum, ſint ſpecies objectorum tactus; ſpecies aliæ ſint ſpecies ſenſibilium aliorum ſenſuum; ſi ſpecies, ut ſpecies; eſſent alterativæ, tam benè ſpecies aliorum ſenſuum eſſent alterativæ, quàm tactus. Nam cur non tam benè ſpecies viſus poſſet alterare, quàm tactus? cum ſpecies viſibiles ſint longè activiores actione intentionali, quàm ſpecies tangibiles, & virtus viſiva multò acutior, quàm tactiva? Etenim viſibiles ſpecies ab uſque cœlo & multis millibus milliarium & in momento viſum tangunt, tangibiles non niſi è propinquo & in tempore. Si autem actione intentionali ſint activiores, cur non conſequenter etiam eſſent activiores actione reali?

Sextò. Si ſpecies per ſe producerent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rent realem qualitatem, ſpecies caloris deberent producere aliam qualitatem, quàm ſpecies frigoris: & ſpecies ejuſdem qualitatis deberent ſemper eandem producere qualitatem: At hoc non fit. quia ſæpè videre eſt ex contrariorum objectorum perceptione eandem in nobis alterationem cõtingere; & è contrà, ex eorundem objectorum perceptione ſæpe produci in nobis qualitates contrarias. Ergo ſpecies illam alterationem & illas qualitates effectivè & formaliter non producunt, ſed ab alia cauſa producuntur. Sic cum duo ſunt morti adjudicati; unus qui comburi; alter qui ſubmergi debet, vel in glacie ſepeliri, quouſque frigore moriatur; unus habebit ſpeciem caloris & ignis in phantaſia, & alter ſpeciem aquæ & frigiditatis: & tamen ab utraque ſpecie uterque refrigerabitur: excitato, ſcilicet, timore. Sic iterum, unus & idem homo cum valdè friget; imaginando ignem à quo vult calefieri; & aliàs cum valdè calebit, imaginando aquam in qua deſiderat natare, ab utriuſque objecti ſpeciebus calefiet: gaudio in animo excitato: & idem erit utriuſque effectus; cum tamen ipſæ ſint contrariæ, & à contrariis objectis derivatæ, &

proinde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

proinde contrarias agendi virtutes habere debeant.

Septimò. Si ſpecies haberent actionem realem, ſemper cerebrum & totum corpus infinitis modis alterarent; maximè, cum ipſæ toties ſine intermiſſione in organum recipiantur: Atqui experientia docet non alterare; nam quantumcumque diu circa aliquam rem imaginemur, quantumcunque diu circa naturam ignis, circa naturas primarum qualitatum philoſophicè ſpeculando verſemur; non propterea ullam imaginatæ ſpecies in nobis temperamenti corporis faciunt permutationem. Nam ſive ego hodiè ſtudeam intenſiſſimè de natura ignis; cràs de natura aquæ & glaciei; non ideò uno die magis calidus, altero magis frigidus fio, ſed ſemper in eodem ſtatu, & tam calidus uno, quàm altero die permaneo: Etiamſi oculus decem diebus aſpiceret murum flavum aut nigrum, non ideò flavior aut nigrior fieret: aut auris decem diebus ſonorum reciperet ſpecies, non ideò illæ ſonum ullum in aure generarent. Nec valet dicere non omnes ſpecies id poſſe, ſed certas tantùm; valdè, ſcilicet, intenſas; ſubitò & imaginativam fortiſſimam & in corpus tenerum & in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

animam excellentiorem ac à terrenis fæcibus magis remotam & ſub felici ſiderum conſtellatione creatam, receptas: quia, vel ſpecies habent illam vim ex natura ſua, in quantùm ſpecies: vel aliundè. Si ex natura ſua, ergo omnes ſpecies habere deberent: & ſic, etſi aliquæ ſpecies intenſiores cum actu imaginandi fortiore conjunctæ & certo modo & corpore receptæ, aliquando alterationem facerent majorem; tamen reliquę omnes neceſſario etiam aliquam, etſi minorem, facere deberent: quam nullus tamen experitur. Quia virtus quæ per ſe alicui accidenti aut corpori ineſt, illa debet omnibus neceſſario ineſſe: etſi uni plùs, alteri minus inſit. Non aliundè: nam unde haberent? non à phantaſia aut potentiis cognoſcitivis: quia illæ (ut dixi) non habent ordinem ad alterandum: & quia viri prudētiſſimi & doctiſſimi, qui & intellectum & phantaſiam excellentiſſimā habent & ſpecies fortiſſimas, nullam tamen ſentiunt in imaginando alterationem. Non ab objecto: quia objecta ſunt eadem, & tamen in uno homine continget alteratio, in altero non. Ergo.

Octavò. Si ſpecies calidi poſſet calefacere; ſpecies calidi ageret in realem

frigidi-

frigiditatem, illam ex ſuo ſubjecto expellendo: aliter enim calefacere non poſſet: at quæ in ſe mutuo agunt, debent ſibi mutuo cõtrariari. ſpecies calidi non contrariatur frigiditati reali, nec ſpecies frigidi caliditati reali: nã in eodẽ ſubjecto recipiuntur, ſpecies enim ignis recipitur in parte refrigerata, & ſpecies calidi recipitur in cerebro & in membris quæ ſunt calida. Ergo in ſe mutuo non agunt.

Ad argumenta in oppoſitum Reſpondetur. Ad authoritatem Ariſtotelis, dico, non eſſe Ariſtotelem ſic intelligendum; quaſi ipſe velit ſpecies imaginatione perceptas formaliter & effectivè alterare: quia (ut ſuprà oſtendimus) ipſe 2. animæ c. 5. diſtinguit alterationes: & dicit non ſic alterari ſenſum & organũ ab objectis, ſicut alię potentiæ alterantur à ſuis agentibus; per actionẽ ſcilicet realẽ & corruptivam, ſed alio modo: per actionẽ, ſcilicet, intentionalem & perfectivam. Et ita non vult dicere Ariſtoteles ſpeciem rei ita realiter alterare, ſicut ipſa res alterare poteſt; ſeu ſpeciem ignis ita realiter calefacere, ſicuti poteſt calefacere ignis ipſe: ſed hoc ſolùm; ſpeciem rei ſola imaginatione revolutam ita movere & excitare appetitum & determinare

in ordine ad perſecutionẽ, vel fugam, ſicut ipſamet res præſens excitaret & determinaret. Et ſic vult dicere; quòd, ſicuti homines terrentur, & timent, & alterantur ſæpè ab ipſis objectis; verbi gratia, ſicut videndo inimicum aut leonem, &c. horrent, tremunt & refrigerantur: ita quoque ab ipſis ſolis ſpeciebus inimici aut leonis in imaginatione agitatis aliquandò terreantur, tremant & refrigerentur, etiamſi nullus inimicus aut leo adſint; non aliter ac ſi adeſſent. Et ſic dicit ibi, ſpecies rerum habere rerum virtutes; non in ratione realiter alterandi; ſed in ratione movendi appetitum & animi paſſiones excitandi: quas poſteà corporis alterationes conſequuntur.

Ad argumentum ex D. Thoma deſumptum reſpondeo. controverſiam eſſe inter ſcholaſticos, quomodo ignis infernalis urat damnatos: an per ſpecies; an per ſuam realem qualitatem. Tamen, ut ita eſſet, quòd per ſpecies ageret, hoc nihil argueret contra noſtram poſitionem: quia tunc illæ ſpecies non operarentur naturaliter ſed ſupernaturaliter; peculiari Dei virtute ſic vigoratę, ut realem qualitatem producere poſſint. quòd in actionibus naturalibus locum non habet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad tertium reſpondeo. Antiperiſtaſim non fieri per ſpecies caloris reflexas, ſed alia ratione: de qua Conimbricenſes lib. 1. de generat. & corrupt. c. 9. quæſt. 1. art. 1. Valeſ. lib. 1. contr. c. 5. Thom. Vega artis parvæ, cap. 29.

Ad quartum reſpondeo: ſpecies non eſſe ejuſdem rationis & eſſentiæ ſpecificæ cum ſuis objectis. Etenim albedo & nigredo non poſſunt eſſe in eodem ſubjecto; ſpecies verò earundem poſſunt: ergò inter ſe natura ſpecifica differunt: quia una habet contrarium, altera non. Imò ſæpè non tantùm ſpecie, ſed & genere differunt. Nam ſpecies canis in intellectu non eſt eſſentialiter canis: quia ſpecies canis eſt accidens, canis verò eſt ſubſtantia. Itaque in natura entitatis differunt ſpecies & objectum: ſed in ratione eſſe repręſentativi non tantùm ſunt idem genere & ſpecie, ſed etiam numero, inquit, Zabarella. Quapropter cum in natura entitatis differant qualitas & ſpecies ejus & ab illo eſſe entitativo pendeat agere, non eſt mirum etiam differre actione. Et ideò, etſi qualitas realis aliam realem producat, non ideò ſequitur, quòd ipſa ſpecies eam etiam producere poſſit. Itaque ſpecies eſt ipſa qualitas repræſentativè: & ſicuti eſt qualitas re-

præſentativè: ita in ſenſum & organum imprimit eandem qualitatem intẽtionaliter ſeu cognoſcibiliter. Id eſt, ſpecies, verbi gratia, caloris, rubedinis, &c. ſic agit in organum, non ut ipſum organum fiat calidũ aut rubrum realiter, ſed ut fiat calidum & rubrum cognoſcibiliter. ſic quòd per eam calorẽ & rubedinem & alias qualitates tam perfectè cognoſcat, ac ſi ipſas realiter in ſe haberet. Et hoc eſt, quod dicit Ariſtoteles 3. animæ cap. 5. quod ſcientia quæ eſt actu, eſt idem quod res: non, quod anima aut organum fiat ipſum objectum realiter, ſed intentionaliter.

Ad quintum reſpondetur. illos effectus non contingere, per hoc, quòd ſpecies ſenſibus aut imaginatione perceptæ reales in corpore producãt qualitates aut earum edant effectum: ſed per hoc, quod propter ſenſationes aut imaginationes rerum aliquarum, ſympathiâ quadam potentiæ vegetativæ ſeu naturales ad opus excitentur: ex quo contingit humores & excrementa moveri & varios in corpore effectus & alterationes provenire. Sic qui ſentiunt fœtidum odorem, nauſeant & vomunt: qui audiunt ſerræ ſtridorem, rigent: qui vident caſeum vel aliquid à quo abhorrent; toto corpore afficiun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ciuntur: ſæpè non alia, quàm ejuſmodi potentiarum & partium ſympathiæ cauſa. Neque ſolum, qui res ipſas ſenſu percipiunt, ita alterantur; ſed & illi, qui tantummodo imaginantur. Nam, ut inquit Ariſtoteles lib. de com. animal. motione, ſpecies habent rerum virtutes & ſæpè adeò corpus alteratur ſola ſpeciei in phantaſia exiſtentis, ac objecti realiter præſentis perceptione. Quod ergo ſolum fœtorem imaginantes aliqui nauſeent: aliqui ſola cogitatione vel longinqua pharmaci viſione moveantur & purgentur; non contingit, quod ſpecies fœtoris imaginatione percepta producat verum fœtorem; aut ſpecies pharmaci purgantis producat in inteſtinis vim purgatoriam: ſed quod à tali imaginatione, ſympathiâ quadam facultatum, motrix naturalis membris inexiſtens in opus excitetur, unde humores agitantur & agitati naturam irritantes expelluntur. precipuè cum in corpore abundant & ad expulſionẽ ſunt parati. Eodem modo, quo videmus quotidiè ex ſolis animi paſſionibus; ut ſubito timore, homines ad mingendum & alvi excrementa egerenda provocari. Qui audiunt aliquem in aquam congelatã incidiſſe & imaginatione frigiditatis

horrent; non horrent, quòd ſpecies illa frigiditatis animo percepta reale frigus producat, aut per ſe effectum veri frigoris ædat: ſed contingit ex eo, quòd moto appetitu motrix naturalis excitetur; quæ humores & ſpiritus per membra corporis ſentientia vibrat: qualis horror non tantùm glaciem, ſed & ignem & combuſtionem & alias res horrendas imaginantibus contingit. Quod indicium eſt eum non ſic à ſpecie frigoris, ſed modo jam dicto cauſari. Alioqui, à ſpecie caloris eadem ratione cauſari non poſſet. Quòd illi, qui vident alios res acerbas comedentes, ipſi eundem acerbum ſaporem in ore percipiant; & imaginantes dolorem, aliquandò ipſum dolorem ſentiant; non fit ex eo quòd ſpecies illæ ſaporis & doloris imaginati realem ſaporem aut dolorem inducant, ſed contingit ex deceptione facultatum ſentientium, quæ ab ipſa phantaſia inducitur: per quam putamus videre, quod non videmus; audire quod non audimus: & tangere, quod non tangimus: ut in melancholicis frequentiſſimè cõtingit. Vt in illo, de quo ſcribit Horatius: qui haud ignobilis Argis, credebat ſe varios ſpectare tragædos, in vacuo ſolus plauſor ſeſſorque theatro.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad ſextum reſpondeo. ſpecies ſenſibiles afficere non ſolùm potentiam, ſed etiam ipſum organum, quà eſt organum. Et ideò, quando ſpecies ſunt potentiæ & organo proportionatæ, potentiam & organum perficiunt; & in eo pariunt quandam delectationẽ; & quando ſunt improportionatæ pariunt quendam dolorem. Sed ſicut perfectio illa eſt intentionalis, & ſicut illa voluptas cauſatur à ſpeciebus actione intentionali; ita etiam deſtructio eſt intentionalis & dolor fit actione intentionali. Et ideò talis deſtructio & dolor contingunt etiam in intellectu, qui eſt ſpiritualis, & in quem non cadit actio ulla realium qualitatum.

Ad hoc quod dicunt ſpecies albi & luminis diſſipare ſpiritus, quæ eſt actio quædam realis, nempe motus localis ſpirituum: reſpondeo primò. non eſſe mirum; cum lumen ſit qualitas realis. Secundò, illas non verè diſſipare ſpiritus, ſic quod per ſe moveant ſpiritus localiter: ſed hoc eſſe ſic intelligendũ, quod illæ ſpecies non uniantur taliter in ſpiritibus & humoribus oculi, ſicut uniuntur ſpecies aliorum colorum; ſed per ſubſtantias illas perſpicuas oculorum, propter conſenſum albi, & luminis cum perſpicuo, magis aliis diffundan-

fundantur. Et ſic non ſpiritus, ſed potiùs ipſæ ſpecies diſſipantur.

QVAESTIO VII.

An phantaſia poßit vim ullam acquirere ab influxu cœlorum.

ETenim nonnulli id dicere non ſunt veriti. Enimverò Avicenna 4.6. naturalium c.4. dicit animas in illo tempore, quo creantur, acquirere virtutem & influxum ab illis ſyderibus, ſub quorũ conſtellatione creantur. Si anima aliqua creetur ſub fortunato aſpectu Iovis, recipiet virtutem Iovis: ſic quod poterit operari & agere eo modo, quo ſydus Iovis: ſi ſub aſpectu Martis, virtutem Martis; & ſic de aliis ſyderibus, ſub quorum felici conſtellatione fuerit generata. Hunc ſecuti ſunt multi alii vani & ſuperſtitioſi homines, qui ſpurcitiem ſuarum falſitatum pallio virtutum cœleſtium tegere ſunt conati, ut Paracelſus & alii.

Et videtur equidem ita fieri poſſe. Etenim cœleſtia corpora agunt in ſublunaria & mundus inferior regitur à ſupernis lationibus. ut eſt Philoſophi 1. Meteor. cap. 2. & multæ ſunt in rebus ſublunaribus virtutes, quæ à nullo alio principio, quàm influentiis cœlorum videntur pendere. Ergo etiam

cœli in animam, & in phantaſiam hominis influere poſſunt.

Probatur ſecundò. Cœli influunt in dæmones: etenim dæmones certis cœli conſtellationibus & lunæ quadris magis operantur & corpora cruciant obſeſſorum: hoc non videtur alia ratione fieri, niſi quia illis cœli mutationibus ipſi mutantur & afficiuntur. Ergo & anima à cœlis affici, & conſequenter influxum eorum ſuſcipere poteſt.

Tertiò. Characteres certis cœli aſpectibus fabricati & adhibiti, & verba certis temporibus prolata, certos ſyderum recipiunt influxus, per quos peculiares & admirandos effectus operantur. Ergo & phantaſia ſimiles recipere poterit. Sit

Concluſio XXVI. Phantaſia nullam peculiarem agendi vim recipit à cœlis.

Pro hujus intelligentia eſt notandum. Primò, duplici ratione dici poſſe phantaſiam recipere vim à cœlis: vel ſic, quòd anima, cujus ipſa eſt potentia, in prima ſui creatione recipiat influxum, & virtutem à cœlis pro natura illius conſtellationis, ſub qua creatur; ſecundùm quàm virtutem poſteà mediante potentia imaginativa operetur: vel quod illam recipiat

poſt-

poſtmodùm, poſtquàm jam homo eſt natus, quovis ſcilicet tempore, quo phantaſia eſt in exercitio ſuæ operationis: ſic, quod, quando interdum fortiùs eſt intenta ſuæ operationi, valeat recipere influxum, & virtutem illius ſyderis, quod tum caſu fortuito fuerit dominatum: vel ejus, quod habeat virtutem illud efficiendi, quod illa imaginatio tum imaginatur: qua virtute cœlitùs jam imbuta & informata valeat viciſſim alia alterare & permutare.

Eſt ſecundo notandum. non negare me, quin ſecundum conſtellationem corporum cœleſtium phantaſia benè poſſit immutari indirectè, ſecundùm aliquam diſpoſitionem communem; puta, quod perfectiùs vel imperfectiùs operetur: quatenus, ſcilicet, per illam conſtellationem aër immutatur & fit humidus aut nebuloſus, & ſpiritus cerebri fiunt humidiores & craſſiores, & nebuloſi, & cerebri ſubſtantia humidior. ex quo fit, quod non poſſit tam perfectè ſuam operationem exercere, ſicut alias facit: Sed dico directe non poſſe à cœlis acquirere ullam vim activam peculiarem, diverſam à ſua natura cognoſcitiva, per quam poſſit in corpora ulla agere & illa realiter permutare. Quod

Quod probatur primò. Corpora cœleſtia ſunt cauſæ univerſales: de ratione cauſæ univerſalis eſt, ædere effectus generales, omnibus rebus ſublunaribus adeſſe & operari neceſſarios: aut gubernare generali quodam influxu mundi elementa & conſervare ea in ſuo eſſe , & non ædere effectus particulares : effectus autem particulares fiunt à cauſis particularibus ; At influere vim aliquam activã in phantaſiam eſſèt effectus quidam particularis. Ergo cœli talem vim non influunt in eam. Denique cœli agunt motu & lumine: at motu & lumine non poſſunt produci, niſi qualitates communes in toto univerſo, ut calor, &c. & non peculiaris aliqua virtus activa in hujus vel illius hominis phãtaſia. Ergo.

Dices, cœli agunt etiam per influentias: per influentias autem producunt effectus particulares & ſingulares proprietates agendi in rebus ſubjectis. Ergo etiam in phantaſia producere poſſunt. Sed eſto: ſaltem illæ proprietates peculiares producuntur univerſaliter in omnia corpora ſubjecta receptiva ejuſmodi proprietatum : alioqui cœli non eſſent cauſæ univerſales. At ejuſmodi fictæ proprietates agendi non producuntur in omnium hominum

phanta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

phantaſiis. Ergo cœli non producunt eas. Aſſumptum probatur: quia ſic, quando phantaſia unius hominis reciperet à cœlis ejuſmodi influxum, omnes phantaſiæ omnium hominum eodem tempore deberent eundem influxum & eandem proprietatem recipere: At hoc non fit. non enim, quando unus per phantaſiam aliquid putatur agere, omnes qui eodem tempore imaginantur, vel eodem tempore nati aut cõcepti ſunt, illud agere inveniuntur. Ergo. Denique, ſi una conſtellatio poſſet ſuam in phantaſiam influere virtutem, poſſet & alia ſuam. phantaſia enim omnibus hominibus eadem eſt. cum animæ omnes ſint eædem, & organa omnia eodem modo diſpoſita; ſolùm ſecundùm magis & minùs in ſuo temperamento variantia: undè, cum una conſtellatio tam ſit fortis in ſua influentia & virtute producenda, quàm alia in ſua; quocumque tempore homines nati eſſent, aut quocumq; tempore fortiter imaginarentur, ſemper aliquam deberent à cœli conſtellationibus recipere virtutem. Et quia omnes homines ſemper ſub aliqua conſtellatione nati ſunt, aut imaginantur; deberent omnes habere peculiares proprietates ſuæ phantaſię,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

per quas hi hæc, illi illa facere poſſent. Atqui id non videtur ita ſe habere: nã quomodocumq; conſtellationes quotidiè mutentur, & quacumque conſtellatione homines nati ſint; ſemper eodem modo imaginantur, & ſemper eodem modo ſenſibilia externa judicant, nec ullam ſentiunt in ſuis phantaſiis diverſitatem aut mutationem, neque habent omnes aliquas peculiares virtutes & proprietates aliquid faciendi. Ergo.

Secundò. Si conſtellationes poſſent influere in phantaſiam, poſſent etiam influere in potentias animæ vegetativas, & quidem multo magis; quia hæ ſunt ordinatæ ad agendum, minimè autem potentiæ cognoſcitivę: At conſtellationes cœli non inducunt potentiis vegetativis novas proprietates agendi; ſed ſicuti concoctrix unius hominis concepti aut concoquentis ſub una conſtellatione producit in ſtomacho chylum; ita & alterius: Ergo.

Tertiò. Si ſydera influunt talem vim; vel influunt in animam, vel in potentiam, vel in ſpeciem, vel in organum: non in animam, quia illa eſt ſpiritualis; materiale autem non poteſt agere in ſpirituale: non in animæ potentias; quia, vel ſunt eſſentialiter idem quod

anima, & ſic manet idem argumentum; vel ſunt accidentia; & ſic etiam virtutes cœlorum non poſſunt in eas influere; quia unum accidens non poteſt influere aut recipi in aliud: non etiam in ſpecies phantaſticas, quia ſunt etiam accidentia & quidem tenuiſſimæ entitatis Et ſi in ſpecies phantaſticas, certè & eadem ratione in ſenſibiles influere poſſent. At non videmus quòd propter varietatem conſtellationum calor uno die aliter agat in ſenſum, quàm alio; aut color uno die aliter immutet viſum, quàm altero, aut ſpecies receptæ uno die nos calefaciãt, altero refrigerent, &c. Ergo ſi in aliquid influerẽt, influerent in ſolum organum phantaſiæ. at non etiam in illud influunt. Ergo in nihil. Aſſumptũ probatur: quia ſydera non influunt niſi effectum, ut dixi, univerſalem: & influunt in omnia ſubjecta receptiva: At omnes homines eodem tempore imaginantes, vel eodem ſydere nati, habent eandem vim agendi. Ergo. Accedit, quòd nulla talis virtus influi poſſit, per quam natura ipſius potentiæ poſſit immutari: ut, ſcilicet quæ eſt cognitiva & paſſiva, fiat activa: & quæ eſt nata ſolùm intẽtionaliter agere, acquirat naturam agendi realiter.

Etenim

Etenim influxus cœleſtes non permutant rerum ſublunarium eſſentias & virtutes eſſentiales, ſed eas conſervant: & qualeſcumque aſpectus ſyderum ſint, qualeſcumque influxus; ſemper omnia agunt pro natura ſua: ſemper calor calefacit: ſemper magnes ferrum trahit: homo hominem, canis canem generat: ſemper ſpecies viſibilis eodem modo viſum afficit & intelligibilis intellectum, & ſtomachus chylum concoquit & hepar ſanguinem: & ſemper potentia paſſiva manet paſſiva, & activa manet activa. Quare, ut & ſpecies phantaſticę ſemper maneant repræſentativæ, & phantaſia maneat cognoſcitiva, & non activa, aut ullius realis alterationis effectiva, eſt neceſſum. Nec valet dicere, quod quidam dicunt, cœlos eſſe animatos, aut unam totius mundi animam eſſe, & ideò, ſicuti dicimus in anima hominis eſſe conſenſum, & ſympathiam potentiarum, quòd una operans excitet aliam in actum: ſic etiam eſſe ſympathiam inter animas noſtras, & animam cœlorum, & per eam operationes animæ noſtræ excitare in actum virtutes & operationes cœlorum: adeò ut cum anima noſtra fortiter imaginatur aliquem effectum; cœli per illam ſympa-

thiam excitentur ad illum effectum in re, de qua imaginatio eſt, producendum; vel vim ejus productricem in phantaſiam tranſmittendum. Quia imprimis ejuſmodi de mundi & cœlorum anima opinio falſa, erronea eſt & damnata. Secundò etiam; quia ſic ſequeretur, quòd, ſicuti in omnibus hominibus ineſt eadem illa potentiarum ſympathia; ita inter animam cœlorum, ſeu mundi & omnium hominum animam deberet etiam eſſe eadem ſympathia: ac proindè propter omnium & ſingulorum intẽſam imaginationem eodem modo ſemper cœli vires ſuas exercere, & eoſdem effectus in rebus phantaſia cogitatis producere deberent; quòd minimè fieri eſt manifeſtum.

Ad argumenta Reſpondetur. Ad authoritatem Avicennę, patet reſponſio ex iis, quæ jam dicta ſunt. Ad authoritatem Ariſtotelis reſpondeo. Sublunaria corpora regi à ſuperioribus: nõ quod ſuperiora corpora infundant in ſublunaria peculiares omnes virtutes, quibus ipſa operentur (eas enim non habent à cœlis, ſed à propria forma & natura) ſed quòd producãt qualitates quaſdã communes quibus ſublunares res fulciuntur in ſuis operationibus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

vel quod applicent res ſublunares ad operandum, aut conſervent eas in eſſe per influxum quędam. Quod hic non attinet exactiùs diſputare.

Ad ſecundum Reſpondeo. Cœlos in dæmones non agere; ſed dæmones homines aliquando certis cœli conſtellationibus magis infeſtare: non quod à cœlis coerceantur, aut vim recipiant: ſed, vel quia utuntur aliquando cauſis naturalibus & humoribus corporis ad homines cruciandos: qui certis anni temporibus & cœli conſtellationibus magis in corpore agitantur aut augentur. vel quia volunt homines hac ratione fallere; faciendo, ut hac ratione credant effectus illos non ab opera diabolica, ſed virtute cauſarum naturalium proficiſci.

Ad tertium Reſpondeo. Verba, & characteres (cum ſint quid artificiale, & ſint accidentia, & nullam agendi vim habeant naturalem) à cœlis vim nullam acquirere, ſed ſolummodo virtute diabolica operari: Diabolum autem de induſtria facere, ut ſub una conſtellatione majorem, quàm ſub altera efficaciam habeant, propter rationem jam commemoratam. His prælibatis quæritur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

QVAESTIO VIII.

An ergo phantaſia nullam habeat vim agendi?

C*Oncluſio* XXVII. Phantaſia per accidens poteſt eſſe cauſa multorum effectuum, & multarum tum perturbationum, tum alterationum in corpore, tam alieno, quàm proprio.

Hæc concluſio eſt manifeſta. Imaginationibus parentum fœtus ſæpiſſimè ſignantur: imaginatione cibi lautioris ſaliva in os aſcendit: diuturna veneris imaginatione coles excitatur; nocturnâ etiam ſemen emittitur: videntes alios oſcitare, oſcitant: imaginatione mingendi, cacandi, edendi, dolendi, ſitiendi, partes ſtimulantur, & iiſdem paſſionibus ac inclinationibus reverà afficiuntur: ut eſt apud Ariſtot. 7. probl. 2. Imaginantes ſe aliquibus morbis laborare, ſæpè tandem in aliquos morbos incidunt; propter imaginationem ſępè putantur videri, quæ non videntur; audiri, quæ non audiuntur; ſentiri, quæ non ſentiuntur: Imaginantes res amaras & auſteras non rarò eoſdem ſapores percipiunt; videntes alios auſteros fructus comedentes, horrore & ſtupore dentium corripiuntur: Præfixâ per imaginatio-

nationem ſurgendi hora homines eadem expergiſcuntur,& ſpiritus eadem hora excitantur, qui vapores cerebrum obſidentes, & ſomnum facientes pellunt. Quæ quis facienda fortiter ſibi propoſuerit, ea ſæpè etiam noctu agere incipit: Sola imaginatione & terrore ex viſione epileptici cadentis conceptis, nonnulli feruntur in epilepſiam incidiſſe. Nimia imaginatione de peſte, etiam per ſomnum, plurimi in peſtem incidunt. Alii diuturna rerum triſtium meditatione in lypothymiam, melancholiam, marcorem & phtiſim: imaginatione rei fœtidæ, vel naturæ contrariæ ex ſola relatione vel oblatione concepta plurimi vomituriunt, & ſanguinem è naribus emittunt: imaginatione pharmaci nonnulli purgantur: plurimæ mulieres ſola imaginatione, quòd cibi aliqui boni ſint vel mali, eorum deſiderio tenentur, comedunt; & ſuaviſſimum ex iis percipiunt ſaporem: ut zinzibere, creta, pice, lateribus, &c. Cogitando adverſa vel proſpera toto corpore homines moventur, caleſiunt, refrigerantur, horrent, tremunt, rubent pallentque: aliqui una nocte forti mortis imaginatione canuerunt: aliqui ad ſupplicium adducti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſola virgula, vel linteo madido tacti exſpiraverunt, & aliæ multæ fiunt in corpore per phantaſiam perturbationes.

Concluſio XXVIII. Movendo & Dirigendo alias animæ Potentias Movendi & Alterandi vim habentes.

Etenim, ut jam diximus, per phantaſiam multæ in corpore fiunt alterationes: illas non poteſt phantaſia facere per ſe: quia illæ, vel fiunt per motum localem, vel per alterationem: neutrum motum poteſt phantaſia per ſe facere. Ergo ut per accidens faciat, eſt neceſſum. At non videtur quomodo per accidens faciat, niſi ſic movendo & dirigendo alias potentias, quæ illas faciant per ſe. Ergo ſic facit. Quæritur ergo.

QVAESTIO IX.

Per quas potentias phantaſia corpora immutet?

CONCLUSIO XXIX. Phantaſia non poteſt per ullas potentias cognoſcitivas corpus ullũ afficere vel immutare.

Probatur concluſio, quia ſicut phãtaſia, quia eſt cognoſcitiva non poteſt corpora immutare, ita nec potentiæ aliæ cognoſcitivæ. Propterea etſi phantaſia poſſit movere intellectum, tamen per eum non poteſt operari.

Etenim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Etenim intellectus eſt immaterialis, & ideò non poteſt agere in materiam corporalem, quoad ullam alterationem vel generationem, aut formæ in materiam introductionem: ſicut nec Angeli poſſunt. Pariter etſi phantaſia etiam moveat alias potẽtias ſenſitivas; per eas tamen in corpus nullum agere poteſt: quia earum actiones ſunt immanentes, & ipſæ potiùs agerent per phantaſiam, quàm phantaſia per ipſas.

Concluſio XXX. Per potentiam Loco motivam Animalem, ſeu voluntariam poteſt per accidens, & corpori Proprio, & Alieno varias inducere permutationes.

Etenim movẽdo appetitum, & mediante appetitu motivam animalem, & ſic cauſando motum membrorum; brachiorum, ſcilicet, & pedum, & illo mediante activa paſſivis applicando, poteſt & corpus proprium, & alienum variis diſpoſitionibus afficere. Sed hoc non eſt adſcribendum phantaſiæ, ſed potius voluntati, quæ phantaſiæ imperat & dominatur. Hac ratione, per ſaltum, magnam vociferationem, nimium exercitium, percuſſionem & agentium externorum applicationem, poteſt phantaſia ſuum corpus afficere vulneribus, fracturis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

apoſtematibus, febre, & quovis tandem genere morborum. Poteſt etiam eadem ratione mater corpus ſui fœtus variè lædere, & quivis etiam in externa corpora vim ſimilem convertere. Sed ejuſmodi alterationes & affectiones habent cauſam evidentem & externam, & ideò non cadunt ſub præſentem conſiderationem. Illas verò alterationes & permutationes, quæ fiunt motu interno humorum, non poteſt nec phantaſia, nec voluntas per motivam voluntariam cauſſare: eò quòd (ut concluſione 17. dictum eſt) illi à loco motiva animàli non moveantur.

Concluſio XXXI. Phantaſia agit in corpora per potentiam Appetitivam; ſeu mediantibus Animi paſſionibus.

Hæc concluſio eſt D. Thomę part. 1. quæſt. 110. art. 2. reſp. ad 1. & q. 117. & part. 3. quæſt. 13. art. 3. ad 3. & 3. contra gentes cap. 103. ubi dicit animam & phantaſiam per ſe non poſſe corpus immutare, ſed tantùm mediante appetitu, & paſſionibus, animi, & humorum & ſpirituum motu, qui quidem ab ipſo appetitu moventur. Eandem tenet Ferrarienſis ibi. Zoares in Metaph. diſput. 18. ſect. 8. cap. 25. Conimbricenſes de gener. & corrupt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

corrupt. lib.1. cap.4. quæſt. 30. art. 2. & 7. Phyſicorum c. 2. quæſt. 2. art. 7, Iacobus de Forlivio ſuper technen. 3. quæſt. 11. Citad. lib. 3. cap. 15. Thomas Vega, aliique.

Et probatur primò. Phantaſia eſt nata movere appetitum, & inducere animi paſſiones, ut eſt manifeſtum; quia læta cogitando, gaudemus; triſtia cogitãdo metuimus, & triſtamur: & omnes animi paſſiones præviam ſequuntur cognitionem: At animi paſſiones ſunt maximè corporis alterativæ. Ergo illis mediantibus poteſt phantaſia corpus alterare.

Probatur ſecundò: Videmus, quòd ſimplex imaginatio nullam faciat in nobis alterationem: ſive enim imaginemur ignem, ſive aquam; ſi ſimplex & incomplexa ſit imaginatio; nulla in corpore noſtro cõtinget alteratio: ſed ſi phantaſiam animi paſſiones conſequantur, tum demùm alteratio conſequitur. Sic intenſa matrum cogitatio non ſignat fœtum, niſi ſubitus terror aut intenſum deſiderium ſuccedat. Sic aliquando mulieres momentaneo motu & terrore ſignant fœtus, non quidẽ per ſe propter imaginationem; quia in illo tempore momentaneo non poteſt phantaſia eſſe valdè

intenſa:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

intenſa: ſed propter animi paſſionem conjunctam. Et hinc eſt, quod longa & intenſa imaginatio non ſignet fœtum, ſed plerumque ſubita. Hoc autem eſt indicium phantaſiam per ſe non alterare: quia ſi per ſe alteraret, diuturna & intenſa imaginatio magis alteraret, quàm ſubita; ſed ſolùm alterare ratione vehementis animi paſſionis.

Verùm objiciet aliquis: phantaſia non poteſt movere & excitare appetitum. ergò eo mediante non poteſt alterare, nec in corpora agere. Antecedens probatur, quia non videtur modus, quo phantaſia poſſit appetitum movere. Etenim phantaſia eſt potentia cognoſcitiva, appetitus non eſt cognoſcitivus. Ergo phantaſia non poteſt appetitum excitare. Sequela probatur. Nam ſi poſſet excitare appetitum, hoc deberet facere offerendo ei ſuas ſpecies phantaſticas: quomodo phantaſia movet intellectum & ſenſus externi movent phătaſiam: at ſic non poteſt eum excitare; quia ſpecies non afficiunt, niſi potentiam cognoſcitivam, appetitiva non eſt cognoſcitiva. Ergo eam non afficiunt. Si eam non afficiunt, ergo illam movere non poſſunt. Denique phantaſia & appetitus à ſe invicem longè diſtăt ſubjectis. Nam

phanta-

phantaſia eſt in cerebro, appetitus eſt in corde. Ergo non poteſt phantaſia appetitum movere. Secundò, etiamſi phantaſia moveret appetitum, non ideò poſſet corpora alterare aut permutare. Etenim potentia appetitiva etiam non eſt activa, quia ejus actio eſt immanens: & etiam non eſt alterativa; quia, ut dictum eſt concluſione 19. nullæ potentiæ ſunt alterativæ preterquam vegetativæ. Ergo nec phantaſia poteſt alterare per illam.

Reſpondeo phantaſiam non movere appetitum per talem objectivam communicationem ſpecierum, ſed ſolùm per quandam naturalem ſubordinationem earum inter ſe, & ſympathiam fundatam in identitate radicis & ſubjecti utriuſq;. Propter hanc enim fit; quod, quando anima per unam aliquam potẽtiam fecit aliquam actionem, eadem anima per aliam potentiam cum illa priore naturalem connexionem, & ordinem habentem, ſtatim edat aliam actionem. Hac ratione multæ potentiæ ſe mutuò excitant in opus, in quibus nulla talium ſpecierum communicatio eſſe poteſt. Sic potentiæ naturales ſe mutuo excitãt, attractrix, retentrix, concoctrix, &c. in quibus nullæ reperiuntur ſpecies: ſic appeti-

appetitus excitat potentiam motricem, & per animi paſſiones humores, & ſpiritus ſursùm, deorsùm, intrò & extrà feruntur. Eſt equidem verum multas potentias ſe mutuò excitare, & dirigere objectivè per ſpecies communicatas, ſed id in omnibus fieri non eſt neceſſum. Ad confirmationem Reſpondeo. Vtramque potentiam in cerebro eſſe: ut tamen appetitus in corde eſſet, nihil referret: quia in utraque parte eſt eadem anima. Eadem autem anima exercens actionem per unam potentiam in una parte, poteſt tam facilè per aliam potentiam exercere aliam actioné in parte remota, quàm in eadem.

Ad ſecundum Reſpondeo. Phantaſiam non alterare corpus per appetitum, & animi paſſiones immediatè, ſed mediatè. quatenus appetitus movet, & excitat potentias motrices naturales membris, & præcipuè cordi inexiſtentes, & illæ movent humores & ſpiritus, qui ſuo ad membra acceſſu vel receſſu illa poſitivè aut privativè alterant.

Concluſio XXXII. Phantaſia ergo Alterat & immutat corpora mediante motu Humorum & Spirituum.

Etenim phantaſia alterat medianti-

bus

bus animi paſſionibus: animi paſſiones alterant mediante motiva naturali cordis & mediante motu humorum & ſpirituum. Ergo & phantaſia. Ex quo eſt Notandum in omnibus mutationibus & alterationibus, quæ hac ratione fiunt, phantaſiam eſſe cauſam valdè remotam, & per accidens. quippe quæ ejuſmodi alterationes non facit, niſi tribus aliis cauſis mediantibus: appetitu, nimirum, potentia motiva naturali cordis, & humoribus & ſpiritibus. Ipſi enim humores & ſpiritus ſunt, qui ultimò, proximè, & per ſe alterant. Si phantaſia illis potentiis intermediis imperaret; & eas per imperium ad exercitium ſui actus moveret; poſſet meritò quicquid per eas tandem agitur, phantaſiæ utpotè dominæ & cauſæ principali adſcribi: quomodò facta militum duci exercitus & facta ſervorum patrifamilias aſſcribuntur: ſed modò illas ſic non movet, ſed ita movet, ſicuti etiam eas movent ſenſationes externæ, etſi uno gradu immediatiùs. Et ita, qua ratione ejuſmodi permutationes & alterationes phantaſiæ, eâdem & ſenſibus externis adſcribi poſſent. Sicuti enim imaginando ignem, hoſtem, leonem; tremimus, pallemus & refrigeramur;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ita etiam eos videndo, vel audiendo. Vnde ſicut vix ſolent ejuſmodi alterationes ſenſibus externis adſcribi, ita quoque videntur non niſi impropriè & valdè remotè phantaſię adſcribi debere. Præcipua autem cauſa earũ ſunt Appetitus & Animi paſſiones.

Verùm quæri poteſt: An non etiam alia ratione phantaſia corpora immutet, & an non propinquiùs & magis per ſe, potentias Vegetativas aliqua ratione per ſe, vel movendo, vel dirigendo. Etenim cum potentiæ vegetativæ (ut concluſione 19 eſt oſtenſum) ſint per ſe alterativæ; ſi phantaſia poſſet eas dirigere, utique videtur, quod magis propriè, & per ſe alterationum, quæ inde contingerent, cauſa eſſet. Sit

Concluſio XXXIII. Phantaſia non ſolum mediante appetitu & motiva cordis, ſed neceſſariò etiam alio modo corpora immutat.

Hæc concluſio eſt contra D. Thomam: quippe, qui ubique dicit animam non aliter corpora immutare, quàm per appetitum & paſſiones, & motum cordis. Eſt tamen vera. Etenim plurimæ circa fœtum virtute imaginationis eveniunt mutationes, quæ non poſſunt ſolis animi paſſionibus adſcribi, & quarum ratio dari

non

non poteſt, niſi alia cauſa propinquior aſſignetur.

Concluſio XXXIV. Phantaſia etiam mutat corpora, Dirigendo & Modificando potentiam Conformatricem.

Et hac ratione phantaſia facit magis admirãdas illas & ſingulariſſimas, & magis particulares, quæ in corpore fœtus contingunt, permutationes. Hanc concluſioné, quia iterum infrà, ubi particulariùs de cauſa permutationis fœtus agemus, clarioris doctrinæ cauſa repetemus; ideò hic non probamus, ibi latiùs probaturi.

Concluſio XXXV. Proprium corpus non aliter movet, quàm mediantibus Animi paſſionibus; non autem ulla Conformatricis directione aut immutatione.

Prior pars concluſionis, concluſione 31. eſt probata; Poſterior probatur. Quia in corpore proprio conformatrix eſt extincta vel ceſſat operari, ergo phantaſia non poteſt illud immutare dirigendo actionem ejus: quia ejus jam nulla amplius actio eſt, aut ſi eſt, eſt debilis & imbecilla.

Secundò. Etiamſi conformatrix adhuc ſuperſtes eſſet, & aliquo modo dirigi poſſet, tamen per hoc ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſtantia corporis non permutaretur: quia ſubſtantia corporis in nobis jam natis & adultis eſt dura, & à facultate conformatrice non amplius mutabilis, ſicuti eſt in teneris corporibus ipſius fœtus adhuc naſcentis.

Tertiò. Quia nullus fit ab imaginatione in corporibus noſtris jam natis, & adultis effectus, quin poſſit commodè referri ad animi paſſiones, ut ad propriam cauſam: & nullus videtur contingere effectus, qui dici poſſit evenire à conformatricis turbata vel permutata operatione. Etenim ſtigmata, figuræ, colores, qui in fœtibus producuntur, & à formatricis mutata operatione videntur proficiſci, nunquam per imaginationem in corporibus adultis oriri videntur. Quomodò corpus Alienum Internum, nempè fœtus à phantaſia alteretur, infrà dicemus.

Porrò: quando nunc diſputatum eſt, quomodo & quibus mediantibus potentiis phantaſia corpora immutet, reliquum eſt ut videamus in particulari, quæ corpora ſic immutet, & quãtam circa ſingula immutationem facere poſſit. Cum ergo ſuprà à nobis corpora ſint diviſa in Proprium & Alienum, Alienum aliud ſit Internum, aliud Externum, & ſub interno fœtus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

fœtus comprehendatur; videndũ primò eſt, quid phantaſia poſſit in corpus proprium, quid in corpus fœtus, quid in externum agere, & primò.

QVAESTIO X.

Quid poßit in corpus Proprium, & ſpecialiter, *An poßit in eo creare morbos.*

ET videtur quod ſic. Primò Authoritate. Etenim D. Thomas 3. cont. gent. cap. 99. volens oſtendere Deum poſſe operari præter ordinem rebus inditum, producendo effectus abſque cauſis propriis eorum; id probat ex eo, quòd imaginatio id poſſit: ergò multò, inquit, magis potentia divina. Nam ex eo, inquit, quòd homo aliquid imaginatur & vehementer afficitur, ſequitur mutatio in corpore ad ſanitatem vel ægritudinem, abſque ratione principiorum naturalium; quæ nata ſunt in corpore ægritudinem vel ſanitatem cauſare.

Probatur ſecundò Ratione. Phantaſia eſt cauſa variarum alterationum in corpore: caloris, frigoris, ruboris, palloris, &c. Nam qui imaginantur horrenda, refrigerantur; qui læta, incaleſcunt: at exceſſus caloris & frigoris ſunt morbi in intemperie. Ergo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Denique phantaſia eſt cauſa motus humorum & ſpirituum in corpore,ut eſt concluſione 31. motu humorum & ſpirituum poſſunt varii,imò omnis generis morbi in nobis cauſari. Nam motu humorum poſſunt fieri obſtructiones, & conſequenter apoplexiæ, calculi, aſthma, dyſuria, cæcitas, &c. ulcera & apoſtemata interna: motu ſpirituum poſſunt fieri deliquia, vertigines, &c. Ergo. Imò videtur, quod homo per ſuam imaginationem poſſet ſe ferè afficere quocumque morbo vellet. Etenim ut concluſione 23. eſt oſtenſum, imaginatio habet vim directoriam. Ergo poteſt humores in quamcunque partem determinatam dirigere, & in ea morbum facere imò etiam hunc, vel illum morbum determinare.

Probatur tertiò Experientia & Exemplis. Contingit ſępè eos qui ſibi perſuadét ſe aliquo morbo laborare, tandem in illum incidere. Quotidiana experientia docet nimis intenſe de peſte imaginantes ea corripi, & ſæpè eam magis imaginatione & metu, quàm contagio ſerpere. Videmus homines imaginatione & aſpectu præcipitii, hoſtis & cujuſvis periculi contremiſcere, cadere, horrere, in deliquiũ animi

mi incidere. Habuimus ſuperiùs exēpla eorum, qui imaginatione mortis una nocte cani facti ſunt: habuimus alterius, qui in theatro ad ſupplicium expoſitus, & panno frigida imbuto in collum percuſſus, putans ſe gladii ictū ſentire, expiravit. Docet eventus quotidianus, curis, ſollicitudinibus & cogitationibus perpetuis detētos in phtiſim, hydropem, atrophiam, melancholiam morbum non raro incidere. Scribit Marcellus Donatus lib. 2. c. 1. hiſtoriæ ſuæ mirabilis, Vincentium quendam imaginatum fuiſſe ſe tam magnum corpus habere, quod per oſtium tranſire auſus non eſſet, ſed Medicum eum vi per oſtium tranſportari feciſſe, poſteà vero ægrum conqueſtū fuiſſe ſe in iſta tranſportatione totum fuiſſe interiùs confractum, & paulò poſt eſſe mortuum. Scribit Fulgoſius lib. 1. cap. 5. Arnoldum Philoſophum ſcribere; cum nocte ſomniaſſet ſe à cato in pede morderi; poſtridiè manè in eodem pede ulcus vel anthracem contraxiſſe. Scribit quidam (Thomas ni fallor à Vega) quendam ambulantem inter ſepulchra parentum, cum fortè fortunà calcaret lapillum, ſic ut calceis fortiter adhereret; induxiſſe in animum, ſe à manibus ſuorum parentum

trahi: & illa imaginatione intra ſeptimanam mortuum fuiſſe. Scribunt aliqui antiquis temporibus accidiſſe; quòd hiſtriones, qui agebant perſonas furioſorum, ut, Herculis, Athamantis, Thyeſtis, Oreſtis, Alcmæonis aut Ajacis; habuerint tam fortem imaginationem ad benè repræſentandum facta illorum, ut ipſimet actu furioſi facti fuerint. Nota eſt hiſtoria Æſopi inſignis hiſtrionis, qui exhibens perſonam Thyeſtis, ſceptro occidit unum ſervorum ſuorum. Lucianus lib. περὶ ὀρχήσεως ſcribit de quodam, quod repræſentans Ajacem furioſum, factus fuerit ita perturbatus, ut verè evaſerit furioſus. Bibius Gallus Romanus, cujus meminit Seneca in declamationibus; imitando ſtultum, ipſemet ſtultus factus eſt. Scribit Cœlius Rhodiginus lib. 20. cap. 16 ſuarum antiquitatum quendam cum vellet; paralyſim: alium apoplexiam, & ſenſus mentiſque privationem ſibi excitare potuiſſe.

Concluſio XXXVI. Imaginatio Per ſe non poteſt ullum Morbum inducere: id eſt, per nudum & ſimplicem actum imaginationis non poteſt induci ullus morbus; ſic ut nuda imaginatio per ſe ſit illius cauſa.

Proba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Probatur. Etenim, ſi phantaſia poſſet per ſe cauſare morbum vel deberet hoc facere movendo per ſe corporis humores localiter, vel per ſe alterando: non movendo humores corporis, quia concluſione 17. & 22. oſtēſum eſt phantaſiam non movere per ſe humores: & concluſione 19. & 24. eſt oſtenſum per ſe non alterare, & concluſione 25. nec ſpecies ejus alterare, & concluſione 20. generaliter eſt oſtenſum phantaſiam non eſſe activam. Ergo.

Probatur ſecundò. Si phantaſia per ſe nudo ſuo actu imaginationis poſſet cauſare morbum, cauſaret morbum imaginatum: at eum non cauſat, ergo. Antecedens probatur. Nam ſi phantaſia eſſet activa & morbum producere poſſet, eſſet de ſe indeterminata ad movendum hunc, vel illum humorem: ad hanc, vel illam qualitatem inducendam, & hunc vel illum morbum producendum. Ergo per ſpeciem morbi imaginati deberet determinari ad hunc potiùs, quàm illum producendum; & conſequenter deberet producere morbum imaginatum. Minor probatur. Quia, qui imaginatur icterum, non ideò fit ictericus: qui imaginatur podagram, non ideò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

fit podagricus: qui aliquandò falsò imaginantur ſe calculo, aut internis apoſtematibus, aut ulceribus laborare; aut melancholici, qui imaginantur ſe eſſe claudos, aut habere magnum naſum, aut corpus tam magnum, ut per oſtium tranſire non poſſit; non propterea tales evadunt: aut crurum diſlocationem, aut illam naſi, aut corporis magnitudinem acquirunt: ſed, ſi aliquam intenſam de re aliqua meditationem, aut phantaſiam morbus ullus ſequatur, non fit morbus imaginatus, ſed aliquis morbus communis; ut atrophia, hydrops, melancholia, aut ſimilis aliquis: qui per accidens fiunt propter mœrorem, ſomni defectum, aut ſpirituum à partibus nutritionis avocationem, ejuſmodi meditationem aut ſollicitudinem comitãtes. At dicit aliquis. Docet quotidiana experientia imaginantes & cogitantes intensè de peſte, peſte corripi. Ergo imaginatio in iis per ſe peſtem facit, & morbum imaginatũ. Reſpondeo. Hoc per accidens fieri & imaginationem peſtis per ſe non facere peſtem. Etenim ſi imaginatio peſtis, faceret peſtem, imaginatio alterius morbi etiam faceret illum morbum imaginatum. Non enim eſt ratio cur imaginatio peſtis magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

magis facerет peſtem , quam imaginatio alterius morbi illum morbum: tam enim eſt fortis ſpecies alterius morbi ad movendã imaginationem & cauſandum morbum ſimilem, quàm ſpecies peſtis ad cauſandum peſtem: ſed imaginatio alterius morbi non facit illum uti jam dictũ eſt. Ergo nec imaginatio peſtis per ſe facit peſtem. Sed, quod fortiter de peſte imaginantes, peſtẽ acquirant; fit per accidens: quatenus, ſcilicet, imaginatio peſtis inducit magnum timorem, qui timor movet malignos, putridos & peſtilentes humores in corpore imaginantis latentes, qui moti peſtem faciunt. Et ita dico, imaginationem peſtis non facere peſtem, niſi in corporibus ad eam diſpoſitis: uti ex eo patet, quod tempore peſtis graſſantis multi ſæpè intentiſſimè, & cum ſubſequente maximo timore de ea cogitantes, tamen propterea ea nõ corripiantur, tempore verò non graſſantis multò minùs. Cujus ratio eſt, quod in neutris diſpoſitio ad peſtẽ adſit. Ex quo patet imaginationem non eſſe per ſe cauſam effectivam illius, ſed ſolummodo occaſionalem, per accidens, ac remotam.

Concluſio XXXVII. Phantaſia per accidens poteſt eſſe cauſa multorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

morborum, variis modis. Primò, inducendo animi paſſiones, quæ morbos cauſant; ſicut concluſione 31. eſt oſtenſum. Hac ratione phantaſia poteſt eſſe cauſa omnium illorum morborum, quos animi paſſiones inducere poſſunt, qui plurimi ſunt. Secundò, Per hoc, quod propter intenſam imaginationem ſpiritus & vapores plurimi in caput attrahuntur, qui ibi exiſtentes poſſunt cerebrum vel calefacere, vel refrigerare, vel humectare, vel obſtruere. Et hac ratione per intenſam imaginationem, ſtudia, meditationes, poteſt quis incidere in deliria, vertiginem, per vigilium, epilepſiam, catharros, &c. uti quotidiana experientia eſt manifeſtum. Naturæ enim conſuetum eſt, ut ubi aliqua actio intenſe fit, eò ſpiritus & calorem, & ſequelâ quadam & vapores, & ſanguinem mittat. Tertiò. Per hoc, quod per intenſam imaginationem, ſtudium & meditationem, aliæ actiones naturales & vegetativæ impediantur, & ſpiritus, & calor ac ſanguis à partibus nutritoriis amoveantur: ad cerebrum ſcilicet attracti. Propter finitam enim animæ virtutem contingit, ut quando ipſa circa unam actionem nimiùm eſt impedita, non poſſit aliam æquè perfectè exer-

exercere. Hinc concoctio non benè fit, nec alimenti diſtributio, aut excrementorum expulſio: ex quo cruditates, obſtructiones, atrophiæ, &c. Quartò, per hoc, quod actio quævis nimia & nimis diu durans tandem organum ſuum fatiget, ſpiritus ejus conſumat & harmoniam deſtruat. Nam hac ratione nimis intenſa imaginatio, curæ, ſtudia, meditationes, cerebrum debilitant, oculos deſtruunt, &c. Videtur imaginatio etiam aliquando morbos facere, per hoc quod morbos parvitate ſua latentes detegat & aperiat. Sic qui morbo aliquo aut dolore exiguo laborant, ſæpè illum dolorem non percipiunt, niſi attendant: & cum attendunt, percipiunt. Et illa ratione videtur imaginatio dolorem illum quodammodo facere: quamvis tamen revera non faciat. Attentio enim in omni ſenſu cauſa eſt, ut ſenſibile parvum perfectiùs percipiatur. Et hæc eſt cauſa, cur pueri dolorem aliquem patientes, etiamſi de illo non conquerantur; quando tamen audiunt ejus fieri mentionem, incipiant eum ſentire, & de eo conqueri. Hinc dolores omnes noctu majores, quàm interdiu: quia homines nullo ſenſuum exercitio diſtracti eos tum magis percipiunt. Hinc iterùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rùm pueri ludentes non percipiunt dolorem, ſed quieſcentes. Patientibus dentium dolorem, quando alios vident eodem torqueri, dolor recrudeſcit, &c. Eſt tamen ſciendum, quod, etſi imaginatio per ſe morbos aut dolores facere non poſſit, aliqua tamen ratione poſſit eos per ſe augere: quatenus ipſa habet vim aliquam directoriam motus ſpirituum & humorum: ſicut concluſione 22. eſt oſtenſum. Per hanc enim directionem fieri aliqua ratione poteſt, ut humores & ſpiritus magis ad affectam partem, quàm ad alias moveantur: ex quo fieri poteſt, ut morbi ac dolores augeantur.

Ad argumenta reſpondetur, Ad authoritatem D. Thomæ reſpondeo ex Ferrarienſi ad eundem locum; D. Thomam ibi non velle, phantaſiam per ſimplicem actum ſuæ imaginationis ægritudinem, aut ſanitatem inducere: alibi enim clarè docuit imaginationem nihil agere, niſi mediantibus animi paſſionibus & ſpirituum ac humorum motu: ſed hoc ſolùm; phantaſiam poſſe morbos & ſanitatem facere ſine aliis cauſis ordinariis morborum: puta, inquit, putrefactione aut indigeſtione, &c.

Ad ſecundum Reſpondetur. Id non fieri

fieri ab imaginatione per ſe, ut imaginatio eſt; ſed per accidens: mediantibus paſſionibus & motu cordis, quòd non negamus.

Ad Exempla & Experientias Reſpondeo. Quòd quidam inciderint in morbos, quos imaginati fuerunt, factum fuiſſe; non quod phantaſia illum morbum fecerit; ſed contrà, quod morbus fecerit phantaſiam. Etenim non ideò homines morbum acquirunt, quia imaginantur ſe eum habere, ſed quia eum habent, vel jam ejus aliquod principium in ſe ſentiunt, ideo ſe eum habere imaginantur, eumque timent, & de eo conqueruntur. Verùm, quia interdùm morbus tantùm incipit, & adhuc non prodit ſe externis ſymptomatibus, unde homines judicant eos non ægrotare; ideò, poſtquàm jam vident eos in morbum, de quo anteà fuerant conqueſti, incidiſſe; putãt eos illum per vim imaginationis contraxiſſe: cũ tamen contrarium acciderit. Quod de peſte adfertur, jam oſtenſum quomodo contingat. Alia fiunt quidem ab imaginatione, ſed per accidens tantùm; mediantibus animi paſſionibus, & aliis modis jam commemoratis. Ad exemplum Marcelli Donati dico illum fuiſſe melancholicũ aut maniacum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

niacum & fuiſſe mortuum ex morbo, non ex illa perſuaſione: aut ſi ex illa perſuaſione, non per ſe, ſed per accidens id contigiſſe, mediante, ſcilicet, ſumma triſtitia; ex qua plurimos mori non raro contingit. Ad exemplum Fulgoſii dico; illum non contraxiſſe ulcus aut anthracem in pede, quia ſomniaverat ſe ibi à cato eſſe commorſum: ſed contrà, quia nocte illa jam aliquod mali illius principium & humoris aliquis defluxus incipiebant, quę dormientis ſenſum & phantaſiam afficiebant; ideò eum tale aliquid de animali ſe ibi mordente ſomniaſſe. Ad exemplum Vegæ dico. Illum etiam melancholicum fuiſſe, & ideò vel ex morbo, vel ex maximo timore in cœmiterio à ſpiritibus concepto mortuum fuiſſe. Sic memini hic Lovanii quandam ſub noctem per cœmiterium euntem, concepto maximo à ſpectris timore, ſubitò expiraſſe. Ad exempla illorum hiſtrionum dico; ea eſſe figmenta Poëtarum, nec fidem mereri. Ad ea quæ Cœlius Rhodiginus ex D. Auguſtino refert: ea vel arte diabolica vel fallacia aliqua contigiſſe; aliàs impoſſibilia eſſe: ſaltem poſtremum de extaſi ſeu apoplexia. Nam quod arte aliquis partem aliquã poſſit

paralyſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

paralyſi afficere non eſt ita mirum. Fieri enim hoc poteſt, nervi alicujus in aliqua parte occulta ſtrictione aut compreſſione, aut validioris alicujus narcotici ſuperpoſitione: quomodo aliqui nebulones & circumforanei, ut mentita ſua alexipharmaca carè divẽdant, ſumpto ſaccaro cando, perſuadentes populo arſenicum eſſe, occulta ſub manica ligatura, brachiis ſuis aſphygmiam inducunt: ſimulantes ſe ſemimortuos eſſe, quouſque ſumpto ſuo alexipharmaco ab animi illo, ſi Diis placet, deliquio omnium admiratione liberentur. Quæritur ergo

QVAESTIO XI.

An poſſit morbos curare?

ET videtur quod ſic; primùm Authoritate. Etenim Galenus 1. prognoſt. dicit confidentiam ægri de Medico plurimùm facere ad ſalutem, idque ſe in ſeipſo expertum eſſe; & proptereà illum medicum meliùs ſanaturum, qui meliùs poterit perſuadere. Albertus Magnus 4. de anima, ſcribit ægrum per confidentiam de ſuo Medico tantùm ſanare ſeipſum, quantùm Medicus medicamẽtis. Marſilius quoque Ficinus lib. 13. Theol. Platon. c. 1. & Conciliator Differentia 135. Forlivienſis

vienſis & communiter omnes Medici, magnam vim ejuſmodi confidentiæ aſcribunt. Auſus fuit ſcribere Pomponatius lib. de Incantationibus, illos qui aliquando ſanitatem conſequuntur ex cultu oſſium ſanctorum, eam ſolummodo conſequi virtute ſuæ imaginationis & confidentiæ, quam de iis habent, adeo, quod ſi tantùm canis oſſa colerent, credentes ea eſſe oſſa ſanctorum, eodem quoque modo ſanitatem ſuam conſequerentur. Imo putat idem Pomponatius & Andreas Cataneus lib. de cauſis mirabilium effectuum, & multi alii, omnia appenſa, verba prolata, morbos curare; non alia, quàm ſolius imaginationis virtute.

Probatur quoque Experientia & Exemplis. Quia experientia docet plurimos fuiſſe curatos à morbis, geſtando ſolum lapillos, ſordes & quiſquilias: per hoc, quod crederent illa eſſe nobiliſſima & efficaciſſima amuleta. Docet etiam experientia multos in febribus habentes ſummum cibi alicujus deſiderium, & fortiſſimam imaginationem quod talis cibus eſſet eos ſanaturus, comedendo eum, ſæpiſſimè fuiſſe ſanatos, etiamſi ipſi cibi ſecundùm regulas medicinæ illi morbo noxii & contrarii haberētur. Sic multi aquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

crudam ingurgitando, comedendo haleces ad ſatietatem, aquam vitæ bibendo; quæ omnia in febribus à medicis vetantur; ſubitò ſanitatem recuperaverunt, quam acceptis aliis plurimis remediis recuperare non potuerunt. Quod cum non fiat virtute naturali ipſorum ciborum, reliquum eſt, ut non fiat niſi virtute firmæ ægrorum confidentiæ & intenſæ imaginationis. Scribit Thomas à Vega quendam ex ſuis decumbentem cauſo frequenter in delirio obnixiſſimè medicos rogaſſe, ut liceret ſibi in illo ſtagno (pavimentum monſtrabat) natare, dicendo quòd exinde eſſet convaliturus: & medicos id ei tandem conceſſiſſe: illum tum ſe in pavimentum mox dejeciſſe, & cum in eo aliquanto tempore fuiſſet volutatus, cum ſumma lætitia dixiſſe, aquam nunc ad genua, & paulo altiùs aſcendiſſe: & cum ultimò ſibi perſuaderet eam jam uſq; ad guttur perveniſſe, dixiſſe, ſe jam ſanum eſſe, & reverà ſanum evaſiſſe. Scribit Michaël Medina lib. de recta in Deum fide cap. 7. ſe Salmanticæ puerum quendam noviſſe, qui gratiam ſanitatis habere credebatur, qui multos homines ſolo attactu graviſſimis morbis liberabat: ſed morbos tandem iterum

recurriſſe, quando jam ægrorum imaginatio deferbuiſſet. Scribit Alexander Trallianus, quandam, quæ putabat ſe ſerpentem devoraſſe, ſanatam fuiſſe per hoc, quòd Medicus ei vomitorium dediſſet, & oborto vomitu ſerpentem quendam clanculùm in teſtam injeciſſet. Scribit Gattinaria Marlianum Medicum, quendam putantem ſe ranas in corpore habere, eodem modo curaſſe: & Aëtius Philotimum Medicum, quendam curaſſe; qui ſe putabat caput non habere: faciendo eum geſtare magnam laminam plumbi ſuper caput. Qui omnes ſanati ſunt melancholico morbo, ſola ſanationis imaginatione.

Concluſio XXXVIII. Phantaſia per ſe non poteſt morbos curare.

Hæc concluſio probatur per concluſionem præcedentem. Etenim ſi verum ſit phantaſiam non poſſe morbos inducere, ſequitur etiam non poſſe curare. Eodem enim modo, quo curari poſſent; poſſent etiam produci. Si phantaſia poſſet morbum calidum curare, poſſet frigidum producere: calidi enim curatio, eſt frigidi productio: ſi poſſet obſtructionem tollere, humores & ſpiritus ex parte expellendo; poſſet etiam facere: eoſdem

in

in aliam impellendo, & ſic de aliis.

Imo multo minùs poteſt ſanitatem facere, quàm morbos. Nam, ut fiat morbus, ſufficit vitium unius diſpoſitionis: ad ſanitatem vero omnes diſpoſitiones bonæ requiruntur: cum bonum in omnibus conſiſtat, malum non niſi in una parte.

Probatur ſecundò. Infiniti ſunt qui graviſſimis morbis miſerè affecti, perpetuò cogitant & imaginantur ſanitatem, & tamen non ſanantur. Ergo,

Tertiò. Si imaginatio ſanitatis poſſet aliquem morbum ſanare, maximè ſanaret morbos in intemperie: quia illi ſunt ſimplices, & curantur ſimplici alteratione: at nemo per imaginationem curatur hecticâ aut hydrope. Ergo.

Quartò. Non eſt ratio cur imaginatio ſanitatis magis cauſaret ſanitatem, quàm morbum. Ergo non poteſt cauſare ſanitatem. Antecedens probatur: quia, qui imaginantur ſanitatem, ſimul imaginantur ægritudinem, imo magis imaginantur ægritudinem, quàm ſanitatem; quia ægritudo eſt præſens & actu movet ſenſum ſuo dolore; ſanitas eſt abſens. Ergo ſi imaginatio ſanitatis produceret ſanitatem, imaginatio ægritudinis, quæ ei eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

conjuncta, eadem ratione ſimul produceret ægritudinem. Deniq; qui imaginantur ſanitatem, ſæpè magis imaginantur medium ad ſanitatem, quàm ſanitatem ipſam; puta, certum cibum aut medicamentum. At ſi imaginatio eſſet per ſe activa & effectiva imaginati, imaginatio remedii tam benè deberet in corpore efficere ipſum remedium, quàm ipſam ſanitatem. At non efficit illud: ergo nec hanc.

Quintò. Si imaginatio ſanitatis per ſe eſſet effectiva ſanitatis, eſſet indifferens ad omnem ſanitatem: quare ut produceret determinatam ſanitatem, deberet etiam eſſe determinata: At imaginatio ægrorum non eſt determinata ad aliquam ſpeciem determinatã ſanitatis: quia, qui poſt intenſam imaginationem aliquando ſanantur, nullius determinatæ ſanitatis habent cognitionem, nec ſciunt in quo ſit poſita ægritudo eorum, & ſic quoque non ſciunt in quo etiam ſanitas ſit conſtituta. Ergo imaginatio eorum non poteſt eſſe effectiva talis ſanitatis. Sanitas enim in univerſali non poteſt produci, ſed determinata, hæc vel illa.

Sextò. Sanitas non eſt una qualitas ſimplex, ſed à variarum convenientia dependens; ideo non eſt conſequibilis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

uno ſimplici motu, ſed diverſis. Nam, ut fiat ſanitas, multa diverſa debent fieri: humores debent loco moveri; aliqui fortè retrorsùm, qui ſint cauſa antecedens; aliqui antrorſum, qui ſint fortè cauſa conjuncta: ut exire poſſint per vias convenientes: humores illi etiam debent ſæpè alterari, liquari, coqui; & membri quoque temperies mutari; ſuſcipientis partis debilitas confortari. mandantis robur & ſenſibilitas retundi, &c. Hos diverſos effectus non poteſt edere imaginatio, quæ eſt una ſimplex actio. Ergo.

Verùm, ſicut concluſione præcedente dictum eſt, imaginationem poſſe cauſare morbos per accidens, ita dico etiam hic, eam poſſe cauſare ſanitatem per Accidens: & proindè confidentiam ægri de medico per ſe non facere ſanitatẽ, ſed tantùm per accidens: & hoc duobus modis, & nõ aliter. Primò, quatenus illa confidentia ingenerat in animo ægrotantis lætitiam, diffidentia verò mœrorem & timorẽ: lætitia autẽ dilatat vias, excitat calorem nativum, ſpiritus vivificat, unde morbi faciliùs ſuperantur, & non capiunt incrementum: triſtitia verò & timor refrigerant, ſpiritus obnubilant, vias coarctant, cruditates multiplicant,

excrementa includunt; unde morbi augentur. Secundò, quia confidentia facit ægrum preceptis medici eſſe obedientem, & promptum quævis medicamenta hilari animo aſſumere; diffidentia verò ea averſari & recuſare: quo fit ut cum illa morbus valeat ſuperari, cum hac nequaquam.

Ad argumenta in oppoſitum Reſpondetur. Ad authoritatem Galeni, verum eſſe confidentiam multum facere, ſed nihil facere per ſe, ſed tantùm per accidens, ut jam dictum eſt. Etenim confidentia eſt in opinione, opinio eſt actio intellectus: morbi autem fiunt, & curantur per potentias naturales ſeu vegetativas, potentiæ autem vegetativæ à ſenſitivis aut intellectu non diriguntur, aut imperantur. Ad Albertum Magnum nihil reſpondeo, niſi eum peccaſſe in nimis multum imaginationi tribuendo. Ad Pomponatium, dico eum impiè locutum eſſe, & ideò ejus librum à ſancta ſede meritò eſſe prohibitum, & opinionis illius falſitatem latiſſimè refelli à Bartholomæo Piſano in Prologo libri ſui Conformitatum. Ad illud quod dicitur de appenſis & amuletis, reſpondeo: illa plerumque eſſe ſuperſtitioſa, & ideo operari non in virtute imaginationis, ſed

in

in virtute diaboli : aut ſi aliquando non operentur in virtute diaboli, & tamen effectus ſequatur; illum effectum eſſe caſualem; & ſecuturum fuiſſe, etiamſi illa appenſa adhibita non fuiſſent. Ad illud de cibis nocuis quos aliquando ſequitur ſanitas; dico, hoc contingere, non propter imaginationem ægrotantis, ſed variis aliis modis: vel quòd illi cibi aut remedia per ſuam naturalem virtutem aliquandò ſint revera boni, etiamſi medici hoc ignorent: ut in febribus intermittentibus, ſinapi, aqua vitæ, vinum Hiſpanicum: vel quod, etſi ſint nocivi, tamẽ ſint aliquandò cauſa alicujus effectus, quem per accidens ſequitur ſanitas, ut vomitus, ſudorum vel alvi dejectionum, &c. Quo modo alia inimica naturæ, ut elleborus, ſcammonea, per accidens curant morbos: natura conante illa expellere & ſimul expellente cauſam morbificam: vel quod illa caſualiter fuerint oblata, eo preciſè tempore, quo jam morbus criticè, vel vi præexhibitorum remediorum erat ſolvendus. Ad exemplum Thomæ à Vega reſpondeo: illud fuiſſe caſuale, & non poſſe ſciri quomodò acciderit: & ideò ipſummet non putaſſe accidiſſe virtute imaginationis, ſed quòd fortè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

à pavimento fuerit refrigeratus & ab illo frigore interiùs febrilis calor reſtinctus. Ad illud quod refert Medina; dico, ejuſmodi ſanationes fieri opera Diaboli: qui ſuos artifices & ſibi fidem dantes ſæpiſſimè fallit, & ſæpè videtur curare ad tempus & non curat: Deo ita diſponente. Ad exempla illa Melancholicorum reſpondeo; Melancholiam ſæpè vitio corporis, ſæpè vitio ſolius animi & ſpecierum nimis altè imaginationi impreſſarũ contingere: ut fit in iis, qui ex nimia devotione, ſtudio, aut amore melancholici evadunt. Melancholia, quæ vitio corporis contingit, quæque verè eſt morbus, non poteſt ejuſmodi inventis curari. Nam per impreſſam aliquam in animo ægrotantis imaginationem, humores in cerebro & toto corpore exiſtentes non poſſunt expelli, nec vitioſum cerebri temperamentum permutari; ſed quæ contingit vitio animi, per ſolam pravam imaginationem in animo radicatam, & reverà non tam eſt morbus corporis, quàm potiùs animi; poteſt per inductam aliam imaginationem contrariam tolli.

Vidimus itaque quid poſſit phantaſia in corpus Proprium. Videamus nunc quid poſſit in Alienum. & quia tracta-

tractatio de Alieno Interno eſt longior; videamus primò.

QVAESTIO XII.
Quid poßit in Alienum Externum?

PLurimi certè dixerunt animam per virtutem imaginationis poſſe agere in remotum: & imprimis, uti ſuprà audivimus, Avicenna 6. naturalium ſect.4. cap.4. dixit,eam poſſe in res externas agere; poſſe eas alterare & pro imperio permutare: adeò ut etiam agere poſſit in diſtans ſine medio: res longè diſſitas permutare ac movere, non permutando intermedias,& poſſe hominem longè remotum morbis afficere, ex equo dejicere, interimere: pluvias & nubes excitare:non quidem omnem animam, ſed illam quæ nobilior fuerit & magis ſpiritualis & à fæce corporea abſtracta. Avicennam ſecutus fuit Algazel 5. Phyſic. cap. 9. Alkindus & Paracelſus libris de imaginatione & nonnulli alii: qui, licet non tantam, ut illi, animæ & imaginationi vim tribuerint; tantam tamen tribuerunt, ut putent eam externa alterare,faſcinare,& variis morbis afficere poſſe: ut Marſilius Ficinus l.13. Theolog. Platon. cap. 1. Iacobus de Forlivio 3.techn.quæſtio.11.Pomponatius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

lib. de incantationibus capite 4. Andreas Cataneus libro de cauſis mirabilium effectuum. Gentilis de Fulgineo. VVeynrichius libro de monſtris, & alii. Inter quos aliqui putaverunt animam id ſolo imperio facere poſſe, ut Avicenna & alii Arabes, Paracelſus, Fulginas, &c. Alii non quidem mero imperio & nuda apprehenſione, ſed emiſſione ſpirituum in res externas: qui vel malignis qualitatibus, quibus formaliter præditi ſint; vel virtute ſpecierum, quibus ſint imbuti, eas afficiant. Quod anima ſeu phantaſia nudo imperio & ſola ſpiritali apprehenſione id facere poſſit, ſic probat Avicenna. Superiora habent dominium in inferiora, & intelligentiæ regunt & immutant res corporales, & eas poſſunt pro libito movere & in eas formas quaſvis inducere: anima eſt ſubſtantia ſpiritualis & ſeparabilis, ſicut intelligentiæ. ergo eodem modo, quo illæ, poterit in omnes res corporeas agere, & eas pro libito permutare. Quod verò per emiſſionem ſpirituum in res externas agere poſſit eaſque alterare, ut alii dicunt, videtur non paucis argumentis poſſe probari: & primùm authoritate communi omnium Opticorum, Galeni 7. de plac. & 10. de uſ.

part.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

part. & Platonis in Timæo, & multorum Medicorum: qui videntur tenere viſionem fieri per emiſſionem. Si per emiſſionem, ergo aliquid emittitur: ſi aliquid emittitur, illud debet eſſe corporeum, quia emiſſio ducit motum localem; motus autem localis competit corporibus, non accidentibus. Ergo debet eſſe ſpiritus: Si videndo ſpiritus emittuntur, ergò illi in res certas dirigi poſſunt: ſi ita dirigi poſſint, ergò ad quas pervenerint, eas qualitatibus ſuis poterunt permutare. Probatur etiam authoritate D. Thomæ. Nam 3. contra gentes cap. 103. diſputans contrà Avicennam, & refutans quod ipſe dixerat; phantaſiam, ſcilicet, per ſolum imperium & ſpiritalem ſuam apprehenſionem res externas poſſe movere; dicit illam hoc ſolum facere, quatenus eam ſequuntur animi paſſiones, à quibus humores moventur, & vapores ad cerebrum aſcendunt; qui ſpiritibus cerebri mixti, unà cum illis vi imaginationis in externa ejaculantur. Et part. 1. quæſt. 117. art. 3. dicit phantaſiam ſpiritus immutare, qui tenuitate ſua ex oculis exeuntes, res externas invadunt, & eas afficiunt. Vbi non hoc tantùm videtur D. Thomas velle; vapores propria & naturali ſua levi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

levitate, & ſolo phyſico motu è corpore exire, & vicinas res afficere, ſicuti afficerent quivis alii vapores & ſpiritus ex quacumque alia corporis parte exeuntes; ſed afficere eas, ut ejaculatos & vitaliter ex oculis per vim imaginationis vibratos. Nam per hoc, quod imaginationem dicit ſic alterare, & effectum ad imaginationem refert, videtur agnoſcere aliquem concurſum ipſius, ut ſpiritus illos & vapores dirigentis: alioqui non ad imaginationẽ, ſed ad nudum contagium retuliſſet: & per hoc, quòd dicit eos ad oculos aſcendere, & per illos exeuntes agere, videtur indicare vapores hoc facere; non, ut ſimpliciter naturali ſua tenuitate & levitate è corpore expirantes, ſed ut ex oculis ſingulariter per vim viſivam & imaginativã emiſſos: Certè, ſi ſpiritus ita emitti poſſint, ſequitur omninò, quando ipſi maligna qualitate fuerint affecti, externas res ad quas pertigerint, læſuros eſſe. Poſſunt autem maligna qualitate affici à vaporibus: qui motis per animi paſſiones corporis humoribus, ſurſum aſcendunt & ob congeneam naturam ſpiritibus permiſcentur. Hoc de facto ita fieri, videtur experientia docere. Scribit enim Ariſtot. 2. de ſomno & vigil.
cap.

cap. 2. & Plinius lib. 7. cap. 15. menſtruatam mulierem radiis ex oculis exeuntibus poſſe ſpeculũ inficere: ſcribunt authores Catoblepam venenatis oculorum radiis homines enecare: habuimus ſuperiùs certas gentes eſſe, quę quos intuebantur, poterant faſcinare: vetulæ animalia & teneros pueros faſcinant intuitu oculorum, ſecundum illud Poëtæ. Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos. Quidni ergo homines odio & invidia ac ira affecti, motis inde malignis corporis humoribus, à quibus ſpiritus contaminantur, iiſdem ſpiritibus in res externas per imaginationẽ directis, poſſint eas lædere & permutare? Equidem videtur, quòd non ſolùm eas poſſint permutare qualitatibus realibus, quas à tali admixtione contraxerunt; ſed etiam ſola virtute ſpecierum intentionalium, quæ in illis ſubjectantur: quæ ſpecies, cum ſecundùm Ariſtot. lib. de communi animalium motione habeant virtutes rerum, videtur quod res externas afficere poterunt iiſdem qualitatibus quibus ipſæ res, quarum ſpecies ſunt, eas afficere poſſent.

Concluſio XXXIX. Phantaſia per ſe non poteſt in res Externas agere: id eſt, non poteſt per ſuum actum imaginatio-

nationis, per veram aliquam aut directam efficientiam, res externas permutare.

Hanc concluſionem tenet imprimis D. Thom. part. 1. quæſt. 118. art. 3. ubi dicit animam non poſſe in corpora externa agere, niſi mediante ſuo corpore: quod agit ut corpus naturale; aut applicando activa paſſivis. Et ibidem art. 4. dicit animam non poſſe movere corpus, cui non eſt unita. Ex quo ſequitur, quod cum nequeat externum corpus neque alterare, neque localiter movere; nequeat etiam illud permutare, aut ulla læſione, aut ægritudine afficere. Idem docet quæſt. 110. ubi dicit, nec animam, nec ſubſtantias ullas ſeparatas in res corporeas pro imperio agere poſſe. Eam tenet etiam D. Auguſt. lib. 3. de Trin. cap. 8. Greg. de Valentia diſp. 8. q. 8. puncto 2. Zoares Metaph. diſput. 18. ſect. 8. cap. 25. Michael Medina lib. 2. de recta in Deum fide c. 7. Conim. 7. Phyſ. q. 1. cap. 2. Toletus in 7. Phyſ. cap. 2. text. 24. q. 2. Franciſcus Picolom. in lib. Phyſ. tract. de potentia motiva c. 24. Martinus Delrius lib. 1. Diſqu. cap. 3. q. 3. Vayrus lib. de faſcino. Valeſius lib. de ſacra Philoſ. Ludovicus Mercatus tom. 1. lib. 2. claſſ. 3.

q. 168.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

q. 168. art. 4. Picus Mirandulanus, & communiter omnes Philoſophi.

Probatur concluſio Ratione. Anima, ut eſt oſtenſum concluſione 12. & 13. nullum corpus externum poteſt directè per ſe movere nec alterare. Ergò nec phantaſia: quia phantaſia eſt potentia animæ, & ita non eſt niſi animæ inſtrumentum: ſi cauſa principalis non poteſt, ergò nec inſtrumentum, quod ab illa dirigitur.

Secundò. Concluſione 20. eſt oſtenſum phantaſiam per ſe non eſſe activam, ergò non poteſt agere in corpus externum: quia, ſi ſimpliciter non ſit activa, & per ſe, nec in Proprium, nec in Alienum internum agere poſſit, multò minùs poterit agere in Externum, quòd ab anima illa, cujus ipſa eſt, potentia, eſt remotum; nec ad ipſam, ordinem, dependentiam aut ſympathiam ullam habet: ſicut habet proprium aut internum.

Tertiò concluſione 21. & 22. ſpecialiter eſt probatum, phantaſiam nec Proprium corpus, nec Alienum Internum poſſe localiter movere, ergò multò minùs Externum: quod enim non poteſt minus, nec majus poterit: plus autem eſt agere in remotum, quàm in

propin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

propinquum. Et concluſione 24. eſt oſtenſum phantaſiam per ſe non poſſe alterare. Si ſimpliciter per ſe non poteſt alterare, ergò non poteſt alterare, corpus externum. Quapropter ſi nec loco movere, nec alterare externum corpus poteſt, ergo nullam in illud per ſe habet activitatem. Ergò non poteſt illud faſcinare, nec ullam ſanitatem aut ægritudinem in illud inducere.

Dictum equidem eſt concluſione 27. & 34. Phantaſiam per accidens poſſe alterare, vel inducendo animi paſſiones, & ſic mutat corpus Proprium; vel dirigendo facultatem conformatricem, & ſic immutat corpus Alienum Internum, nempe fœtum: ſed neutro modo poteſt immutare corpus Externum. ergo nulla ratione immutat illud. Subſumptum probatur. Non enim poteſt immutare inducendo animi paſſiones; quia, quod phantaſia alteret proprium corpus mediantibus animi paſſionibus, eſt proptereà, quod phantaſia & appetitiva ſint radicatæ in eadem anima, & propter illam identitatẽ radicis, phantaſia excitet appetitivam: at phantaſia unius & appetitiva alterius hominis non ſunt in eadem anima radicatæ,

ſed

ſed in animabus numero diſtinctis. ergo imaginatio unius non poteſt excitare animi paſſiones alterius. Et ſic docet experientia, quod mea imaginatio non faciat lætari aut timere alium. Cujus ratio eſt, quia radix meæ phantaſiæ, & radix appetitivæ alterius, numero ſunt diverſæ; undè una non poteſt alteram à ſe remotam movere: intellige, ut vera cauſa phyſica, per activam, ſcilicet, alterius potentiæ motionem. Nam ut cauſa moralis, promittendo, inſtigando, perterrefaciendo, poteſt. Non poteſt etiam externũ corpus immutare, conformationem deſtruendo. primò. quia in corpore alieno externo jam conformatrix perfecit opus ſuum, & ceſſavit operari, ſic amplius non poteſt dirigi: ſecundò, quia corpus externum non eſt conjunctum per venarum & ſanguinis cõtinuitatem corpori imaginantis, ſicut eſt corpus fœtus: & ideò ejus directio ſeu per ſpecies ſeu alterius qualitatis impreſſionem non poteſt ei communicari ſicuti fœtui communicatur.

Ad argumenta in contrarium reſpondetur. Ad authoritatem Avicennæ & aliorum; eos plus virium imaginationi tribuiſſe, quàm reverà ei competat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad argumentum ejus dico. Intelligentias non regere pro nutu & imperio res corporales, ſicut ipſe putavit; nec formas inducere in materiam ſed ſolummodò habere poteſtatem ſuper eis, quoad motum localem: ut bene docuit D. Thom. 1. part. q. 110. art. 2. & 3. & communiter omnes Scholaſtici tenent. Et etſi eas ita regerent; non ideò ſequitur, quod propterea etiam & anima id poſſet: quandoquidem intelligentiæ ſunt ſuperioris ordinis & efficaciores in agendo, quàm ſit anima: & ſunt ſeparatæ à materia, & agunt per ſolum intellectum & voluntatem: anima verò eſt alligata corpori & ad illud determinata; & agit mediantibus potentiis materialibus, quæ extrà corpus proprium nihil poſſunt.

Ad argumẽtum ab Opticis & Galeno deſumptum, reſpondeo. Viſionem non fieri per ſpirituum, aut alicujus ſubſtantiæ corporeæ emiſſionem; ut eſt communis omnium ferè Medicorum & Philoſophorum ſententia: ideò nullos ſpiritus ex oculis in res externas poſſe vibrari. Exeunt quidem ex oculis ſpiritus & vapores, ſicut ex aliis omnibus corporis partibus; ſed tantum exhalando, non autem radialiter, ſeu rectâ lineâ in res externas, &

longè

lõgè remotas has illáſve pro imaginationis noſtrę arbitrio vibrati aut directi: & ideò non agunt in rem aliquam determinatè; ſed quas exhalando fortè attigerint, eas contagio quodam, fortuitò tantùm lædunt & afficiunt. Et hac ratione qui lippos aliorum de propè aſpiciunt oculos, mero contagio aliquando eandem lippitudinem contrahunt: non quod vel lippientes oculi vibrent ſpiritum venenatum ad oculos intuentis; vel oculi intuentis vibrent ſpiritus in oculos ægros: qui in oculos unde exierunt redeuntes eos hauſta labe inficiant: ſed quòd vapores ex oculis lippientibus egreſſi hæreant in circuitu eorumdem, & ſic oculos inſpicientis propinquos attingant & inficiant.

Ad authoritatem D. Thomæ dico. Eam de ſimplici contagio & evaporatione ſpirituum & vaporum, & non de recta quadam ſeu radiali in rem determinatam pro nutu imaginationis ejaculatione eſſe intelligendam.

Ad exemplum de Catoblepa & muliere menſtruata reſpondeo. Eas lædere & inficere res vicinas non radio oculorum, ſed ſola jam dicta venenatorum vaporum exhalatione. Reſtat modò videre.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

QVAESTIO XIII.

Quid poſſit agere in corpus Alienum Propinquum ſeu Fœtum?

AN poſſit ei notas inurere, figuram ejus mutare, & tam varia circa eum facere, quàm de ea homines prædicant.

Et videtur certè quod non. Primò, quia divinus Ariſtoteles, qui nihil circa generationem & naturas animalium intactũ reliquit, nullam uſpiam facit ejus mentionem: quod ſine dubio facturus fuiſſet, & facere debuiſſet, ſi eam tantam vim in generatione habere crediſiſſet. Etenim lib. 4. cap. 3. etiamſi latè & anxiè inquirat cauſam ſimilitudinis fœtum, & cap. 4. inquirat cauſas monſtrorum; tamen ne ſemel phantaſiæ facit mentionem: nec credo eum uſpiam in omnibus operibus aliquid de vi imaginationis ſcribere, præterquàm quod 10. probl. proble. 12. quærens cur proles aliorum animantium magis ſint ſimiles ſuis parentibus, quàm hominum; dubitanter reſpondeat: an id fortè ſit propter varietatem imaginationis, quàm habent homines in congreſſu magis, quã alia animalia: quod

fortè

fortè magis ex vulgi, quàm ex propria opinione ibi dicit.

Secundò. Quia nonnulli magni viri, ut Ioannes Coſtæus in lib. Diſquiſitionum Phyſiologicarum, Vayrus in lib. de faſcino, Thomas Eraſtus aliquo loco, credunt eam nullam in mutandò fœtu vim habere, ſed quæ in eo aliquando præter ordinem naturæ eveniunt, à fortuitis humorum incurſibus, ac aliis cauſis provenire.

Tertiò. Quia ſi imaginatio tantam vim haberet in fœtu immutando; videtur, quod fere nunquam non fætus deberent prodire ſignati. Quæ enim mulier eſt, quæ tempore novem menſium, quo fœtum in utero geſtat, non habeat frequenter intenſas aliquas de variis rebus imaginationes? quæ eſt, quæ non ſæpè terreatur, multa deſideret, quæ non poteſt habere, &c. At rarum eſt tales fœtus prodire. Ergo.

Quartò. Si fœtus ab imaginatione ſignaretur, illa imaginatio deberet eſſe intenſa, & deſiderium & timor, quę illam comitantur, deberēt ſemper eſſe fortiſſima & bene notabilia: At ſcribit Argent. com. 2. in art. parvam, & experiētia docet multas mulieres produxiſſe proles cum ejuſmodi ſignaturis, quæ tamen faſſæ ſunt ſe non habuiſ-

ſe magnam de rebus, quarum notam proles referebant, cogitationem. Imò ſæpè mulieres, poſtquàm pepererunt proles ita ſignatas, videntes ſignaturas earum: tum primùm apud ſe revolvere & cogitare incipiunt, an de talibus rebus, quales in prolibus expreſſæ videntur, non habuerint cogitationem, deſiderium, aut timorem, Ergo phantaſia non eſt cauſa earum.

Quintò. Authores præcipuè antiqui, qui hanc vim phantaſiæ aſcripſerunt; dixerunt illam imaginationem præcipuè talem vim habere, quæ contingit tempore coitus: at tempore coitus imaginatio non eſt fortis, quia ſpiritus & calor aliò ſunt retracti: unde dicebat Hippocrates coitum eſſe quaſi parvam epilepſiam. ergo illa non videtur poſſe magnam vim habere: Si illa non habet magnam vim; ergò multò minorem aut nullam habebit illa, quæ contingit tempore prægnationis: Ergò nulla.

Sextò. Multa aſcribuntur imaginationi, quæ videntur fabuloſa; vel quæ videtur impoſſibile eſſe à phantaſia cauſari. ergo ſuſpicandum eſt reliqua omnia, quæ ei aſcribuntur; vel etiam eſſe fabuloſa, & opiniones & figmenta muliercularum; vel

aliam

aliam habere cauſam ab imaginatione diverſam.

Septimò, Multæ ſæpè apparent notæ in fœtu, quæ non ſunt imaginatæ, & non cauſantur à prævia ulla imaginatione, ſed ab alia cauſa: ſicuti ergò tales fiunt à propriis cauſis, ita videtur quod & reliquæ omnes ab eis fiant, & non ab imaginatione.

Octavò. Fœtus figura, color, magnitudo, ſpecies, pendent à facultate conformatrice, & facultas conformatrix eſt cauſa efficiens earum, & nulla potentia animæ poteſt quippiam in fœtu conformare, aut ejus figuram, colorem, &c. effectivè facere, quàm facultas conformatrix: illa enim benè operans facit figuram, ſitum, colorem, numerum, quantitatem partium, decentia: malè operans, indecentia. Itaque ipſa eſt cauſa verè efficiés & proxima ac ſynectica omnium accidentium fœtus, & nulla alia potentia: & ideò nulla poteſt circa fœtum fieri variatio, niſi conformatrix varietur. Ergo ſi phantaſia mutaret fœtus figuram & conformationem, ipſa priùs deberet mutare conformatricem: At non poteſt mutare conformatricem; quia conformatrix eſt potentia vegetativa; phantaſia eſt po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tentia ſenſitiva; potentiæ ſenſitivæ non regunt, gubernant aut immutant vegetativas, quia hæ non ſubſunt imperio earum. Ergo phantaſia nullam poteſt in fœtu facere permutationem. Sit

Concluſio XL. Phantaſia habet vim fœtum immutandi: ſeu propter operationem phantaſiæ contingit ſæpè fœtum permutari.

Hæc concluſio eſt communis & conformis opinioni & dictis omnium hominum, qui mirabilem in mutando efficaciam ei aſcribunt. Et probatur authoritatibus infinitis & variis exemplis, quibus omnibus refragari temerarium videtur. Ponam imprimis authoritates omnes; tum exempla, quæ licuit invenire, ab autoribus memoriæ tradita; ut eis viſis poſſit unuſquiſque videre quantum roboris aut apparentiæ habeant, & quanta vis & efficacia imaginationi ſit aſcribenda.

Imprimìs itaque divinus Hip. lib. de ſuperfœtatione ejus vim agnovit, dicens deſiderium mulieris prægnantis poſſe fœtum ſignare. (Si qua inquit, mulier terram edere concupiſcat aut carbones, eademque edat; in capite pueri ejus ſigna à talibus apparebunt.)

Hanc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Hanc ſignandi vim Hippocratem imaginationi tribuiſſe etiam colligi poteſt ex D. Hieronymo in traditionibus Hebraicis ſuper Geneſin: Vbi dicit Hippocratem ſemel liberaſſe unam mulierem ab infamia & ſuſpicione adulterii; per hoc, quod in ejus cubiculo pependiſſet pictura fœtui ſimilis, in quam ipſa intentam habuerat cogitationem.

Eandem vim etiam imaginationi tribuit Soranus antiquiſſimus Medicus, teſte D. Auguſtino contra Iulianum cap. 9. Ibi enim ſcribit D. Auguſtinus, Soranum memoriæ tradidiſſe; quod, cum Dionyſius Tyrannus, utpotè deformis exiſtens, nollet ſibi ſimilem prolem generare, juſſerit pulchram picturam ſuſpendi ante oculos uxoris; ut ipſa illius intuitu prolem picturæ, id eſt, pulchram; non autem patri ſimilem, ſeu deformem produceret.

Galenus lib. de theriaca ad Piſionem cap. 14. dicit etiam imaginationem & aſpectum pulchrę picturæ poſſe fœtum mutare, eumque rei imaginatæ ſimilem facere.

Plutarchus 5. de plac. cap. 12, ſcribit Empedoclem dixiſſe: (viſu ſub conceptum oblato infantem formari & rebus viſis & imaginatis ſimilem eva-

 dere.)

dere.) Quinimò ſæpè mulieres ſtatuas aliquas adamaſſe, & proles, quas ex aliis conceperant, illis ſimiles evaſiſſe: quod Empedoclem ſenſiſſe Gal. lib. de hiſtoria Philoſophica ſibi aſcripto cap. 117. etiam refert.

Ariſtot. ſect. 10. probl. 12, quærens, cur proles cæterorum animantium magis ſimiles ſint ſuis parentibus, quàm hominum, reſpondet: An, inquit, quia homines magis vago & vario in coitu ſunt animo, quàm illa? prout autem mater in conceptu fuerit, fœtus variatur?

Plinius lib. 7. hiſt. naturalis cap. 12. dicit, cogitationes & hauſtas ſub conceptu imagines effingere ſimilitudinem fœtus: & varietatem formarum in genere humano, magis quàm in cæteris animantibus, à ſola ingeniorum varietate & cogitationum tempore conceptus celeritate pendere.

Eodem modo Cicero 1. Quæſtionum Tuſculanarum: dicit, majorem ſimilitudinẽ prolium in beſtiis, quàm hominibus, ex hac ſolum cauſa pendere; quod illæ rationis ſint expertes.

Avicenna Fen. 2. lib. 1. doctr. 2. cap. 14. (Eſt, inquit, & cum corpus patitur propter affectiones animales, quales ſunt imaginationes. Plurimum

enim, inquit, imprimunt res naturales: quemadmodum accidit, ut puer ei ſimiletur, cujus forma imaginata fuerit in hora coitus viri & mulieris; & ut ſit ejus color propinquus colori ejus, quem viderunt, cum fit caſus ſpermatis. Et iſtæ, inquit, ſunt res, quas homines credere abhorrent, qui non ſcrutantur diſpoſitiones: illi verò, qui ſapientiam diligunt, non negant eas.) Et 3. canonis Fen.21. tractat.1. cap.2. dicit, aliquos ſapientes dixiſſe, & in eo quidem non erraſſe; quod cauſa aſſimilationis fœtus, ſit diſpoſitio conceptionis in mente mulieris, aut viri firmiter exemplificata.

Heliodorus antiquiſſimus ſcriptor; poſtquàm tradidiſſet hiſtoriam Caricleæ quæ alba ex Æthiopibus parentibus nata erat: eò quod Regina mater ejus picturam quandam ſemper intuita fuiſſet, in qua Andromeda alba facie depicta erat; ſubjungit: Gymnoſophiſtas, qui erant illius regionie ſummi ſapientes, id factu poſſibile eſſe indicaviſſe.

Legitur 30. Geneſeos ſanctum Patriarcham Iacob, ut acquireret oves diverſi coloris, cœpiſſe virgas virides & populeas, & amygdalinas, & eas hinc inde decorticaſſe, ut eſſent variegati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

coloris, & poſuiſſe in canalibus aquarum, ad quos manè oves venturæ erant potatum, ut ipſæ poſtmodum in congreſſu, imaginatione diverſitatis illorum colorum, fœtus producerent variegatos.

Cujus facti mentionem faciens D. Auguſt. lib. 3. de Trinit. c. 12. & 12. de Civit. Dei c. 25. illam immutandi fœtus vim imaginationi quoque concedit. Quinimò lib. 18. cap. 5. ejuſdem operis rationem dans: quomodo factum fuerit, quod apud Ægyptios nunquam deficeret bos quidam candidis maculis diſtinctus, quem Apim appellabant, & pro Deo colebant; putat id factum fuiſſe, quod dæmon coëuntis alicujus vaccæ imaginationem ſimilium ſpecierum oblatione ſic immutaverit, ut poſteà ſimilem ſemper fœtum produxerit.

D. Hieronymus in traditionibus hebraicis ſuper Geneſim, dicit, hanc in conceptu fœminarum eſſe naturam, ut fœtum imaginatæ rei ſimilem producere queant.

Et ſcribit Cœlius Rhodiginus lib. 20. antiquarum lectionum cap. 15. Fabium Quintilianum mulierem quandam à ſuſpicione adulterii liberaſſe, quæ nigram prolem pepererat; per hoc,

hoc, quod in cubiculo pictura nigri Æthiopis pependiſſet. Quod de eodem etiam D. Hieronymus, ni fallor, loco ſupra citato, & alii de Alcibiade referunt.

Heſiodus antiquiſſimus Poëta lib. 2. de operibus & diebus præcipit, ne quis à funere rediens liberis operam det, ne imaginatio rei triſtis in proles tranſeat, eaſque permutet, his verbis

Μήδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοστήσαντα
Σπερμαίνειν γενεὴν ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.

Iſidorus lib. 12. originum cap. 1. dicit imaginationem animalium poſſe fœtum rei viſæ ſimilem reddere. Etenim, inquit, anima in uſu venereo formas extrinſecùs intùs tranſmittit, eorumque ſatiata typis rapit ſpecies eorum in propriam qualitatem.

Hanc vim immutandi fœtum, præter jam recitatos, imaginationi etiam tribuunt omnes, qui ſequuntur: Albertus Magnus lib. 12. tract. 1. cap. 3. Marſilius Ficinus lib. 13. Theolog. Platon. cap. 1. Tartaretus 2. animæ articulo penultimo. Michaël Medina lib. 2 de recta in Deum fide cap. 7. Cardanus lib. 12. de Subtilitate. Pererius ſuper Geneſim cap. 30. diſp. 3. Toletus ſuper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

per 2. Phyſic. quæſt. 13. Forolivienſis 3. techn. quæſtio. 11. concl. 2. Thomas à Vega comm. in art. parv. cap. 49. Chriſtoph. Vega 2. art. parvæ ſect. 6. Fernel. 7. Phyſiolog. cap. 12. Conciliator diff. 135. reſp. ad 2. Scaliger exercit. 59. ſect. 1. Valeſius lib. 1. Sacræ Philoſophiæ c. 11. Peramatus lib. de hominis procreatione cap. 17. Citadinus lib. 3. cap. 15. Andreas Laurentius lib. 8. controv. anatom. quæſt. 10. Archangel. Picolom. anat. prælect. lect. 1. Hercules Saxonia 4. Panthei cap. 30. Argent. com. 2. ſuper artem parvam fol. 239. Baptiſta Sylvat. lib. hiſtor. Medic. hiſtoria 6. Rodericus à Caſtro tom. 1. de morbis mulier. lib. 3. cap. 9. Bonamicus lib. 4. de alim. cap. 38. Levinus Lemnius lib. 1. de complex. cap. 6. Franciſcus Picolomineus in lib. Phyſic. diſput. de facultate motiva cap. 23. Martinus Delrio in Diſquiſ. Magicis quæſt. 3. cap. 3. Andræas Cataneus lib. de intellect. & cauſis mirabilium effectuum, Pomponatius lib. de incantationibus, Langius, VVyerus, Gemma, Paræus, VVeynrichius, Codronchus, Libavius, Iaſon Pratenſis, & multi alii: quorum nomina non recordor, & loca quærere piget.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Huc accedit commune adagium: filium ex adultera excuſare matrem à culpa: quo ſignificatur filios ex adulterio natos plerumque magis ſimiles eſſe marito adulteræ, quàm vero genitori: eò quod mater continuo de marito cogitans, metuendo ne ab eo deprehendatur, vel vultus ſuę prolis prodat verum genitorem: illâ imaginatione reddat eam magis ſimilem marito, quàm vero genitori.

Probatur porrò etiam Experientia & Exemplis. Et 1. Galeni loco citato: qui ſcribit quendam virum divitem, cum deformis eſſet, juſſiſſe uxori, ut tempore conceptionis inſpiceret pulchram picturam: & exindè contigiſſe eam poſtmodum pulchram prolem picturæ ſimilem ædere.

2. Plutarchi etiam loco citato: qui dicit mulieres aliquas ſtatuas adamaſſe, & poſtmodùm ædidiſſe fœtus illis ſimiles.

3. Heliodori jam etiam mentionati, qui lib. 1. hiſtoriæ ſuæ Æthiopicæ ſcribit reginam Perſinam Æthiopem ex marito Hydaſpe pariter Æthiope peperiſſe albam prolem dictam Caryclæam; ex eo, quod intuita fuiſſet picturam quandam, in qua Perſeus & Andromeda alba facie erant depicti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

4, Præter illa ſunt alia adhuc multa exempla. Scribit Iuſtinus lib. 15. hiſt. Laodicem uxorem cujuſdam Antiochi clari inter Philippi Duces viri per quietem viſam ſibi fuiſſe ex Apolline concepiſſe, & pro mercede concubitus annulum ab Apolline recepiſſe, in cujus gemma anchora inſculpta eſſet: & poſteà filium peperiſſe Seleucum, notam anchoræ in femore gerentem.

5. Marcus Damaſcenus, ut teſtatur Petrus Meſſias libro variarum lect. c. 7. ſcribit in confiniis Piſæ in loco quodam Petra ſancta appellato, natam fuiſſe puellam totam hirſutam; ex eo, quòd mater tempore conceptus imaginem D. Ioannis ad lectum pendentem intuita fuiſſet: quam filiam Michaël de Montagna ſcribit Caroli Regi Bohemiæ fuiſſe præſentatam.

6. Scribit D. Hieronymus in quæſtionibus ſuper Geneſim loco ſupra citato, mulierem quandam nigrum fœtum peperiſſe, eo quod fortem de Æthiope imaginationem habuiſſet.

7. Guilielmus Paradinus in hiſtoria Sabaudiæ in Epilogo ad caput 46. ſcribit neptim Nicolai tertii Pontificis, qui erat de familia Vrſinorum, peperiſſe prolem totam villoſam, ungulis armatam inſtar urſi: eò quòd in imagines

gines urſorum in ædibus illius familiæ depictorum intuita fuiſſet : propter quod Pontifex exindè juſſit omnes imagines urſorum in urbe Roma exiſtentes aboleri. Lycoſtenes in lib. de prodigiis , & Iaſon Pratenſis dicunt id anno primo Pontificatus Martini Quarti accidiſſe.

8. Ludovicus Vives in comm. ad c. 25. lib, 13. Auguſtini de Civitate Dei recitat Sylvæducis in Brabantia virum quendam, qui dæmonem publicis ludis exhibuerat, domum reverſum iiſdem adhuc ſcenicis veſtibus indutum cum uxore rem habere voluiſſe; dicendo, quòd ex ea diabolum progignere vellet: ipſam autem deterritam poſteà fœtum figura diabolica præditum produxiſſe.

9. Peramatus lib. de hominis procreatione cap. 17. agens de vi imaginationis in fœtu mutando , narrat hiſtoriam cujuſdam monſtri valdè admirabilem nati in India occidentali in oppido S. Laurentii Anno 1573. menſis Aprilis die 6. delatam ad Ducem de Medina Sydonia, & variis fide dignis teſtimoniis comprobatam ; quod habuit oculos, os, aures , nares valdè deformi & horribili figura prædita: in fronte duo cornua inſtar cornuum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

capræ primùm enaſcentium: pilos oblongos: in ventre cingulum carneum duplicatum cum fruſto carneo ex eo dependente inſtar peræ: in ſiniſtra manū ſonalium ſeu campanulam carneam, ſimilem illis, quibus Indi ad tripudia utuntur: in cruribus ocreas carneas albas reduplicatas: in dextro crure quaſi cingulum aut compedem cruri circumductum: totum figura valdè horribili, ſimilem diabolo humana ſpecie tripudianti; natum (ut inſinuat) ex eo, quòd mater territa fuiſſet à diabolo, quem (ut ibi crebriora hominum cum dæmonibus ſunt commercia) illâ formâ tripudiis viderat commixtum.

10. Philippus Meurs Protonotarius Apoſtolicus, & Lovanii in æde S. Petri Canonicus, vir tam ſenex, ut tria viderit ſecula; mihi & infinitis aliis narravit, ſe habuiſſe ſororem toto reliquo corpore perfectam, quæ nullum habebat caput, ſed loco capitis collo ſuperpoſitam concham teſtaceam ad ſimilitudinem mytuli conſtantē duabus valvis, quæ aperiebantur & claudebantur; per quas cibum cochleari miniſtratum ſumebat; quam dicebat ita natam eſſe, ex eo quòd mater ejus tempore geſtationis uteri muſculos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

marinos quos in foro viderat venales, nimis intensè deſideraſſet & potiri non potuiſſet. Illud monſtrum dicebat perveniſſe uſque ad annum undecimum ætatis, & mortuum eſſe ex eo, quòd ſemel præ iracundia cochlear, quo cibus miniſtrabatur, nimis fortiter præmordiſſet; unde contigebat illas valvas teſtaceas frangi: quibus fractis ipſum moriebatur. Ejus imaginem habebat pluries in cubiculo ſuo depictam, quam totus mundus vidit. Hiſtoria iſta eſt Lovanii famoſa, & nemini non nota.

11. Scribit Sebaſtianus Munſterus lib. 3. ſuæ Coſmographiæ: propè Moguntiam ſuo tempore accidiſſe, cum duæ mulieres ex oppoſito ſibi in platea confabularentur; aliam ex improviſo venientem à tergo capita utriuſque colliſiſſe; & alteram earum, quæ prægnans erat, duas inde filias pepeériſſe, capitibus oppoſitis, id eſt, frontibus uſque ad naſum cohærentes: quæ ſic decem annis continuis conjunctæ vixerunt.

12. VVyerus lib. 4. de præſtigiis dæmonum cap. 18. ſcribit quendam ægrè ferentem uxorem ſuam uterum geſtare, accenſo animo ei dixiſſe; ſe credere quòd diabolum in ventre geſtaret:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ret: & ipſam poſtmodùm prolem peperiſſe cornutam in forma diaboli ac ſatyri, multis deformitatibus prædıtam.

13. Scribit Cornelius Gemma lib. 1. ſuæ Coſmotriticæ cap. 6. quandã mulierem Lovanii inter confabulandum, cum fortè mentio fieret de ejus graviditate, dixiſſe; ſe tempus partus computare in feſtum trium Regum: convivas ei precatos eſſe, ut tres Reges in lucem proferret: ipſam hilari animo reſpondiſſe; quod fauſtum felixque ſit. Et tempore elapſo tres filios peperiſſe; quorum unus erat nigriore & bituminoſo colore.

14. Scribit idem Ludunenſi cuidam mulieri gravidæ accidiſſe quòd, cum jam tempus partus inſtaret, & maritus ſtricto gladio ſemel eam inſequeretur, & ejus fronti minaretur, ipſa poſteà pepererit prolem, magnum in fronte vulnus gerentem: ex quo ita abundè mox ſanguis fluxit, ut ſiſti nequierit & obierit.

15. Levinus Lemnius lib. 1. de occultis naturæ miraculis cap. 4. habet; quòd, cum nebulo quidam ex improviſo cuidam gravidæ picturam pueri permagno capite præditi oſtendiſſet; ipſa attonita pepererit prolem prægrandi

grandi ac fungoſo ac monſtroſo capite præditam.

16. Scribit Langius tom. 2. Epiſt. epiſtola 12. mulierem quandam appetitum acquiſiviſſe mordendi humeros cujuſdam piſtoris, quem nudum videbat: maritum induxiſſe pretio piſtorem, ut pateretur: ipſam bis momordiſſe, tertium morſum piſtorem ferre noluiſſe: tandem enixam eſſe tres proles, quarum duæ vivæ, tertia mortua erat: propter tertium morſum ei denegatum.

17. Thomas Eraſtus lib. de occultis pharmacorum proprietatibus cap. 34. refert Heroïnam quandam mirabili antipathia à felibus ſolitam perterreri & ſibi dixiſſe cauſam ejus eſſe, quòd mater ejus cum ex ea gravida eſſet, ſemel à fele propè eam inopinatò decidente perterrita fuiſſet; etſi anteà tamen feles non odiſſet.

18. Scribit Balduinus Ronſſæus libello de primordiis hominis cap. 10. Gaudæ in Hollandia mulierem quandam videntem greges gallinarum Indicarum ſic conſternatam fuiſſe, ut poſteà pepererit fœtum habentem faciem multis excreſcẽtiis carnoſis multiformis coloris, galli Indici inſtar, deturpatam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

19. Paræus lib.24. cap.7. ſuæ Chyrurgiæ, ſcribit Anno Domini 1517. in Boſci Regis Parœcia in Byera ſylva via ad fontem Bellæ aquæ, natum fuiſſe monſtrum facie ranali: ex eo quod mater ipſa nocte qua cum marito rem habebat, ranam manibus contra febrem alligatam habuiſſet.

20. Iacobus Horſtius libello de aureo dente, ſcribit, ſe non tantùm colores & maculas, ſed carnea fragra & ceraſa in dorſo, & genis virtute imaginationis producta ſæpè vidiſſe.

21. Refert Scenkius in libris obſervationum rararum; quendam Iacobum Suterum Doctorem Medicum hanc ſibi obſervationem miſiſſe: nimirùm, ejus uxori contigiſſe, quod ob fruſtum carnis ei à lanione in macello denegatum, ita iracunda facta fuerit, ut ſanguis ei è naribus effluxerit: & cum eum defluentem perciperet, & à labris abſtergeret, enixa tandem fuerit fœtum ſupremo labro carentem.

22. Retulit mihi vir quidam gravis & fide dignus pro certa hiſtoria: mulieri cuidam gravidæ juxtà murum ambulanti lacertam in pectus inſiliiſſe, inde ipſam graviter conſternatam paucis poſt diebus peperiſſe fœtum in pectore carneam lacertam habentem, quæ

quæ caput in carnem pueri infixum & occultatum, reliquam corporis partem foris haberet.

23. Eſt Antverpiæ quædam honeſta matrona, quæ & vultum, & externas geſticulationes ſimiæ ſimiles habet, ex eo, ut putatur, quod mater ejus gravida ſimia quadam, quam domi habebat, valdè delectata fuiſſet, & frequenter cum ea luſiſſet. Alia exempla plurima vulgo audivi narrari, quę, quia nec fide dignos authores, nec probatam habent veritatem, hic non pono.

24. Plurimi rubras in facie maculas habent, qui eas habere creduntur, ex eo quod matribus gravidis in menſa ſcyphi vino rubro pleni inopinatò in gremium ſint effuſi. Multi homines videntur magnas maculas pilis conſitas in facie & reliquo corpore habentes; qui eas habere dicuntur, quod matres gravidæ ex improviſo juxta eas decurrentibus, aut ſupra caput incidentibus muribus, aut gliribus deterritæ fuerint.

25. Alii plurimas habent maculas rotundas fragi aut ceraſi ſimilitudinem habentes; qui eas habere putantur, quod matres gravidæ ceraſorum aut fragrorum deſiderio affectæ fue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rint, quibus potiri non potuerunt: Porrò non in hominibus tantum, ſed etiam in brutis animantibus contingit fœtus illis rebus aſſimilari, quæ tempore coitus fuerunt in parentum imaginatione.

26. Exemplum primum eſt de Patriarcha Iacob 30. Geneſeos ſuprà cõmemoratum, qui mutando imaginationem ovium, fecit eas producere fœtus variegatos.

27. Scribit Avicenna & Albertus Magnus 9. de animalibus; ſemel pullum prodiiſſe cervice accipitrina, eo quod gallina inter concipiendum valdè territa fuiſſet ab accipitre ſupervolante.

28. Scribunt illi qui de agricultura agunt, pavones evadere albos, ſi cum fœmina ovis incubat, linteis albis contegatur. Oppianus lib. de venatione dicit hac eadem arte procurari poſſe columbas variis coloribus præditas.

Columbarum pullos hac arte figurat.
Stragula flammeolis oculis, rubroſque tapetes
Et veſtes oſtro perfuſas objicit auceps:
Sicque oculos paſcens, animos eludit amantes,
Et pullos ædit rubeo diſcrimine mixto.

29. Scribit Iſidorus lib. 12. Originum

num cap. 1. & ex eo Cœlius Rhodiginus cap. 20. lib. 15. in Hiſpania ſolere equiſones equos immutare & generoſos ſibi procurare, objiciendo oculis concipientium equarum, equos valdè generoſos: quorum imaginatione ipſæ ſimiles producunt. Et columbarum dilectores curare in columbariis depingi pulcherrimas columbas, ut fæmellæ, earum intuitu, poſſint ſimiles generare. Quod etiam Oppianus lib. præfato his verbis teſtatur.

Inque utero matris pulli variare colores
Poſſunt, humanæ quanta eſt ſolertia mentis,
Quales expectant pretioſo corpore pullos
Efficere, & tumida quando geſtatur in alvo,
Saucia dum Mater violento flagrat amore,
Et formoſus eam præſto admiſſarius ar-(det.
Magnanimum ſiquidem diſcriminat antè maritum,
Et tergũ variis pigmentis pingit equiſo.
In thalamos tandem adducunt ſplendore ſuperbum.
Tum mater gignit maculoſum corpore (pullum,
Concipiens oculis objectos mille colores.

Imò ſcribit idem Oppianus etiam homines ſolere hoc artificio uti ad formoſas proles producendas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Illa ſolent etiam ſæpè uſurpare Lacones,
Dum uxores cernunt utero catulire tumenti,
Eximiè pictas tabulas & ſplendida ponunt, &c.
Dum tabulas luſtrant oculis formaſque venuſtas,
Attonitæ pariunt formoſos ore Lacenæ.

Et ſcribit etiam Iſidorus propterea vetari mulieribus gravidis ne inſpiciant deformes animalium picturas; ne earundem intuitu affecta imaginatione conſimiles proles progignant.

30. Scribit Michael Medina loco ſupra citato; gallinam non pullum, ſed ſerpentem producturam eſſe; ſi dum ovis incubat; incluſus cancellis aliquibus ſerpens ejus oculis continuo objiciatur.

31. Alii ſcribunt gallinas producturas eſſe pullos diverſi coloris, ſi ova earum diverſis coloribus depingantur.

32. Scribit Iulius Scaliger exercitatione in Cardanum 59. ſect. 1. cauſam cur in Schytia, Norvegia, & Allobrogum montibus, & aliis nivoſis locis, vultures, aquilæ, vulpes, perdices, urſi & corvi albi inveniantur; non aliam eſſe; quam, quod aſpectus nivium imbuat phantaſiam ſpeciebus il-

lius

lius albedinis quæ in ipſis poſteà fœtibus exprimatur.

His Authoritatibus & Exemplis, quę omnia negare nimis temerarium foret, videtur manifeſtum phantaſiam fœtum immutare. Non attuli equidem omnia hæc exempla, quod credam omnia eſſe vera; puto enim aliqua eſſe falſa, vel ſimpliciter, vel ſaltem ſecundum quid; ſed quando attuli aliqua, volui omnia ſimul congerere, quæ apud authores licuit invenire, ſive falſa ſint ſive vera, ut ea poſteà exactiùs examinarem. Ad concluſionis autem probationem ſufficit multa vera eſſe, etſi non omnia.

Quapropter ad argumenta in contrarium reſpondeo.

Ad primum: Ariſtotelē non potuiſſe ubique omnia ſcribere, & ideò non ſequi, non ſic eſſe; quia Ariſtoteles non ſcripſit. Sufficit, quod manifeſtè ſcripſerit in problematibus: etſi ibi reſpondeat interrogativè, non ideò tamen dubitat; quia ita reſpondet in omnibus problematibus.

Ad ſecundum reſpondeo. Parùm eſſe quod illi ita ſentiant: cum decuplò plures nunc ſint adducti contrarium ſentientes.

Ad tertium patebit reſponſio infrà concluſ. 49.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad quintum. Non ſic calorem & ſpiritus eſſe retractos, aut imaginationem diſtractam, quin poſſit aliquãdò circa res externas fortiſſimè verſari. Infrà autem concluſione 54. dicemus magis tempore gravidationis, quàm conceptus ſignaturas evenire.

Ad ſextum. Et ſi aliqua ſint fabuloſa & impoſſibilia, non ideò eſſe omnia. Infrà verò concluſione 55, oſtendemus, quænam vera ſint, quæ falſa.

Ad ſeptimum. Notas fieri etiam ab aliis cauſis citrà imaginationem; ſed non ideò ſequi, nullas ab imaginatione fieri.

Ad octavum reſpondeo. Negando ſubſumptum. Infrà autem concluſione 45. & 46. oſtendetur, quomodo phantaſia poſſit conformatricem permutare. Reſtat modo videre.

QVAESTIO XIV.

Quomodo & qua ratione fœtum immutet?

Videtur equidem id arduum eſſe, & ſuprà captum ingenii humani. Nihilominus tamen debemus experiri, an aliqua ratione illum modum poſſimus inveſtigare. Quapropter, quid de ea magni viri tum Medici tum Philoſophi ſenſerint videamus, & indè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

opinionem noſtram ſubjungamus.

Galenus lib. de Theriaca ad Piſonem referens quandam viſa pulchra imagine tempore concubitus ſimilem prolem produxiſſe; ſubjungit hæc verba (viſu, inquit, imaginem tranſmittente) Quibus verbis indicat hoc fieri: quatenus ſpecies imaginatione perceptæ mediantibus ſanguine, credo, & ſpiritibus verſus fœtum tranſmittuntur. Quomodo verò eo delatæ ſint cauſa, ut ſimile aliquid ipſis generetur, ulteriùs non exprimit.

Plinius lib. 7. cap. 12. habet hæc verba:) Et ſimilitudinum in mente reputatio eſt, & multâ fortuitâ vi pollent hauſtæ imagines ſub ipſo conceptu. Cogitatio etiam utriuſlibet animum ſubito tranſvolans effingere ſimilitudinem aut miſcere exiſtimatur.) Quibus verbis videtur indicare ipſas ſpecies habere vim effingendi ſimile realiter ei, quod in phantaſia intentionaliter eſt cogitatum.

Avicéna 5. de animalibus, dicit; imaginationem ſpiritibus cerebri ſpecies imprimere: ſpiritus illos miſceri ſanguini, qui fit alimentum fœtus; illum tũ ſpeciem fœtui imprimere. Vbi videtur velle ſpecies imaginatione perceptas mediantibus ſpiritibus, & ſangui-

ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ne deferri ad fœtum, & ibi effectivè tale quid facere, quale eſt id, cujus ipſæ ſunt ſpecies.

Iſidorus lib. 12. cap. 1. modum exprimit his verbis. Etenim, inquit, anima in uſu venereo formas extrinſecas intùs tranſmittit, eorumque ſatiata typis, rapit ſpecies eorum in propriam qualitatem. Quibus verbis idem dicere videtur: ſpecies, ſcilicet, ad uterum delatas effectivè producere ſimilitudinem in fœtu.

D. Auguſtinus videtur eodem modo velle ſimilitudinem fieri. Nam lib. contra Iulianum cap. 9. loquens de ovibus Iacobi dicit; quod rerum corporalium qualitates in res incorporales tranſeant: ut, ſcilicet, in animam. Sicut autem, inquit, de corpore ad ſpiritum, ita viciſſim tranſeunt de ſpiritu ad corpus. Nam colores, inquit, virgarum, quas variavit Iacob, afficiendo tranſierunt in animas pecudum matrum: atque inde rursùs eadem affectione tranſeundo, apparuerunt in corporibus filiorum. Quæ verba videntur indicare: accidentia, quæ ſunt in rebus corporalibus realiter, tranſire in animam intentionaliter: & viciſſim redire, ut venerunt, id eſt, ab anima in qua ſunt intentionaliter, tranſire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tranſire in corpora realiter; & ſic ſpecies intentionales phantaſia perceptas ad fœtum delatas producere in ipſo reales qualitates. Idem videtur velle lib. 12. de Civit Dei cap. 25. ubi dicit (quod anima ſic, vel ſic affecta prægnantis poſſit aliquibus velut qualitatibus fœtum induere. Et 18. ejuſdem lib. cap. 5. reddens rationem, quomodo per imaginationem vaccæ bos aliquis induſtria dæmonum cum certis maculis ſemper generaretur, qui Apis vocabatur, quemque Ægyptii pro Deo colebant: dicit id factum fuiſſe (quatenus libido vaccæ attraheret, quod in fœtu corporaliter appareret.) Quibus verbis, ut inquit Valeſ. lib. de ſacra Philoſoph. cap. 11. nihil aliud Auguſtinus innuit; quàm vaccam in congreſſu ſpiritaliter recipere formam ſeu ſpeciem, quæ in fœtu poſteà corporaliter appareat. Quod non aliter, inquit, fieri poteſt; quàm, quatenùs ſpecies realem in fœtu producunt qualitatem. Hanc opinionem D. Auguſtino etiam aſſcribunt Conimbricenſ. 1. de generat. & corrupt. cap. 4. quæſtione 30. articulo 2. qui propterea ejus authoritate, ut inquiunt, moti eandem ex parte ſententiam tenent.

Marſilius Ficinus lib. 13. de immortalitate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

talitate animæ cap. 1. dicit eodem modo phantaſiam fœtum ſignare; vibratione, inquit, ſpiritus per nervos. Quatenus dum vehemens cogitatio ſpiritus vehementer movet; formam, quam continua imaginatione revolvit, fœtui imprimit.

Citadinus lib. 3. ſuper artem parvam c. 15. eodem modo dicit, phantaſiam alterare: quatenus ſpecies per eam perceptę ſanguini communicantur, & in ſanguine producunt talem realem qualitatem, qualem ipſæ repręſentant. Ex quo ſanguine ad uterum delato, cum fœtus nutritur, in ipſo fœtu color ſeu qualitas ſanguini impreſſa remanet.

Porrò & Iacobus de Forlivio lib. 3. art. parv. quæſt. 11. concluſ. 4. Tartaretus lib. de anima articulo penultimo. Pomponatius lib. de incantationibus, Conciliator differ. 135. Thomas à Vega ad cap. 49. artis parvæ. Valeſius lib. de ſacra Philoſophia c. 11. omnes eandem ſententiam ſequuntur: nempe phantaſiam fœtum permutare; quatenus ſpecies phantaſia perceptæ motu ſpirituum aut ſanguinis transferuntur ad fœtum, quæ ibi talem realem producunt qualitatem, quales iſpæ ſunt intentionaliter.

Conclu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Concluſio XLI. Phantaſia per ſe & immediatè non immutat fœtum: id eſt, phantaſia per ſuum ſimplicem actum imaginationis non immutat fœtum.

Hæc concluſio ex præcedentibus plurimis eſt manifeſta. Etenim ſi per ſe immutaret; hoc faceret, vel per ſe alterando fœtum; vel movendo & tranſponendo localiter humores aut membra ejus. Non alterando; quia concluſione ſexta eſt oſtenſum, animam per ſe non alterare: ergò nec phantaſiam, quæ tantùm eſt ejus inſtrumentum. & concluſ. 20. eſt oſtenſum phantaſiam per ſe non eſſe activam, & concluſ. 24. per ſe formaliter non alterare. Non movendo localiter humores & membra: primò. quia, concluſ. 20. eſt oſtenſum, itidem non eſſe activam: ſecundò, quia concl. 21. eſt oſtenſum non movere proprium corpus; & 22. eſt oſtenſum etiam non movere humores & ſpiritus ejus: ergo multò minus humores & ſpiritus aut membra corporis alieni: tertiò. quia humores & membra fœtus reguntur à propria anima & ab illa moventur & ſic anima parentum non habet ullum imperium in illa.

Et, ut breviter repetam argumen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ta, Phantaſia eſt potentia cognoſcitiva, & ejus actio eſt immanens, ergo per ſe non eſt activa. Antecedens eſt declaratum ſuperiùs concluſ. 20.

Secundò. Si nudus actus imaginationis eſſet per ſe immutativus fœtus, omnis vehemens imaginatio parentum ſemper induceret fœtus immutationem & ſignaturam: at non inducit. ergo.

Tertiò. Cauſa per ſe effectiva fœtus & omnium accidentium, coloris, figuræ, quantitatis, numeri, ſitus, eſt ipſa facultas Conformatrix; ergò per ſe non eſt phantaſia. Conſequentia probatur: nam ſic eſſent duæ cauſæ per ſe & æquè propinquæ conformationis fœtus: hoc argueret ſuperfluitatem cauſarum & potentiarum in anima, ergo. Nuſquam enim videmus in corpore eandem actionem fieri à duabus potentiis diverſis per ſe & æquè immediatè, ac, ut cauſis totalibus: ſed unam actionem videmus non facere, niſi unam potentiam; viſionem non facere, niſi potentiam viſivam; auditum non facere, niſi potentiam auditivam; & nunquam unam potentiam facere operationem alterius. Ergo. Nec valet dicere, quod non conformet totum; quia ne minimum quidem

quidem actum conformationis poteſt facere, niſi ipſa facultas cõformatrix.

Quartò. Si phantaſia per ſe conformaret fœtum, phantaſia deberet eſſe in ipſo ſemine, aut fœtu: Nam quod facit conformationem in fœtu, eſt intrinſecum ei: at phantaſia non eſt intrinſeca fœtui aut ſemini. Ergo ipſa non eſt principium conformationis. Confirmatur. Si phantaſia exiſtens in cerebro conformaret fœtum, qui eſt in utero; phantaſia ageret in diſtans non agendo per medium: at hoc fieri non poteſt, ut eſt commumunis doctrina Philoſophorum. Ergo. Sequela probatur. Quia, quandò phantaſia mutaret colorem in fœtu ſecundum colorem imaginatum, & produceret illum colorem imaginatum; niſi tum ageret in diſtans, deberet eundem colorem imaginatum, quem producit in fœtu, producere in omnibus partibus intermediis, quæ ſunt à cerebro ad fœtum: & quando in fœtu produceret aliquem effectum per motionem humorum & ſpirituum fœtus, deberet etiam movere omnes humores intermedios proprii corporis, qui ſunt à cerebro ad fœtum: hoc non facit, ergo. Nec valet dicere, ipſam quidem phantaſiam non mutare fœtum aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

conformare per ſe, ſed tantùm mutare & dirigere conformatricem: quia de eo hic non quæritur, ſed tantùm an per ſe immutet, quia ſi tantùm immutet conformatricem dirigendo vel mutando, ſic habetur intentum, & ſic remanet concluſio firma: ſcilicet, non per ſe immutare.

Quintò. Si imaginatio per ſe eſſet efficax & activa, nō eſſet activa & productiva niſi imaginati, at ſi eſſet productiva imaginati, poſſet facere quodvis imaginatum; quia non eſſet ratio, cur magis efficeret hoc imaginatum, quã illud; unaquæq; enim res poteſt eſſe æquè imaginata: Sed phantaſia poteſt varia imaginari: poteſt imaginari accidentia & qualitates: poteſt imaginari ſubſtantias, ut piſcẽ, canem, lapidem; & inter accidẽtia poteſt imaginari colorem, ſaporem, odorem, ſonum, venenoſitatem, levitatẽ, gravitatem, perſpicuitatẽ, & infinitas proprietates; ut trahendi ferrum, &c. itaque poſſet illa omnia in fœtu producere, & poſſet loco figuræ humanæ producere piſcem: canem, lapidem, &c. At talia per virtutem imaginationis non producuntur. Ergo phantaſia per ſe, & conſequenter per nudum ſuum actum imaginandi nihil producit.

Conclu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Concluſio XLII. Phantaſia non poteſt etiam fœtum effectivè immutare per ſuam Speciem phantaſticam : id eſt, Species phantaſtica etiam per ſe non eſt effectiva, nec ullius qualitatis realis in fœtu productiva.

Hæc concluſio eſt contrà omnes illos authores ſuperiùs nominatos, & præcipuè contra D. Auguſtinum. Et probatur. Primò per concluſionem communem 25. in qua dicitur, nullam ſpeciem eſſe activã ullius alterius operationis, quàm movendi potentiam, & ei objectum ſuum repræſentandi & nullius alterius realis actionis.

Probatur ſecundò, argumentis ipſam fœtus mutationem peculiariter concernentibus, hoc modo. Si ſpecies per naturalem ſuam virtutem eſſet realis qualitatis effectiva, omnis ſpecies fortiter cõcepta in phantaſia matris ſemper eſſet immutativa fœtus : quod enim ſecundùm ſuam virtutem naturalem habet poteſtatem per ſe aliquid efficiendi, id nullo poſito impedimento illud ſemper efficit. At certum eſt plurimas mulieres tempore prægnationis ſæpè de variis rebus habere intentiſſimas imaginationes, quæ tamen non producunt fœtus ſignatos; ne quidem melancholicas, quarum

tamen imaginationes ſunt fortiſſimę. Ergo.

Tertiò. Si ſpecies haberet per ſe vim producendi in fœtu qualitatẽ talem, qualis ipſa eſt intentionaliter; vel illam, cujus ipſa eſt ſpecies; vel illius rei effectum; omnis ſpecies eſſet productiva ſui objecti, vel effectus ſui objecti: tam enim una ſpecies eſt efficax producere ſuum objectum, ſeu ſuam qualitatem realem, cujus ipſa eſt imago, quàm alia ſuam: Sed non habet; quia, ſi haberet, cum in phantaſia infinitarum rerum ſpecies concipiantur, ſequeretur quòd infinitæ notæ & accidentia in fœtu poſſent produci: hoc non fit. Ergo.

Quartò. Si ſpecies eſſent per per ſe effectivæ illarum notarum & accidentium, quæ aliquandò apparent in fœtu, ſpecies deberent eaſdem qualitates, & eadem accidentia producere in corpore proprio in omnibus partibus intermediis quæ ſunt à cerebro matris uſque ad fœtum; Sed non producunt. Nam cum in fœtu eſt mutatus color, aut figura, aut quantitas, aut ſitus membrorum, ille color non eſt etiam mutatus in proprio corpore imaginantis; nec quantitas aut figura, aut ſitus partium ſunt mutati. Major propoſitio

poſitio probatur : quia agens naturale agit in omne ſuſceptivum ſuæ actionis indifferenter : at partes intermediæ proprii corporis ſunt tam benè receptivæ figuræ, coloris, quantitatis, ſitus, quàm fœtus. Imò agens naturale magis agit in propinquum, quàm remotum. Quare magis deberet agere in partes omnes intermedias proprii corporis, quàm in partes fœtus.

Quintò. Species externæ ſeu ſpecies in aëre non ſunt productivæ alicujus realis qualitatis. Ergò nec quæ ſunt in anima. Dicet fortè aliquis non ſequi; & eſſe diverſitatem ex eo, quòd illæ non poſſint agere, niſi in virtute propria; quæ verò ſunt in anima, poſſunt agere in virtute animæ. At contrà, Quia, ſi mulier fuerit imaginata diabolum, continget fœtum naſci cum cauda, vel ungulis, vel eminentiis in capite inſtar cornuum, vel pilis, vel variis coloribus repræſentantibus diabolum, ſecundum noſtrum modum concipiendi eum. Vel ſi mulier fuerit perterrita à rana, ſimia, glire, continget fœtum ſignari ad ſimilitudinem ranæ, ſimiæ, gliris. At anima noſtra non habet potentiam generandi ranam, ſimiam, aut accidentia earum, nec habet ordinem ullum ad illa ani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

malia, aut figuram eorum. Ergo non poteſt attollere activitatem ſpecierum ad ſimilitudines illorum animalium inducẽdas. Ergo ſpecies in virtute animæ non poſſunt ſimilium figurarũm aut accidentium eſſe productivæ.

Sextò. Si ſpecies vim effectivam haberent alicujus qualitatis producendæ, non haberent alterius, quàm talis à qua derivantur, & cujus ſunt imago; ei enim ſunt ſimiles, & ad eam determinantur, ab eaque habent omne ſuum eſſe: Sed in fœtu ſæpè producuntur accidentia alterius generis, quàm ſunt ſpecies imaginatæ. Ergo illa à ſpeciebus effectivè non producuntur, ſed neceſſariò debent produci alia ratione. Subſumptum probatur Exemplis. Si contingeret mulierem gravidam terreri à carbone ignito deſuper ex improviſo ſuper manus ejus cadente, & ipſa terreretur, & fœtus ſignaretur; ut contingere poteſt: poſſet fieri, quòd talis fœtus haberet cicatricem in manu, vel foramen, vel extans tuberculum, vel maculam nigram aut rubrã. At ſpecies quæ fuit in ſenſu & imaginatione, & quam terror fuit ſecutus, non fuit ſpecies cicatricis, aut tumoris, aut foraminis, aut coloris: ſed fuit ſpecies intenſiſſimi caloris, & ſpecies lumi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

luminis. Ergo illa effectivè non potuit illa accidentia inducere; ſed quando aliqua producere debuiſſet, debuiſſet potiùs produxiſſe ſummum calorem, lumen aut perſpicuitatem. Sequela probatur. Quia ſpecies quæ ab illo carbone fuerunt perceptæ & terrorem incuſſerunt, fuerunt ſpecies illorum accidentium, & habuerunt ſimilitudinem cum illis, & non fuerunt ſpecies cicatricis, tumoris, foraminis, &c. nec cum his ſimilitudinem habuerunt. Cum mulier appetens morum denegatum, ſignat fœtum; contingere poteſt fœtum ſignari in aliqua parte macula aliqua rubra, aut tuberculo rubro: ut patet in exemplo 20. At in imaginatione mulieris tum maximè fuit ſpecies ſaporis mori, & non ſpecies coloris ſeu rubedinis ejus. Nam ſapor mori peperit deſiderium in animo mulieris, non color. Ergò ſi ſpecies per ſe eſſet productiva qualitatum in fœtu, illa ſpecies ſaporis mori debuiſſet in aliqua parte corporis produxiſſe ſaporem mori, & non colorem. Ergo cum id non fecerit, ſpecies non fuit per ſe talis notæ cauſa effectiva.

Septimò. Vnum non eſt natum facere niſi unum; & idem manens idem natum eſt ſemper facere idem, ut in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quiunt Philoſophi: itaque ſi ſpecies eſſent alicujus qualitatis, aut notæ effectivæ, eædem ſpecies deberent ſemper eſſe effectivæ earundem notarum; ſed non ſunt, quia contingit ſæpè mulieres eadem ſpecie affectas, & eandem rem deſiderantes diverſas producere prolium ſignaturas. Ergo ſpecies per ſe non efficiunt illas, ſed alia cauſa. Aſſumptum probatur Exemplis. Nam, ſi contingat duas deſiderare ceraſa negata: poterit eſſe quòd una inducet in fœtum tantùm maculam rubram: alia particulam carneam ceraſum referentem: tertia fœtum habentem proprietatem ceraſa vel odiendi, vel appetendi: imò quarta propter morſum negatum in exemplo 16. cauſavit mortem ſuæ prolis. Denique ſi una mulier terreatur à fele ex improviſo inſiliente, contingere poteſt, quòd ejus fœtus habebit faciem figura felis, ſicuti eſt in exemplo 8. ejus quæ terrebatur à marito, & in exemplo 27. gallinæ, quæ terrebatur ab accipitre; in exemplo 19, mulieris quæ terrebatur à rana. Si ſecunda etiam terreatur à fele; eodem modo contingere poteſt, quòd illius fœtus non habebit, niſi cicatrices in illo loco, in quem contra matrem felis inſiliit, tanquam veſtigia pedum ejus;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ejus; ut aliquibus audivi eveniſſe: Si tertia; contingere poterit, quòd ejus fœtus naſcetur piloſus, ſicuti felis; ut eſt in exemplo 7. & 24. Si quarta, poterit fieri, quòd ejus fœtus naſcetur cum odio naturali felium, ut eſt in exemplo 17. Si quinta, poterit fieri, quòd ejus fœtus totius corporis conformationem habebit aliquo modo ad ſimilitudinem quadrupedis ſeu felis comparatam; ut patet in exemplis 8. 9. & 12. fœtus toto corpore ad ſimilitudinem diaboli conformati. Hi effectus tam diverſi non poſſunt eidem ſpeciei per ſe aſcribi, quia ſic una & eadẽ ſpecies poſſet producere figuram, colorem, occultas proprietates, ſubſtantiam corpoream: res nempè diverſiſſimas, quod eſt impoſſibile. Ergo.

Octavò. Figuræ, numeri, quantitatis, ſitus, nullæ ſunt propriæ ſpecies: nam ſunt ſenſibilia communia, quæ nõ habent propriam ſpeciem, ut dicũt Philoſophi; ſed cognoſcuntur ſolùm per quendam modum, quem ſpeciei propriæ ſuperaddunt: ſed in fœtu mutantur ſæpè partium figura, numerus, quantitas, ſitus. Ergò non mutantur à ſpeciebus figuræ, numeri, &c. quia earũ nullæ ſpecies ſunt. Denique, etiamſi illa accidentia haberent propriam ſpeciem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſpeciem, tamen illæ ſpecies non poſſent eſſe productivæ ſimilis accidentis realis, quia illa ipſamet accidentia non ſunt activa, nec productiva ſui ſimilis. Ergo multò minùs ſpecies eorum: cum ſint minoris entitatis. Quod in fœtu illa accidentia mutentur, patet exemplis. Nam mulier perterrita à diabolo, ſimia, rana; producit fœtum habentem ſimilitudinem diaboli, ſimiæ, ranæ; ut eſt in exemplis 8.9.12.19.23.& gallina ab accipitre perterrita producit pullum ſimilem accipitri, ut eſt in exemplo 27. ergo mutatur Figura. Si aliqua terreatur à monſtro habente quatuor crura; eſt poſſibile, ut producat fœtum habentem quatuor crura. Ergo mutatur Numerus. Quędam territa ab imagine, in qua depictus erat puer Hydrocephalus; peperit fœtum cum magno capite; ut eſt in exemplò 15. ergo exprimitur Quantitas. Alia fuit territa à marito minitante ejus capiti gladio ſtricto, & peperit fœtum cum vulnere in capite; ut eſt in exemplo decimo quarto, quod refertur ad partium Situm. Ergo poteſt permutari Situs. Nec valet dicere, quòd figura, quantitas, numerus, ſuperaddant modum ſpeciebus propriis, & ratione illius modi poſſint efficere ſimilem

milem in fœtu figuram, quantitatem, numerum, &c. quia ſic ſaltem non poſſent illa efficere, niſi facta priùs mutatione in ſenſibili proprio: at ſæpè in fœtu ſolùm mutatur figura, quantitas, numerus, &c. nulla facta circa ſenſibile proprium mutatione. Ergò. Subſumptum probatur. Quia quę mulier terrebatur à ſimia, rana, &c. producebat quidem in fœtu figuram & ſimilitudinem ſimiæ & ranæ, ſed tamen non colorem earum.

Nonò. Subſtantiæ non cadunt in phantaſiam, ſed tantùm accidentia; ſolus verò intellectus ſubſtantias percipit. Ergò ſpecies phantaſticæ tantùm ſunt ſpecies accidentium. Ergò tantùm etiam poſſunt producere accidentia, & non ſubſtantias: atqui in fœtu ſæpè producuntur ſubſtantiæ, id eſt, res novæ forma & materia conſtantes; ut tumores carnoſi diverſicolores in exemplo decimo octavo; eminentiæ inſtar cornuum in exemplo nono & duodecimo; fragra carnea in exemplo vigeſimo; pili in exemplo quinto, &c. Ergò ſpecies phantaſticæ effectivè non producunt eas. Nec valet dicere, quòd ſpecies non producant materiam & formam; ſed materiam idoneam ex corpore ſeligant, & moveant

eam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

eam ad locum determinatum, & in eam imprimant accidentia rerũ imaginatarum: quia imprimis hoc eſſet dicere ſpecies cognoſcere ex qua materia debeant tales ſubſtantiæ fieri, & ubinam illa materia in corpore fœtus, vel matris contineatur, & quò, & per quas vias duci debeat, & in ſumma ſpecies habere intellectum. Secundò, quia ſic ſpecies haberent vim, & per ſe movendi humores determinatos ad loca determinata, & eos alterandi: adeôque majorem vim quàm anima in humores ſibi ſubjectos; imò majorem vim, quàm ipſæ intelligentiæ, quæ movent quidem, ſed non poſſunt alterare: hæ verò utrumque facerent. Tertiò. Sequeretur ſpecies habere vim conformandi; quia tales ſubſtantias, ut cornua, ungues, carnea fragra efformare, eſt actus conformatricis; ſicque ſequeretur ſpecies, quæ minimæ ſunt entitatis, eſſe tam efficaces & nobiles, quàm ipſa facultas conformatrix, quæ à Philoſophis diviniſſima fuit appellata, & ſupernis intelligentiis aſcripta vel comparata.

Concluſio XLIII. Phantaſia mediantibus animi Paſſionibus & humorum, & ſpirituum motu poteſt aliquas circa fœtum facere mutationes.

Hæc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Hæc concluſio patet ex concluſione 31. & 32. Dico autem aliquas: quia non poteſt facere omnes. Multæ enim à phantaſia in fœtu contingunt ſignaturæ, quæ non poſſunt animi paſſionibus, aut inde ſequenti ſpirituum & humorum motui aſcribi. Pro cujus intelligentia eſt notandum; læſiones & permutationes, quę circa fœtum contingunt, eſſe duplices; aliæ ſunt communes, aliæ particulares & determinatæ. Communes, ut abortus, mors ipſius fœtus, morbi aliqui interni, externæ etiam deformitates aliquæ; ut confuſæ & indiſtinctæ maculæ nullam rem diſtinctè referentes; certa etiam vitia conformationis, ut nimia unius partis magnitudo aut parvitas; alicujus in numero defectus vel exuperantia; excreſcentia aliqua carnoſa, rudis & informis, nulli rei præciſè ſimilis; partis alicujus curvitas vel tranſpoſitio, &c. Peculiares ſeu determinatæ notæ ſeu deformitates ſunt; quæ peculiarem & determinatam aliquam habent figuram, colorem, ſitum, magnitudinem, materiam; vel cum aliqua re externa habent ſimilitudinem; aut rem aliquam externam, ut fructum aut animal, aut aliud quippiam præciſè referunt. Tales ſunt;

faciei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

faciei figura, quæ notabiliter repræſentet ranam, vel ſimiam, vel avem. vel particula aliqua carnis adnata, quę lacertam vel verum ceraſum repręſentet: vel talis macula, quæ aut colore determinato, aut pilis innaſcentibus referat, vel gallum gallinaceum, vel morũ, vel glirem, vel vulnus aliquod, &c. Vtræque iſtæ notæ vel ſunt præimaginatæ; ſic, quòd tempore prægnationis mater præciès habuerit phantaſiam de iis, vel de rebus, cum quibus illæ ſecundùm aliquid habent ſimilitudinem: vel non ſunt præimaginatæ, ſic quòd mater præcisè de iis non ſit imaginata. Præimaginatæ ſunt, quando, verbi gratia, mater anteà fuiſſet à lupo deterrita, & poſteà in fœtu apparerent, vel facies ſimilis lupo, vel cutis tota hirſuta inſtar lupi, vel pedes ſicut ungulæ luporum, vel cicatrices in cute ſicut veſtigia ungularum lupi, &c. Non præimaginatæ; quando, verbi gratia, mater à lupo valdè deterrita fuiſſet, & in fœtu appareret ſummus pallor vultus, vel fieret febris, vel fœtus naſceretur cum quatuor manibus, vel cum uno crure, vel eſſet ſemigeminus: quæ omnia propter animi paſſiones phantaſiam ſequentes cõtingere poſſunt. Tales enim

læſio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

læſiones & notæ non ſunt præimaginatæ. Quia quando mater terrebatur à lupo, non habuit illas ſpecies ſeu notas in phantaſia : neque enim tum cogitavit, aut de febre fœtus, aut de pallore vultus ejus, aut pluralitate manuum, aut unitate cruris, aut de aliquo, quod cum illis ſimilitudinem habeat: ſed de lupo, de morte, de morſibus, &c. Communes illæ notæ poſſunt non tantùm à phantaſia fieri, ſed etiam ab aliis cauſis; nempè illis omnibus, quæ inter cauſas monſtrorum referuntur. Sæpè enim ab aliis cauſis tales notæ contingunt, etiamſi nulla de iis acceſſerit imaginatio. Peculiares & determinatæ notæ, & quæ aſſimilantur rebus aliquibus externis plerumque non fiunt niſi à phantaſia. Interim utræque poſſunt à phantaſia fieri, pariter & imaginatæ, & non imaginatæ. De imaginatis eſt manifeſtum. Nam ſi, verbi gratia, mulier tempore prægnationis fortiter fuerit imaginata ceraſa, & ea ardenter expetiverit; manifeſtum eſt, quod ceraſorum aliqua ſimilitudo in fœtu non raro exprimatur. Et ſic de aliis. Fiunt etiam non imaginatæ. Nam ſi, verbi gratia, mulier à lupo perterrita fuerit; ſubſequente motu humo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rum & ſpirituum in corpore fœtus; poteſt in eo fieri febris, vultus pallor perpetuus, & mediante motu humorum & ſpirituum in corpore matris; ſanguine materno ſeu alimentario, & ſpiritibus ab utero & fœtu retractis, & fœtu ſic alimento deſtituto; poteſt fieri alicujus partis defectus, vel nimia parvitas; illius nimirum, à qua tumultuario illo motu alimentum maximè retroceſſerit: vel ſemine & ſanguine diſtractis, & diviſis poteſt fœtus fieri vel ſemigeminus, vel cum quatuor manibus, vel ſex digitis, &c. Pariter, ſi mulier fuerit alicujus rei, ut fragri aut ceraſi deſiderio ſummè affecta, fieri poteſt, ut illo affectu motis humoribus, ſanguis impetu ad uterum feratur, & illo impetuoſo incurſu cauſa ſit ut una pars, in quam maximè irruerit, fiat vel prægrandis, ſi adhuc illum formatrix facultas regere potuerit, vel remaneat informis, ſi ab illo fuerit victa & oppreſſa: vel fieri poteſt, ut cutis corporis alicubi evadat rubicunda: ſanguinis portione in habitũ irruente. Illæ notæ non fuerunt tunc imaginatę: quia tunc tantùm in imaginatione fuit ceraſum, ſeu colores ejus; & non membri alicujus deformitas aut vitium: & tamẽ à phantaſia cauſantur.

His

His poſitis dico. Phantaſiam, notas, læſiones & effectus Communes poſſe cauſare in fœtu, per animi Paſſiones & humorum,& ſpirituum motum: at notas Peculiares requirentes determinatum colorem, ſitum, figuram & materiam: & notas Imaginatas ſeu notas reſpondentes rebus imaginatis, & determinatas ſecundum ſpecies in phantaſia receptas; non poſſe facere ſolùm, & per ſe mediantibus animi paſſionibus & humorũ, & ſpirituum motu; ſed neceſſariò inſuper alia ratione. Hanc poſteriorẽ partem: ſcilicet quod peculiares notas ſeu notas præimaginatas non poſſit facere per animi paſſiones, proxima concluſione oſtendetur. Quod verò aliquas læſiones & permutationes, nempè communes jam dictas per eas efficere poſſit; quod eſt in concluſione, ſic declaratur. Proprius & perpetuus effectus paſſionum animi eſt, mediante motu cordis humores corporis & ſpiritus agitare, ut eſt manifeſtum: ſanguis & ſpiritus materni moti, poſſunt vel impetu, vel nimia quantitate ad uterum & fœtum ferri; vel ab eo avocari: per utramque actionem neceſſariò debet fœtus alterari; imò alterari & affici variis modis. Ergò per illas poteſt phan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

taſia fœtum immutare. Porrò, quia corpus fœtus eſt contiguum corpori matris, & humores, & ſpiritus fœtus, ſunt humores & ſpiritus matris, & à matre derivantur, & cum matris humoribus ſunt continui: ideò per ſympathiam, quæ eſt illorum corporum inter ſe, neceſſum eſt, ut cum humores matris agitantur, etiam agitentur humores & ſpiritus fœtus: At illis motis & agitatis, neceſſarium eſt, ut tenerum fœtus corpus variis permutationibus afficiatur. Ergo animi paſſiones & conſequenter phantaſia mediantibus illis, poteſt illud variis modis permutare.

Dico ergo imprimis, quod hac ratione poſſit cauſare abortum: facultate uteri expulſiva propter corporis turbationem irritata.

Secundò. Poteſt cauſare mortem fœtus & varios morbos internos: idque variis modis. Primò, quatenùs ab illis paſſionibus poteſt cauſari morbus in corpore matris, qui propter vicinitatem communicetur corpori fœtus; ut febris & alii morbi: matre enim ægrotante non poteſt fœtus benè valere. Secundò, quatenus per illas animi paſſiones ſanguis, ſpiritus, & calor matris ab utero & fœtu ſursùm retrahuntur,

huntur, vel è contrà nimis confertim ad eum mittuntur. Exinde enim fœtus alimento & calore deſtitutus, refrigeratur, contabeſcit & moritur: ex hoc in febrem incidit, aut facultas ejus vitalis ſuffocatur. Tertiò; quatenus ex illo motu, poteſt menſium profluvium matri oboriri, unde fœtus languet, exit vel perit. Quartò; quatenus pravi & corrupti matris humores motu illo fluctuantes, versùs uterum tranſmitti poſſunt: à quibus fœtus afficitur. Quintò; quatenùs humoribus matris motis etiam moventur humores fœtus. Ex eorum enim inordinato motu varia mala contingere poſſunt; nempe, vel teneriorum arteriarum ruptio, hæmorrhagia, vel febris aliqua, vel obſtructiones, vel apoſtemata, &c. Sicuti enim illa in adultis ab agitatis humoribus fieri poſſunt, ita multo magis in tenero fœtu. Illa motione humorum inſuper actiones fœtus interpellantur, & præcipuè facultas conformatrix: ex quo plurimæ monſtroſę contingere poſſunt deformitates.

Tertiò. Poteſt etiam cauſare morbos externos, deformitates, maculas, notas, & varia vitia conformationis. Eadem ratione fieri poteſt, ut una pars

fiat longè major alterâ, & proportionem naturalem excedat: quatenùs agitatis humoribus, fieri poteſt, ut plus alimenti ad unam mittatur, quàm ad alteram. Fieri etiam poteſt, ut una maneat informis, altera formata: quatenus propter humores magna copia in unam impulſos, formatrix obruta, illic in ſuo opere impeditur; in altera verò non: unde illam non format, vel deformat. Nō aliter, ac ſi quis in vaſis argillacei unum latus molem aliquam argillæ injiceret: tum enim illud latus maneret informe, alterum verò eſſet formatum. Poſſunt etiam maculæ in fœtum induci: ſanguine, vel bile, vel melancholia in aliquã partem externam motu illo decumbentibus; qui in partis alimentum tranſeuntes, cutem ſimili colore inficiant: vel pravis aliquibus è corpore matris humoribus ad fœtum tranſmiſſis; qui partem, quam alunt, pravo colore tingant. Poteſt etiam fieri, ut fœtus aliqua parte mutilus evadat; propter defectum, ſcilicet, alimenti; ipſo, nempè, propter turbulentum humorum motum ad alias partes converſo: ſicuti & aliàs ſine operatione imaginationis, propter alimenti defectum, monſtra mutila naſci contingit.

Verùm hæ permutationes non ſunt veræ Signaturæ, ſed potius monſtroſæ deformitates: & non ſunt notæ peculiares, determinatæ ad ſimilitudinem rerum imaginatarum; ſed fiunt à facultate conformatrice propter animi paſſiones læſa; quæ formatrix eas fortuitò facit, pro fortuito humorum in hanc vel illam partem incurſu: & non prout modo quodam particulari ſecundùm ſpecies in phantaſia receptas determinatur. Ex quo patet, iſtiuſmodi permutationes, quæ fiunt in fœtu mediantibus animi paſſionibus, verè & formaliter non cauſari à Phantaſia; ſed ſolummodò & propriè ab ipſis animi Paſſionibus: & proindè non debere phantaſiæ aſcribi, ſed illis. Phantaſia enim ad eas verè & effectivè non concurrit: ſed totaliter fiunt à virtute animi paſſionum: & ita fiunt, ſicuti paſſiones ex natura ſua eas facere natæ ſunt: & propter hanc vel illam hujus vel illius rei imaginationem, non fiunt aliter atque aliter. Atque adeò phantaſia non aliter concurrit, quàm quatenùs excitat in actum ipſam appetitivam; quæ verè & efficienter eas cauſat: etſi tamen non immediatè, ſed mediante potentia motiva cordis & aliorum membrorum. Quandò illæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

permutationes ſeu notæ ita fiunt, ut varientur & determinentur ſecũdùm hoc, quòd eſt imaginatum: ut quando, verbi gratia, eſt imaginatum monſtrum habens quatuor manus, & naſcitur fœtus cum pluribus manibus; aut eſt imaginatum monſtrum carens uno pede; & fœtus naſcitur altero pede deſtitutus: aut eſt imaginatum ceraſum; & poſteà apparet in fœtu aliqua nota habens ſimilitudinem ceraſi: tum ad illas phantaſia propriè concurrit: illas, nimirum, determinando, ut fiant aliæ atq; aliæ; ſecundùm hoc, quod eſt imaginatum. Et meritò tales Phantaſię aſcribuntur. Sed cum phantaſia non aliud facit, quàm excitare animi paſſiones: animi verò paſſiones tũ ulteriùs mera virtute propria cauſant ejuſmodi perturbationes, & tales quales ipſæ ex natura ſua natæ ſunt facere; ſic quod, ſive hoc, ſive illud ſit imaginatum; ſive leo, ſive lupus, ſive ſerpens, ſive gladius, ſive vulnus, ſive mors, ſive fractura; ſive in hac, ſive in illa parte; per hoc læſio & ſignatura non ſit alia atque alia; & in nullo determinata ad hoc, quod fuit in imaginatione; tum verè talis effectus non pertinet ad Phãtaſiam, ut propriã cauſam, ſed ſolũmodo ad animi Paſſiones.

Conclu-

Concluſio XLIV. Notas & ſignaturas peculiares ſeu Signaturas imaginatas, id eſt, rebus in phantaſia præconceptis aſſimilatas, non poteſt phantaſia ędere mediantibus Animi paſſionibus, & humorum, & ſpirituum motu; ſed neceſſariò alio modo.

Hæc concluſio, ut dixi ſuprà, eſt contrà D. Thomam part. 1. quæſt. 110. art. 2. reſp. ad 1. & quæſtione 117. & part. 3. quæſt. 13. art. 3. ad tertium, & 3. contra gentes cap. 103. ubi dicit. animam & phãtaſiam non poſſe movere corpus, niſi mediantibus animi paſſionibus, & humorum, & ſpirituum motu: & nuſpiã agnoſcit (quod ſciam) alium modum, quo poſſit corpus ſeu proprium, ſeu fœtum immutare. Pro quo eſt notandum: quòd non negem, quin ad ejuſmodi determinatas & particulares ſignaturas concurrant animi paſſiones: docet enim experientia phantaſiam raró ſignare, cum eſt ſimplex; ſed ſolummodò quãdo ſubito timore aut deſiderio eſt comitata; ſed dico illas animi paſſiones mediante motu humorum per ſe & effectivè illas non facere, ſeu dico humores ab animi paſſionibus motos ſuo illo motu, ac in fœtum fortuito & cõfuſo incurſu, illas per ſe immediatè &

effectivè non facere, ſed ſolùm concurrere, ut cauſam ſine qua nõ: proximam verò & effectivam cauſam eſſe aliam. Hanc concluſionem etiam tenent Conimbricenſes lib. 1. de generat. & corrupt. cap.4. quæſt.30. art.2. ubi contra D. Thomam dicunt impoſſibile eſſe dare rationem variarum notarum, quæ in fœtu contingunt; tenendo phantaſiam corpora non aliter, quàm per animi paſſiones immutare.

Probatur primò. Proprius, per ſe & proximus effectus animi paſſionum eſt movere humores & ſpiritus, tum proprii corporis, tum etiam fœtus; non determinatè hos vel illos, ſed omnes ſimul; id eſt, totam maſſam ſanguineam ſimul & motu quodam confuſo ad intrà, & extrà, ſursùm & deorſum: At tali cõfuſo motu non poſſunt peculiares & determinatæ notæ certo colore, figura, materia, quantitate, & in certo ſitu corporis naſcentis produci. Ergò phantaſia per animi paſſiones illas non producit.

Probatur ſecundò. Contingunt in fœtu plurimæ notæ peculiares & determinatæ, habentes determinatam figuram, colorem, ſitum, quantitatem, materiam; quæ non poſſunt fieri, niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

niſi à determinata actione facultatis conformatricis: atqui paſſiones animi non conformant (etenim appetitus non eſt facultas conformatrix) neque etiam conformatricem poſſunt determinare. Ergò non contingunt per eas. Quod animi paſſiones non poſſint facultatem conformatricem determinare, eſt manifeſtum. Nam per quid determinarent? non per ſpecies; quia non habent, nam appetitus non eſt cognoſcitivus; non ſeipſis, quia eandem paſſionem, verbi gratia, terrorem; ſequuntur notæ diverſæ; unum autem non poteſt determinare ad diverſa: non per motum humorum & ſpirituum; quia ille eſt confuſus, ergo. Denique; quia, quid deſiderium, vel terror, vel motus humorum habent cõmune cum figura, colore, quantitate, ſitu: & cum figura ſimiæ, cum colore ceraſi, &c. ut poſſint notas ſecundum illa determinare?

Tertiò. Si imaginatio ſignaret per animi paſſiones; imaginatio de diverſiſſimis rebus deberet ſignare eodem modo: at non ſignat eodẽ modo, ſed diverſiſſimis, ergo. Major probatur. Quia de diverſiſſimis rebus imaginatio ſæpè movet eandem paſſionem. Sic de quacumque re deſiderabili fit imaginatio;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ginatio; oritur ſemper idem ſpecie deſiderium: & de quacunque re terribili ſit imaginatio, ſemper oritur idem ſpecie terror. Sic ſive terrear à leone, ſive à tigride, ſive à diabolo, ſive ab hoſte, idem eſt ſpecie terror, ſecundùm magis & minùs differens. At eadem ſpecie paſſio eodem modo afficit cor, & ferè eundem inducit humorum & ſpirituum motum. Nam in omni timore ſemper calor & ſpiritus feruntur à circumferentia ad centrum, & in omni gaudio ſemper à centro ad circumferentiam: manente autem eodé humorum & ſpirituum motu, idem deberet ſequi effectus, & eadem fœtus permutatio. Ergo deberet ſemper oriri in fœtu eadem ſignatura. Vnde, ſive mulier terreretur à mure, ſive à ſimia, ſive à gladio, ſive à viſo vulnere; ſemper deberet fœtus eodem modo ſignari. Atqui contrarium docet experientia. Nam, quæ terretur à ſimia, ſignabit fœtum aliqua ſimilitudine ſimiæ, quæ à glire, aliqua ſimilitudine gliris, ut pilis, &c. quæ à vulnere aut gladio, aliqua ſimilitudine vulneris, ut cicatrice, macula, ſanguinea, &c. Ergo.

Quartò. Si imaginatio ſignaret per animi paſſiones, contrariæ paſſiones deberent ſignare contrario modo: at

experien-

experientia docet ſæpè non ita ſignare, ſed eodem. Ergò. Etenim deſiderium & terror, quæ ſunt contrariæ paſſiones (cum una conſiſtat in proſecutione, altera in fuga;) ſæpè ſignant eodem modo. Nam ſi una mulier inſpexerit pulchram picturam deſiderio habendi prolem ſimilem ei, fiet ut prolem producat ſimilem: ut eſt in exemplo 1. & 2. E contrà, ſi alia inſpexerit picturam urſi cum terrore quodam; fieri poteſt, ut etiam producat fœtum ſimilem ei; ut eſt in exemplo 7. Ergo utraq; paſſio cauſabit eandem ſignaturam; nempe, ſimilitudinem cum pictura inſpecta. Probatur clariùs alio exemplo. Si aliqua habuerit ſimiam & eam valdè amaverit, & cũ ea luſerit, & ea delectata fuerit; fieri poteſt, ut producat prolem habentem ſimilitudinẽ aliquam cum illa; ut patet in exemplo 23. ſi verò alia è contrà à ſimia deterrita fuerit fieri poterit, quod etiam producet fœtum cum eadẽ ſimilitudinem habentem; ut eſt in exemplo 7. & in exemplo 27. &c. in quibus per terrorẽ in fœtu fuit expreſſa figura animalis, de quo terror fuit. Pariter; ſi mulier deſideraverit comedere morũ & non habuerit; fieri poterit, quod fœtus erit ſignatus ſimilitudine mori; è contrà, ſi
alia

alia à moro in faciem ex improviſo injecto fuerit perculſa, fieri poterit, quod etiam in ejus fœtu figura mori expreſſa relucebit. Ergò contrariæ paſſiones eaſdem inducunt ſignaturas.

Quintò. Cum producitur fœtus habens ſimilitudinem in figura cum re imaginata: ut, cum producitur fœtus ſimilis lineamentis & figura faciei, viro aut picturæ, ſimiæ, aut cani, de quibus mater eſt imaginata; quomodò animi paſſiones poſſunt eſſe cauſa talis ſimilitudinis in figura? aut quomodo confuſus illæ motus humorum & ſpirituum ad extrà & intrà poteſt eſſe cauſa figuræ, & accidentium illius rei imaginatæ? Motus ille humorum eſt calefactivus, vel frigefactivus, adducendo vel amovendo humores calidos vel frigidos: at quomodò poteſt eſſe factivus figuræ in aliqua parte? & quidem figuræ imaginatæ? Quod certè nec animi paſſiones, nec motus humorum poſſint figuram immutare, fatetur D. Thomas part. 3. quæſt. 13. art. 3. ad 3 ubi, cum dixiſſet phantaſiam mediantibus animi paſſionibus, & humorum, & ſpirituum motu, corpora permutare; ſubjungit, ideò corpus obedire forti imagnationi, quoad calorem & frigus, & alia consequen-

tia:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tia: ſed aliæ, inquit diſpoſitiones corporis, quæ non habent ordinem naturalem ad imaginationem, non poſſunt, inquit, tranſmutari ab ea, quantumcumq; ſit fortis: puta, inquit, figura manus vel pedis, vel aliquid ſimile.

Sextò. Cum mater territa à vulnere, quod vidit in facie alicujus hominis læſi, producit fœtum cum rubra citatrice in facie: aut deterrita à marito iracundo ictum gladii minitante, producit fœtum cum vulnere vero in capite; ut eſt in exemplo 14. quomodo poſſunt animi paſſiones eſſe cauſa talis notæ? Fateor equidem eas, motu humorum, poſſe eſſe cauſam, ut aliqui humores erumpant in pueri cutem, & ibi maculas faciant, ut ſuprà eſt oſtenſum: ſed tales maculæ non poſſunt eſſe in determinata parte, cum determinato colore, cum determinata figura; ſed tantum fortuitæ; pro fortuito humoris, hujus vel illius, in hanc vel illam partem, hac vel illa quantitate, expulſu. At quomodo poſſunt eſſe cauſa maculæ determinati coloris, exiſtentis præcisè in capite, figuræ oblongæ inſtar vulneris, ſecundùm normam & dictamen prægreſſæ imaginationis? Motus enim ille humorum eſt confuſus per totum,

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ad extrà vel intrà, non in determinatam partem; eſt totius maſſæ ſanguineæ, & non ſpecialiter alicujus humoris ſolius; rubri, flavi aut nigri; eſt humoris multi, & non præcisè tantilli, qui parvulam notam facere poſſit, ſolummodò magnitudine cicatricis: eſt humoris irrumpentis in cutem modo confuſo, & non tali, ut rectè facere valeat unam maculam oblongam inſtar vulneris, &c. Aut quomodò motus ille humorum erit cauſa veri vulneris in tali loco determinato?

Septimò. Cum mulier perterrita à mure producit in fœtu maculas conſitas pilis nigris: vel perterrita ab homine habente formam diaboli, producit ungulas & cornua: aut perterrita à lacerta, producit fœtum habentem lacertam in pectore; quomodò animi paſſiones, ſeu motus ille confuſus humorum in venis & arteriis exiſtētium poſſunt eſſe cauſa eorum? Quomodo motus ille generalis humorum eſt cauſa, ut quaſi per electionem ſolæ fuligines vel humores pilis, aut cornibus generandis apti in determinatam corporis partem ferantur, & non ſanguis aut bilis? &c. Quomodò ille confuſus motus humorum impellit ſanguinem in cutem tali quantitate & modo, ut

præcisè

præciſè fiat ex eo forma lacertæ? & nõ rotundæ alicujus molis: & tum præciſè formâ lacertæ, & non ceraſi, quãdò de lacerta fuit terror & imaginatio; tum verò ceraſi ſeu rotundi tuberculi & non lacertæ, quando cogitatio fuit de ceraſo, aut moro? Sunt equidem hæc opera facultatis conformatricis determinatè conformantis, ſecundùm dictamen & regulam prægreſſæ imaginationis: quare non poſſunt per ſe animi paſſionibus aut turbulento humorum & ſpirituum motui aſcribi. Infinita alia argumenta ex particularibus notis in fœtu elucentibus poſſent deſumi, quæ brevitatis cauſa omitto.

Concluſio X L V. Notas Peculiares & Imaginatas in fœtu cauſat phantaſia Dirigendo potentiam Conformatricẽ.

Pro quo ſciendũ eſt, omnes deformitates, notas, & vitia conformationis, quæ in fœtu contingunt, effectivè facere ipſam conformatricem. Quidquid enim in toto corpore conformatur, ſive benè, ſive malè: ſive cum hac figura, ſive cum illa: ſive cum hoc colore, quãtitate, ſitu, ſeu cum aliis: totum facit conformatrix, non phantaſia. Phãtaſia enim nihil cõformat, nec eſt conformatrix; ipſa autem conformatrix eſt; quæ omnia conformat, tam ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

quæ male. quàm quæ benè ſunt conformata. Verùm phantaſia aliquandò ſeducit conformatricem à recta conformatione, quam ſecundum ſpeciem & naturam ſeminis, in quo eſt, facere deberet: & determinat ad aliquid conformandum ſecundùm ſimilitudinem ſui, ſeu ejus quod eſt imaginatum. Et ſic cauſat ejuſmodi notas determinativè: faciendo ut fiant tales vel tales. Et hac ratione meritò poteſt dici eſſe cauſa earum: & illarum quas facit hac ratione, longè aliter eſt cauſa, quàm illarum, quas facit mediantibus animi paſſionibus: Ad has enim verè nihil confert, nec eas facit, nec determinat; ut oſtenſum eſt: ad illas verò concurrit, determinãdo & cauſando, ut fiant hæ vel illæ; prout hoc vel illud eſt imaginatum: & ſic meritò eſt cauſa illarum, harum non.

Probatur concluſio. Etenim oſtenſum eſt exemplis, & eſt communis opinio omnium hominũ, phantaſiam aliquas peculiares & determinatas notas in fœtu poſſe cauſare: illas non facit per ſe, ſeu nudum ſuum actum imaginationis: non etiam per ſpecies ſuas: non per animi paſſiones, ut de ſingulis eſt oſtenſum: & tamen facit. adeòque facit aliquo modo: nullus modus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

poteſt excogitari, quo facere poſſit, præterquam in concluſione aſſignatus. Ergo facit illo. Confirmatur: Poſita mutatione in effectu, neceſſariò debet pręceſſiſſe mutatio in cauſa proxima & ſynectica: iſtæ notæ ſunt effectus conformatricis, & conformatrix eſt ſynectica cauſa illarum: nam ſunt vitia conformationis. Ergo cum illæ eveniunt, neceſſariò debet conformatrix eſſe immutata. At à nullo poteſt immutari, niſi à phantaſia: quia phantaſiam ſequuntur ejuſmodi notæ, ergo ipſa eſt quæ immutat eam. Non poteſt immutare, niſi per modum dirigentis, ergo dirigit eam, & ad ſic vel ſic conformandum determinat.

Probatur ſecundò. Si tales notæ cōtingerent per animi paſſiones, & humorum, & ſpirituum motum, & non per operationem facultatis conformatricis ſic vel ſic directæ; poſſent tales notæ etiam fieri in proprio corpore: At non fiunt: nunquam enim propter noſtram imaginationem in corpore noſtro fiunt ullæ notæ aut ſignaturæ: nunquam maculæ ullæ: nunquam membrorum figura, quantitas, ſitus, numerus permutantur: & quantumcumque mater imaginetur, nunquam illas notas proprio corpori imprimit,

quas fœtui. Ergò veriſimile eſt hoc fieri propter conformatricem, quam phantaſia immutat & dirigit, quæ in fœtu eſt in actu ſuæ operationis; in matre verò & adultis jam ceſſavit. Quæ enim poſſet eſſe alia cauſa, cur illæ in fœtu ſeu homine fiente fierent, in adultis & jam factis non; ſi non eſſet ipſa conformatrix? Neque valet dicere, ideò hoc fieri, quia corpus fœtus eſt tenerum, molle & facilè receptivum impreſſionis humorum & ſpirituum; corpus verò hominis, jam facti & adulti, durum & minimè receptivum earum: Primò, quia illa diverſitas in duritie non eſt tanta, ut per illam unum corpus valeat eas recipere, aliud non. Secundò, quia non ita humores & ſpiritus notas illas imprimunt in partes, ſicut ſigillum imprimit figuram in ceram; vel ſicuti ſubſtantia colorata in murum projecta colorem imprimit in eum; ſed quatenùs humores in ratione alimenti ingrediuntur ſubſtantiam membrorum, & membra ad eorum ingreſſum dilatantur & recipiunt eos, & in ſe convertunt & ſibi applicant: quæ receptio & dilatatio tã benè fit in adultis, quàm in tenero fœtu. Imo videtur quod talis impreſſio multo magis deberet fieri in proprium corpus, ſi

fieret motu humorum; quàm in corpus fœtus: cum & motus ſit violentior in proprio corpore, quam in corpore fœtus: & omnis actio & impreſſio fortiùs & efficaciùs fiat in propinquum, quàm in remotum. Verùm difficultas eſt,

QVAESTIO XV.
Quomodo poſsit conformatricem dirigere?

C*onclusio* XLVI. Dirigit conformatricem per ſpecies Exemplariter.

Hanc concluſionem videtur innuere Avicenna lib. 3. ſen. 21. tract. 1. cap. 6. loquens in hæc verba: (Et dixerunt quidam ſapientum, & non ſunt elongati à judicio poſſibilitatis, quod de cauſis aſſimilationis eſt illud, quod exemplificatur, cum eſt diſpoſitio conceptionis in mente mulieris, aut viri ex forma humana exemplificatione firma) Vbi per verbum (exemplificationis) manifeſtè videtur innuere, ſpeciem rerum phantaſia conceptam cauſare aſſimilationem fœtus, per hoc; quod per modum Exemplaris dirigat potentiam conformatricem.

D. Auguſtinus, etſi in aliis locis ſuprà cõmemoratis, videatur velle ſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

cies aſſimilare fœtum effectivè; tamen lib. 3. de Trinit. cap. 8. videtur clarè innuere eas id facere exemplariter & objectivè. Loquens enim de ovibus Iacob, ſic inquit, (ut autem de varietate virgarum pecorum conceptorum color aliquid duceret, fecit hoc anima gravidæ pecudis per oculos affecta forinſecùs & interiùs pro ſuo modulo formandi regulam trahens. Vbi per verbum (regulæ) videtur indicare, animam ſeu formatricem aſſimilare fœtum, regulatam & directam à ſpeciebus oculo, & phantaſia conceptis. Sicuti enim regula non facit lineam, ſed dirigit;ita phantaſia & ſpecies phãtaſtica non faciunt notas, & figuras, ac lineamenta fœtus, ſed dirigunt.

Pro hujus concluſionis intelligentia eſt ſciendum: tres modos poſſe aſſignari, quibus dici poſſit hæc directio fieri: vel ſcilicet per imperium phantaſiæ ſuper conformatrice: vel per ſympathiam ſingularem cum ea: vel per communicationem ſpecierum. Per imperium vel ſympathiam; dicendo, quod phantaſia habeat aliquod imperium politicum ſuper conformatrice, vel aliquam talem ſympathiam, per quorum alterum, quandò fortiter aliquid apprehendit, ita afficit confor-

matri-

matricem; ut debeat aliquo modo conformare ſecundùm hoc, quod ipſa apprehendit. Per communicationem ſpecierum dicendo, quod ſpecies phantaſia perceptæ imprimantur ſpiritibus, & ſanguini matris, & continuitate quandam etiam ſanguini & ſpiritibus fœtus: & ibi per modum cujuſdam exemplaris diſponant & dirigant conformatricem ad conformandum ſecundùm exemplificationem & determinationem earum. Verùm dico neutro priorum modorum dici poſſe illam directionem fieri: quapropter ut fiat tertio modo eſt neceſſum.

Nam imprimis non poteſt fieri per imperium aliquod, quod phantaſia habeat ſuper conformatrice. Primò, quia, ut docet D. Thom. part. 1. q. 82. art. 4. Bartholo. Medina in 1. 2. q. 9. art. 1. concluſ. 2. Fonſeca to. 3. Met. lib. 9. cap. 2. Conimbricenſes 3. de anima cap. 13. quæſtione prima, articulo tertio, & omnes alii, ipſamet voluntas, quæ aliis omnibus potentiis imperat; non habet imperium ſuper potentiis vegetativis ſeu naturalibus. Ergo nec phantaſia aut appetitus: At conformatrix eſt potentia vegetativa. Ergo phantaſia non habet imperium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſuper ea. Hoc confirmatur Experientia. Etenim, quantumcumque quis velit, imaginetur aut appetat, ut facultas expultrix expellat humorem obſtruentem; aut attractrix trahat alimentum in partes tabidas; aut concoctrix concoquat ſeroſos & crudos humores in corpore abundantes, aut diſtributrix pellat humores huc vel illuc; nihil propterea plus minùſve fit: aut ſi aliqua in his propter illas contingit immutatio, illa tantum contingit propter mutuam aliquam inter eas ſympathiam, & non propter ullum unius in alteram imperium aut dominium. Secundò. Si phantaſia haberet imperium ſuper conformatrice; ſignaturæ & notæ in fœtu quàm frequentiſſimè fierent: at fiunt rariſſimè. Ergo.

Non poteſt etiam fieri per ſympathiam aliquam naturalem inter eas. Nam etſi quidem non negem, quin inter phantaſiam, appetitivam, & potentias aliquas naturales, ut præcipuè inter motivam cordis, intercedat ſatis magna ſympathia: dico tamen, illam ſympathiam non eſſe inter phantaſiam & potentiam fœtum conformantem: & ut eſſet, non poſſe eſſe tantã, quod per eam cõformatrix poſſet dirigi & determinari ad tam varios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

effectus producendos, quales producere experientia eſt manifeſtum.

Quod nulla poſſit eſſe inter illas ſympathia, qua una alteram ſic dirigere & movere poſſit. Probo. Quia fundamentum propter quod una potentia alteram ſic movet, aut dirigit: excitat ad exercitium ſui actus; vel determinat ſpeciem ejus; poſitum eſt in identitate radicis utriuſque: in eo ſcilicet, quod utraque in eadem anima ſit radicata. Propter quam identitatem radicis fit, ut, quādo anima per unam potentiam exercuit unam operationem, eadem per aliam exerceat aliam, ad priorem illam ordinem habentem. At quando potentiæ non ſunt in eadem anima radicatæ, non poſſunt ſe mutuò movere. Ideò enim phantaſia mea movet appetitum meum, & non appetitum alterius hominis: & appetitus meus motivam cordis mei, & non alterius hominis; quia phantaſia mea, & appetitus, & motiva cordis mei in eadem anima ſunt radicatæ; phantaſia autem mea & appetitiva, & motiva alterius hominis in diverſis. At phantaſia & appetitiva patris ſeu matris nō ſunt fundatæ in eadem anima cum conformatrice fœtus, ergo non poſſunt habere talem ſympathiam, qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

poſſint hanc dirigere & movere. Minor probatur. Quia conformatrix, vel non eſt potentia animæ, cùm ſit ab anima parentum ſeparata, & in alio ſubjecto, nempè ſemine: vel eſt potentia animæ fœtus, ſibi ipſi domicilium architectantis: ut puto eſſe ipſiſſimam veritatem, quam nos in libro noſtro de Hominis procreatione ſumus declaraturi.

Secundò. Quia, etſi phantaſia parentum cum conformatrice fœtus haberet aliquam ſympathiam; tamen illa non poſſet eſſe tanta, quod phantaſia poſſet per eam determinare ſpeciem actus conformatricis: ſed ſolummodò tanta, quod poſſet excitare eam ad exercitium ſui actus: quomodo aliæ ejuſdem animæ potentię ſympathiam habentes, ſolummodo ſe mutuo movere aptæ ſunt. At phantaſia determinat conformatricem. Ergo non per talem ſympathiam.

Tertiò. Quando una potentia dirigit & ſpecificat actum potentiæ alterius ſine oblatione ſpecierum; tunc non ſpecificat eam niſi determinato modo: naturales enim ſympathiæ ad aliquid unum ſunt determinatæ: at phantaſia variat & determinat actus conformatricis modis infinitis, ergo non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

non per nudum imperium, aut aliquam ſympathiam: ſed neceſſariò per ſpecies determinantes eam; quæ pariter ſunt, infinitæ. Quod phantaſia variet actus conformatricis modis infinitis, ſic probo. Aſpectu & imaginatione ſimiæ, producitur fœtus habens ſimilitudinem ſimiæ: imaginatione & terrore diaboli, producitur fœtus habens ſimilitudinem diaboli: terrore galli Indici, habens excreſcentias multas diverſi coloris, ſimilitudine illius: terrore accipitris, habens ſimilitudinem accipitris: terrore muris, habens pilos inſtar muris; lacertæ, habens in pectore carneam lacertam: ranæ, habens vultum ranalem: ut in exemplis concluſione 40. allatis eſt manifeſtum. At ſicuti imaginatione illorum animalium, producuntur fœtus habentes ſimilitudinem eorum; ita pari ratione, imaginatione aliorum animalium, poſſunt fœtus produci habentes ſimilitudinem eorũ. Non eſt enim ratio, cur imaginatione illorum magis poſſint produci fœtus cum ſignaturis eorum, quàm imaginatione horũ cum ſignaturis horum: at animalia à quibus poſſunt matres ſic terreri, ſunt infinita. Ergo & ſignaturæ poſſunt eſſe infinitæ. Eodem modo aſpectu pul-

chræ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

chræ picturæ producuntur fœtus pulchri: & aſpectu picturæ in qua eſt urſus depictus, producitur fœtus ſimilitudine urſi: in qua eſt æthiops depictus, ſimilitudine æthiopis: in qua homo piloſus, fœtus totus pilis coopertus: in qua eſt depictus homo cum magno capite, fœtus habens magnum caput ad ſimilitudinem illius. At qua ratione intuitu illarum imaginum potuerunt produci fœtus referentes notas, & ſimilitudinem earum; eadem intuitu aliarum multarũ in quibus formæ terribiles ſunt depictæ, poſſunt deinceps etiam produci fœtus referentes ſimilitudinem illarum. Pariter deſiderio ceraſi, uvæ, mori, ſignatur fœtus ſimilitudine eorum. Ergo eadem ratione deſiderio aliorum fructuum ſeu ciborum, poterit etiam ſignari ſimilitudine illorum. Et, ut uno verbo dicam: ſicut terrore à re habente talem figuram, viſum eſt fœtum produci, cum ſimilitudine talis figuræ: & terrore à pictura cum magno capite produci fœtum cum ſimilitudine in eadem quantitate: & terrore rei habentis partium numerum non naturalem, fœtum ſimili numeri vitio laborantem; eadem ratione, terrore vel deſiderio aliarum rerum infinitarum,
hanc

hanc vel illam figuram, quantitatem, numerum, ſitum partium habentium poteſt fœtus eiſdem figura, quantitate, numero, ſitu variari. Hi modi ſunt infiniti. Ergo.

Quartò. Cum actus conformatricis aſſimilentur rebus imaginatis, & determinentur ſecundùm eas; quid poteſt eſſe cauſa talis præcisè determinationis ad eas, niſi ipſæ rerum ſpecies phantaſia perceptæ? quæ dirigant & exemplariter moveant conformatricem ad ſimile ei conformandum, quod ipſæ indicant? Certè meo judicio non videtur aliud quippiam eſſe imaginabile.

Verùm objiciet aliquis non parva ac levia argumenta. Nulla potentia poteſt operari ſecundùm exemplar, niſi cognitiva: at conformatrix non eſt cognitiva, quia eſt potentia vegetativa. Ergo non poteſt operari ſecundùm exemplar. Major probatur. Etenim exemplar dirigit indicando & monſtrando: at indicatio & monſtratio non poteſt fieri niſi cognoſcenti. Ergo. Confirmatur. Si conformatrix ſit cæca, ergo non poteſt cognoſcere colorem, qui à ſpecie phantaſtica indicatur: non poteſt cognoſcere figuram; & unum ab alio diſtinguere: ſi non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nõ cognoſcit anindicetur color ruber, an niger; an figura ſimiæ, an urſi, an accipitris; quomodo à deſiderio ceraſi, à terrore viſi horrendi vulneris, poteſt in fœtu magis exprimere colorem rubrum, quàm nigrum? quomodo magis exprimit figuram ſimiæ, cum de ſimia fuit imaginatio, quàm urſæ, quàm accipitris; & contrà, magis accipitris, quando fuit imaginatio de illo, quàm ſimiæ, aut alterius? Confirmatur ſecundò. Si ſpecies determinaret cõformatricem, determinaret per ſuam rationem repræſentandi: ſed nihilpoteſt determinari per repręſentationem, niſi quod repræſentationem cognoſcit: conformatrix repræſentationem non cognoſcit. Ergò non poteſt per ſpecies determinari.

Secundò. Si ſpecies determinaret conformatricem, ſpecies deberet recipi in potentia conformatrice; potentiæ enim determinantur ad hunc vel illum actum per receptionem ſpeciei in ſe:atqui ſpecies phantaſticę non poſſunt recipi in potentia conformatrice. Ergo. Minor probatur. Species ſunt medium cognitionis, & habent eſſe repręſentativum,& tales non poſſunt recipi, niſi in potentia ſibi proportionata, nempè cognoſcitiva, talis

non

non eſt conformatrix. Ergo. Si enim in aliam reciperentur, jam exirent extra propriam potentiam, quod Philoſophi dicunt fieri non poſſe. Confirmatur. Species phantaſticæ ſunt in anima matris: at conformatrix non eſt in anima matris; ſed vel eſt in anima fœtus, vel non eſt potentia animę, ut dixi, ſed virtus quædam à parentibus deciſa: ſaltem eſt ſeparata ab anima parentum, quia eſt in alio ſubjecto. Ergo ſpecies non poſſunt conformatrici communicari, & in eam recipi. Patet ſequela. Quia ſic migrarent de ſubjecto in ſubjectum, & ſic ſequeretur, quod ſpecies ab una anima poſſent tranſire in aliam, & ab una potentia in aliam; & conſequenter, quod unus homo poſſet communicare ſpecies ſuas alteri homini, & imprimere eas in animam alterius, & ſic alteri conceptus ſuos communicare, & alterius cognoſcere, ſine ſignis ullis aut loquela. Hoc eſt abſurdum, & contra experientiam. Ergo.

Tertiò. Quod operatur ad exemplar, & præcipuè operatione difficili; ſeu ad exemplar difficilis imitationis; & operatione longæ durationis; illud videtur neceſſariò continua ſui exemplaris præſentia opus habere; alioqui vide-

videtur, quod non poſſet illud imitari: at conformatio ad ſimilitudinem rei externæ, ad quam formatrix non habet ordinem, ut urſi, diaboli, ſimiæ, &c. eſt operatio difficilis, & diuturnæ durationis quia illa conformatio durat multis menſibus. Ergo, ſi fieret ſecundùm exemplar, deberet formatrix illud exemplar continuò ſibi præſens habere: At non poteſt ſemper habere: quia ſpecies ſubitò evaneſcunt: imò ſcribunt aliqui, mulieres aliquas produxiſſe aliquando fœtus ſignatos, quæ rerum quas phantaſia cogitaverant, non habebant memoriam, nec eas multum cogitatione revolverant. Ergo. Confirmatur. Exacta conformatio partium externarum fit valdè ſerò, & videtur demùm fieri ſub poſtremos menſes: at phantaſia concepta etiam in coitu fœtum ſignat. Ergo non ratione ſpeciei phantaſticæ conformatricem dirigentis, ſed alio modo. Sequela probatur: quia ſpecies illa in coitu concepta jam evanuit, antequàm perventum ſit ad ultimos illos menſes, quibus formatrix incipit ſecundùm eam confotmare. Ergo non poteſt eam dirigere. Confirmatur ſecundò. Si ſpecies ſic dirigerent conformatricẽ exemplariter, ſpecies quæ
ſunt

ſunt fortiores, haberent vim majorem eam dirigendi & magis ſignandi: at ſpecies multo tempore imaginatione revolutę ſunt fortiores ſubito tantum conceptis. Ergo illæ deberent magis his ſignare. At contrà fit; quia docet experientia, mulieres, quæ aliquid cum deſiderio & terrore ſubito quodam motu ſunt imaginatæ, magis ſignare illis, quæ de aliqua re ſunt imaginatæ multis menſibus. Ergo.

Quartò. Si ſpecies phantaſticæ poſſent ſic dirigere & determinare conformatricem; videtur, quod dirigerent ſemper: & conſequenter quod omnis imaginatio præcipuè fortior ſemper fœtum ſignaret: at non ſemper ſignat, ſed rariſſimè. Ergo. Major probatur. Quia nulla mulier eſt, quæ tempore ſuæ prægnationis non habeat aliquando ſemel fortem de re aliqua imaginationem, aut alicujus deſiderium. Sequela probatur. Quia ſpecies talis fortis imaginationis poſſent uno tempore, ſicut altero utero & fœtui communicari, poſſent uno tempore dirigere conformatricem, ſicut altero: ipſa conformatrix eſſet uno tempore æquè dirigibilis, ſicut altero, fœtus uno tempore mollis & tener, ſicut altero; aptus flecti ad nutum confor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

matricis. Ergo nihil deeſſet ad ſignaturam. Ergo omni tempore deberet fieri.

Sed reſpondeo ad primum. Negando majorem. Ad probationem dico, eſſe quidem neceſſarium ut exemplar indicet & monſtret operanti modum, quo debet operari; & operans cognoſcat monſtrationem illius: ſed non eſt propterea neceſſarium, ut operans ſit cognoſcitivum. Pro quo eſt notandum, duplicem eſſe modum cognoſcēdi: unum per veram cognitionem; quomodo cognoſcunt potentiæ illæ, quæ dicuntur Cognoſcitivę, ſenſus nimirum & intellectus: alterum per cognitionem naturalem, ſeu per inſtinctum; quomodo cognoſcunt etiam potentiæ vegetativæ. Etenim plantæ cognoſcunt & diſtingunt in terra alimentum, & ſibi conveniens ſugunt, alio relicto: partes corporis cognoſcunt ſuum alimentum, & una trahit bilem, alia melancholiam, alia ſanguinem, aliis relictis, & ſic cognoſcunt & diſtinguunt illos; & diſtinguunt excrementum contrà alimentum, & illud expellunt, hoc retinent. Dico ergo, illud quod operatur ad exemplar, non eſſe neceſſariò cognoſcitivum per veram cognitionem, ſeu cognitionem

proprie

propriè dictam; ſed ſufficit, quod cognoſcat per inſtinctum. Conformatrix autem cognoſcit exemplar per inſtinctum, & ideò poteſt operari ſecundùm ipſum. Debet autem potentiæ conformatricis divinitati aſcribi quod ſicuti alia facit opera admiranda, ita prę aliis potentiis vegetativis poſſit per inſtinctum rudi quodam modo cognoſcere repræſentationem ſpecierum phantaſticarum.

Ad ſecundum reſpondeo. Non eſſe neceſſum ſpecies illas recipi in conformatrice; ſed ſufficere quod ſint in ſubjecto, circà quod conformatrix verſatur; in ſanguine ſcilicet, qui eſt alimentum fœtus & objectum conformatricis: vel in ſpiritu qui eſt inſtrumentum ejus: Eò maximè, quod ſpecies dirigant ut exemplar: exemplar autem non debet eſſe internum imitanti, ſed ſufficit quod ſit præſens & propinquũ. Et etiamſi dicerentur in conformatrice recipi, nihil inde abſurdi ſequeretur: quandoquidem non reciperentur, ut medium cognitionis propriè dictæ, ſeu ut repræſentativæ modo cognitivo; ſed modo quodam naturali: quo modo eas recipi in potentia non cognitiva nihil vetat.

Ad tertium reſpondetur. Non eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

neceſſarium, ut exemplar ſit ſemper præſens, ſed ſufficere quod ſit præſens in principio cõformationis:ſeu quando conformatrix primò turbatur in operatione naturali, & incipit operari ad ſimilitudinem rei externę. Quando enim dædala natura jam eſt converſa ad formam externam, & illam ſibi imitandam propoſuit; & jam de facto eam imitari incepit; poteſt progredi in ea, & illam proſequi; etiamſi exemplar ſeu ſpecies dirigens poſteà evaneſcat: nec eſt opus continua ejus præſentia aut directione. Quamvis tamen, ſi ſemper præſens eſſet, & ſpecies continuata imaginatione reiterarentur & corroborarentur, magis equidem dirigeretur, & exemplar perfectiùs exprimeret & imitaretur, quàm ſi evaneſcerent: ſicuti fieri infrà quoque dicemus. At verò in primo exordio ſignaturæ ſeu non naturalis conformationis, neceſſum eſt, ut exemplar ſit præſens, & ſpecies phantaſticæ ſint & fortes, & ad fœtum ac conformatricem perveniant: & ideò, ſi imaginatio non ſit fortis, non poteſt mulier ſignare. Et, etſi aliquæ ediderint fœtus ſignatos, quæ ejuſmodi imaginationis aut terroris, vel deſiderii non meminerint, cenſendum eſt id factum

eſſe;

eſſe; non, quia non habuerunr fortem imaginationẽ, ſed quia non habuerũt actum reflexum ſuper ea, & ad eam nõ attenderunt, & ſic ejus non meminerunt: aut ſi omninò non habuerunt fortem imaginationem, illas quæ in fœtu apparuerunt notas & læſiones non fuiſſe veras ſignaturas, vi imaginationis impreſſas, ſed alias deformitates monſtroſas & caſuales. Certum enim eſt multas deformitates contingere in fœtu, quæ non ſunt Signaturæ, nec fiunt vi imaginationis; ſed à variis aliis cauſis, quæ inter cauſas monſtrorum referuntur. Ad confirmationem dico. Etiamſi exacta conformatio partium externarum ſeriùs fiat, nihilominùs poſſe fœtum ab imaginatione matris in coitu ſeu primis diebus habita, ſignari: quia primis diebus ſaltem ſternitur à natura aliquod rudimentum fœtus formandi, & ſic jam in principio fit aliqua delineatio notæ futuræ; quam inceptam deinceps natura continuo proſequitur, & paulatim ſuccedente exactiore conformationem magis magiſque exprimit. Et ſic non fit imaginatio rei alicujus in conceptu, aut primis conformationis diebus; & tribus aut quatuor demùm menſibus poſt conformatrix incipit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

conformare ad ſimilitudinẽ illius; hoc enim fieri non poteſt; quia jam ſpecies evanuiſſet, & ſic conformatrix non ampliùs dirigeretur ab ea : ſed ſtatim in illo inſtanti imaginationis formatrix incipit errare & ſeduci ab opere naturali, & converti ad formam externam imaginatam: & ſic ſtatim ſternit aliquod fundamentum ejus, & illud continuat, & proſequitur magis minúſve; prout vel ſpeciei impreſſio vehemens aut debilis fuerit; vel conformatrix valida, vel imbecilla. Non enim ſolum poſtremis menſibus incipit externarũ partium conformatio, ſed etiam primis. Omnes enim partes in fœtu ſimul finguntur tam citò parvæ, quàm magnæ: tam citò externæ, quàm internæ. Et etiamſi aliquæ aliis priùs videantur perfectæ, omnium tamen primum rudimentum æquè citò, & eodem tempore incepit. Ad ſecundam confirmationem dico. Species impetu & ſubitò conceptas, cum ſuccedentibus animi paſſionibus magis imprimere, & magis abducere conformatricem à naturali operatione, quàm conceptas lentè & diuturna imaginatione.

Ad quartum patebit reſponſio infrà, ubi de eo ſpecialiter agemus.

Habe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Habemus ergo nunc, quomodò ſpecies phantaſticæ dirigant conformatricem. Reſtat videre:

Quomodo ipſæ ad conformatricem perveniant. Etenim cum ipſæ ſint in cerebro, conformatrix verò ſit in utero, & ita ſint remotæ; exemplar autem debeat eſſe propinquum ei quod ad illud operatur; neceſſum videtur eſſe, ut ad uterum valeant pervenire; alioqui ex tam longinquo non poſſent conformatricem permutare. Pro quo eſt notandum, quod ſi formatrix & phantaſia radicarentur in eadem anima, fortè non eſſet neceſſum ſpecies deferri ad locum in quo eſt conformatrix; ſed dici poſſet, unam potentiam exiſtentem in una parte poſſe afficere & excitare in actum, & eadem ratione etiam determinare & dirigere aliã potentiam exiſtentem in alia parte remota ſine delatione ſpecierum: per hoc ſolum, quod in eadem anima cum illa radicetur. Quatenùs cum anima per unam potentiam eſt operata in una parte, eadem cum ſit in utraque, excitat etiam potentiam, quam habet in alia parte. Verùm hoc non poteſt dici de phantaſia & conformatrice. Nam phantaſia eſt in anima parentum, formatrix verò vel non eſt po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tentia animæ fœtus: & ſic non habet eandem radicé cum phantaſia: & ideò non poteſt tali ratione eam afficere & dirigere: ſed ut dirigat eam, neceſſariò debet ad conformatricem deferri. Hãc neceſſitatem delationis declarat Gal. lib. de Theriaca ad Piſonem: quando loquens de modo, quo phantaſia fœtum immutat; dicit id fieri, viſu, inquit, imaginem tranſmittente. Verùm, quomodò illa tranſmiſſio ac delatio fit? Galenus modum non declarat. Sit ergo

Concluſio XLVIII. Species deferuntur ad uterum & conformatricem mediantibus animi Paſſionibus.

Hæc concluſio patebit per concluſionem ſequentem: ideò de ea ſpeciatim hic nihil agemus. Et ſic tandem eſt expoſitum, quomodo phantaſia fœtum ſignet. Reſtat inquirere, quæ phantaſia ſignet: quando, quantum: & ubi. Docet enim experientia non omnem ſignare. Etenim mulieres tempore ſuæ gravidationis habent varias imaginationes, nec ulla eſt, quæ non aliquando fortiter imaginetur, & tamen non omnes, neque ſemper ſignant; quinimò rariſſimè. Quænam ergo cauſa eſt, cur aliquando eveniat ſignatura, aliquando non?

QVAE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

QVAESTIO XVI.

Quænam imaginatio habet illam ſignandi poteſtatem, quæ non?

Conclusio XLIX. Imaginatio cum Aſſenſu, & quam animi Paſſiones ſequuntur, poteſt ſignare: alia non.

Etenim ſi mulier ſolum nudè ac ſimpliciter aliquid imaginaretur; ut ſi, exempli gratia, conſideraret tabulam aliquam, in qua pulchra animalia eſſent depicta, vel turpia, ferocibus oculis, magnis unguibus & acutis dentibus prædita, &c. & ea ſolũ admiraretur: aut videret verum leonem, aut urſum in cavea incluſum, quem delectationis gratia iviſſet viſum; aut mendicum deformem, mutilum, ulceroſum; cui pietatis gratia medicinam faceret: aut videret multos excellentes fructus, & eorum pulchritudinem conſideraret; ſola ſimplici imaginatione & intuitu; ſine aſſenſu & inclinatione, quã ſubita fuga aut proſecutio ſequeretur: talis fœtum non ſignaret. Sed ſi ſic videret aut imaginaretur illa; quod phãtaſia in ea inclinaret, vel ea averſaretur & inde ſequeretur actus appetitus & animi paſſiones: tunc poſſet ſignare. Itaq; ſolum ſignat phantaſia, quam ſequuntur animi paſſiones; alia non.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Verùm objiciet aliquis. Mulieres in hora conceptus ſolum nudè imaginantes aliquid, putà pulchram vel deformem picturam, ſine eo quod intensè deſiderent illud, quod per eam repræſentatur, aut terreantur ab eo; poſſunt fœtum ſignare. Ergo ſola imaginatio ſignat, ſine animi paſſionibus ſupervenientibus. Antecedens patet exemplis. Nam, quæ in hora conceptus intuendo picturam, in qua depictus erat urſus, peperit poſteà fœtum ſimilitudine urſi; non habuit ullum terrorem ab illa pictura: quia ſciebat illam nõ poſſe eam mordere aut lędere. Quæ intuitu imaginis Ioannis Baptiſtæ, in hora conceptus, peperit poſtmodùm fœtum totum villoſum, non habuit terrorem ab illa imagine. Quæ inſpiciendo imaginẽ æthiopis in cubiculo pendentem, produxit fœtum nigri coloris, non habuit terrorem ab ea. Omnes enim ſciverunt eſſe imagines, & nulla ſe poſſe ab eis noxa affici: & tamen fœtus earum fuerunt ſignati per vim imaginationis. Ergo fuerunt ſignati per nudam imaginationem, & non propter animi paſſiones eam comitantes. Reſpondeo: ſpecies habere rerum virtutes & imagines, & picturas non rarò appetitum movere ſicuti res

ipſæ:

ipſæ: & etſi ipſa imago ſeu figura in imagine depicta non inducat deſiderium aut terrorem ſui, cum ſciatur eſſe imago, & non res ipſa: tamen cogitatione rei, quæ per eam repræſentatur, ſæpiſſimè appetitus afficitur, & animi paſſiones ſequuntur. Sic imago Chriſti virgis cæſi, imago mortui parentis chariſſimi, imago hominum miſerrimè trucidatorum; ſæpiſſimè inducunt dolorem, triſtitiam, terrorem, metum, lachrymas, &c. imago fructuum delicatorum deſiderium & appetitum; & tamen etiam illæ imagines non ſunt ipſa res: ratio eſt, quia non ipſa per ſe imago excitat appetitũ, ſed illud quod per illam repræſentatur. Hoc poſito reſpondeo: mulieres illas ſignaviſſe, non quod territæ fuerint ab imaginibus illis per ſe, ſed ab ipſis rebus, quæ per illas demonſtrabantur: Mulieres autem res minimas, & rerum umbras timent: & ſicut timerent Æthiopes, ſi viderent: homines villoſos & ſilveſtres, ſi reperirentur: urſos, &c. præcipuè quæ teneriores & delicatiores ſunt; ita etiam timent vel ſolas illarum rerum picturas, & ab iis terrorem aliquando concipiunt. Accedit; quod, cum mulier tempore conceptus videt pulchram picturam; ſæpè ſequatur in

ea co-

ea cogitatio, & deſiderium habendi prolem ſimilem ei, & per illud deſiderium aliquando ſignat. Quod ſi ſolùm conſideraret picturam in ratione picturæ; quod ſcilicet ſit pulchra; ſic vel ſic picta: & prætereà non afficeretur ullo deſiderio habendi prolem ſimilé illi, certum eſt, quod non ſignaret. Quando aliqua tempore coitus vidit imaginem urſi, poteſt eſſe quod non habuerit terrorem ab ea; quaſi illa vel urſus aliquis per eam repræſentatus eam poſſet lædere, vel mordere. ſcivit enim tantùm eſſe picturam, & ſe ab ea lædi non poſſe, & urſum, qui per eam repræſentabatur, à ſe eſſe longè remotum: ſed cogitavit, quod forte per illius intuitum ejus fœtus poſſet ſignari & deturpari aliqua ſimilitudine ejus, & ſic territa fuit; & terror ille ſignavit, & ſic de aliis. Quapropter dico, quia mulieres audiverunt intuitum & cogitationem rerum horrendarum & turpium, ſolere aliquando fœtus ſignare; ideò cum ipſæ eas vident, timere, & ea ratione ſignare. Quod ſi mulier ruſtica & hebes, quę nunquam audiviſſet imaginationem talem vim habere inſpiceret eas; credo quod rarò & non ita facile ſignaret.

Sed inſtabit aliquis. Si mulieres ſignarent,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

gnarent, per hoc, quod poſt aſpectum & imaginationem rei alicujus, timerent ne illo aſpectu vel imaginatione fœtus earum læderentur, ſequeretur, quod non ſignarent per ſimplicem imaginationem, ſed per imaginationem reflexam: imaginando ſcilicet ſuam imaginationem fore noxiam, & concipiendo terrorem ab ea: atqui ſignant per ſimplicem imaginationem, & non per talem imaginationem reflexam. Ergo. Minor probatur. Non enim ſignant; quia timent, ne ſua imaginatio fœtum lædat; ſed quia imaginatio lædit, ideò timent: & ſic imaginationem ſignare, præcedit timorem earum, & non ſequitur; & ita non ſignant per illum, nec propter ejuſmodi actionem reflexam; ſed propter imaginationem ſimplicem. Confirmatur. Oves Iacob videndo & imaginando virgas diverſicolores ſignaverunt fœtus ſuos: at nō ſignarunt per ejuſmodi actionem reflexam; quia in brutis non eſt actio reflexa. Eodem autem modo, quo illæ imaginatione virgarum ſignaverunt fœtus ſuos, eodem videntur & mulieres illæ intuitu & imaginatione picturarum ſignaviſſe ſuos. Ergò non per ejuſmodi actionem reflexam. Denique

ſi mu-

ſi mulieres ſignarent per actionem reflexam, ſequeretur quod bruta non ſignarent: atqui ſignant, ut patet in exemplis concluſ. 40. & in iis quæ ſequuntur. Ergo.

Secundò. Oves Iacob ſignaverunt fœtus ſuos per nudam imaginationē ſine ullis paſſionibus eam comitantibus. Ergo illæ non ſunt neceſſariæ. Antecedens probatur. Quia non eſt veriſimile oves Iacob fuiſſe deterritas ab albis virgis decorticatis: ſi enim deterritæ fuiſſent, non ibi hæſiſſent neque coiviſſent.

Tertiò. Habetur ſuprà in exemplis concluſionis quadrageſimę columbas producere pullos diverſicolores, ſi videant columbas diverſicoloris in columbario depictas: gallinas pariter pullos variegatos, ſi ova earum diverſis coloribus depingantur: equas hinnulos pulcherrimis maculis diſtinctos, ſi equi admiſſarii diverſis maculis in dorſo fuerint depicti: pavones pullos albos, ſi incubantibus lintea alba objiciantur: bruta in montibus nivoſis albos fœtus, imaginatione nivis albæ. In his omnibus exemplis nuda imaginatio nullis comitata animi paſſionibus fœtus ſignat: nullum enim illorum animalium imaginatione præfato-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſatorum objectorum videtur habere occaſionem deſiderii vel terroris. Ergo paſſiones non ſunt neceſſariæ ad ſignandum.

Sed reſpondeo ad primum. Negando minorem. Ad probationem dico: imaginationem ſimplicem poſſe quidem ſignare & ſæpiſſimè per ſimplicem imaginationem debuiſſe contingere ſignationes, priuſquam mulieres haberent ſcientiam virtutis ejus, & priuſquàm inciperent ſic reflecti ſuper ea, & timere eam: tamen, poſtquàm jam experientiâ didicerunt eam ſignare: inceperunt ſuam imaginationem metuere, & metu illo cauſato per reflexionem ſignant magis: & ita dico poſſe eas quidem ſignare per ſimplicem imaginationem; ſed magis ſignare, ſi accedat reflexio. Et hæc eſt ratio, cur frequentiùs ſignent homines, quã bruta: quia homines propter conjunctionem intellectus habent illam reflexionem, bruta verò propter defectum illius carent ea. Niſi fortè reflexio talis ſit, ut corrigat & coerceat actum imaginationis: quo caſu tantùm abeſt, ut augeat occaſionem ſignandi, ut potiùs impediat: ſicut infrà dicemus. Ad aſſumptum ſubſyllogiſmi reſpondeo. Simplicem mulierum in cõ-

memo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

memoratis exemplis imaginationem potuiſſe ſequi animi paſſiones, ut ſuprà eſt declaratum: & ideò potuiſſe eas ſignare per ſimplicem imaginationem, ſecluſa omni reflexione.

Ad ſecundum Reſpondeo. Signaturam ovium Iacob fuiſſe ſupernaturalem, & ideò non eſſe mirum, ſi ea contigerit alio modo, quàm naturales fieri poſſunt: & ideò ex ea nihil quoad ſignaturas naturales poteſt inferri. Fuiſſe ſupernaturalem probatur authoritate Chryſoſtomi, Homilia 57. ſuper Geneſim: qui loquens de ovibus illis, dicit; illud tranſcendiſſe ordinem naturæ, & miraculo aſcribit: tum etiam Theodoreti commentario ſuper Geneſim quæſt. 88. dicentis, Iacobum objeciſſe ovibus virgas decorticatas: non, inquit, quod in eis cõfideret; ſed, quod divinam opẽ expectaret. Quibus verbis indicat, illud etiam non naturale, ſed miraculoſum fuiſſe. Quod etiam tenent Coſtæus in ſuis Diſquiſitionibus, Sylvaticus in hiſtoriis, Vayrus in lib. de Faſcino & alii. Probatur etiam verbis ſacræ Scripturæ Geneſeos c. 31. ubi ipſemet Iacob illam ovium mutationem divinæ potentiæ aſcribit; dicens filiabus Laban fortunam ejus invidentibus hæc verba (Deus Patris mei

fuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

fuit mecum) & poſteà (poſtquã enim conceptus ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, & vidi in ſomnis aſcendentes mares ſuper fœminas varios & maculoſos, & diverſorum colorum: dixitque Angelus Dei ad me in ſomnis: Iacob: & ego reſpondi; adſum: qui ait, Leva oculos tuos, & vide univerſos maſculos aſcendentes ſuper fæminas varios & maculoſos atq; reſperſos: vidi enim omnia, quæ fecit tibi Laban. Ego ſum Deus Bethel, ubi unxiſti lapidem & votum voviſti mihi, &c. Quibus omnibus declaratur totum opus illius mutationis ſpeciali Dei gratia & concurſu particulari, adeòq; ſupernaturaliter eſſe perpetratum. Probatur etiam Ratione: quia: ſi id naturaliter factum fuiſſet, jamdudùm eandem artem, & alii artifices imitari, & variegatas ſic producere oves potuiſſent: at hoc nemo hactenus adhuc potuit. Ergo.

Ad tertium reſpondeo. Omnia iſta eſſe falſa & fabuloſa, & ideò nullam probandi efficaciam habere. Maneat ergo ratum, imaginationem citrà animi paſſiones non ſignare. Et quæramus ulteriùs. Qua ratione & modo illæ ad ſignandum concurrant & requirantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Concluſio L. Paſſiones concurrunt variis modis: primùm turbando & corrumpendo conformatricem: ſecundò, vigorando ſpecies phantaſticas: tertiò, & maximè, eas conformatrici applicando.

Pro quo eſt Notandum: quod, etſi ſuprà concluſione 44. dixerim phantaſiam mediantibus animi paſſionibus non cauſare notas & ſignaturas peculiares, præciſam aliquam ſeu ſingularem ſignationem habentes: hic verò dicam eam cauſare; properea tamen in illis non fit contrarietas. Etenim illic non dixi abſolutè animi paſſiones non concurrere, ſed ſolummodò dixi non concurrere per ſe & effectivè: ſive non concurrere movendo humores & ſpiritus, qui motu fortuito ſuo in membra incurſu ea effectivè ſignent, ſine ulla peculiari cõformatricis cooperatione, permutatione & determinatione. Hic verò dico eas concurrere ſolùm, ut cauſam adjuvantem, & præcipuè ut cauſam ſine qua non. ut adjuvantem, corroborando & intendendo ſpecies phantaſticas: ut cauſam ſine qua non; applicando illud quod dirigit & determinat veram cauſam efficientem earum, nempè conformatricem: & removendo prohibens, per depravа-

pravationem & turbationem conformatricis, cujus integritas & robur ejuſmodi directioni obeſſet. Cauſam autem effectricem veram teneo eſſe conformatricem à ſpeciebus illis directam.

Dico ergo imprimis paſſiones concurrere Turbando conformatricem. Nam, quia conformatrix turbatur in ſua operatione ordinaria & naturali, ideò facilè poteſt ſeduci ad aliam, quã ſpecies phantaſticę ei proponũt. Quod ſi non turbaretur, ſed maneret in ſuo vigore, non ita facilè ab ea poſſet avocari, & ſic non poſſet à phantaſia dirigi ad efformandum, quod eſſet imaginatum. Illam turbationem præſtant animi paſſiones; agitando humores & ſpiritus matris, & per conſenſum & connexionem etiam humores & ſpiritus fœtus. Nam cùm ſpiritus ſint inſtrumentum conformatricis; ſanguis ſit alimentum & materia circà quam; neceſſum eſt, ut illis per nimiam agitationem disjectis & diſſipatis facultas formatrix diſtrahatur, turbetur & corrumpatur; non aliter, quàm artifex in operando impediretur, ſi ejus inſtrumenta disjicerentur; & materia ad fingendum neceſſaria motu inordinato concitaretur. Niſi fortè etiam

dicere velimus, paſſiones animæ matris per conſenſum turbare & impedire per ſe primò actionem conformatricis; eo modo, quo in corpore actiones unius potentiæ ſæpè impediunt actiones alterius: & præcipuè animi paſſiones, actiones ferè omnium aliarum potentiarum. Quod tamen propter diverſitatem radicis, & ſubjecti inter paſſiones matris & conformatricem fœtus minùs verum videtur.

Dico ſecundo. Etiam concurrere Vigorando & Fortificando ſpecies phantaſticas: poſſunt autem eas fortificare variis modis: vel per hoc quod ſupervenientes imaginationi faciant ſpecies ejus eſſe efficaciores in movendo & afficiendo conformatricē, quàm fuiſſent anteà ſi ipſæ non ſuperveniſſent: vel per hoc, quod faciant eas longius ferri & irradiare per ſanguinem & ſpiritum vitalem, quàm ſine superventu earum irradiare potuiſſent: vel ſaltem, quod faciant eas fortius imprimi eis: vel fortè etiam quod eas ita modificent & diſponant, ut valeant conformatricem afficere & dirigere: quod ex propria ſua natura anteà facere non potuiſſent. Etenim quod ſpecies ſuperventu animi paſſionum fortificentur, & fiant efficaciores in movendo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

vendo, ex eo patet, quod illæ fortiùs in memoriam imprimant, quæ, cum illis, quàm quę ſine illis; ſunt conceptæ. Quæ enim ſunt impreſſæ quantumcumque forti vel diuturna imaginatione, facilè tamen adhuc tandem evaneſcunt, ſi nullæ animi paſſiones eam ſint comitatæ: quæ verò cum magna aliqua ira, timore, gaudio, aut terrore, &c. ſunt impreſſæ, illæ perpetuùm hærent, & nunquam ferè obliterantur.

Dico tertiò. Etiam concurrere & maximè, Applicando ſpecies potentiæ conformatrici: quæ cum alioqui ſint in cerebro, neceſſum eſt ut ad uterum perveniant, ut conformatricem dirigere poſſint. Sed dubium eſt, qua ratione id facere poſſint. Marſilius Ficinus lib. 13. de immortalitate animæ cap. 1. dicit hoc fieri vibratione ſpiritus per nervos: quatenus, inquit, dum vehemens cogitatio ſpiritus vehemēter movet, formam quam continua imaginatione revolvit, fœtui imprimit. Verùm ille modus non eſt ſimpliciter verus: quia à matre ad fœtum nulli nervi feruntur, & ideò non poſſunt ſpecies à cerebro matris rectà per nervos ad fœtum deferri. Fœtus enim cum matre ſolùm habet communio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

nem & colligantiam per vaſa umbilicalia: at inter vaſa umbilicalia nõ ſunt nervi, ut docent omnes anatomici. Ergo. Quapropter dico: propter actum appetitus & animi paſſiones, quæ phãtaſiæ conjunguntur, ſpecies in remotas partes irradiare. Quandò ſignatura fit propter imaginationem habitã in hora coitus, ſpecies irradiant rectà per nervos in teſtes, & ſemini immediatè imprimuntur: quod ſemen cum in uterum recipitur, ſecùm defert ſpecies illas, & aliquanto tempore retinet, & cum formatrix incipit illud efformare, format ad ſimilitudinem earum: Quando autem fit ſignatura propter imaginationem habitam poſt conceptum, tum per nervos mediante actu appetitus ſpecies communicantur cordi; ibique ſanguini & ſpiritibus vitalibus imprimuntur, & illis tanquam ſubjectis delatę, inde per arterias matris, & tandem umbilicales, fœtui communicantur.

At dubium eſt, quomodo ſic cum ſanguine & ſpiritibus deferantur: an illis in illo inſtanti imaginationis celeri impetu eò vibratis; an verò lõgo tempore poſt, ſucceſſione quadam alimenti lentè ad fœtum tractis, vel diſtributis. Certè Avicennæ mens fuit, hac ratione

tione deferri. Etenim 5. de animalibus, dicit, imaginationem ſpiritibus cerebri ſpecies imprimere, ſpiritus illos miſceri ſanguini, qui fit alimentum fœtus: illum tum imprimere ſpeciem fœtui. Hunc ſequitur Citadinus lib. 3. ſuper art. parv. cap. 15. & plerique alii. Verùm hæc opinio non eſt vera. Nam, ut fiat ſignatura & ſpecies poſſint conformatricem dirigere ac ſeducere, requiritur, ut ipſæ ſint fortes & efficaces in exemplificando: requiritur ut repentè & ſubitò occurrant; quò vehementem facere poſſint impreſſionem: requiritur ut humores & ſpiritus vehementer agitentur; ut ſic formatrix turbetur & interpelletur in conformatione ſua ordinaria & naturali. At ſi illo modo deferrentur: quatenùs ſcilicet ſanguis & ſpiritus cordis, cui fuerunt impreſſæ, paulatim pro alimento, ſucceſſione quadam ejus quod eſt exhauſtum, verſus fœtum diſtribuerentur; priuſquàm illi lentâ illà diſtributione ad fœtum perveniſſent, jam ſpecies illæ eſſent factæ evanidæ, & eſſent extinctæ; & nullo impetu, ſed lentè ad fœtum pervenirent: & nulla adeſſet humorum aut ſpirituum vehemens agitatio; & ideò non poſſet formatrix ab iis affici, ſeduci aut dirigi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Quapropter debent deferri ſubitò & impetu quodam;& in illo inſtāti imaginationis,quo animi paſſiones adhuc durant, & humores ſpirituſque, ſurſque deque violentè agitantur.Ita ergo deferuntur. Propter ſympathiam cerebri & cordis; appetitus & potentiarum cordis; communicantur cordi,& ſanguini & ſpiritibus imprimuntur. Eodem momento inſurgens motiva cordis agitat ſpiritus & humores, & impellit in varias partes, maximè uterum & fœtum: illi ita impulſi ſecum deferunt ſpecies, quas in corde hauſerunt. Et hac ratione maximè poteſt fieri ſignatura. Etenim ſpecies tū ſunt fortes, & ideò fortiter exemplificant: ſunt enim recentes & per concomitātes animi paſſiones fortificatæ, & ſic efficaciùs ſeducunt & dirigunt conformatricē: ſunt ſubitò & impetu delatæ, & ita magis imprimunt: agitati ſunt humores & ſpiritus fœtus, & ita formatrix in opere ordinario & naturali turbatur,& ſic faciliùs ab eo ſeducitur & dirigitur ad exemplar illarū. Propter complures autem cauſas magis versùs uterum & fœtum, quàm versùs alias partes humores & ſpiritus eliduntur. Prima;quia illi ſolent magis moveri versùs partes calore abundantes:

tes:calor autem eo tempore circà uterum maximè abundat. Secunda; quia in animi paſſionibus natura mittit humores & ſpiritus in auxilium partium laborantium & egentium, & maximè earum, de quibus maximè eſt ſollicita: eſt autem maximè ſollicita de fœtu, & ideò mittit eò. Tertia; quia in agitatione humorũ eo maximè ſpiritus & humores feruntur, quò ferri maxime cõſueverunt: at toto tempore geſtationis uteri maximè ferri conſueverunt versùs uterum. Ergo in animi paſſionibus tunc maximè eò feruntur. Cui accedit; quod verſus eum viæ tunc ſint maximè dilatatæ, unde magis aliis admittunt & ſuſcipiunt humores concitatos. Quarta cauſa eſt: quia, uti concluſione 24. eſt oſtenſum, phãtaſia habet vim directoriam ſpirituum & humorum: hinc, quia matres aliquid inopinatò videntes aut imaginantes, ſtatim cogitant de fœtu ſuo, & timent ei, & ita imaginantes res externas coimaginantur fœtum ſuum; fit, ut per iſtã fœtus coimaginationẽ ſpiritus per animi paſſiones concitati magis verſus fœtũ, quàm versùs aliam partem dirigãtur.

Verùm objiciet aliquis. Mater non videtur dirigere imaginationem, aut ſpecies imaginatione perceptas ver-

sùs fœtum ſuum:quia nulla eſt mater, quæ deſideret fœtum ſuum notatum, ſed toto animo nititur avertere eas, & aliò dirigere. Ergo imaginatio ejus nõ eſt directiva versùs fœtum, ſed potiùs amotiva ab eo.

Secundò. Paſſiones animi, per quas plerumq; fœtus ſignantur, ſunt timor & terror : at tales non ſunt motivæ humorum & ſpirituum à corde versùs uterum, non enim ſunt motivæ ad extra, ſicut ira & gaudium, ſed ad intrà. Ergo illæ non ſunt cauſa, ut humores & ſpiritus, & conſequenter ſpecies eis impreſſæ à corde ad uterum deferantur, ſed potiùs contrà.

Sed reſpondeo ad primum. Illam directionem fieri à phantaſia, non pro voluntate noſtra, ſed inſtinctu quodam & proprietate naturali : & ideò fieri nobis nec eam intendentibus, nec fieri volentibus. Sic videmus homines de oſcitando, mingendo, egerendo, comedendo, coeundo cogitantes, irritari & inclinari ad illas actiones obeundas, etiamſi illi inclinatione reſiſtere, & eam quàm maximè arcere velint: humoribus nimirum & ſpiritibus illa cogitatione ad illas partes, à quibus illæ actiones exercentur, etiam contrà voluntatem directis.

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad ſecundum infrà concluſione 51. patebit reſponſio. Sed quæritur

QVAESTIO XVII.

Cur non omnis imaginatio, quam animi paſſiones ſequuntur, ſignat?

RESpõdeo: varias eſſe cauſas. Etenim, ad hoc, ut ſignatura fiat, multa requiruntur: in quorum aliquo ſi fuerit defectus, illa non eveniet. Primùm enim requiritur, ut ſpecies ſint fortes; ut ad uterum & fœtum perveniant; ut ſubitò & impetu conformatrici offerantur; ut conformatrix ſit debilis & facilè ſeducibilis ab eis; ut materia ad exprimendum id, quod imaginatione percipitur idonea, ſit in promptu, &c. Hæc raró ſimul omnia coincidunt, & ideò quàm rariſſimè contingit ſignatura. Quando itaque potentia phantaſtica naturaliter eſt debilis, vel imaginatio tempore prægnationis non eſt intenſa; non fit ſignatura: quia tum ſpecies ſunt debiles, nec longè irradiant, nec fortiter exemplificãt. Quod ſi mulieres aliquando produxerint fœtus maculatos, quæ nullam fortem habuerunt imaginationem; cenſendum eſt tales notas aut maculas non fuiſſe veras ſignaturas; ſed tantùm fuiſſe deformitates monſtroſas, caſuales

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

les & fortuitas: ab alia peculiari cauſa, & non ab imaginatione profectas. Mulieres fortes, prudentes & animoſę non facilè ſignant, quia tales non facilè timent, aut terrentur à rebus parvis; nec leviter aut ſtultè quaſvis deſiderant: & cum paſſiones aliquæ earum imaginationem ſequuntur, non ſunt intenſæ: quia à ratione coercentur. Hinc ſpecies, nec vim, nec impetum acquirunt, nec corporis humores aut ſpiritus immoderatè concitantur, nec conformatrix turbatur aut diſtrahitur. Quando ſemen eſt validum, & facultas formatrix robuſta, minùs etiam contingit ſignatura quia talis manet conſtans in operatione ſua naturali, nec ab ea facilè abducitur per ſpecies imaginatas. Porrò non omnes etiam animi paſſiones ſignant, ſed certę quędam & determinatæ, & eæ quidem certo quodam & determinato modo moventes. Si enim humores versùs uterum non moveantur, vel moti non perveniant, vel ad alia membra dirigantur, quod ob varias cauſas fieri poteſt; nihil fit. Species enim tum non approximãtur conformatrici, ac proinde non afficiunt eam. Huc multum faciunt & humorum & ſpirituum craſſitudo & inobedientia ad motum:

propter

propter quas nec ipſi ita longè vibrari, nec ita facilè ſpecies eis imprimi poſſunt. Si humores alimentarii fœtus, corrupti ſint & pravi, ſic ut minùs obediant plaſmationi formatricis; quia tum ipſa faciliùs poteſt avocari ab opere ſuo naturali, & abduci ad directionem phantaſiæ, ſignatura fiet faciliùs. Quibus materia ad exprimendum illud, quod eſt imaginatum, idonea ſuppetit; iis quoque faciliùs fit. Sic ſi mater fuerit imaginata hominem altero crure carentem; faciliùs fœtum ſimilem producet, ſi fœtus laboraverit defectu alimenti, quàm ſi abundaverit. E contrà, ſi imaginata fuerit hominem cum magno capite aut quatuor cruribus; faciliùs ſimilẽ producet fœtum, ſi materia ſuperabundaverit, quã ſi defuerit. Sic faciliùs producet villoſum, in cujus corpore abundaverint humores fuliginoſi, pilis generandis idonei; faciliùs rubris maculis prædictum, quæ fuerit ſanguinea; lividis, quę melancholica; flavis, quæ cholerica, &c. quàm, quæ contrà. Denique faciliùs ſignabit illa imaginatio, quæ cum fuerit in principio intenſa & ſubita, & magnis animi perturbationibus comitata, inſuper adhuc multo tempore fuerit continuata, quàm,

quæ

quæ in momento ceſſaverit. Et pariter magis, quæ habuerit conjunctam reflexionem, ſeu coimaginationem & ſollicitudinem de fœtu, quàm, quæ fuerit ſimplex, & illa caruerit. Porrò, cum dictum ſit Phantaſiam ſignare propter animi paſſiones, Quæritur

QVAESTIO XVIII.

An omnes animi Paßiones ſignent?

SEu an Phantaſia ſignet cum omnibus, an cum aliquibus tantùm, & quænam illæ ſint. Pro quo ſit

Concluſio LI. Maximè ſignant; Deſiderium & Terror.

Hæc concluſio probatur, imprimis communi opinione hominum, qui credunt illas paſſiones vel maximè vel ſolùm ſignare. Probatur etiam Experientia & Exemplis concluſione 40. allatis; quibus manifeſtum eſt, ferè omnes ſignaturas ibi commemoratas propter alterutram illarum paſſionũ, & nullas ferè propter alias contigiſſe.

Quod verò imprimis Deſiderium concurrat ad ſignandum, mirum non eſt: quandoquidem & mulieres gravidæ frequentibus & intenſiſſimis variorum ciborum deſideriis teneantur, ut patet in pica; & deſiderium habeat vim movendi humores & ſpiritus ab intrò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

intrò ad extrà, adeòque ad uterum: qui reſpectu cordis inter partes externas eſt habendus. Qua ratione facere poteſt, ut ſpecies imaginatione perceptæ utero & cõformatrici facilè communicentur.

Poteſt tamen dubitari: an ipſum Deſiderium per ſe faciat ſignaturas, an verò aliæ paſſiones ipſum aliquando comitantes. Etenim communis opinio hominum eſt, fœtus ſignari, non quando mulieres ſimpliciter aliquid deſideraverint, ſed quando deſideraverint id, quo potiri non potuerunt. Quo videtur colligi ſignaturam fieri, non propter deſiderium, ſed potiùs propter iram, indignationem aut triſtitiam aliquam deſiderium ſequentẽ: quam concipiunt ex rei deſideratę negatione. Nam ſi ipſum deſiderium per ſe ſignaret; videtur quod tam benè ſignaret, quando res deſiderata eſſet obtenta, quàm quando non eſſet obtenta. Sed Reſpondeo, videri deſiderium per ſe ſignare; & ſimplex deſiderium poſſe ſignare, etiamſi ipſum nullæ aliæ paſſiones fuerint ſubſecutæ. Quod probo authoritate Hippocratis & Galeni. Etenim Hippocrates lib. de ſuperfœtat. dicit in hæc verba. Si mulier, inquit, gravida terram aut carbones

come-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

comedere deſideraverit, eademque comedat, in capite pueri notæ à talibus apparebunt. Vbi dicit, non tum ſolùm deſiderium ſignare, cum mulier re deſiderata non fuerit potita, ſeu cum prædictæ paſſiones fuerint ſecutę; ſed etiam cum fuerit potita & deſiderium fuerit ſimplex. Nam cum mulier cibos deſideratos comedit, deſiderium eſt ſimplex, & nullæ ex prædictis paſſionibus illud inſequuntur. Galenus verò lib. de Theriaca ad Piſonem dicit, mulieres pulchras proles habere deſiderantes, eas aliquando acquirere, ſi pulchras picturas intuitæ fuerint. Quibus verbis hoc ſaltem innuit, ſolum & nudum deſiderium per ſe poſſe ſignare: & non ſignare propter alias paſſiones ipſum conſequentes. Illo enim caſu, quo mulieres in illum ſolum finem pulchras picturas intuentur, deſiderium eſt ſimplex, & nullæ prædictarum paſſionum, iræ, triſtitiæ, indignationis, &c. ipſum ſequuntur. Ita alias audivimus mulieribus accidiſſe, ut cũ ipſæ cibos aliquos tempore prægnationis intenſiſſimè deſideraſſent, proles earum eorundem ciborum appetitu ducerentur, & cùm faſtidiiſſent, ipſæ quoque eoſdem averſarentur.

Magis interim ſignant mulieres, cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

cum re deſiderata potiri non potuerunt, quàm cum potuerunt. Ratio eſt: vel, quia deſiderium tum eſt majus, & ſic eſt efficacius in ſignando: vel quia alio modo movet humores & ſpiritus, cum aliæ paſſiones prædictæ ſupervenerint, quàm quando non.

Quod verò etiam Terror poſſit ſignare, non eſt quoque mirum: quandoquidem ipſe eſt effectus omnium affectuum maximus & efficaciſſimus. Eſt enim affectus valdè repentinus, humores & ſpiritus ſummo impetu movẽs, & omnes animę potentias in momento, & graviſſimè conſternãs. Hinc ſpecies phantaſticæ vigorantur & intenduntur; & mediante humorum & ſpirituum motu longiſſimè feruntur; & utero communicantur; & conformatrix in ſuo opere naturali læditur & perturbatur: quæ tria ad ſignaturam requiruntur. Quam vehemens ſit hæc paſſio, ex ſymptomatib⁹, quæ inducit, facilè colligi poteſt: quæ tanta ſunt, ut nulla alia ſimilia inducere poſſit. Ea ſunt repentinus faciei pallor, aliquando etiam tota vita adhęrens; extremorum tremor: ſępè ſenſus & motus omnimoda abolitio, ut homines de repẽtè in terrã cadant: animi deliquium: vertigo; cordis palpitatio, aliquando toto

vitæ tempore perdurans:pilorum erectio: teſticulorum contractio: alvi & urinæ involuntaria ejectio, epilepſia, mors, &c. Habuimus ſuprà aliquos præ timore una nocte canos evaſiſſe: alium ad ſupplicium ductum ſolo linteo aqua frigida in collum percuſſum mortuum concidiſſe. Verùm dicet aliquis; paſſiones animi, ſicut præcedente concluſione dictum eſt, concurrunt ad ſignaturam approximando ſpecies phantaſticas utero & conformatrici: illa approximatio fit mediante motu humorum & ſpirituum: terror non movet humores & ſpiritus à corde versùs uterũ, ſed potiùs ab utero versùs cor. Ergo non approximat ſpecies phantaſticas utero aut conformatrici, ſed potiùs amovet ab eis: & per conſequens non poteſt eſſe cauſa ſignaturę. Subſumptum probatur authoritate Galeni 5. de ſympt. cauſ. c.5. Ariſtot. 27. ſect. problem. 1. & 2. D. Thomæ 1. 2. quæſt. 44. in reſponſione art. 3. qui omnes dicunt timorem, cujus ſpecies eſt terror, movere humores & calorem à partibus externis ad internas: Vterus reſpectu cordis eſt pars externa. Ergo.

Sed Reſpondeo. Timorem movere quidem humores & ſpiritus ab exter-

nis

nis ad internas;ſed peculiariter inſuper eos movere à ſupernis ad infernas: versùs inteſtina ſcilicet, uterum, veſicam, &c. & hac ratione ſpecies phantaſticas utero & conformatrici approximare. Etenim animi paſſiones non ſemper movent humores & ſpiritus uno ſimplici modo, ad intrà aut extrà; ſed diverſis, difformibusq;. Non enim ſemper movent à centro ad omnem circumferentiam, aut ab omni circũferentia ad centrum; ſed ſæpè ab una parte magis, quàm ab alia; & magis in unam, quàm in aliam: & aliquando movent hos humores & ſpiritus; ſeu humores & ſpiritus harum partium ad intrà;alios,ſeu aliarum partium ad extrà. Nam cum ab aliquibus partibus ſpiritus & humores ſecedunt, & trahũtur ad intrà;neceſſum eſt,ut in alias cedant & moveantur ad extrà: alioqui vel vacuum,vel penetratio dimenſionum evenirent. Aliquando eoſdem humores ſpirituſque movent motibus oppoſitis ſucceſſivè: & quos primùm moverunt ad intrà,eoſdem poſteà iterùm movent ad extrà: ut in ira & pudore patet. Et hæc eſt ratio diverſitatis effectuum, quas animi paſſiones in corpore & diverſis partibus excitant. Quod ſi omnes eodem præcisè modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

moverent: & omnes, quæ in fuga conſiſtunt, uno ſimplici modo moverent omnes humores ab omni parte circumferentiæ ad cor: & quæ in proſecutione, à corde ad omnes partes circumferentiæ; eadem ſymptomata ab omnibus producerentur: at non producuntur eadem, ſed diverſiſſima. Ergo.

Timorem ſic movere humores & ſpiritus, & calorem à ſupernis partibus ad infernas, clarè docent Ariſtoteles 27. ſect. problematum 6. 7. 8. 10. & 11. Et D. Thomas 1. 2. quæſt. 44. art. 1. reſponſ. ad 1. & 3. & artic. 3. reſponſ. ad tertium: ubi dicunt; rationem, cur in timore fiat pallor vultus; labrorum, vocis, manuum & cordis tremor; ſitis, alvi urinæque dejectio, murmur ventris, &c. non eſſe aliam; quàm quod in timore ſanguis & calor ab externis partibus ad internas, & à ſupernis ad infernas moveantur. Quatenùs enim ipſi caput, pectus, manus & cor deſerunt, indeque illæ infrigidantur; fit pallor vultus, manuum cordis & vocis tremor: quatenùs verò deſcendunt ad partes infernas, indeque illæ incaleſcunt; fit ſitis, ventris murmur, alvi urinæque expulſiones. Et hæc eſt etiam ratio, cur timor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

faciat abortum; ut Galenus 5. aphor. tom. 45. & 53. docet. Nec poteſt dici illa ſymptomata obvenire timentibus, per hoc, quod humores & ſpiritus ac calor ab infernis partibus retrahantur ſursùm, quibus retractis muſculi retentioni deſtinati debilitentur, & ſic non valeant illa retinere, ut plerique dicunt: quia illa non exeunt propter læſam retentricem, ſed potiùs propter ſtimulatam expultricem. Non enim timentibus ultroneè exeunt excremēta, ſed timentes irritantur & ſtimulantur ad expulſionem: excrementis illis humorum & caloris motum ſequentibus, ſeu ab illis quodammodo protruſis. Sic; cùm abortus fit propter timorem, fœtus non exit per quandam excidentiam, defectu retentricis, ſed emittitur irritatione & conatu expultricis. Pari ratione ira; etſi humores & ſpiritus à corde moveat ad extrà, tamen peculiariter magis movet ad caput: ut docet Hippocrates 5. de morb. vulgar. c. 9. & manifeſtè indicant accidentia, magis circa caput, quā circa alias partes evenientia: ut oculi torvi, ſpuma oris, tremor maxillarū, faciei rubor, viſus geminatus, epilepſia, apoplexia, &c. Sic multæ aliæ paſſiones, etſi univerſaliter quidem moveant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

humores & ſpiritus ad intrà & extrà; tamen peculiariter adhuc movent ab aliquibus partibus magis;& ad aliquas magis, quàm ad alias.

Ad rationem, cur terror magis ſignet aliis paſſionibus, etiam hoc accedit;quod diverſæ paſſiones cum diverſis partibus & diverſis facultatibus peculiarem habeant conſenſum vel antipathiam: quò fit hæ has, illæ illas tum partes tum facultates magis moveant & afficiant. Sic ira maximè turbat mentem, timor potentiam motivam & ſenſitivam, triſtitia vegetativas, verecundia, memoriam,&c. terror verò maximè afficit & deſtruit potentiam conformatricem.

Accedit tertiò, quod in animi paſſionibus humores & ſpiritus aliter atque aliter moveantur, pro diverſitate diſpoſitionis corporum & membrorum. Iracundia in aliquibus facit pallorem, in aliis ruborem; & ſic de aliis: in his hæc, in aliis alia ſymptomata ab iiſdem paſſionibus excitantur. Vnde mirum non eſt timorem, etſi in aliis corporibus ab externis partibus ad internas tantùm humores & ſpiritus moveret; in gravidis tamen peculiari ratione etiam ad uterum, ſeu magis ad uterum aut infernas partes, quàm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ad alias movere. Etenim in timore & terrore ad eas partes videtur natura maximè mittere humores & ſpiritus, de quibus maximè eſt ſollicita: in prægnantibus maximè eſt ſollicita de fœtu. Itaq; non ad cor tantùm, ſed etiam versùs uterum & fœtum mittit. Ad quod juvat viarum laxitas, illarum partium maximus calor, conſuetudo fluendi, &c.

Dico in concluſione terrorem & deſiderium maximè ſignare. Per quod indico etiam alias complures animi paſſiones ſignare poſſe. Puto enim omnes paſſiones valdè intenſas, & ſubitò obortas ſignare poſſe. Sic imprimis puto maximum Gaudium ſignare poſſe. Etenim ſi mulier aliquid magnopere deſideraſſet, quod obtinere non potuiſſet, vel nequidem ſperaſſet; ut ſi deſideraſſet poma granata, quæ tota regione non potuiſſent inveniri, & ſubitò & inexpectatò ex Hiſpaniis delata ſibi propinari videret: credo quod illo maximo & ſubito gaudio poſſet ſignare & afficere fœtum aliqua ſimilitudine illius granati. Pariter credo etiam intenſiſſimum Amorem poſſe ſignare. Sic ſi mulier ex uno viro gravida, alterum intenſiſſimè deperiret; videtur non impoſſibile eam continua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

de illo imaginatione poſſe fœtum ſignare ſimilitudine ejus. Scribit Plutarchus 5. de plac. Philoſ. cap. 12. quaſdam ſtatuas adamaſſe, & eis ſimiles proles produxiſſe. Verecundia etiam magna ſignare poteſt. Quædam mulier gravida in menſa acquirebat maximum deſiderium comedendi de porcello aſſato propè ſe ſtante. Cum deſiderium diutiùs ferre nequiret, rogavit quendam ſibi aſſidentem, ut ſibi de capite illius aliquid miniſtrare dignaretur. Ipſe, ut ſatisfaceret ejus appetitui, totum porcelli caput amputavit, & orbi ejus impoſuit. Cujus facti cauſa, cum omnes convivæ aſſidentes oculos in eam conjicerent, ipſa ita verecundata fuit, ut poſteà prolem ediderit habentem caput ſimilitudine porcelli. Credo quod etiam Ira poſſet ſignare. Sic ſi E. G. aliqua mulier haberet rem aliquam ſibi ſummè charam, ut vitrum aut vaſcula porcellana à majoribus relicta; & domeſtica ſimia ea caſu frangeret, & ipſa ſummè irata inſequeretur eam, animo illam occidendi, & aſſequi non poſſet; credo quod ex illa intenſiſſima ira fieri poſſet, quod fœtum aliqua illius ſimiæ ſimilitudine ſignaret. Sed dubium eſt.

QVAESTIO XIX.

Quanam imaginatio ſignet, an tantum Matris, an etiam Patris?

COnclusio LII. Non tantũ ſignat imaginatio Matris, ſed etiam Patris.

Hæc concluſio probatur Authoritate. Etenim Geneſ. 30. ubi eſt ſermo de ovibus Iacob, habetur; quod virgæ decorticatæ ponebantur ante oculos ovium & arietum. Vbi, cum fiat mentio, tam bene arietum, quam ovium; videtur indicari tam benè arietes ſignare, quàm oves.

Secundò probatur authoritate Ariſtot. ſect. 10. problematum 12. ubi quærens, cur proles reliquorum animalium ſint magis ſimiles parentibus, quàm hominum; dicit id eſſe, quia homines magis vario in conceptu ſunt animo, quàm bruta. Prout autem, inquit, pater materque in conceptu affecti fuerint, ita partus variatur. Illis enim verbis indicat non tantùm matris, ſed & patris imaginationẽ ſignare.

Tertiò authoritate Plinii lib. 7. c. 12. ubi agens de vi imaginationis dicit: cogitationem utriuſlibet animum ſubitò tranſvolantem effingere ſimilitudinem aut miſcere. Vbi cum ponat verbum (utriuſlibet) indicat tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

benè imaginationem patris, quàm matris ſignare.

Accedit authoritas Avicennę, qui 3. canon. fen. 21. tract. 1. cap. 2. ſic ait. (Et dixerunt, inquit, quidam ſapientum & non ſunt elongati à judicio poſſibilitatis, quod de cauſis aſſimilationis eſt illud, quod exemplificatur; cum eſt diſpoſitio in mente mulieris aut viri.) Vbi cum facias etiam mentionem viri, indicat tam benè virum, quàm mulierem ſignare.

Probatur etiam Ratione. Mater poteſt ſignare in hora conceptus; ergo poteſt etiam ſignare pater. Probatur ſequela. Quia, quando mater ſignat per imaginationem in hora cōceptus; tunc ſignat, quatenus ſpecies phantaſticæ per nervos communicātur ſemini in teſtibus exiſtenti, & jam in coitu intumeſcenti & exiturienti, ut jam dictum eſt: non enim poteſt tum ſignare per hoc, quod ſpecies communicentur ſanguini & ſpiritibus vitalibus, qui ad uterum & embrionem vibrentur: quia tunc adhuc non eſt ulla continuitas ſeminis cum utero, nec ullus ſanguis aut ſpiritus adhuc ſemini à matre cōmunicatur; quia necdum ſunt ullæ vię factæ, & necdum eſt facta ulla colligantia inter eas. Si ergo à matre ſpe-

cies

cies phantaſticæ in hora coitus poſſunt imprimi ſemini ejus;ergo & à patre poterunt. Ergo, ſicut mater poteſt ſignare per ſpecies ſemini impreſſas in hora coitus: ita poterit & pater. Dico autem patrem rariſſimè ſignare : & hoc eſt manifeſtum in exemplis. Nulla enim ſunt;inter ſupra concluſione 40. allata, quibus mas videatur ſignaſſe. Denique,etſi audiamus frequenter fœtus fuiſſe ſignatos propter imaginationem matris; nunquam tamen audimus aliquos eſſe ſignatos propter imaginationem patris.

Rationes ſunt complures. Primò, quia credo rariſſimè fieri ſignaturam in conceptu, ſed ſemper ferè poſt conceptum, & in tempore gravidationis: Pater autem non poteſt ſignare, niſi in conceptu.

Secundò. Quia phantaſia matrum eſt fortior, quàm patrum: eo quod in illis ipſa non ſic coerceatur à ratione, ſicut in viris: & quia illæ multò faciliùs metuunt, & à minimis rebus graviùs terrentur, quam hi: qui ob majorem rerũ experientiam meliùs ſciunt malum à bono, & arduum à facili diſtinguere. Sine autem fortibus paſſionibus non fit ſignatura.

Denique, quia imaginatio mulie-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

rum in coitu concepta; multo tempore poſt poteſt continuari: unde fortificatur & magis imprimit: & ſi ſit cum reflexione & coimaginatione de fœtu, augetur: per hoc, quod ſpecies ſic magis ad fœtum dirigantur. At imaginatio viri poſt coitum, qualiſcunque fuerit, nihil ampliùs addit ad efficaciam ſignandi; quia eſt abſens, & à fœtu ſeparatus. Ergo. Sed videndum,

QVAESTIO XX.

An etiam Brutorum imaginatio ſignet?

C*Oncluſio* LIII. Non tantùm hominum, ſed etiam Brutorum imaginatio ſignat.

Hæc concluſio probatur. Primùm authoritate. Etenim Ariſtot. ſect. 10. problematum 12. & Plinius 7. hiſtor. natur. c. 12. rationem reddentes, cur proles hominum magis ſint diſſimiles parentibus, quàm brutorum; dicunt eſſe hanc; quod homines magis vagam & celerem in coitu habeant imaginationem, quàm bruta. Ergo agnoſcunt etiam brutorum imaginationem ſignare: etſi magis humanam. D. Auguſtinus lib. 18. de Civit. Dei; rationem reddens, cur apud Ægyptios nunquam deeſſet bos variis maculis diſtinctus, quem Ægyptii Apim appel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſabant & pro Deo colebant, dicit id fuiſſe factũ virtute imaginationis vaccæ coeuntis; dæmone ſimiles ſpecies objiciente. Quibus declarat etiam vaccas & bruta per imaginationẽ ſignare.

Probatur etiam exemplis, & imprimis ovium Iacob, quæ imaginatione virgarum fœtus ſimiles produxerunt. Nam, etſi illa ſignatura, ut dixi, fuerit ſupernaturalis: non tamen fuit ſupernaturalis ſimpliciter & abſolutè ſed tantùm modo quodam. Non enim fuit ſupernaturale oves per imaginationem fortem ſignare; ſed fuit ſupernaturale ſignare propter conſpectas virgas aliquas decorticatas: ſeu fuit ſupernaturale, propter tales virgulas, eas ita fortiter imaginari; quod per illam imaginationẽ poſſent fœtus ſuos ſimili colore ſignare. Et illa ſignatura fuit ſupernaturalis, non quod fuerit cõtrà naturam, ſed quod fuerit ſuprà naturam. Deus enim, quando facit aliquem effectum ſupernaturalem, utendo cauſis ſecundis ad ejus productionem, nunquam utitur eis ſic, ut ipſæ operentur contrà naturam ſuam, ſed benè ut operentur ſuprà naturam potentiâ ſuâ divinâ ita eas elevando, ut effectum edant longè majorem, quàm ſua virtute naturali edere poſſent. Sic

ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ergo etiam in hoc caſu fecit Deus. Non fecit, quod imaginatio ovium ſignaret, quæ alioqui per naturam ſuam ſignare nata non eſſet; ſed fecit quod illa parva imaginatio aliquot virgularum, quæ alioqui ſui parvitate ſignare non poſſet, ita attolleretur in virtute ſua, quod ſignaret. Per hoc enim quod Iacob ſic illas virgas objecerit ovibus; patet opinionem hominum tum fuiſſe, bruta per imaginationem ſignare poſſe. Sed, quia ſcivit non ſemper omnem imaginationem ſignare; ideò ſperavit in Domino; quod ipſe virtutem debilem cauſarum naturalium ſpeciali ſuo coucurſu vigoraret.

Patet etiam in exemplo Alberti Magni, gallinam ſignaſſe pullum ſimilitudine roſtri accipitrini, perterritam tépore coitus ab accipitre ſupervolante.

Dico interim, imaginationem brutorum minùs ſignare, quàm hominum. Etenim quotidiana experientia docet, phantaſiam humanam ſæpè ſignare. De brutis raro vel nunquam id auditur. De gallina quæ produxit ſerpentem intuitu ſerpentis: de columbis producentibus pullos diverſicolores, cum ova colorantur, vel cum columbæ in columbario depinguntur: de pavone producente pullos albos, cum

femella

femella albo linteo obvelatur, & alia concluſione 40. commemorata, certum eſt nugatoria & falſa eſſe. Et hoc eſt, quod dicunt Ariſtoteles & Plinius locis ſupra citatis; propter varietatem & celeritatem phantaſiæ humanæ tempore coitus contingentis, fœtus humanos magis diſſimiles eſſe parentibus, quàm belluinos: quia, ſcilicet, phantaſia humana fœtus ſæpiſſimè ſignet, & ſignando diſſimiles faciat, belluina non item. Quod ſi magis ſignaret belluina, quàm humana, falſum eſſet humanos fœtus parentibus magis diſſimiles eſſe belluinis. Ex quo patet manifeſtè erraſſe Valeſium lib. ſac. Philoſ. cap. 11. cum dicit, phantaſiam brutorum magis ſignare: propterea quod ſit magis corpori immerſa & materialis.

Rationem, cur humana phantaſia magis ſignet, quàm brutorum, tradunt iidem Ariſtoteles & Plinius iiſdem locis: nempè quod ipſa ſit magis varia & velox: & Cicero 1. quæſt. Tuſc. quod hominum anima ſit particeps rationis; brutorum non item. Quia enim humana phantaſia eſt conjuncta cum intellectu, ideò eſt fortior nobilior & excellentior belluinâ: & ideô poteſt vehementiores inducere animi

paſſio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

paſſiones & efficaciùs conformatricem turbare & ſeducere. Saltem, quando libera eſt, nec per actum intellectus ſpecialiter refrenatur. Nam quando coercetur, tantùm abeſt, ut ſit fortior aut ſignet, ut potiùs ejus ſignatio impediatur. Verùm

QVAESTIO XXI.

Quo tempore ſignat; an tantum Graviditatis, an etiam Conceptus?

C*Oncluſio* LIV. Signat & tempore Conceptus & tẽpore Graviditatis.

Signare tempore Conceptus, probatur authoritate multorum. Ariſtot. 10. probl. 12. & Plinius 7. hiſt. natur. cap. 12. dicentes phantaſiam eſſe cauſam diſſimilitudinis fœtus, loquuntur de ea, quæ fit tempore conceptus. Gal. lib. de Theriac. ad Piſonem cap. 14. Plutarch. 5. de plac. cap. 11. Avicenna fen. 2. lib. 1. doctr. 2. c. 14. D. Auguſt. lib. 12. de Civit. Dei cap. 25. & lib. 18. agentes de vi imaginationis circa fœtus immutationem, omnes loquuntur de illa quæ eſt tempore conceptus.

Probatur etiam exemplis. Oves Iacob ſignaverunt fœtus ſuos imaginatione, quam habuerunt tempore conceptus. Mulier, quæ produxit pulchram prolem intuitu pulchræ pictu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ræ in exemplo 1. Æthiopiſſa: quæ produxit fœtum album imaginatione picturę albam faciem habentis, in exemplo 3. quæ fœtum villoſum intuitu imaginis, in qua S. Iohannes erat depictus, in exemplo 6. quæ diabolica forma præditum, metu à marito diaboli forma veſtito in exemplis 8.9.14. quæ fœtum ranalem timore ranę in exemplo 19: gallina, quę pullum cum roſtro accipitrino, metu ab accipitre ſupervolante in exẽplo 27. omnes produxerũt virtute illius imaginationis, quam habuerunt tempore conceptus. Ergo.

Quod verò etiam tempore Graviditatis ſignet; primùm patet authoritate Hippocratis lib. de ſuperfœt. qui dicit; quod ſi mulier prægnans carbones, aut quid ſimile comedere deſideraverit, in capite pueri ejus notæ à ſimilibus apparebunt.

Patet ſecundò exemplis plurimis ut 9. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 21. 22. 24. & tandem quotidianâ experientià: quæ docet plerumque ſignare mulieres cum jam gravidæ ſunt, ſi aliquid vel valdè deſideraverint, vel ab aliquo valdè territæ fuerint.

Porrò imaginatio patris non ſignat, niſi tẽpore conceptus: quia extrà illud tẽpus à fœtu abeſt; matris verò ſignat

utroque; quia ſemper eſt fœtui præſens. Dico autem imaginationem tempore graviditatis frequentiùs ſignare, quàm tempore conceptus. Sæpè enim ipſi audivimus mulieres tempore graviditatis à re aliqua graviter deterritas, aut aliquã intensè deſiderantes produxiſſe fœtus ſignatos: at tales produxiſſe propter imaginationem habitam tempore conceptus, rariſſimè aut nunquam audivimus. Rationem credo eſſe duplicem. Primùm, quod parentes rei venereæ operam dantes, ita ei toti ſint intenti, ut nihil aliud cogitent: & vel ſit nox, vel ſint ſejuncti à rebus externis; & ita non habeant occaſioné quid externum imaginandi; vel tale aliquid imaginandi, ex quo magnum aliquod deſiderium aut terror ſequi poſſint. At matres jam gravidæ, huc illucq; euntes & varias res externas videntes, ſæpiùs habent occaſionem ejus. Eo magis, quod ſæpiſſimè tempore geſtationis uteri Pica laborent; propter quam & ad animi paſſiones magis inclinantur, & variarum rerum deſiderio & appetitu ducuntur. Secundò; quod tempore cõceptus à ſpeciebus phantaſiæ impreſſis, non ſtatim facultas formatrix afficiatur & dirigatur: eo quod tũc adhuc non ſit in actu aut exercitio ſuæ operatio-

rationis, ſed inter tempus, quo ſpecies ſemini ſunt impreſſæ, & illud quo formatrix incipit formare membra, aut ſaltem perfectiùs formare membra externa; mediat ſatis magnum intervallum: quo ſcilicet ſemen fermentatur, membranæ & vaſa umbilicalia efformantur, & viſcerum rudimenta ſternuntur. Quo intervallo durãte, ſpecies ſemini impreſſæ interim evaneſcunt & obliterantur: ſic ut formatrix nihil ab eis moveatur; vel etiãſi moveatur, & jam de facto incipiat aliquam conformationem ſecundùm directionem earum, poſteà tamen ad naturam rediés, quia embryo adhuc totus lacteus eſt, tener & flexibilis; inceptam conformationem adhuc corrigit aut delet. At verò tempore graviditatis, eſt in actuali exercitio ſuæ conformationis, & ideò tum per ſubortam vehementem imaginationem mox in momento permutatur, & ſtatim diſponitur ad variandum eam: & de facto variat, ſecundùm exemplar ſpeciei phantaſticæ ſibi recenter & vivè oblatæ: & quã ſemel variavit, non ampliùs facilè corrigit aut mutat. Etſi autem ſæpiùs & frequentiùs ſignet tempore prægnationis, quàm tempore conceptus, tamen, quando tẽpore conceptus ſignat,

videtur poſſe cauſare ſignaturas longè evidentiores & notabiliores, & magis à naturali ſtatu organizationis recedentes, quàm tempore prægnationis.

Pro quo eſt notandum. Non quovis tempore poſſe quaſvis ſignaturas induci; ſed quaſdã omni tempore, quaſdam non niſi in principio. In fine prægnationis poſſunt induci notæ in colore, in pilis: ut maculæ rubræ, aut lividæ, aut pilis conſitæ. Poſſunt etiam produci carneæ aliquæ adnaſcentiæ & tubercula, fragri, uvæ aut ceraſi ſimilitudiné habentia: poteſt etiam magnitudo aut parvitas alicujus membri adhuc mutari: naturâ hanc vel illam partem magis minuſve nutriente, & magis minuſve ſanguinem alimentarium ad eam trahente. Et ſic mulier quinto aut ſexto menſe deterrita à pictura vel homine enorme caput, vel pedem habéte, poſſet adhuc producere fœtum, ſimilem earundem partium magnitudinem habenté. Poſſet etiam adhuc non nihil partium figura mutari. Vt, ſi iiſdem menſibus mater terreretur à porco, ſimia, cane; poſſet adhuc producere fœtum aliqualem cum illis animalibus ſecundùm faciem ſimilitudinem habentem: ſaltem quoad partes carnoſas, quæ necdum ſunt induratæ:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

duratæ: ſic quòd labra adhuc poſſent prominere per modũ porcelli aut canis, &c. Verùm totalis mala capitis cõformatio, qua caput fieret notabiliter ſimile porco, vel ſimiæ; etiam quoad oſſium figurationem; ſic quod notabiliter fieret oblongum, &c. non poſſet ſub poſtremos menſes fieri, ſed ſolummodò primis. Nam poſtremis menſibus oſſa jam ſunt cõformata & indurata: quæ autem natura ſemel conformavit & jam ſunt indurata, ea non poteſt ampliùs mollefacere, extendere, vel incurvare. ſed ſicut in principio facta fuerunt, ita neceſſum eſt ut permaneant deinceps. At in primis menſibus adhuc ſunt tenera & flexibilia; itaq; poſſunt adhuc mutari, & aliter atque aliter conformari. Sic poſtremis menſibus nulla etiam poteſt fieri circa numerum, vel ipſius fœtus, vel membrorũ ejus variatio: ſed ſi quæ per vim imaginationis fieri poteſt, ea tantùm fieri poteſt in principio conformationis: nempè vel in conceptu, vel primis menſibus; vel fortè tantùm etiam primo menſe aut primis diebus. Nam, quando cõformatrix delineavit ſemel fœtum, non poteſt ampliùs illum dividere, ſic ut ex eo fiant bini: nec poteſt decurſu temporis ex reſiduo ſeminis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

facere alterum. Quia, quando jam primis diebus ex meliore ſeminis parte ſemel fœtus unus eſt circumſcriptus, reſiduum ejus quod in principio non fuit vivificatum; aqueſcit & manet deinceps inidoneum ad alterius ſecundi fœtus conſtitutionem. Et eodem modo, quando cõformatrix ſemel delineavit fœtum cum duobus cruribus, duobus brachiis, uno capite; & præcipuè jam produxit ad aliquam perfectionem: non videtur poſſe illam delineationem permutare, & facere ut alterum caput, aut nova brachia, aut crura per modum cujuſdam novi ſurculi enaſcentis erumpant & pronaſcantur. Maximè, cum cõſtet, in generatione hominis non unam parté enaſci ex alia: nec brachia aut crura enaſci ex trunco corporis; nec nervos, arterias, venas, è cerebro, corde, aut hepate, aut digitos ex trũco manus, ſicut naſcuntur ramuli ex trunco arboris; ſed omnes æquè ſimul & ęquè primò delineari: & tã citò delineari & naſci brachia, quàm corpus; digitos, quàm manum; venas capillares, quàm ipſum magnum caudicem earum; extremum nervi, quàm illius principium, &c. & omnia ſimul perfici & adoleſcere.
Omnium maximè: quando natura jam conformaſſet fœtum cum numero plurali partium, non videtur, quod poſſet poſteà

poſteà eum producere cum numero minore: & ſic quando fœtus jam eſſet conformatus cum duobus cruribus, etiamſi poſtea mater videret hominem cum uno crure, & ab eo ſummoperè deterreretur, non videtur, quod poſſet ſic ſignare fœtum ſuum, quod prodiret cum uno. Nam ubi remaneret alterum ? Facultas nutrix non poſſet illud amputare: non poſſet etiam corrumpere; cum ejus non ſit partes corrumpere, ſed facere, itaque ut remaneat neceſſum eſt. Quamvis fieri poſſet, quod minùs altero nutriretur, & ſic minus illo relinqueretur. Sic quoq; quando partes jam eſſent ſitu & ordine ſuo rectè conformatæ; phantaſia non poſſet facere, quod illæ tranſponerétur: & ideò, ſi mater poſtremis uteri menſibus caſu videret picturam aliquam deformem aut monſtrum, in quo crura prodirent à ſcapulis, & brachia ex natibus; nunquam poſſet ſua imaginatione efficere, quod fœtus ejus cum ejuſmodi deformitate naſceretur. Ex quo patet falſũ eſſe, quod refert Gemma exemplo 13. mulierem quandam gravidam imaginatione trium regum tres proles produxiſſe: & quod refert Langius in exemplo 16. aliam propter deſiderium trium morſuum in humero piſtoris & unum denegatum, tres peperiſſe proles, quarũ una mortua erat:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

vel ſaltem fuiſſe caſuale, & non imaginationi aſcribendum. Signaturæ evenientes poſt conceptum, tempore nimirũ graviditatis, maximè cõtingunt circa tertium menſem. Ratio eſt, quia tum mulieres propter menſes retentos & putridos vapores in ſtomachum & cerebrum aſcendentes ſolent laborare pica, & variis & inordinatis deſideriis & appetitibus moveri: & tum phantaſia magis depravatur, & conformatrix debilitatur, & fœtus quoad externas & carnoſas partes, circa quas ſignaturæ eveniunt, magis perficitur & elaboratur:

Circa ſignaturam Brutorum, dico; poſt ovi productionem pullum nulla matris imaginatione ampliùs poſſe ſignari; & ideò falſum eſſe, quod dicunt nonnulli ſecretorũ & agriculturę ſcriptores, pullos produci varii coloris, ſi ova inter excubandum variis coloribus depingantur: aut matri excubantis oculis panni variorum colorũ objiciantur: & pariter quod ſcribit Barthol. Medina ſuprà in exemplo 30. gallinam producturam ſerpentem loco pulli, ſi excubantis oculis ſerpens cancellis incluſus perpetuò objiciatur. Poſtquam enim ovum jam in lucem æditum eſt; gallina excubans nullam amplius vim ei impertit præter calorem; quo ſolo formatrix intùs ſopita excitatur. Quod ex

eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

eo patet; quod, teſte Ariſt. 6. hiſt. animal. cap. 2. in Ægypto non ſub gallinis, ſed ſub terra & in fimo, & in aquis calidis: & teſte Scaligero exercitatione 23. ſuper furno ova ſoleant excubari: tũ etiam ex eo, quod ova ſæpè excubentur ab ave alterius ſpeciei, & propterea tamen pulli exinde prodeuntes, in natura ſua, aut effigie in nullo mutentur. Quod ſi gallina incubans virtutem aliquam ovis imperiret, neceſſariò illi aliquam ſimilitudinis aut proprietatis illius umbram referrent. Quæritur.

QUAESTIO XXII.

Quantam permutationem poſſit in fœtum inducere, & quas ſignaturas poſſit cauſare.

Videtur enim quod poſſit quamlibet. Nam cum phantaſia ſignet per hoc, quod ſpecies ejus dirigant conformatricem, & cõformatrix per modum exemplaris ſequatur eas: ſpecies autem rerum ſint infinitæ, & ſic infinitis modis poſſint conformatricem dirigere, & conformatrix videatur ex ſe eſſe indifferens ad omnem directionem; & tam benè dirigibilis ab hac ſpecie ad conformandũ hoc, quàm ab illa, ad conformandum illud: videtur, quod nullam non ſignaturam poſſit producere & ad nullam non ſimilitudinem fœtum permutare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Confirmatur. Concluſione 40. exemplis 3.6.13.18.20.24.26. 29.32. oſtenſum eſt, phantaſiam poſſe mutare Colorem. Qua autem ratione poteſt mutare colorem ad unam differentiam, eadem ratione videtur & poſſe mutare ad aliam: & ſicut in illis exemplis patet, quod produxerit colorem album, nigrum, rubrũ, purpureum; ita videtur etiam, quod poſſit producere flavum, viridem, &c. Tam enim eſt formatrix dirigibilis à ſpecie unius coloris ad producendum illum colorem, quàm à ſpecie alterius, ad producendum illum. Ergo poteſt in fœtu cauſare omnem colorem.

Denique patet in exemplis, quod poſſit producere varias Excreſcentias & adnaſcentias externas, & ſubſtãtias diverſæ ſpeciei. Nam in exemplo 5. & 7. & 24. produxit pilos in variis partibus & toto corpore: in exemplo 7. ungulas inſtar urſi, in exemplo 9. & 12. cornua: in exemplo 9.18. 20. 22. excreſcentias carneas: in exemplo 10. teſtas concharum, &c. Ergo videtur, quod poſſet quaſvis alias excreſcentias & ſubſtantias producere: & quod eadem ratione poſſet producere fœtum cum alis & plumis inſtar avis; cũ ſquammis, inſtar piſcis; cum ungulis, inſtar equi; cum cauda, inſtar brutorum, &c. Tam enim videtur ſpecies avium & pluma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

plumarum efficax eſſe ad dirigendum conformatricem, ut producat plumas, quàm ſpecies urſi ad dirigendum, ut producat pilos; & ſpecies diaboli, ut producat cornua, & ſpecies caudæ, ut producat caudam, & ſpecies lacertæ, ut producat lacertam, & ſic de cæteris.

Denique poteſt phantaſia in fœtu facere mutationem circa Numerum. Nam in exemplo 11. producebantur gemini imaginatione duarum mulierum capitibus colliſarum: in exemplo 13. tergemini, imaginatione trium regum: in exemplo 16. iterum totidem, deſiderio trium morſuum in humero piſtoris: in 21. unú labrum. Ergo videtur poſſe cauſare omnem numeri mutationem; & ad exceſſum, & ad defectum; tam in partibus, quàm in toto fœtu: & per conſequens poſſe eſſe cauſa ſeptem, octo, decem proliuin; imò trecentorum ſexaginta quatuor, ut accidit in comitiſſa Hollandiæ de qua Ludovicus Vives, Eraſmus Roterodamus, & Abrahamus Ortelius in topographia Flandriæ meminerút: & etiam poſſe eſſe cauſa quatuor crurú, quatuor brachiorum, duorum capitum, unius cruris, &c. Nam qua ratione poteſt mutare numerum ad tria, eâdem poteſt & ad ſex, & ad decem: & qua ratione poteſt mutare numerum in toto fœtu, eâdem

& in

& in ſingulis membris: & qua ratione poteſt cauſare defectũ labri, ut in exemplo 21. eâdem poſſet & cauſare defectum brachii vel alterius alicujus partis.

Poteſt etiam facere mutationem in Figura. Sic in exemplo 1. & 2. mutavit ad ſimilitudinem picturæ & ſtatuæ: in 4 ad ſimilitudinem anchoræ. in 7. ad ſimilitudinem urſi: in 8. 9. 10. 12. ad ſimilitudinem diaboli, mytuli, cinguli, ocrearum, marſupii, campanulæ, &c. in 19. ad ſimilitudinem ranæ: in 20. ad ſimilitudinem fragrorum & ceraſorum: in 22. ad ſimilitudinem lacertæ: in 23. ad ſimilitudinem ſimiæ: 27. ad ſimilirudinem accipitris: 30. ad ſimilitudinem ſerpentis. Ergo conſequenter poſſet permutare ad cujuſvis alterius figurę ſimilitudinem. Et ſic videtur, quod mulier per ſuam imaginationem poſſet producere fœtum inſtar leonis, tigridis, piſcis, & elephantis: ut fertur de Alcippe, quæ dicitur peperiſſe elephantum.

Poteſt etiam facere mutationem in Quantitate. Sic in exemplo 15. mulier produxit fœtum cum prægrandi capite, territa ab imagine, in qua figura cum magno capite erat depicta.

Poteſt etiam facere mutationem in Situ. Nam in quo ſitu ſigna aliqua apparuerunt in re imaginata, in eodem eadem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſæpè in fœtu exprimuntur: uti evidenter patet in exemplo 3. 14. 22. &c. Sic in exemplo 14. mulier produxit fœtum realiter vulneratum; aſpectu & terrore hominis vulnerati: in exemplo 11. produxit duos fœtus capitibus connexos, terrore concepto ex ſui capitis contrà alterius mulieris caput colliſione, &c. Quapropter, cum phantaſia poſſit cauſare quévis colorem, producere quamvis ſubſtantiam, mutare fœtum ſecundum omnem nunerum, figuram, quantitatem, ſitum partium; ſequitur etiam poſſe quamvis in fœtu facere permutationem, & nullam eſſe ſignaturam imaginabilem, quæ non poſſit ejus virtute produci. Sit

Concluſio LV. Phantaſia non poteſt facere aliam mutationé in fœtu, neq; alias cauſare Signaturas, quàm ad quas materia corporis eſt apta duci, & ad quas facultas formatrix habet ordinem naturalé.

Quapropter etſi ſpecies phantaſticæ omnes ſint quidem ex ſe æquè natæ dirigere conformatricem, tamen ipſa conformatrix non eſt propterea nata omnium directionem & repræſentationem ſequi. Etenim formatrix non poteſt formare quicquam, niſi ad quod formandum habet materiam idoneam. Ex quovis enim non poteſt fieri quodvis, ſed tantùm ex materia apta & diſpoſita.

Deni-

Denique, etſi eſſet materia diſpoſita, tamen adhuc etiam ipſa non poteſt quicquam conformare, niſi ad quod conformandum habet ordinem & inclinationem, ac inſtinctum naturalem: ad quod autem non habet ordinem, illud non poteſt conformare. Et ſic formatrix humana non poteſt generare leonem, aut piſcem, aut plumas, aut ſquammas, aut vera cornua, &c. quia nullum habet ordinem ad illa, nec habet ullum inſtinctum aut ſcientiam naturalem faciendi ea. Denique, quia etiamſi formatrix aliquando ſecundùm aliquid & ruditer poſſit imitari id, quod ſpecies phantaſticæ ei repræſentant, tamen nunquam poteſt imitari perfectè. Nam etſi ab iis aliquando parum turbetur in ſuo opere ordinario & naturali, & leviter aberret, ſequendo exemplar phantaſiæ; tamen nunquam in totum ſuperatur aut removetur ab eo, ſed ſemper ille inſtinctus naturalis prævalet directioni ſpecierum, & ſemper redit ad naturam ſuam: & ita etſi in minutis aliquo modo aberret, tamen ſecundum totalem conformationem ſemper ſequitur ſuum inſtinctum.

Dico itaq; imprimis, phantaſiam non poſſe mutare Speciem aut Genus fœtus. Sic deſiderio ceraſorum aut fragorũ non poſſunt in fœtu produci vera fra-

gra,

gra, quia in corpore non eſt materia apta, ut fiant ceraſa aut fragra. Deſiderio, terrore aut imaginatione caſei, lapidis, ligni, auri; non poteſt generari fœtus caſeaceus, lapideus, aureus: quia non eſt materia apta productioni eorum. Non poteſt etiam produci verus piſcis, ſerpens, avis, ſimia, canis, leo: primò, quia materia ſeminis non eſt apta ad talem organizationem, aut talis formæ ſuſceptionem: ſecundò, quia formatrix ſeminis humani non habet inſtinctum aut naturalem ſcientiam organizandi, ſicut debent organizari illa animalia; neque producendi formam eſſentialem illorum, ſed tantùm humanam, à qua eſt deciſa, & cum qua habet ſimilitudinem. Et ita falſum eſt, quod ſupra dixit Medina, gallinam ſerpentem producturam, ſi ovis incubans ſerpentem ante ſe poſitum continuò inſpexerit.

Dico ſecundò. Per imaginationem non poſſe etiam produci fœtum illis animalibus perfectè aut ferè perfectè ſimilẽ. Imò dico non poſſe produci fœtum, cujus vel ſolum caput, vel ſoli pedes, vel brachia, aut aliæ partes habeant perfectam ſimilitudinem cum illis. Nam ſicut formatrix non habet ex ſe ſcientiam, aut inſtinctum formandi perfectè totum animal ſpecie diſtinctũ, ita non habet etiam

ſcientiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſcientiam formandi aliquam partem ſolam. Qua enim ratione poſſet effingere, modò unam partem illius animalis in uno homine, modò aliam in alio; eâdem poſſet & in tertio homine effingere omnes & totum animal: at non poteſt totum, ut dictum eſt, ergo nec partem ejus. Neque ſufficit directio phantaſiæ: quia, etſi phantaſia poſſit ejus actionem naturalem parùm immutare, & paululum ſeducere à perfecta hominis ſimilitudine ad aliqualem ſimilitudinem rei imaginatę, tamen non poteſt immutare & ſeducere in totum: nec poteſt ſuperare inſtinctum naturalem ejus: ſed ipſa ſemper revertitur ad illum, & ſecundum illum ſemper maximè, & magis principaliter operatur, & totum efformat. Phantaſia enim eſt ſolum dirigens: quod autem dirigit, tantùm modum addit actioni, non autem totam eſſentiam ejus poteſt permutare. Vnde quomodocumque conformatrix dirigatur, non poteſt ſic dirigi, ut digatur extrà ſemitam totalem ſuæ aptitudinis & inclinationis naturalis.

Dico tertiò. Phantaſiam poſſe mutare ſecundùm quid, Figuram fœtus ſeu aliquarũ partium ejus: & dico phantaſiam facere poſſe, ut fœtus aliquo modo, & ruditer ad figuram alicujus animalis permutetur: puta ſimiæ, porcelli, canis, &c.

Id

Id eſt; poteſt facere, ut mulier deterrita à cane vel ſimia producat fœtum habentem caput, quod quidem principaliter ſit ſimile capiti humano, ſed tamen aliquo modo referat caput canis aut ſimiæ: ut quod ſit prominens aut oblongum, aut alicubi pilis conſitum, ſicut caput canis: vel planum, certis quibuſdam lineamentis, prominentiis aut cavitatibus ſimiæ effigiem referens. Hoc enim non eſt cõtra naturam conformatricis humanæ. Quia etſi tale caput habeat aliquam ſimilitudinem cum capitibus illorum animalium, principaliter tamen eſt caput humanum. Formatrix enim humana non eſt præcisè determinata, aut alligata ad aliquam certam figuram, ſed habet ſuam latitudinem, ſub qua poteſt formare capita cum variis figuris: alia ſic, alia aliter: & faciem unius hominis ſic, aliterius aliter. Et ita ſæpè etiam citrà concurſũ phãtaſia facit in uno homine aliquandò faciem habentem ſimilitudinem aliquam cum ſimia; in alio cum cane: in alio cum roſtro accipitrino, &c. Et ideò, quando à phantaſiâ ſeducta aliquando efformat ad ſimilitudinem illorum animalium, nihil facit contra naturam, inclinationem aut potentiam ſuam: & ideò poteſt tales figuras aliquando ruditer imitari. Et hoc eſt potentiæ ſeductæ & errantis. At eas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

perfectè & quoad omnia aſſimilare: ſic, ut videantur eſſe vera capita illórum animalium, eſt impoſſibile. Quia hoc non fieret à formatrice, ut errante; ſed deberet fieri ab ea, ut operante ex arte & induſtria naturali, & tanquàm habente peculiarem potentiam & ſcientiam naturalem ad ea conformandum: quem inſtinctum non habet formatrix generis humani, ſed ſolummodò brutorum. Porrò phantaſiam adhuc quoad multa alia figuram fœtus poſſe permutare exemplis cõcluſionis 40. eſt manifeſtũ, et ſi D. Thomas part. 3. quæſt. 13. art. 3 ad tertium, negaverit. Sed puto ibi D. Thomam non tam loqui de vi, quam imaginatio habet in fœtum, quàm potiùs de ea, quam habet in corpus proprium. In proprio enim corpore non poteſt figuram permutare, quia in eo jam figura facta eſt, & deſtrui non poteſt; in corpore verò fœtus poteſt, quia in eo jam tantùm adhuc eſt in fieri, & ideò à phantaſia conformatricem dirigente adhuc poteſt variari.

Dico quartò. Poſſe mutare Colorem & producere varias maculas: tamen non poſſe producere maculas omnis generis, ſed tantùm tales, quales humores corporis ſunt apti inducere: præcipuè autem rubras, purpureas, quæ à ſanguine fiunt; cum is ubique & maximè abundet: in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

terdum etiam lividas & flaveſcentes. At perfectè virides, ceruleas, flavas non poteſt: quia nulli ſunt in corpore humores, qui eas cauſare poſſunt. An autem tales maculæ poſſint produci toto corpore; & an Æthiops virtute imaginationis poſſit producere fœtum perfectè album: aut alba perfectum Æthiopem, ambigo. Ego credo quod non. De exemplis poſtea dicemus. Sic ergo deſiderio vini, ceraſi, mori: terrore vulneris, &c. poſſe maculas ſimilis coloris fœtui imprimi non eſt ambigendum:

Dico quintò. Poſſe cauſare Pilos & Excreſcentias in variis partibus. Et hoc eſt experientia manifeſtum, & nihil eſt miri: facit enim etiam ſępè citrà concurſum imaginationis. Ergo. An autem poſſit facere toto corpore hirſutos, poſſet dubitari: quia non videtur, quod in corpore humidi fœtus poſſint eſſe tot fuliginoſi humores, qui poſſint eſſe materia tot pilorum. Mihi verò nihil impoſſibile videtur: quandoquidem fœtus, neceſſarios & convenientes partibus generandis humores trahit è corpore matris, etiamſi in ſe non habeat. An Cornua & Vngulæ poſſint produci, magis dubium eſt. Perfecta cornua & ungulas producere eſt impoſſibile: oſſeas autem aliquas eminentias in capite extantes, quales in mõ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſtro illo Indico protuberaſſe commemoravimus, vel ungues craſſos, denſos, oblõgos non videtur impoſſibile. Vidi enim aliàs, quibus ungues in pedibus tanta longitudine & craſſitie excreſcerent, ut cornibus caprarum ſimiles fierent, & ferris per intervalla amputari deberent. Multò minùs poſſibile videtur concham teſtaceam loco capitis in exemplo 10. productam fuiſſe, de quo infrà ſtatim dicemus.

Dico ſextò. Propter phantaſiam poſſe mutari membrorum aliquorum Quantitatem. Et ſic credo verum eſſe potuiſſe, quod habetur in exemplo 15. mulierem intuitu picturæ magnum caput habentis potuiſſe fœtum cum magno capite producere. Et eadem ratione puto, quod quæ videret hominem habentem magnũ crus, magnum brachium, enormem naſum, poſſet ſimili vitio affectum fœtum procreare. Archangelus Picolomineus in prælectionibus Anatomicis lect. 1 dicit phantaſiam poſſe fœtũ immutare quoad colorem & figuram partium, ſed nõ quoad ſitum aut quantitatem earum; ſed non video rationẽ diverſitatis; cum unum ſit æquè difficile ac alterum. Quidquid enim phantaſia facit, facit immutando & dirigendo conformatricem: tam benè autem poteſt eam dirigere & ſeducere ad malè conformandum partes ſecundùm quantita-

titatem, quàm ſecundùm figuram, & conformatrici perturbatæ & ſeductæ æquè facilè eſt errare circa quantitatẽ, vel variare quantitatẽ, quàm variare figurã.

Dico ſeptimò. Videri Numerum poſſe mutari. Sic ſi mulier perterrita fuiſſet à monſtro habente quatuor brachia, aut quatuor pedes, aut unum tantum; non videtur eſſe impoſſibile, quod prolem aliquo etiam numeri vitio laborantem producere poſſet. Non credo tamẽ quod poſſet producere cum quatuor cruribus, aut quatuor brachiis, aut duobus capitibus perfectis, &c. quia non credo, quod in tantum conformatrix à phantaſia abduci poſſet;ſed ſolummodò cum levi aliqua exceſſus vel defectus adumbratione. Dato tamen, quod ita fieri poſſet; certum eſt, quod non poſſet fieri, niſi in primo principio procreationis; antequã jam illa membra ſuo numero naturali eſſent conſtituta, & aliquouſque perfecta. Nam quando jam perfecta eſſent, alia nova enaſci; vel jam facta deleri aut amputari non poſſent: ſicut concluſione 54. eſt oſtenſum. Sed an propter phantaſiam gemini aut tergemini fœtus fieri poſſent? Ego non credo tantam vim imaginationi eſſe aſcribendam.

Meritò quæri poſſet, an poſſet etiam mutare Sexum. Credo autem quod non:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

tum, quia non eſt tanta phantaſiæ virtus in conformatricem: tum etiam, quia ut benè quoque dixit Sylvaticus in hiſtoriis Medicinalibus hiſtoria 6. ſexus plurimũ pendet à temperamento ſeminis: quod ſpecies phantaſticæ ſua virtute exemplificandi non poſſunt mutare.

His præſuppoſitis, facilè eſt judicare quid de exemplis concluſione 40. allatis ſit ſentiendum.

Dico autem non eſſe exemplis magnam fidem adhibendam: quia aliquando ſunt ſimpliciter falſa, ab authoribus memoriæ tradita ex relatu & rumore hominum, qui ſæpè eſt falſus.

Secundò: quia multa ſunt nullius momenti, ſed ſæpè ab hominibus & authoribus ita colorantur &exaggerantur verbis, ut videantur multum eſſe, quæ in rei veritate nihil ſunt. Si aliqua fuit territa ab imagine diaboli, & peperit prolem parùm deformem, aut fœdi coloris, ſtatim dicitur peperiſſe prolem forma diaboli: alii adjiciunt habuiſſe cornua: alii caudam. Et ſic quæ in re non fuit, niſi parũ turpis, clamoribus hominum fit tota diabolica. Sic de multis aliis eſt cenſendum.

Tertiò multæ ſunt deformitates monſtroſæ fortuitæ & caſuales, non profectæ ab imaginatione: quæ tamen à muliercuis aſcribuntur imaginationi. Sic contingit

tingit ſępiſſimè mulieres nullius terroris, deſiderii aut fortis imaginationis conſcias parere proles aliquas notis, aut maculis, aut deformitatibus affectas; quas quando vident, admirantes & neſcientes cauſam earum, tum demùm incipiunt cogitare, an nihil fortè fuerint tempore ſuæ graviditatis imaginatę: & tamdiu revolvendo quærunt, donec aliquam ſibi perſuadeant aut effingant imaginationẽ, cui eas aſcribant: etſi reverà illa non fuerit earum cauſa. Et ſic imaginationi non adveniunt notæ, ſed notis ipſis affingitur imaginatio.

Quartò. Suſpicandum eſt ejuſmodi ſignaturas ſæpè eſſe ſupernaturales & miraculoſas, vel diabolo eas inducente, vel Deo propter hominum caſtigationem immittente. Et ſic fortè ſignaturæ prolium in exemplis 8. 9. & 12. in quibus matres produxerunt proles diabolo ſimiles, fuerunt ultiones & caſtigationes divinæ, petulantiam & impietatem parentum in filiis caſtigantes.

Quintò. Quia ſæpè ſubeſt alia cauſa: & ſæpè ſimilitudo eſt naturalis profecta ab ipſo genitore: ſed quia genitor eſt illegitimus, ab ipſis matribus, & ſæpè etiam medicis earum honori ſtudentibus imaginationi aſcribitur: ut earum improbitas & adulterium occultentur. Et ita potuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

forte in exemplo tertio Æthiopiſſæ, quæ albam prolem peperit, & in ſexto, in quo alba genuit æthiopem, accidiſſe.

Porrò de ſingulis in particulari ita judico. De primo & ſecundo, judico non eſſe verum: mulieré intuitu alicujus pulchræ picturæ poſſe producere prolem ſimilem ei. Si hoc eſſet verum, picturæ eſſent caræ, & in magno pretio, & nulla jam mulier haberet deformes proles. Illum enim aſpectum deliberatum picturæ non ſequitur ſubita, & vehemens animi paſſio, & ideò non poteſt ſignare.

De ſecundo. Dico Heliodori hiſtoriam eſſe fictam, & ideò illius exempli nullam vim eſſe: vel, ut dixi, prolé fortè fuiſſe ex adulterio, ex patre albo.

De quarto. Dico videri fabuloſum.

De quinto. Poſſibile eſſe & oſtendere vim imaginationis.

De ſexto. Iudico eſſe ſupra vim & potentiam phantaſiæ, & credo non eſſe verum: nec D. Hieronymum mendacii arguo, quia ipſe hoc tantùm ex aliis, & non ſeipſo refert. Fortè tamen accidit per adulterium cum ſervo aliquo æthiope, cujus amore fortè mater fuerit detenta. Alii dicunt fortè ex humoribus corruptis in corpore fœtus accidiſſe: ſed ſunt nugæ, nec ita poſſunt corrumpi in corpore humores, ut ex iis fœtus niger fieri poſſet.

Priùs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Priùs enim fœtus extingueretur, quàm talis evadere poſſet. Alii putant fortè accidiſſe; quod aliquis in familia fuerit æthiops; avus proavuſve; cujus ſimilitudo in nepote revixerit: ut in aliis factum aliquandò fuiſſe Atiſtot. 7. hiſtor. animal. 6. & Solinus Polyhiſt. cap. 4. referunt. Sed non credo ſic obliteratam in filio ſimilitudinem, in nepote reviviſcere poſſe. Quidquid ſit; vix credo vi imaginationis fieri potuiſſe.

Ad ſeptimũ dico, poſſibile eſſe, quod quoad pilos & deformitatem coloris & ungues magnos, & etiam figuram faciei, aliqualem cum urſo ſimilitudinem habuerit: non eſt tamen credendum, quod habuerit veram & perfectam. Quod ſi habuiſſet; quis ſcit an ſicut in palatio Vrſinorum erant picturæ urſorum, non fuerit etiam ipſum animal verum, cum eoque mulier ipſa rem habuerit.

Ad octavum & nonum, & duodecimum Dico, fortè deformitatem fuiſſe levem ſecundum colorem, aut aliquos pilos, ungues majuſculos, & fortè aliqualem etiam carneam aut oſſeam in capite, & aliis partibus excreſcentiam ſpeciem cornuum, peræ, cinguli, nolæ referentem & exaggeratam rumore vulgi, & verbis authorum, & ſic fuiſſe poſſibilem. Sed ſi fuerit terribilis, & cum maxi-

mo receſſu à forma humana, cum veris cornibus, vera cauda, virgulis, perfecta nigredine, &c. dico non fuiſſe naturalem, ſed miraculoſam, & à Dei juſta caſtigatione profectam. Nam formatrix non habet poteſtatem cornua, caudam & ungulas producendi, nec ordinem ullum ad figuram diabolicam.

Ad decimum dico me non credere. Quia enim ipſe erat ſenex, & hiſtoria erat vetuſta, ob cujus vetuſtatem non poterat facilè ab aliquo redargui, ideo tum in illa, tum in aliis, quas aliquando commemorabat, ſæpè erat valdè infelix conjiciendi veritatem. Deus ſit animæ ejus propitius.

Ad undecimum. Videri caſu & non virtute imaginationis factum fuiſſe. Saltem virtute imaginationis non accidit, quod bini producerentur; ſed tantùm, quod capitibus connati. Nam, ut concluſione 54. eſt oſtenſum, tempore prægnationis, id eſt, quando jam unus fœtus eſt deſcriptus, & aliquouſque ejus conformatio eſt progreſſa, non poteſt ampliùs numerus mutari.

Ad decimumtertium. Videri non eſſe verum, vel fuiſſe caſuale & malè virtuti imaginationis aſcriptum.

Ad decimumquartum. Difficilè eſſe creditu, partes quæ antea erant confor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

matæ integræ, ſuperveniente poſtea imaginatione potuiſſe à natura ſejungi & dividi vero vulnere. Quo enim cultro natura diviſit eas, ſi in hora conceptus, aut paulò poſt, antequàm fœtus fuiſſet conformatus, id contigiſſet; fieri equidem potuiſſet: at quia poſt contigit prægnanti, videtur impoſſibile fuiſſe.

Ad decimumquintum. Dico eſſe poſſibile.

Ad decimumſextum. Vel fuiſſe falſum, vel fuiſſe caſuale: nulla autem ratione virtute imaginationis contingere potuiſſe. Numerus enim fœtuum, vel non poteſt à phantaſia mutari, vel ſaltem non poteſt mutari tempore prægnationis, ut concluſione 54. eſt oſtenſum. Et quomodo deſiderium trium morſuum in humero piſtoris potuiſſet cauſare tres fœtus? potuiſſet quidem in fœtu uno cauſaſſe tres cicatrices in humero aut tria fruſta carnea: at quomodo tres proles? Deſiderium trium ceraſorum non producit tres fœtus, ſed unam aut alteram maculam in fœtu uno, ceraſi ſimilitudinem habentem. Deniq; quomodo morſus tertius potuit occidiſſe tertium fœtum? Deſiderium ceraſorum negatorum non extinguit fœtum, ſed maculat. Et, ſi tres morſus cauſaverunt tres fœtus, ergo tertius morſus cauſavit tertium fœtum,
ſeu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſeu productionem & vitam illius: at quomodo tertius morſus potuit cauſaſſe productionem ſeu vivificationem, & incrementum tertii fœtus, & extinctionem ejuſdem? Extinctionem non potuit cauſaſſe, niſi multis menſibus poſt: quia jam erat adultus, cum naſceretur; & ſic multis anteà menſibus creverat: at quomodo imaginatio & mœſtitia ex morſu tertio denegato potuit multis menſibus poſt fœtum extinguere? Ridicula iſta ſunt & indigna fide rectè philoſophantis.

Ad decimumſeptimum, admirandum magis eſſe, quam inquirendum, quomodo imaginatio & timor matris cauſet eundem timorem in anima fœtus.

Ad decimumoctavum. Poſſibile eſſe, eoque vim imaginationis comprobari.

Ad decimumnonum. Etſi parum ridiculum videatur, tamen non eſſe impoſſibile.

Ad vigeſimum. Fateor talia ſæpiſſimè evenire, & exinde maximè phantaſiæ vim elucere.

Ad vigeſimum primum: Caſu labrum fœtui illi defuiſſe, non vi imaginationis. Quomodo enim abſterſio ſanguinis à labro cauſaſſet defectum labii? cauſare potuiſſet labium ſanguinolentum, ſed non nullum.

Ad vigeſimum ſecundum. Reſpondeo fieri

fieri potuiſſe, quod illius mulieris pectori adnata fuerit aliqua informis particula carnis, ruditer aliquam lacertam aut animalculum adumbrans; ſed imprimis non potuit fuiſſe lacerta cum perſpecta configuratione: quia formatrix hominis non habet ſcientiam conformandi lacertas. Secundò, non potuit fuiſſe nata, nec poſtremis menſibus, nec immediatè ante partum: nam poſtremis menſibus, cum jam corpus ſua cute firmiter eſt circumſcriptum, nihil poteſt amplius tale enaſci ex ea; & quando enaſci poſſet, non ita brevi tempore naſci poſſet.

Ad vigeſimum tertium, vigeſimum quartum, vigeſimum quintum. Dico eſſe poſſibilia & notoria, & ex eis phantaſiæ vires maximè eluceſcere.

Ad vigeſimum ſextum. Fuiſſe ſupernaturale, ut ſuprà dictum eſt, tamen ex eo ſatis probari animalia per imaginationem naturaliter poſſe ſignare, & hoc credidiſſe & ſciviſſe ſanctum illum virum, & ex illa ſcientia eum id experiri voluiſſe: quanquã ſic ſignaſſe ſolo intuitu virgarum decorticatarũ, fuerit ſupernaturale.

Ad vigeſimum ſeptimum dico. Poſſibile fuiſſe.

Ad vigeſimum nonum, & trigeſimũ primum. Eſſe nugas & propterea tali arti eventum non reſpondere.

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Ad trigeſimum non poſſe habere veritatem: primò, quia imaginatio gallinæ excubantis nihil amplius ovo jam genito impertit, ut concluſione 54. eſt oſtenſum: ſecundò, quia formatrix ovi non habet ordinem ad figuram aut formam eſſentialem ſerpentis, & ideò non poteſt producere eam.

Ad trigeſimum ſecũdum. Dico, in illis montibus animalia non eſſe alba propter imaginationem nivis, ſed à temperamẽto & natura loci. Hoc eſt manifeſtum: Primò, quia ſcribit Olaus Magnus lib. 18. hiſt. Septent. c.8.& Ortelius in Livonia; quod cum toto æſtivo vernoq; tempore lepores in regione ſeptentrionali priſtinum colorem ſervent, poſt autumnũ ac primę nivis caſum colorem mutent, & ex fuſcis fiant albi. Ergo non fiunt albi propter matrum in conceptu imaginationẽ: Secundò, quia etſi Plinius lib.8. c.52. dicat in Alpibus inveniri albos lepores, non dicit tamen hoc eſſe propter imaginationem; ſed potiùs, quod aliqui putent eos nive veſci. Eſt alia quæſtio.

QVAESTIO XXIII.

Cur phantaſia non ſemper imprimit in fœtum res imaginatas eodem modo, ſed ſæpe tam diverſis.

DOcet enim experientia, quod eaſdem res ſæpè exprimat modo diverſiſſimo,

ſiſſimo. Interdum tantum ſecundum colorem: interdùm ſecundum figuram: interdùm ſecundum quantitatem, interdùm per ſubſtantiæ corporeæ aggenerationem, &c. Sic aliquando ceraſa, fraga, mora deſiderata, exprimit ſolo colore & macula aliqua rubicundâ: interdùm productâ quadam ſubſtantiâ carneâ, rotundâ, colorata, vel non coloratâ; uti ſuprà in exemplis, & non rarò aliàs factum audivimus. Sic animalia, à quibus mater terrorem concepit, interdum exprimit ſola cicatrice in fœtu producta, ictum vel morſum referente: interdùm pilis productis, ſimilitudinem habentibus cum pilis illius animalis, ut ſæpè apparet, cum mulieres à gliribus aut muribus perterritę fuerunt: interdum exprimit ſimilitudine figuræ faciei; ſic ut facies habeat conformationem ſeu figuram, ſicut facies illius animalis; ut apparet in exemplo 23. concluſionis 40. mulieris à ſimia deterritæ, & in exemplo concluſionis 53. à capite porcino ſibi in menſa miniſtrato verecundatæ. Aliquandò exprimit totius corporis aſſimilatione; ut apparet in exemplis 8. 9. & 12. mulierum à figura diaboli perterritarum; quæ fœtus produxerunt toto corpore ad ſimilitudinem diaboli conformatos: ut in exemplo 7. mulieris quæ toto corpo-

re ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

re ad ſimilitudinem urſi figuratum produxit. Interdum exprimit, producta ſubſtantia carnea, illius animalis ſimilitudinem gerente: ut in exemplo 22. de lacerta carnea. Interdum exprimit ratione diverſiſſima: cauſando in fœtu quandam proprietatem odio habendi illud animal, à quo mater deterrita fuit; ut patet in exemplo 17. &c.

Concluſio LVI. Hujus exactam dare rationem eſt impoſſibile, poſſunt tamen variæ cauſæ aſſignari.

Sunt enim illa ſecreta naturæ valdè ſtupenda, quæ admirari potius licet, quã inveſtigare. Imprimis poteſt hoc pendere à tempore, quo imaginatio contingit. Nam ſi illa contingat in conceptu, vel ſtatim poſt, ante omnem conformationem; videtur quod fœtus ſecundùm ſe totum poſſit conformari ad ſimilitudinem animalis vel picturæ, de quibus fuit imaginatio: ſi autem contingat ſerò & tempore prægnationis, non poteſt. Ratio eſt; quia, tum corporis figura necdum eſt deſcripta, & ideò poteſt tum adhuc deſcribi ad ſimilitudinem rei imaginatæ. Quando verò jam deſcripta eſt, non poteſt ampliùs mutari: ſed ſolùm poteſt fieri mutatio circa colorem, pilorum proventum; partis alicujus magnitudinẽ, aut aliquid carneum informe adnaſcens.

Poteſt hoc etiam pendere à modo quo formatrix à ſpeciebus phantaſticis afficitur, & ab animi paſſionibus perturbatur. Nam ſi ſpecies & paſſiones fuerint fortes, & conformatrix ab eis vehementer fuerit affecta, poterit ſecundùm plurima accidentia, & intenſiùs, & ſecundùm plures partes exprimere rem imaginatam, quàm ſi leviter tantùm affecta fuiſſet.

Tertiò. Poteſt pendere à materia ad hanc vel illam rem exprimendam idonea præſentia vel abſentia. Sic, ſi mater ab urſo aut aliqua figura diaboli terreretur; ſi adeſſet materia ad totum corpus pilis conſerendũ, nigro colore inficiendum, caudam vel ungulas producendum, idonea; poſſent fortè illa in fœtu produci. At ſi materia deſit, non poſſunt: ſed vel tantum macula produceretur, vel cicatrix, vel figura fœtus ſecundùm aliquid mutabitur, &c.

Quartò. A modo etiam, quo phantaſia res imaginatas apprehendit. Prout enim illæ in oculos aut phantaſiam, aliquando ſub una magis qualitate, quàm ſub alia incurrunt; fiet, quod fœtus magis ſecundùm unam, quàm ſecundùm aliam qualitatem aſſimilabitur. Sic, ſi mater deterrita à fele, cane, ſimia, aut alio animali; magis illud animo conceperit, ut lædens aut mordens; fortè magis fœtum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

ſignabit aliqua cicatrice aut nota vulneris: ſi, ut turpe & fœdum, & pilis ſuis aut colore adverſum; fortè magis ſignabit pilis aliquibus productis, aut macula aliqua colorem illius referente: ſi, ut horrendum aut informe roſtrum habens; fortè ita ſignabit, ut ſecundùm faciei figuram illi aſſimiletur: ſi totius animalis figuram magis animo conceperit, fortè ſecundùm totius corporis figuram ipſum transformabit. Subintellige, inquam; modò tempus, quo ſingulæ notæ fieri poſſunt, non refragetur. Iam enim dictum eſt, non quovis tempore quaſvis, ſed certo tantum fieri poſſe. Omnium facillimè phantaſia exprimit ſecundùm colorem & maculas aut pilos: tum, quia illa facilioris ſunt productionis; tum, quia quovis tempore produci poſſunt. Quæritur ultimò.

QVAESTIO XXIV.

Cur non eidem ſemper Parti, ſed diverſis notæ inducantur.

ETenim mulier à lacerta perterrita fœtum ſignavit in pectore: plurimæ à mure aut glire perterritæ, ſignant maculis piloſis in vultu: una deſiderio ceraſi mori affecta ſignabit maculâ aut exceſcentiâ carneâ, genitâ in vultu: alia in dorſo, ſcapulis aut alia parte.

Conclu-

Concluſio L V I I. Plerumque notæ illi Parti imprimuntur, quæ fuit in imaginatione.

Pro quo eſt ſciendum, quod non tantum ſpecies repræſentant rerum qualitates, ſed connotant etiam ſitum & partem, in qua illæ ſunt. Hinc, ſicut dirigunt conformatricem ad exprimendum rerum qualitates, ita ſimul dirigunt eam ad exprimendum illas eodem ſitu, & in eadem parte. Hinc eſt, quod mulieres frequenter ſignant fœtus eadem parte, quia in re externa vitia vel deformitates perceperunt. Sic in exemplo 14. mulier deterrita ab homine minitante ei ictum in caput, produxit fœtum vulnus in capite habentem: deterrita à pictura habente magnum caput in exemplo 15. produxit fœtum habentem magnum caput: quæ deterrita fuit propter capitis ſui contra caput alterius mulieris colliſionē in exemplo 11. produxit duos fætus capitibus connatos: quæ deterrita fuit à lacerta in pectus inſiliente in exemplo 22. produxit fætum lacertam pectori adnatam habentem: quæ perterrita fuit à diabolo cornua habente in exemplo 9. & 12. produxit fætum in capite cornutum: quæ imaginata fuit imaginem Ioannis Baptiſtæ toto corpore hirſuti; toto corpore hirſutum fætum produxit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Verùm non ſemper notatur fœtus ea parte, quam connotat ipſa ſpecies phantaſtica; ſed poteſt ſignari & frequentiſſimè ſignatur eâ, quam mater peculiariter imaginatur: ſeu in quam in illo inſtanti imaginationis cogitationem dirigit: illa autem eſt facies, & ideò ſæpiſſimè fœtus in facie ſignantur magis, quàm in alia parte. Nam, quia matres ſciunt à forti imaginatione, deſiderio & terrore fœtus ſuos frequenter ſignari; ideò, cum ſic aliquid imaginantur, ſtatim metuunt ne ejuſmodi ſignatura incidat in faciem ſui fœtus, & ſic imaginãdo aliquam rem externam per quandam reflexionem, coimaginantur faciem ſui fœtus: & hinc ſignatura ſępiſſimè incidit in faciem ejus.

Alia cauſa eſt: quia natura in nullius partis conformatione tanto utitur artificio, quanto in conformatione faciei humanæ, & ideò illius conformationi eſt maximè intenta: & ideò, cum ſic dirigitur à phantaſia, ut aliquam rem externam velit imitari & exprimere; maximè illam exprimit in facie.

Facit etiam ad hoc ut ſignatura magis in una, quàm in altera parte eveniat, aliquid materiæ ad ſignaturam neceſſariæ præſentia, magis in hac quàm in illa parte: tum etiam impetus humorum, qui per animi paſſiones agitantur, fiens magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

gis in unam, quàm in aliam partem. Ex quo unius partis conformatrix magis, quàm alterius debilitatur. Nam, quia paſſiones quæ imaginationem comitantur, non ſemper ſunt eædem, nec eodem prę-cisè modo obveniunt; non eundem ſemper faciunt præcisè humorum & ſpirituum motum: ſed hæ magis in has, aliæ in alias partes eos vibrant.

Dicit Levinus Lemnius lib. 1. cap. 4. de occult. nat. mir. & eſt communis opinio muliercularum, ſignaturam transferri in aliam partem, ut femora, nates; ſi terrore aut deſiderio jam affectæ manibus abſtergant faciem, & illas partibus illis applicent: ſed meritò ridet hoc Hercules Saxonia 4. cap. 30. ſui Panthei, & ego cum ipſo; aſſeroque ejuſmodi faciei abſterſionem aut attactum aliquarum partium, nullam vim ad ſignandum hanc magis, quàm illam partem habere. Atque hæ ſunt in univerſum vires, quas phantaſia & in Proprium, & in Alienum corpus poteſt exercere. Reſtat ut ad argumenta in principio quæſtionis 4. allata, quibus nimia ejus in utrumque activitas probabatur, reſpondeamus.

Ad primum itaque Reſpondeo. Communem vulgi opinionem falſam eſſe, ſi putet phantaſiam per ſe talem activitatem habere; ſed ſi intelligat eam per acci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

dens eſſe cauſam multarum permutationum, fateor eſſe veram; ut jam dictum eſt.

Ad authoritatem Ariſtot. reſponſum eſt concluſ. 20. & concl. 24. reſp. ad 1. & concl. 25. reſp. ad 1.

Ad authoritatem Avicennæ, Algazelis, &c. Reſpondeo phantaſiam per accidens benè eſſe cauſam ſignaturæ fœtus, ſicut concluſ. 27. eſt oſtenſum: ſed non per ſe primò: eam autem habere virtutem in remota agendi & ea afficiendi vel propria virtute, vel virtute à cœlis derivata, dico eſſe falſum: ut concl. 26. & 39. eſt oſtenſum. Etenim phantaſiam elementa mundi poſſe perturbare, hominem remotum faſcinare, ex equo dejicere, hominem ſine matre, plantam ſine ſemine generare, ſegetes transferre ridicula ſunt, & Philoſopho indigna: ſed ſi quæ talia admiranda opera aliquando ab hominibus ut Apollonio Tyanæo aliiſve perpetrata fuerint, non virtute imaginationis, ſed arte Magica facta fuerunt.

Quod ſanguis interfecti in præſentia occiſoris è corpore erumpat, non eſt naturale: ideòque non fit vi imaginationis, ſed cauſæ ſupernaturali eſt aſcribendum; vel Deo, vel Angelis iniquitatem interfectoris detegentibus & ulciſcentibus; vel diabolis, aut innocentes falsò accuſare,

re, aut nocentes ad deſperationem perducere conantibus.

Quod reliquiæ ſanctorum aliquando ſanitatem colentibus pariant, non fit virtute confidentiæ & imaginationis, quam ægri cultui illi adhibent; ut impiè dicit Pomponatius: ſed miraculo & gratiâ Dei ſingulari, remunerantis honorem, qui ſanctis ejus exhibetur. Quod Salutatores illi Hiſpanici admiranda aliqua præter ordinem naturæ præſtent, id vel faciunt arte magica, vel gratiâ aliqua ſingulari à Deo familiis aliquibus conceſſa. Ludovicus autem Mercatus Regius Medicus, quem utpotè Hiſpanum, & in Hiſpania degentem certum eſt non ignorare quid de illis hominibus ſit, tomo 1. ſuorum operum lib. 2. claſſ. 3. quæſt. 168. art. 4. dicit opera eorum ficta eſſe, plena ſuperſtitione diabolica, & à religione Catholica aliena.

Ad authoritatem Hippoc. D. Thomæ & aliorum. Dico eos vera dicere, ſed eſſe intelligendum phantaſiam non facere ea per ſe, ſed per accidens: mediantibus aliis animæ potentiis, ut jam dictum eſt.

Ad ſecundum argumentum à ratione deſumptum, reſpondeo. Intellectum & phantaſiam fieri omnia ſpiritaliter & modo quodam intentionali: quatenùs recipiunt rerum omnium ſpecies, & ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

iis informantur, ſed non per hoc poſſe realiter agere. Quod enim tantùm aliquid eſt intentionaliter, illud non poteſt illud ipſum in alio facere realiter: ut concluſ. 25. eſt oſtenſum.

Ad tertium reſpondeo. Verum eſſe, quod multæ res naturales habeant admirandas virtutes, & quod ſic anima ſeu corpora animata, meritò etiam debeant habere virtutes longè illis admirabiliores; ſed non propterea ſequitur, quod debeant habere illas, quas Avicenna & alii imaginationi aſcribunt; res, ſcilicet, externas alterandi vel permutandi: ſed ſufficit, quod habeant alias; nempè, potentias cognoſcitivas, ſenſum, motum, intellectum, & voluntatem: quæ ſunt virtutes omnium aliarum rerum naturalium virtutibus longè excellentiores & diviniores. Et etſi aliquæ animæ aliis eſſent excellentiores, quod tamen plerique ſcholaſtici negant, cum ſubſtantiis non videatur competere magis & minùs; tamen propterea illæ non poſſent naturaliter habere vim aliquam alterius generis, quam omnes reliquæ animæ haberent. Poſſent quidem in eodem genere potentiarum habere potentias nobiliores potentiis aliarum animarum, per quas poſſent vel perfectiùs videre, audire aut intelligere, quàm aliæ animæ: ſed non ta-

lem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

lem per quam poſſent faſcinare, elementa turbare, externa corpora alterare vel loco movere.

Ad quartum reſpondeo. Nec ſola viſione, nec ſolo attactu, nec ſola verborum prolatione, poſſe ullos effectus ad extrà phyſicè produci; cum illæ actiones ſint immanentes: ſed ſi qui tales aliquando ejuſmodi actiones ſint ſecuti, eos vel ope diabolica eveniſſe, vel ab hominibus gratia quadam peculiari divinitùs data perpetratos fuiſſe.

Ad exempla ex Avicenna vel Auguſtino deſumpta, ſuprà concluſione 11. eſt reſponſum, & inſuper adhuc aliter reſpondeo. Illa non virtute imaginationis, ſed virtute aliarum potentiarum naturalium, ſeu vegetativarum accidiſſe.

Ad exemplum de ſubita canitie & morte reſpondeo. Imaginationem illas non cauſaſſe, vel ſaltem non cauſaſſe per ſe, quod ibi quærebatur: ſed mediante maximo timore, quem non eſt dubium maximas in corpus perturbationes inducere poſſe. Atque hæc ſunt quæ in hujus materiæ tanta obſcuritate licuit inveſtigare, quæ ut lector æqui bonique conſulat, rogo.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

INDEX
Rerum quæ in hoc tractatu continentur.

A.

Accidens unum non poſſe recipi in alio. 162
Actiones immanentes non eſſe activas ad extra. 95. nihil Alterare ſeipſum. 22
Amuleta & Appenſa plerumque eſſe ſuperſtitioſa 198
Anima unius hominis an ſit perfectior alterius. 89. an ſit activa 14 & 17
Animam conjunctam corpori non eſſe totale agens ſuarum actionum, ſed tantum particulare, 15. eſſe principium agendi principale in corporibus animatis, 16. non videre, audire, ratiocinari ſed hominem, 17. primo & per ſe, directè ac formaliter non habere vim alterandi, 28. nõ poſſe ſuum corpus proprium per ſe primò ſeu directè alterare, 20. per accidens poſſe corpus proprium variis modis alterare, 24. alterare corpus proprium applicãdo activa paſſivis, 27. 32. nihil alterare in corpore niſi alimentum, 41. per accidens alterare mediante motu humorum & ſpirituum, 78. habere etiam vim alterandi mediantibus qualitatibus alterativis, tanquam inſtrumentis, 33. ut cauſam moralem poſſe eſſe cauſam multarum alterationum in corpore. 69
Animata à ſeipſis moveri. 20
Animam movere corpus ſuum, quod informat, motu locali, 20. movere ſuum corpus propriũ, quod informat; partim per potentiam motivã Voluntariam, partim per Naturalem. Corpora verò, quæ non informat, per potentias motrices Naturales, 75. in corpore movere aliqua motu materiali, aliqua motu ſpiritali, 44. 45. poſſe etiam movere, quod non informat, 43. non poſſe corpora remota ac externa per ſe primò ac directè movere, 60. non poſſe etiam alterare, 67. ſeparatam eſſe totale agẽs ſuarum actionum. 15
Anima ſeparata an habeat activitatem quoad tres ſpecies motus, ſcilicet alterationem, auctionem, generationem. ibid.
Animæ ſanctorum redeuntes ad hunc mundum an poſſint hominibus morbos, aut ſanitatem inferre, ibid. ſeparatæ redeuntes in hunc mundum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

mundum, an poſſint propria virtute ſibi corpora formare, quibus aſſiſtant 2
Animalia in montibus nivoſis unde alba 366
Antiperiſtaſim non fieri per ſpecies caloris reflexas 337
Appetitivam potentiam non eſſe efficientē cauſam motus voluntarii 106
Appetitus & phantaſia quomodo ad motum localem concurrant 113
Attentionem acuere actiones ſenſuum 187
Avicenna & ſequaces quantam vim animæ aſcripſerint 58
Omnes ferè corporis actiones, & omnia ferè corporis organa eſſe facta ad nativi caloris conſervationem 30

B.

BRutorum phantaſiam tam benè ſignare, quam hominum 332

C.

CAuſam principalem non poſſe elevare activitatem cauſæ inſtrumentalis, niſi ſecundum naturam ſuam, non autem contra eam 142
Characteres nullam vim recipere ab influxu cœleſti 165
Circumforaneorum fallacia & deceptio 192
Cœlos non moveri à formis aſſiſtentibus aut Angelis, ſed à formis intrinſecis, & à natura, 21. non influere in hæc inferiora, niſi vel effectus univerſales, vel in omnia, 163. nō influere in animam, nec in potentias ejus, 162 in dæmones agere non poſſe 165
Cognitionem duplicem eſſe, aliam per Inſtinctū, aliam propriè dictam 290
Concoctricem potentiam ſolam inter omnes animæ potentias eſſe alterativam 40
Confidentia ægri de Medico, an faciat ad ſanitatem, & quomodo 197
Conformatricem eſſe potentiam animæ fœtus, non parentum, 282. eſſe veram & proximam efficientem cauſam omnium qualitatum & notarum in fœtu 215 & 273
Cruentationem cadaverū non eſſe naturalem 374

D.

DÆmones à cœlis affici & cogi non poſſe 165
Deſiderium maximè ſignare fœtum, 318. ipſum an cauſet per ſe ſignaturam, an indignatio ex negatione rei deſideratæ, 319. cur magis ſignet, quando id quod deſideratur, negatur, quam quando conceditur 320
Deum ad miracula benè uti cauſis naturalibus ſupra naturam, ſed non contra naturam. 333

F. Faſci-

F.

FAſcinatio an ſolo attactu viſione vel locutione fieri poſſit 92

Fœtum in ſui conformatione omnium membrorum rudimenta ſimul acquirere. 294

G.

GAllinæ incubantis imaginatione non poſſe pullum amplius ſignari. 344

H.

HOmines ſingulares proprietates & virtutes habentes. 91

I.

IMaginatio omnis cur non ſignet, 315. de peſte quomodo ſit cauſa peſtis 185

Imaginationem Reflexam magis ſignare, quam ſimplicem 308

Imaginationis virtute anGemini fieri poſſint 347

Virtute Imaginationis an poſſit Sexus in fœtu mutari, 357. virtute imaginationis an poſſit Æthiops produci 355

Inſtrumentum debere ad nutum cauſæ principalis dirigi poſſe. 51

L.

LIppitudo quomodo intuitu contrahatur 211

Lumen magnum an diſſipet ſpiritus localiter movendo 155

M.

MAculas & colores frequentius evenire in fœtu, quam alias notas 369

Melancholiam morbum non ſemper corporis, ſed ſæpe ſolo animi vitio evenire 200

Membra omnia fœtus ſimul incipere conformari 294

Motus voluntarii cauſa an ſit potentia Appetitiva, an Phantaſia, an loco motiva peculiaris 105

Mulieres fortes & prudentes raro fœtus ſuos ſignare. 316

NAturam non eſſe principium activum Alterationis, nec Generationis, aut corruptionis in eo, cujus eſt natura, 21. nullius motus magis eſſe principium in rebus phyſicis, quam localis ibid.

Notas in fœtu non eſſe omnes ab imaginatione, 359. in fœtu, alias eſſe Communes, alias Peculiares & determinatas ac imaginatas, quæ proprie dicuntur Signaturæ 255

Notarum & accidentium omnium fœtus veram & proximam efficientem cauſam eſſe Conformatricem, non Phantaſiam, 215. mirabilium ab imaginatione cauſatarum exempla. 225

O. Ope-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

O.

OPerationem in rebus ſequi eſſentiam earũ 17
Ova in Ægypto & alibi quomodo ſine gallina excubentur 345

P.

PArtes ſimilares minime ope fibrarum alimentnm trahere, ſed temperamento 50
Paſſiones animi fortificare ſpecies phantaſticas 308
Paſſiones animi turbare potentiam Conformatricem, 307
Quæ Paſſiones animi faciant phantaſiam magis ſiguare 318
Paſſiones animi non ſemper movere humores & ſpiritus eodem modo, 323. omnes magnas & celeres poſſe ſignare, 327. animi non facere eoſdem effectus in omnibus corporibus, 325. animi certas partes & certas Potentias magis afficere, quam alias 326
Patris phantaſiam tam bene ſignare, quam matris 329
Phantaſiam & Appetitivam eſſe diverſas potentias, 107. per ſe & directe non eſſe activam, 164. per ſe non habere vim Alterandi, 124. Alterare valde per accidens, 79. non eſſe cauſam efficientem Motus voluntarii, 104. non eſſe cauſam principalem, ſed tantum inſtrumentariam effectuum, qui ei aſcribuntur, 13: magnam vim habere in corporis permutatione, 166, afficere corpus per accidens, movendo alias potentias quæ ipſum afficiant per ſe, 167 168. corpus afficere mediantibus Animi paſſionibus, 171. corpus afficere mediante motu Humorum & Spirituum, 175. non movere humores & ſpiritus per ſe, 119. humores & ſpiritus ſaltem Dirigendi vim habere, 120. fœtum ſignare Dirigendo potentiam Conformatricem, 176 & 274. non Simplicem, ſed cum Animi paſſionibus conjunctam ſignare, 297. poſſe diverſiſſimas notas in fœtu cauſare, 350 non poſſe ſpeciem fœtus mutare, 351: non poſſe membra in fœtu jam conſtructa annihilare, 342. Brutorum tam bene ſignare, quàm Hominum, 333. Patris tam bene ſignare, quàm Matris, 329. ſignare & tempore Conceptus, & tempore Graviditatis, ſed magis Graviditatis, 336. non eſſe per ſe cauſam Morborũ, 179.
Phantaſiæ vires ſecundũ Avicennam & alios 85
Phantaſia & Appetitus quomodo ad motum localem membrorum concurrant, 113. an poſſit excitare Appetitivam, & quomodo, 173. an

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

poſſit fœtum ſignare 216
Quomodo cauſſet ſignaturas in fœtu, 236. Non cauſare per ſe effective 244
Quomodo Phantaſia dirigat Conformatricē, 277 dirigere exemplariter. 278
Phantaſia an poſſit Morbos Curare, & quomodo, 191. an poſſit vim recipere à Cœlis, 156. an res externas & Remotas afficere poſſit, 201
Potentias Cognoſcitivas non eſſe per ſe activas, 95. Cognoſcitivas non eſſe Alterativas, niſi per accidens, 81. nullas animæ eſſe alterativas præterquam vegetativas 77
Potentia non cognoſcitiva, an poſſit agere ad Exemplar 285
Potentiam motivam eſſe duplicem Voluntariam & Naturalem, 72. Motivam Voluntariam non eſſe Alterativam, niſi valde per accidens, 79. Motivam Naturalem per accidens poſſe Alterare 78
Proprietates admirandæ aliquorum hominum ſuum corpus pro libito afficientium, 56. occultæ & virtutes admirandæ aliquarum rerum naturalium & hominum. 91

Q.

QVales & quantas notas imaginatio facere poſsit 346
Qualitates primas agere modo nobiliore in virtute animæ, quàm virtute propria 37

S.

SAlutatores Hiſpanicos facere opera admiranda non vi naturali, ſed Diabolica 375
Signatura ut fiat, multa requiri 315
Signaturas facilius evenire in corporibus diſpoſitis ad generationem ejus quod eſt imaginatum, quàm in aliis, 316. varias fieri pro varietate humorum in corpore abundantium, 369. quæ ab imaginatione fiunt, nunquā poſſe eſſe valde monſtroſas aut enormes, 350. non ſemper eodem modo, & ſecundum eadem accidentia fieri, ſed diverſa 366
Non omnes ſignaturas quovis tempore fieri, & quæ quo tempore fieri poſſint 340
Signaturas magis circa tertium menſem fieri, & cur, 344. fieri frequentius ab imaginatione habita tempore prægnationis, quam conceptus 302
Signaturarum majorem diverſitatem contingere ab imaginatione habita tempore conceptus, quam prægnationis 368

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Signaturas notabiliores & evidentiores fieri ab imaginatione tempore conceptus, quam prægnationis 340
Signaturarum majorem diverſitatem contingere ab imaginatione forti, quam debili 368
Signaturas non ſemper eiſdem, ſed diverſis partibus imprimi, 371. frequentius in facie fœtus, quàm in alia parte evenire 372
Signaturæ an transferri poſſint abſterſione manus, & ejuſdem ad aliam partem applicatione 372
Signaturam ovium Iacob fuiſſe miraculoſam 304
Signaturas propriè dictas & notas determinatas ac imaginatas facere Phantaſiam Dirigendo potentiam Conformatricem 274
Speciei intentionalis eſſentiam & finem eſſe repræſentare 139
Species intentionales non eſſe ejuſdem eſſentiæ ſpecificæ cum ſuis objectis 152
Species intentionales in anima, an habeant virtutem alterandi, 134. intentionales an poſsint realem qualitatem producere ſimilem ei, à qua fluxerunt 244 & 245
Species intentionales tantum eſſe activas actione intentionali & perfectiva, non reali aut corruptiva, 139. rerum habere rerum virtutes, 300. phantaſiæ quomodo ad uterum perveniant, 311. phantaſticas debere ipſo momento imaginationis utero communicari ut imaginatio ſignet 312
Spiritus & ſanguinem, & humores in corpore ab anima moveri per ſe primo ſpecialiter, ac per nudum imperium 46
Spiritus an ulli ex oculis vibrari & emitti poſſint 203
Spiritus & ſanguinem non moveri materiali ſeu corporali partium in quibus ſunt, protruſione aut expreſsione, ſed ſpiritaliter 49
Sublunaria corpora quomodo gubernentur à cœleſtibus 164
Subſtantiam non agere immediatè per ſeipſam, ſed per ſuas potentias 71
Sympathiam potentiarum animæ fundari in identitate radicis 280

T.

TErrorem eſſe maximum omnium affectuum animi 321
Terror quamodo moveat humores & ſpiritus 322

Terro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Terrorem movere humores & ſpiritus ſuperne deorſum 323
Terrorem maxime cauſare ſignaturam 324

V.

VIſione, tactu, loquela nullam poſſe fieri faſcinationem 376
Viſionem non fieri per emiſsionem, ſed receptionem. 210

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 35